TUDOR OCTAVIAN

EDITURA EMINESC

UTudor Octavian

FIRUL PRINCIPAL
*
CVAD RATURA CERCULUI

romane

EDITURA EMINESCU
Coperta de VASILE OLAC
În reproducere: Îndrăgostiţii* de Rene Magritte

Tudor Octavian

FIRUL PRINCIPAL

CVADRATURA CERCULUI

. Romane

1985

Editura Eminescu

BUCUREŞTI, PIAŢA SCÎNTEII

1FIRUL PRINCIPAL

„Dar cel mai greu e să cauţi o pisică neagră într-o cameră foarte întunecoasă, mai ales dnd înăuntru . nu se găseşte nici o pisică.”

Filosof de odinioar
ă1.

Femela îşi îndreaptă ochelarii, imenşi şi întunecaţi ca străfundul Gropii Marianelor, şi îl fixează batjocoritor.

— în sfirşit 1 exclamă bărbatul.

— Ar trebui să plec. Există şi alte locuri, zice femeia. Dar n-am s-o fac. Nu se schimbă nimic. Plaja e plină de masculi imper- tinenţi şi cinici. Fugi de un individ insolent şi se iveşte repede altul.

Chipul colţuros, cotropit de riduri al bărbatului e marcat de inteligenţă şi resemnare. Cineva a mototolit o bucată de hîr- tie, cineva s-a străduit să ascundă în pumn nişte hîrtie groasă de împachetat şi apoi a încercat s-o netezească. Aşa arată faţa lui.

— Nu-i niciodată ceea ce aştepţi, spune femeia. Crezi că e altfel şi, uite, intervine un amănunt.

— Pricep, spune bărbatul. Fel de fel de mărunţişuri. Odinioară n-aveau nici o importanţă, De la o vreme, au început să aibă. Ochelarii, de exemplu. Nu-i greu de înţeles...

— Ce-i cu ochelarii ?

— Niţel prea mari. Şi prea negri. Sortiţi să ascundă ceva. Sau, dimpotrivă, sa atragă atenţia asupra unui anumit lucru.

„„Eu ştiu că el ştie că ştiu că ştie..." Şi aşa mai departe. De la o vreme, istoriile astea încep cu sfîrşitul ; totul e clar, pînă şi aşteptarea are un nume.

„Se poartă ca un maniac", îşi spune femeia. „în fiecare dimineaţă aceeaşi poveste : se uită, se uită ceasuri întregi. Şi, doamne, cum o face! Mă ştie pe de rost. în

fond, un tip manierat".

— Pe soare, spune bărbatul, toate au un sens. Chiar şi obezitatea. Cînd soarele e sus şi dogoreşte, lumea e întocmai cum trebuie să fie. Un cetăţean supraponderat în chiloţi de baie e ceva plauzibil. Un pîn- tec do stearină te duce cu gîndul la lucruri aşezate şi cuviincioase. Dar timpul e mo- horît, gîndurile noastre sînt toate moho- rîte, marea beşică astrală bolboroseşte şi-şi clatină ameninţător bolţile şi, fără să vrei, te gîndeşti că ai nimerit la balul de adio al calicilor. Mă urmăriţi ? /

— N-am încotro, răspunde femeia.

Tonul e lipsit de ostilitate. E din cauza vremii. Te ţicneşti şi nu se miră nimeni. Pînă şi politeţea aduce a şantaj.

Spuma grea, mirosind urît, a peşte putred şi a plante oxidate, pîngăreşte nisipul moale şi cald. Goana plină de zbucium a talazurilor pare să acopere un muget sumbru şi tenace, care urcă din adîncul mării. Trupurile sidefii ale cetăţenilor aduc a jivine ostenite şi neîndemînatice azvîrlite clintr-o singură sforţare a apelor pe mal.

— Da, admite binevoitoare femeia, vacanţa e ratată. Măcar dacă ar ploua. S-ar lămuri cumva. Pe bărbaţi, monotonia îi excită. Tot ce la soare avea o explicaţie, pare obscur, dacă nu de-a dreptul înfricoşător.

— Bunăoară...

— ...Felul în care *mă* priveşti.

Deteriorarea aproape brutală a adresei îl inolinişteşte vădit pe bărbat. Aceasta, so- •coteşte el, e o probă a intimităţii. N-ai să îştii niciodată ce ai cîştigat, dar poţi să afli :într-o clipă ce-ai pierdut.

— Nu *vă* privesc, zice el şi un surîs ceremonios îi adînceşte ridurile. Un cap mic, parcă mumificat, cocoţat pe un gît lung şi vînos. Sînt un om obişnuit: mă uit la o persoană cîteva minute şi aflu aproape tot ce vreau. Adevărul este că vă contemplu. E o treabă plăcută. N-ai cum să te plictiseşti. Ţii ochii deschişi, poţi să stai astfel ore întregi, iar ce ar trebui să fie înafară, afli înăuntrul tău. Cu condiţia să fi pus cîndva ceva acolo. Eu mă gîndesc de multă vreme la *dumneavoastră.* Imaginea *dumneavoastră* o aveam în minte de foarte mult timp. M-aş fi gîndit la *dumneavoastră* şi fără să vă fi întîlnit. E atît de simplu : vă contemplu 1 Trebuie să recunosc că sînt favorizat. Mă refer, desigur, la linia orizontului.

Femeia, deşi îşi dă silinţa să arate perfect edificată în chestiunea liniei orizontului, nu reuşeşte întru totul. Urechile i se albesc şi capătă luciul stins al faianţei. Dacă face eforturi să zîmbească, e deoarece, deşi cauza nu-i e prea clară, se simte măgulită,

O întîmplare banală, un flirt pe plajă şi, totuşi, cîte complicaţii, ce agreabile complicaţii !

— Problema, mărturiseşte el, e una singură. Am cheltuit o groază de parale şi nu-mi dau seama pentru ce. Un holtei de patruzeci de ani vine la mare să se dis-
treze. Asta e problema. Şi ce primeşte holteiul pentru banii lui ? O toamnă isterică şi o societate plicticoasă. De fapt, nu despre bani e vorba.

Are irisul albastru, încărcat de lumină şi aşteptare, ca al ţapilor sălbatici. Un ton concentrat şi pur, care pune, pe lucrurile din preajmă o pîclă de sineală.

— Linia orizontului, explică el, ca şi cum tot ce urmează să spună de acum încolo are o mare importanţă, asta e!... E mult prea joasă: la două palme. Şi prea a- proape. Ne lungim pe cearceaf, proptim bărbia în pumni şi lăsăm privirea să cutreiere. Nici nu-i nevoie să ai prejudecăţi. Ţi le formezi pe loc. Un orizont de burţi cu personalitate, de cefe grele şi dosuri cu muşchi topiţi. Şi călcîie de ceară, şi

tendoane albicioase. O maree de pulpe, guşi, umeri cărnoşi, genunchi leneşi. De ajuns ca să devii cinic.. Dacă mi-aş face bagajele, aş avea măcar satisfacţia că sînt în stare să iau o hotărîre. Partea proastă e că nu sînt în stare. -În fiecare dimineaţă, aceeşi poveste. Mă uit la cer, iar norii bulbucaţi şi murdari îmi spun ce au de spus: băiete, jocurile au fost făcute, ia-o din loc ; cînd ai un dram de imaginaţie, nu alergi după ultimul tren.

2/

— Unii oameni sînt atlt de vii, spune bărbatul, Incit toţi ceilalţi par apatici sau aproape neînsufleţiţi.
Dumneavoastră sîn- teţi un astfel de om. O astfel de femeie
,vreau să zic. Partea proastă e că mă simt vulgar. îmi aleg cuvintele, îmi dau toată silinţa să spun lucruri care să vă amuze, o seamă de idei sînt, probabil, pline de miez, dar ce folos, tot vulgar mă simt.

Privirea femeii nu-1 încurajează deloc.

— Perfect, zice bărbatul, am să duc lucrurile pînă la capăt. Iată care e adevărul: vă urmăresc de mai multe zile. Ştiu cu ce vă ocupaţi şi de ce sînteţi neînsoţită. În opt zile, trebuie s-o recunoaşteţi, oricare altul ar fi încercat să se apropie mai mult. Prilejuri se iveau. De ce n-am făcut-o ?... Cred că pot să explic. Mai întîi că nu-mi păreţi genul „femeia care-şi poartă, singurătatea ca un steag". Sînt sigur că sînteţi o fiinţă singuratică. Şi eu sînt un om singur. Am încercat să nu mai fiu, dar nu mi-a mers. Bun, mi-am zis, mă apropii, îi vorbesc, spun cine ştie ce tîmpenie şi am ratat şansa. Acesta e adevărul : mă gîndesc că sînteţi omul şansei mele şi că tot ce pierd acum, pierd definitiv.

— Toate vacanţele se sfîrşesc la fel. Cit despre bărbaţi, umblă să rezolve în cîte- va zile absolut totul. Poate că sînteţi un melancolic, unul veritabil. Poate că sînteţi cazul acela îngrozitor de intelectual, care imaginează un tip de femeie şi, cu gîndul la femeia care nu există, le chinuie pe celelalte ; pe femeile de felul meu, de exemplu.

-Ţ Pentru Dumnezeu, o roagă el, cum să continue ceva ce nu e îngăduit să înceapă ?

Pe plajă nu se întîmplă nimic. Cerul o din ce în ce mai hain, plafonul de nori e coborît şi tot mai coboară. Pînă la orizontul unui om de înălţime medie. Valuri iuţ
işi şirete aruncă la picioarele celor doi o iarbă gelatinoasă, parfumată. Tupilaţi în gropi, întocmite în nisipul jilav cu disperare şi măiestrie, ori înfăşuraţi în giulgiuri albe de faraoni, cetăţenii sosiţi cu ultima serie a vacanţei privesc, din cînd în cînd, în largul mării şi simt tristeţi rezonabile, conform tarifelor reduse cu care sînt taxaţi. E ora prînzului, e a doua jumătate a lunii septembrie, dinspre nord sosesc în goană ceţuri grozave, ar trebui să se lase răcoarea, însă e zăpuşeală şi ţărmul a- minteşt.e de o ciupercărie în aşteptarea culesului.

— Domnule-cum-te-cheamă, spune femeia, de fapt, nu-mi placi. Te-ai întrebat cum arăţi între oamenii aceia cumsecade, care plătesc să vadă parada modei şi(nişte picioare frumoase ?

— Nu prea ai de unde alege : ori în sală, ori afară. îmi imaginez că un om de felul meu, unul care problematizează, a- dică, pare inoportun oriunde s-ar duce. Aşa te naşti.

— O explicaţie simplă.

— Explicaţia e simplă. Puteam să vă contemplu în voie. Şi încă într-un chip privilegiat: fără să atrag atenţia. Reflectoarele bat toate scena, toţi sînt cu ochii *acolo,* trapul cu manechine e în toi, iar undeva, cu veghea mică a unei lămpi de carte, cu dosarul întregii afaceri înainte, o femeie, mai degrabă măruntă, mai degrabă obosită, şi care ştie ce preţ au toate, veghează tîrguiala. Se licitează vigoarea tîr- zie a unor pensionari, înfăţişarea de odi-nioară a unei armate de gospodine prostite de muncă şi de griji, năduşeala niţel promiscuă a cîtorva adolescenţi furuncu-
loşi, ambiţia fetelor de la tejghele şi de la oficiul poştal şi din cancelarii cu şefi in- sistenţi. Vă privesc, mă uit la umerii dumneavoastră suavi şi osteniţi şi ştiţi ce-mi trece prin minte ? Că trebuie să vă apăr, că sînteţi în primejdie, iar eu nu o să fiu aproape, ca să vă apăr, în clipa cînd va

fi nevoie.

Femeia îşi reaşează ochelarii şi-l întreabă precis şi agresiv :

— De ce ar trebui să fiu apărată ?

— Nu e o primejdie reală. Nu mă refer la o situaţie anume. Orice bărbat simte pornirea aceasta, să apere o femeie.

— Linia orizontului, se învoieşte ea, de aici vin toate.

— Am cunoscut un tip, zice bărbatul. A vrut să ajungă profesor şi a ajuns. Aşa că era un om realizat. Şi nici nu trebuia să facă mare lucru : spunea ce ştia. Lecţiile lui începeau cu aceleaşi cuvinte. Perspectiva, obişnuia să cugete individul — fiindcă asta preda el, perspectiva — e o treabă simplă. Apoi, lua creta şi desena pe tablă o linie orizontală. O privea cu un ochi critic şi continua : se ia o linie orizontală, la înălţimea unui om normal. Un metru cincizeci şi cinci, un metru şaizeci.

— Iar insul măsura un metru cincizeci şi cinci.

— Exact.

— Totuşi, de ce crezi că trebuie să fiu apărată ? Sau, de cine ?

— Există femei a căror prezenţă te face nostalgic.

— De fapt, vreţi să-mi cereţi o întîlnire.

— Să convenim o oră şi un loc.

— Amănuntele, mai zice femeia, le las în grija dumneavoastră. Ştiţi, de bună sea-
mă, unde trebuie să mă aştepţi şi la ce- oiă. Un nostalgic plin de perspicacitate. Iată ceva ce nu găseşti pe toate drumurile. Şi, pe urmă, mi-aţi cerut o şansă, nu sulă la sută şanse.

3.

La ceasurile zece din noapte, intrarea luminată a hotelului „Diamant" aminteşte în chip dezagreabil de peronul unei gări de provincie dată recent în funcţiune. Autobuzul fabricii de confecţii „Elegant" şi-a deşertat preţioasa-i încărcătură — bateria de fete cu picioare lungi — şi odihneşte în parcajul gol. Asfaltul călduţ miroase a

uleiuri rîncede, a tutun jilav, a cauciuc încins, în vreme ce dinăuntrul venerabilului vehicul se aşază întru odihnă şi oftatul lui repede aruncă afară valuri de nă- duşeală parfumată.

— în curînd strîngem taraba, proclamă şoferul adulmecînd parcă alte mirosuri. Poate pe acela, iute şi umed, al ţărmului, poate pe celălalt, mai îndepărtat, dar copt şi des, al mirişti1or din marginea staţiunii. Motorul e încă fierbinte şi omul îi caută, cu tot spatele, respiraţia prietenoasă. Numai neisprăviţi peste tot, predică el, perfect convins că numărul neisprăviţilor a sporit de la o zi la alta. Sîntem în septembrie, uite, mîine o să cadă bruma şi nimeni nu se gîndeşte că-mi răcesc domnişoarele.

Bărbatul cu chipul ridat ascultă cu luare aminte pălăvrăgeala bătrînului.

— Da, zice el, e timpul să ne ducem a- casă. Fetele matale merită oricum alt public.

— O vorbă înţeleaptă, domnule, încuviinţează şoferul. Atîţia inşi cocliţi şi fără parale ca-n anul ăsta, n-am văzut niciodată. Fetele, sărăcuţele, îşi dau interesul. Se îmbracă şi se dezbracă. Mă rog, fiecare cu meseria lui. Iar boşorogii, care se înghesuie în primele rînduri, nici nu-şi dau seama ce marfă le-am adus.

— Ce contează, încearcă să-l consoleze bărbatul, afacerea să meargă.

Ferestrele hotelului sînt bine ferecate, din cîteva .camere abia răzbate un abur de muşeţel opărit. Recepţionera, galonată şi searbădă ca o conservă dietetică, inspectează holul.

— Moda, continuă bărbatul, asta da a- facere.

— Auzi camarade, bravează şoferul, să am eu un depozit de izmene flanelate de vînzare... M-aş lipsi de parada modei.

— Nu vă contrazic, atîta doar că izmenele flanelate nu rezolvă toate problemele.

— Dragă tovarăşe, răspunde atins şoferul şi aruncă chiştocul ţigării, din care suge de o jumătate de oră, dincolo de autobuz, ca să se stingă în mare ca stelele căzătoare, dragă omule, directorii şi moda se schimbă,

secretarele şi şoferii ies la pensie din aceeaşi slujbă. Eu ştiu mai bine ca oricare cum e comerţul şi ce-i trebuie omului cînd vine iarna. De fapt, asta o ştie fiecare. Gospodarule, ce vezi matale la paradă e aşa, pentru democraţie. Să cunoască, adică, poporul cum şi ce se poartă. Să vadă nevestele ăstora, care vin să petreacă la mare cu preţ redus, cum le-ar

sta lor moda dacă n-ar arăta ca dracul şi ar avea, de la Dumnezeu, gîtul lung, ca fetele noastre. Acum, pricepi şi dumneata că treburile importante le rezolvă conţo- piştii. Aia, care arată sucit în hainele lor de gata şi care stau cam fără rost pe lingă scenă. Fetele, puicuţele, trebuie să zîm- beascâ şi cu călcîiele, să-şi salte fesele şi să pară fericite, deşi, în rochiţele lor de plaja le îngheaţă şi sufletul. Iar conţopiştii scriu şi socotesc şi vind şi cumpără şi mişcă banii de colo coio şi se gîndesc ce să mai pună pe domnişoare ca să arate şic. Aici e şmecheria : să creadă cetăţeanul că două cirpe noi sint de ajuns ca să-i schimbe ştaiful şi călcâtura. Ba chiar şi soarta. E ciar, cucoane 1

— E just, spune bărbatul cu chipul ridat. Cu două cirpe nu se schimbă nimic. Cu un tren de izmene flanelale, da. Izmenele lip „Elegant".

— E timpul cucoane, să mergem la culcare. În ce mă priveşte, nu mai e nimic de schimbat. Ca să fie clar : nici n-aş mai vrea. Un somn bun, iată ce-mi doresc. Noapte buna, frate I

— Noapte bună.

Bărbatul părăseşte banca fără să-i fie tocmai ciar încotro s-o apuce. Minutele se scurg anevoie, a trecut o veşnicie de cînd aşteaptă şi nu-i decît unsprezece. Cînd era mai linăr, in anii liceului — ce vremuri îndepărtate — era foarte talentat. Era cel mai talentat dintre băieţii pe care fetele i lăsau să aştepte. Era ceea ce se cheamă un tînăr complet lipsit de orgoliu. Ori poate acesta era talentul lui : să fie tot atît de orgolios ca ceilalţi, dar să nu dispere. Vine întotdeauna şi o zi bună. Nimeni nu

înşală pe nimeni. Te înşeli singur. Dacă mult prea emancipatele sale prietene îl ’ă- sau să aştepte ore de-a rîndul, e ponHu < ■ purtarea lui, gravitatea lui timpur e p na să încuviinţeze orice. A fost dinioMoaiiDa un adolescent sobru şi pertinent şi a r - mas la fel. Niţel mai sobru şi mai p°r’n~ 1 decît ar fi nevoie. Va veni un timp, p mea să spună de pe atunci fata lui bătrînic ous . cînd vom cunoaşte exact importanta lucrurilor. Are fiecare o şansă.

Valuri diamantii spală fundaţiile diamante ale hotelului „Diamant". în subsol, oe pereţii de beton armat se înmulţesc co’o- niile de midii negre. Pe conductei[0] de plastic călătoresc crabi verzi deprinşi cu aburul fierbinte al gudroanelor. Vrăbiile, coapte la dogoarea lui august, ca'[1] din copaci odată cu frunzele şi grămezile de gunoi dospesc penelul lor zile de-a n^du . Păsările îngheaţă in somn, în pînze o de ger pîclos ale dimineţii, ţărmul e afinat d° gîndaci cu pîntecul pudrat cu sare. în camerele cu regim special divizia d[n] dom şoare cu picioare selecţionate doarme somnul binecuvîntat al cărnii tinere, în vreme ce blestemăţii de ţînţari pîngăresc pielea umedă şi mătăsoasă a pleoapelor şi a cetelor lor aurii.

Trebuie să ai imaginaţie sau, pur şi simplu, să nu ai deloc ca să desluşeşti în foşnetul întărîtat al plopilor altceva decît

timpul care trece. De pildă, paşii unei femei.

— Nu m-am înşelat, spune femeia. Din tonul ei nu rezultă dacă e mulţumită că nu s-a înşelat sau că ar fi preferat contrariul.1 Dacă răbdarea bărbatului a emoţio-nat-o, atunci îşi ma2ifestă satisfacţia cel puţin prudent.

E- frig, în raza lămpilor cu mercur faţa bărbatului are culoarea fierului crud.

.— Ar trebui să fiu mai explicit, zice bărbatul. Simt ceva

special pentru dumneavoastră.

— Ai patruzeci şi cinci de ani, iar eu am patruzeci. Tot ce-am dori să spunem, am mai spus. Cel puţin o dată. Se termină vacanţa, s-a dus şi starea specială.

— Sînt un om normal. Am linia orizontului la înălţimea ochilor unui om normal : un metru şi optzeci de centimetri. Am sentimentele unui om normal. Mă gîndesc la dumneavoastră cu multă consideraţie.

Femeia rîde din toată inima.

— E cea rriai mare tîmpenie pe care o aud. „Cu multă consideraţie" I Aşa vorbesc amploiaţii publici. Şi tipii foarte bine crescuţi. Ştii ce mai lipseşte ? Să mi te recomanzi.

— Permiteţi-mi să mă recomand, zice bărbatul. Numele meu e Miclescu. Am, intr-adevăr, numele cuiva care a fost crescut cu bonă şi preparator.

— Domnule cum-te-cheamă, am avut o după-amiază încărcată. Invită-mă să beau ceva şi n-am să fac mofturi.

Hotelul „Diamant", hotărît lucru, nu-i sortit unei cariere internaţionale. Scund, lat şi întunecat, e majestuos ca o cloşcă. Marea izbeşte şi dislocă pietrele putrede
ale falezei, halci de meduză spînzură pe gardurile vii, asfaltul aleilor de pe mal e translucid şi îmbibat cu sînge de peşte. Vuietul din adine a sporit şi dacă o ţine tot aşa, mîine n-o să mai fie nimic pe aici. Valurile mari se ivesc din toate părţile, perfid şi spintecă plaja, valurile dau năvală şi au să măture totul : clădirile cu pereţii tăbăciţi de sare, arbori, cu număr de inventar, maşinile populare ale cetăţenilor cu neveste vînjoase şi fidele.

Ţinîndu-1 strîns de braţul sting, tandru şi autoritar, aşa cum amantele îşi însoţesc uneori amanţii, femeia izbuteşte să descopere intrarea unui bar de noapte. Odaia trebuie să fi fost uscătorie, atelier mecanic, poate chiar cutia unde-şi păstra portarul pantofii. Se cheamă „Local intim" şi materializează concepţia despre intimitate a unei comisii pentru investiţii locale. Locanta n-are aerisire, o fetişcană cu ochii cîrpiţi de somn iese din cînd în cînd din-tr-un oficiu şi te întreabă ce pofteşti, cu puţin noroc poţi să te aşezi la o masă şi nu te deranjează nimeni toată noaptea. Stîlpii de beton plantaţi fără noimă fac farmecul

unic al barului. Din cauza stîlpilor, încap doar cîteva mese. O minte cu obsesia simetriei a instalat o masă lingă fiecare stîlp. Vara, cete de adolescenţi dau năvală şi-o fac pe nebunii în faţa fetişcanei cu pieptul mare şi privire apoasă, dar în septembrie, în nopţile friguroase ale echinocţiului de toamnă, se abat pe aici doar cupluri respectabile. Capi de familie ce-au promis consoartelor un dezmăţ în termeni rezonabili, tineri căsătoriţi, care comandă cîte un coniac şi îl beau stingheriţi de gîn- dul notei de plată, profesori pensionar
icare nu înţeleg tînăra generaţie şi speră s-o descopere şi s-o înţeleagă aici, în cursul unei înfruntări *civilizate* de idei.

— Cafea, votcă, sifon, zice fata cu ochii de culoarea seului. Şi, după un anume e- fort de gîndire, completează: Da', repede, că tragem cortina!

— Cafea, votcă, sifon, aprobă cu indiferenţă femeia.

— Cafeaua, spune confidenţial bărbatul, să fie deasă şi intimă-. Dacă n-a mai rămas de săptămîna trecută, ne mulţumim cu cea de azi-dimineaţă.

— Am şi un chelner, răspunde fata din adîncul chiliei ei de alchimist. 11 aduc cîte- odată ca să fie insultat. Pentru dat palme, tariful e dublu.

— E nevoie s-o întărîtăm ? întreabă femeia. > ’

— N-o. întărîtăm. I-aţi văzut mîinile ? Anul trecut dădea la sapă. Ne urăşte. E ca şi cum ţi-ar fi tot timpul foame. Se satură dacă o bruftuluieşti. Ne e chiar recunoscătoare. În felul ei e cinstită: ca să ne urască, îi trebuie un motiv.

— Pari s-o cunoşti.

— Ea e ca noi. Ar vrea să i se vorbească frumos, ar vrea să i se arate înţelegere şi . duioşie, dar cînd se întîmplă, devine bănuitoare. S-a dezobişnuit. Nici nu mai re- cunoaşte direcţia de unde-i vine binele.

— Omul are instinctul stării de bine. Pentru duioşie eşti întotdeauna disponibil..

— E un instinct care s-a tocit. Eu şi fata asta avem ceva comun: în sinea noastră nutrim convingerea că dragostea e un merit. Că unora li se recunoaşte dreptul de a o căpăta şi altora nu. Au greşit şi sînt pedepsiţi pentru greşeală; pur şi simplu,
sînt ghinionişti. E ca atunci cînd trăieşti toată viaţa în condiţii de promiscuitate, cu bucătărie în comun şi cu baia planificată pentru patru familii şi te trezeşti cu un a- parlament. Te muţi în el, dar dacă într-o bună zi eşti dat

afară, nu protestezi. Socoţi cri s-a produs o încurcătură, că nu faci parte din categoria acelora care au dreptul la o cadă şi un duş.

— Ioan Gură de aur...

— E tot un soi de obişnuinţă. Sînt lucruri pe care le-am citit. Cînd îţi petreci tot timpul între cărţi...

— Un om citit, deci !

— Cu un nume ca al meu, ajungi ministru în guverne care se dizolvă repede, a- vocat specializat în procese între moştenitori ori bibliotecar.

— Iar dumneata eşti bibliotecar.

— Ultima conferinţă pe ţară a bibliotecarilor a fost un eşec. Jumătate din totalul participanţilor purta nume pure : Radu, Ion, Ştefan, Alexandru, Mihnea, Barbu, Bogdan. Singurul Vasile îşi zicea Bazil. Numai bărbaţi care au înşelat aşteptările părinţilor.

— O meserie onorabilă.

— Cu condiţia să nu îi spui apostolat. Cu timpul, începi să fii convins că asta eşti : un apostol. Aţi observat ce mină au bibliotecarii ? De oameni care sînt datori să sufere în locul altora. E destul de plăcut şă suferi în contul altora. Că nu citesc destul, că nu cunosc destul, că nu-s de-ajuns de sensibili.

— Votca, zice fata cu mîinile bătătorite, v-o turnaţi singuri. Şi sticla, precizează ea morocănoasă, tot singuri v-o destupaţi. Ca să nu-mi iasă vorbe.

— Toarnă-ti un pahar, o îndeamnă bărbatul. Ai fi în stare să ne otrăveşti.

Fata aduce un pahar, îl umple şi, înainte de a-1 da pe gît dintr-o înghiţitură, le urează :

— Să fiţi sănătoşi. Păreţi cumsecade. Credeam că n-am să mă obişnuiesc niciodată -cu porcăria asta. Acum îmi place. Şi nici nu mi-e ruşine s-o recunosc.

— Plecăm curînd, o asigură Miclescu, ai să te poţi odihni.

— Din partea mea, staţi cît vreţi. Sîn- teţi ultimii mei clienţi.

— E ca un joc, zice Miclescu, cînd fata se retrage în obscuritatea oficiului. 11 începi în mai multe feluri. Eram adolescent. Mă găseam imperfect, mărginit, inutil. O- dată, călătoream cu tramvaiul, şi-n faţa mea

se găsea o fiinţă încîntătoare. Era aglomeraţie, căutam să fiu cuviincios, să bage de seamă că încercam s-o protejez. Cred că aprecia delicateţea mea. Avea umeri frumoşi. Exact la înălţimea privirii unui om normal. Pielea copilei era bălăioară, curată, nu mai văzusem aşa ceva. Năduşeala stătută a cetăţenilor şi cetăţencelor din jur, placiditatea privirii lor, faptul că în umilinţa la care erau supuşi izbuteau să do- bîndească un motiv de satisfacţie — îşi găseau un colţ mai ferit,'profitau de dezechilibrul unui vecin ca să apuce zdravăn bara de care se ţinuse acesta, îşi lungeau gîtul ca să evite respiraţia puturoasă a unui bătrîn — mă revoltau. îmi venea să strig : laşilor, pîngăriţi ce e sublim ! îi sfidam pe toţi cu privirea. Eram stăpînul şi robul acelui moment. Abjecţie şi mîntuire, triumf şi disperare, un murmur grosolan în vintre şi o tadră fierbinţeală în privire. Atunci a început înşelăciunea.

— Unde vrei să ajungi ?

— Nicăieri. Tot ce spun e din cărţi. Un bibliotecar cu gustul cititului. E ca un . drog. Ce simt, a mai fost povestit undeva, ce văd, a mai fost privit de cineva. Seara trecută mă găseam atît de aproape de dumneavoastră... Şi, ca odinioară, în tramvai, mi-era îngăduit să gîndesc orice. Un joc. Nu există variantă să nu fi fost trăită. Un deznodămînt- pe care poţi, cel mult, să-1 amîni.

— Spre sfîrşitul vacanţei, bărbaţii devin melancolici. Şi ard ca pruncii cu gripă. Cazul dumitale e fără soluţie. Nu m-am înşelat. Imaginezi o femeie şi pe aceea o cauţi. Cazul meu e mai simplu. Dacă mă îmbrăţişai, dacă o făceai acolo, în faţa hotelului, o seamă de treburi începeau să se lămurească.

— Genul de istorie ce sfîrşeşte într-un pat...

— Miclescu, şoarece de bibliotecă, spune ea, dar rar, ca să se facă înţeleasă bine, să nu existe nici un dubiu asupra înţelesului, ne cunoaştem de o jumătate de zi.

Te-ai gîndit vreo clipă, ţi-a trecut prin cap ideea că în tot acest timp, deşi părem a discuta despre unul şi acelaşi lucru discutăm, în realitate despre două ? Două lucruri care n-au absolut nici o legătură unul cu celălalt.

5.

A doua zi de vacanţă, la mare, a bibliotecarului Miclescu începe exact ca primele opt. Pe aleea ce coboară spre plajă, mii de oameni, ce n-au comun decît mahmureala fără istov a unui sezon pluvios, se salută ceremonios. Marea ciupercărie se înfăţişează prosper. în nisipul ce fumegă pe alocuri, trupurile cetăţenilor au albeaţa mată a cretei îmbibate cu apă. Malul e cariat pe toată întinderea lui, valurile se surpă fără pricină şi ling fundul marelui cazan, pescăruşii se izbesc de nori şi aripile li se înnegresc şi li se îngreuiază de sudoarea uleioasă a bolţii. Ici, colo, capi de familie cu prestigiul profeţiei meteorologice şifonat, privesc încruntaţi spre răsărit. Ei văd, în depărtările cosmice, un soare portocaliu, biruitor şi în ochi le mijeşte un surîs vinovat. Preoţii fără mir ai unui zeu cu obrazul acoperit.

în orizontul de două palme, stropit cu sineala privirii ostenite a lui Miclescu, a- par două perechi de tălpi. Ale bărbatului au platfus, ţi le-nchipui lăţîndu-se sub apăsarea unei burţi de stareţ, tălpile femeii sînt lungi şi plate ca nişte înotătoare. Pe gleznele plinuţe sticlesc solzi roz.

Miclescu priveşte în dreapta sa, nisipul are crustă, în tiparul cuminte al unor adîn- cituri el vede conturul unui trup, iar dacă închide ochii trupul i se înfăţişează aievea, imaginea lui, proiectată pe albul crud al cearceafului, e vie. Bărbatul se încredin- ’ţează cu totul memoriei şi, cu ochii amintirii, mîngîie curba gingaşă a şoldului şi pielea brună şi lucioasă a pulpelor. El şti etremurul imprevizibil al cefei, svîcnetul plin de energie al umerilor, greul uşor al sinilor, ar putea să povestească în amănunt ceasurile de abandon, întreaga dimineaţă de ieri, dar chipul femeii e incapabil să şi-1 amintească. „Are dreptate, îşi spune bibliotecarul. E

primejdios să-ţi iubeşti singurătatea. O femeie nu-i un tablou. E comod să adori. E cel mai simplu mod de a fi indiferent. Din adoraţie trăiesc adolescenţii şi bătrînii. Unii pentru că nu au ce-şi aminti, ceilalţi fiindcă amintirile li se amestecă şi-şi pierd consistenţa. Asta umple un gol, dar golul în sine rămîne. Există o soluţie. Una singură. Te însori, faci copii, îţi urmezi destinul. Un familist, cînd cunoaşte o femeie, o întreabă mai întîi cum o cheamă. Pentru un familist, o femeie e ceva reperabil : un buletin de identitate, un nume, o adresă, o parolă. Cine se însoţeşte cu năluci, de nălucă piere. Cred c-am şi uitat cum iei în braţe o femeie. în cărţi-, scenele abrupte şi vulgare se subînţeleg. Cel puţin în cărţile pe care le suport eu. Istoria cu tramvaiul şi cu fata aceea a fost o greşeală. Am făcut o mulţime de greşeli. Ea are să înţeleagă.

— Gata, nu mai vine, e de părere stareţul cu platfus.

Bibliotecarul deschide ochii şi recunoaşte expresia tipică a omului plin de solicitudine. Proprietarul femeii cu înotătoare roz e explicit:

— Mă pricep, poţi să fii sigur. Nu trebuie să mă uit de două ori, ca să-mi dau seama cine-i persoana. Sfatul meu e s-o laşi baltă. E genul dificil.

Miclescu nu-1 încurajează.

— Bătrîne, îl consolează omul cu platfus, părăsindu-şi culcuşul. Te invidiez. Eşti singur, eşti arătos şi ai probabil bani. Să fiu în locul dumitale — şi se lungeşte, fără să fie invitat, alături — aş profita. în două zile, se poate întîmpla orice.

— S-a şi întîmplat, mărturiseşte bibliotecarul.

— Chiar totul ?

— Depinde cum priveşti chestiunea. în partea mea, ca să spun aşa, totul.

— Atunci e grav. ,

Stareţul cu platfus e marţial, şi îndatoritor. înseamnă că la unii chestia asta e adevărată. Se gîndeşte că ar trebui să întreprindă ceva, să-i fie de vreun ajutor ; dacă ar fi îmbrăcat, şi-ar duce mîna la portofel, dar nu-i îmbrăcat şi, ce-i mai complicat, e că banii îi ţine nevastă-sa.

— Eu unul, behăie el, aş căuta-o. Muie- rile-s mai deştepte decît noi. Cu condiţia să fii clar. Cucoană, îi spui, sînt topit. Mă vrei, bine 1 Nu mă vrei, adio ! Onoarea nu mi-o ia nimeni !

„Un crap cu onoare", cugetă Miclescu. „Pentru un crap, a treia posibilitate nu-i de conceput. Ori în apă, ori în tigaie".

Îşi strînge lucrurile fără grabă. Profesia lui e aşteptarea. Cînd o femeie se lasă aşteptată, tot ce ai de făcut e să nu faci nimic.

Marile site cern mai întîi o bură subţire, spuma coclită ce spală ţărmul sfîrîie şi se stinge, nisipul capătă culoarea tunicilor de soldaţi bătrîni, aburul dulceag al ciorbelor de varză se prelinge pe pereţi. Curînd, picătura se îngroaşă, iarba uscată trozneşte sub greutatea ei, din bucătării şi pivniţe, din băi şi subsoluri, din umbra jilavă a
scărilor de serviciu mirosuri stătute invadează curţile şi parcurile. Băierile cerului se rup şi ariergarda optimiştilor părăseşte plaja.

6.

în holul hotelului „Diamant", în fotoliile ergonomizate, bătrîni în costume de stofă englezească, date la întors de mai multe ori, pîndesc defilarea picioarelor lungi. Fetele poartă cizme de şevro, retezate sadic sub rotule, jachete din piele lucioasă de capră şi pălării ţepene de fetru, parfumul pe care-1 lasă în urmă e numai esenţă de păcat, bătrînii agonizează respectuos sub privirea feroce a recepţionerei.

— Ar trebui chemată „Salvarea", zice Miclescu.

— De vină e vremea, constată recepţio- nera. Bătrînii o suportă greu. Şi belferii în vîrstă.

— Caut o femeie.

— Pricep, zice recepţionera. Cu circul ăsta, nimeni nu mai întreabă de bărbaţi.

— Problema mea e specială.

— în fiecare zi, cam douăzeci. Şi toţi cu probleme

speciale.

—• Nu-i cunosc numele.

— Dar ştii cum arată. Blondă, brună sau roşcată. Ochi mari şi sfinţi. Un poponeţ ascuţit şi un mers de fecioară. Cînd ai văzut-o pentru prima oară a nins cu trandafiri. Descrierea e exactă ?

— Are în jur de patruzeci de ani. • E scundă, pare firavă, dar nu e. Are un trup

armonios, deşi cînd e îmbrăcată pare ştearsă. Se-mbracă prost, vreau să zic.

— Şi chestia asta ai constatat-o personal.

— Care anume ?

— Că are un trup armonios. C-arată mai bine despuiată şi că nu-i deloc firavă.

— Am mai spus-o : nu ştiu cum o cheamă şi nici cu ce se ocupă. Lucrează probabil cu echipa fabricii de confecţii. Urma să ne revedem la plajă şi n-a mai apărut.

— încep să am o bănuială.

— Poartă tot timpul ochelari de soare. Nu i-am văzut ochii. Ochelarii, enormi, cu lentile rotunde şi întunecate. E greu să n-o remarci. Poate-i un truc. Ştiţi cum e : oamenii se obişnuiesc cu o imagine. Are un chip delicat şi o expresie uşor distantă. Parcă ar sta la pîndă. Femeile de felul ei scapă de un necaz ca să dea de altul. Din cauza personalităţii, bineînţeles. Cînd eşti femeie şi masori doar un metru cincizeci şi doi şi ai personalitate, viaţa nu-i prea u- şoară. Primul soţ se dovedeşte bleg, al doilea laş. Şi aşa mai departe.

— Citeşti dintr-o carte ?

— Eşti isteaţă, apreciază bibliotecarul.

Ar putea să pară ironic, dar nu este. A întîlnit-o descrisă întocmai, spune el, în- tr-o mulţime de cărţi. Şi absolut în toate apărea.un bărbat care simţea imperios nevoia să o protejeze, să o ferească de întîm- plări rele. Ca şi cum bărbaţii erau creaţia acestei femei. E posibil ca ea să fie un om ca oricare altul, cu o viaţă lipsită de evenimente, iar el să se poarte, totuşi, de parcă le-ar avea. E ştiut că anumite treburi nu mai depind de tine. Te legi la cap chiar şi cînd nu te doare.

— A părăsit hotelul azi-noapte, spune recepţionera.

— Azi-noapte a fost cu mine.

— A plecat pe la patru, iubitule. Eu nu ţi-aş fi făcut niciodată figura.

— Nu prea se potriveşte. La patru fără un sfert ne-am despărţit. Am văzuUo ur- cînd scările, am aşteptat să aprindă lumina în cameră.

— Se potriveşte de minune. A plătit de-aseară. La patru şi douăzeci avea un rapid. Nu purta ochelarii ei mari şi misterioşi, e adevărat, dar era ea. Cit despre haine, ai dreptate : se-mbracă fără gust. Nu ştie să profite. Să ai pe mină o fabrică de confecţii şi să te îmbraci ca o directoare de şcoală elementară ! O cheamă Nicu- lescu. Să-i spui Maria.

Miclescu n-are nimic de zis. Un chip brăzdat de riduri, aducînd izbitor cu coperta unei cărţi îndelung citite, ochi de licean, odihniţi şi strălucitori. Un proces biologic deturnat. Carnea şi oasele se grăbesc să moară, în timp ce ochii se vitrifia- ză şi depozitează în apele lor infinit de pure albastrul calin al cristalelor de lazurit.

Recepţionera deschide registrul de primiri. O femeie între două vîrste, care a văzut multe. Expresia sastisită a tuturor funcţionarelor de ghişeu. I-ar veni bine o pereche de ochelari de soare cu lentile fără măsură de mari şi o poveste de dragoste chinuitoare.

— Ai greşit persoana, glumeşte ea strepezit, ca un clovn la spectacolul de adio, eu nu te-aş fi lăsat. Se apropie iarna, e bine să ai un bărbat lîngă tine. Unul ca dumneata.

Registrul conţine coloane şi rubrici şi degetul arătător al femeii le numără răbdător. Miclescu citeşte un nume de stradă şi unul de bloc. E deprins să citească orice scris din orice poziţie.

— Ai uitat ce-i mai important, zice femeia, şi-i întinde un petec de hîrtio.

— E suficient, o asigură bărbatul.

— Necunoscutele cu personalitate au telefon.

— Ne mai vedem, zice ol. Pe la sfîrşi- tul lui septembrie. în fiecare an. 2 1

— Te aştept oricîl, făgăduieşte femeia, în romanele mele preferate bărbaţii ca dumneata nu fac multe tîmpenii. Le fac însă mari.

— Ai o bibliotecă drăguţă.

— Asta aşa e, mai spune recepţionera, şi se înfundă în scaunul ei binecuvîntat. Nu-mi lipseşte nimic, nu-mi prisoseşte nimic.

7.

Garsoniera unui bibliotecar holtei dospeşte, în absenţa stăpînului, mirosuri fără identitate. Singurătatea miroase pretutindeni la fel. Miclescu aprinde lumina şi preţ de o clipă se simte în casă străină. Plouă întrupa, pereţii de beton ai odăii sînt bronhiile unui peşte mătăhălos şi leneş, apa rece înmoaie tencuiala cavernoasă, cartierul e vechi şi respiră anevoie. Ecranul televizorului se umple cu un nor albuminoş şi o spicheriţă cu un zîmbet suspect comunică starea vremii. Plouă în toată ţara, pe
toată planeta, cicloanele şi anticicloanele lumii şi-au dat întîlnire în curba Carpaţi- lor ; pe ochiul mic al aragazului bolboroseşte un ibric cu cafea, şi-n rafturile cu cărţi de ficţiune oamenii se nasc, trăiesc şi mor de-a valma. Pe pat, odihneşte ferecat un geamantan cu încuietori lucioase, lingă un fotoliu aşteaptă o sticlă de votcă pe jumătate goală. Nimic nu seamănă mai mult cu plecarea de acasă decît sosirea a- casă.

Miclescu duce sticla cu alcool la gură, în vreme ce la televizor un bărbat şi o femeie hotărăsc să se despartă deşi, după cum arată, n-ar avea nici un motiv. Au zîmbetul suficient al celor ce-şi ştiu destinul pe de rost, iar replicile sînt toate a- contate : „Sîntem datori să păstrăm aparenţele", „Am jertfit pentru tine o carieră", „Am dreptul să ştiu", „Egoismul tău funciar te va distruge", „Sînt nefericit pentru că sînt onest", „Inima unei mame n-are nevoie de dovezi".

Bibliotecarul se întreabă dacă e obligatoriu să fii nefericit fiindcă eşti onest şi nu găseşte un răspuns convenabil. Ţine receptorul telefonului în mîna stingă şi cu dreapta scotoceşte prin buzunarele cana- dienei. Scoate două bilete de tren perforate, o batistă, nişte mărunţiş şi un petec de hîrtie. Se lasă încet în fotoliu, netezeşte hîrtia pe genunchi şi formează rar numărul

scris pe ea. Telefonul sună la nesfîrşit. Miclescu sprijină receptorul între umăr şi bărbie şi goleşte sticla de votcă într-un pahar. Telefonul continuă să sune. „Un om care se pricepe , să aştepte e aproape sigur cîştigător", „în oraşul scufundat sub ape domnul Nimeni o caută pe doamna Nimeni", „Sîntem datori să păstrăm aparenţele", „Spre sfîrşitul vacanţei bărbaţii devin melancolici", „Deşi părem a discuta despre unul şi acelaşi lucru, discutăm, de fapt, despre două".

Doamna Nimeni ridică într-un tîrziu receptorul.

— E ca un joc, spune bărbatul. Şi înşelăciunea are loc chiar la început. Nu există variantă care să nu mai fi fost trăită. Cît despre deznodămînt, cel mult poţi să-l amîni.

Capătul firului e aproape de capătul lumii. în mii de apartamente, pe ecranele a mii de televizoare, doi actori cu mişcări afectate şi replici de avocaţi joacă marea scenă a iubirii escrocate — „Am dreptul să ştiu" spune unul din ei. „Cine-ţi dă a- cest drept?" întreabă celălalt.

— Ar fi util să ştiu, monologhează bibliotecarul. Util şi atît. Am urcat în primul tren avînd, de fapt, o explicaţie. Cînd o treabă nu merge, explicaţia n-o ajută s-o ia din loc. Deci, nu e vorba de un drept. Nu pretind să ştiu ce motive aţi avut să dispăreţi la un sfert de ceas după ce mi-aţi impus să promit c-am să v-aştept pe plajă. În seama cochetăriei se pun cel mai a- desea cauze care stînjenesc. Dacă am vrut să descopăr cum vă numiţi şi unde locuiţi, dacă nu fac caz de minimul acela de orgoliu, fără de care nu există bărbăţie veritabilă ,- dacă vă chem la telefon, e întrucît simt, ei bine, o simt, că vă e greu şi că vă pot ajuta. Nu-mi e clar cum am să vă fiu de folos, fiindcă nu ştiu ce necazuri aveţi. Nişte probleme e neîndoielnic că aveţi. Unii oameni pur şi simplu nu sînt în stare să-şi ascundă panica. Mă simt atras de dumneavoastră, presimţirea pericolului mă întărită. Te îndrăgosteşti dintr-o mie de motive. Solidaritatea e unul dintre ele.

— Astfel grăi lupul cel blajin şi sări să înghită mielul rău.

Cuvintele vin de departe, replica nu e- xistă în piesă, tandemul cabotin continuă să fie nefericit din onestitate

sau să fie onest datorită suferinţei.

— Am jertfit pentru tine o carieră, declamă Maria. Egoismul tău funciar te va distruge. Sîntem datori să păstrăm aparenţele. Inima unei mame n-are nevoie de dovezi... Sentimentele sînt ale noastre, vorbele ale altora...

— Sînt sincer, spune Miclescu. Sînt un om de bună-credinţă. Primejdia e reală. O simt. în dinastiile degenerate, ultimul vlăstar are acest privilegiu : simte umoarea rea, ameninţarea ce abia se aşează în albie. Stau în bibliotecă, rafturile cu cărţi sînt filtre, de-afară nu răzbate nimic, nici bucurie, nici spaimă şi e de-ajuns să-mi părăsesc locul ca să vuiască totul. Lumea e numai sunet, vin valuri mari, care au să facă prăpăd şi eu le aud de pe acum cumplita prăvălire. Trebuie să fugim !

— E cea mai bună soluţie. Să ne ascundem într-un bar cu clienţi puţini, să ne prefacem că e iulie. Dar nu e iulie. Şi, în plus, am de lucru. Sînt o femeie cu slujbă. Tu te găseai în concediu, iar eu eram contabilul şef al fabricii de confecţii, care între două partide de contractări facea helioterapie, talasoterapie, terapie cu brize matinale, cu priviri de soţi dominaţi de soţii, cu fraze din romane de amor populare, cu mistere ce durează douăzeci şi patru de ore. Dacă vrei să ne minţim plăcut din cînd în cînd, să stabilim un program. Ţi-ar conveni, de exemplu, să te consideri îndrăgostit de mine mîine, între patru şi şase după-amiază? Zilnic am o şedinţă, care durează ,* cînd vin acasă, stau o oră în cadă şi nu dau voie nimănui să-mi strice baia. Ştii, iubitule, cînd pregăteşti cifrele de plan pe anul care vine alături de directori, de şefii de servicii şi de o mulţime de pricepuţi, la întoarcerea acasă nu-ţi trebuie un bărbat, ci o baie devastatoare. Sînt o femeie realizată I Am dorit să ajung contabil şef şi am ajuns contabil şef! Mîine, prin urmare la patru, în faţa magazinului „Elegant". Am să fiu punctuală. Mîn- căm, între două feluri îmi atingi mina ca * din întîmplare, eu am aerul că nu bag de seamă, dar îţi promit să fiu emoţionata. O să petrecem două ore de intimităţi suportabile. Apropo, magazinul „Elegant" desface zilnic şi într-o gamă sortimentală deosebită confecţiile fabricii noastre. Cheltu-ieşte cît un bărbat de modă veche şi ai\ să arăţi ca un bărbat modern. ./•.

8.

O ploaie care-şi cerne bobul pe acoperişul de tablă, o fereastră ce dă într-un cîmp după cules, linia orizontului to- pită-n ceţuri noroioase, o sobă de tuci înroşită, troznind în răstimpuri şi scuipînd jeratec, o lampă de birou cu lumina mică, peniţa care alunecă pe coala albă, lucruri care te împacă domol cu tine şi-ţi vorbesc
de toate cîte sînt şi se întîmpla, dar rar şi cu îngăduinţă.

Miclescu încheie fraza şi pune tocul jos.

— Polux, zice el cam nesigur, ca unul ce rosteşte pentru întîi oară aceste cuvinte, se pare că-s îndrăgostit.

În cuşca jilavă, cu pereţi ce evocă odăile portarilor în şantiere provizorii şi camerele pentru maiştri din atelierele mecanice, lucrează două persoane. A treia, de- altfel, nici n-ar mai încăpea : Stelian Polux e obez, letargic, răsfrînt cu generozitate în cele patru puncte cardinale. Scrie în- dîrjit, sînt ceasuri de cînd n-a mai deschis gura, gîndurile îl ţin într-un soi de reverie încordată şi confidenţele lui Miclescu îl marchează. Are privirea rătăcită, distantă a unuia lesne de şocat. O privire care îşi regăseşte curînd agerimea. în masa de o- sinză a obrajilor şi a pleoapelor, ochii au un tremur scurt, de bursuc în gura vizu- inei.

— Crezi, întreabă flegmatic Polux, într-o subită graţie dialectică, sau eşti sigur ?

— Ce înseamnă „sigur" ? Cum măsori, se impacientează Miclescu... asta ?

— M-am lămurit, grăieşte lipsit de curiozitate grasul. Bîjbîie printre teancurile de hîrtii din preajmă, culege o coajă de pîine, o potriveşte în gură, astfel încît să poată mînca, şi, totuşi, să vorbească şi decide : Cînd problematizezi, Castore, n-ai cum să fii îndrăgostit. E ca atunci cînd te înverşunezi să descoperi miezul problemei. Şi despici firul în patru, pînă realizezi că nu mai ştii care-i problema.

— Dar tu, desigur, ştii care-i problema.

SLelian Polux tace. Tăcerea unui om de un quintal şi jumătate e ceva ce are contur şi greutate.

— N-am o zi prea bună, se scuză prompt Miclescu.

— Castore, se înduplecă Polux, n-am ce să-ti iert. Sintem de atîta vreme împreună, incit nici n-am putea avea secrete unul faţă de celălalt.

— E clar că n-am putea. Dar avem.

— Castore, geme Polux, am iubit o femeie. Aveam un moiiv. Castore, Castore, îl aveam şi nu simţeam nevoia să analizez nimic. Aflam pentru toate un motiv : să mă trezesc cu chef de viaţă, să merg, să gîn- desc, să fiu vesel. Aveam motive ca să am motive. Nu-mi păsa dacii sînt bune sau rele. Se iveau şi gata.

— Dar s-a sfîrşit. într-o zi, vreau să zic...

— Presupun.

— Presupui sau eşti sigur ? Cînd ştii cum începe un lucru, ştii şi cum se termina.

Polux închide ochii. Intre pleoape rămîne o despicălură subţire, ca fanta de tragere într-o cazemată.

— Nu ştiu cum s-a. încheiat, se spovedeşte el. Mă crezi ? Nu-mi mai aduc aminte dacă m-a părăsit sau dacă am părăsit-o ; dacă ne-am certat sau nu... Pur şi simplu, s-a rupt filmul... N-ar trebui să se îngăduie.

— Cine şi ce să nu îngăduie ?

— Să existe lucruri fără sfîrşit. începi să te îndoieşti că ţi s-a întîmplat realmente o anumită treabă. Şi problematizezi. E ceva deosebit de neplăcut: omori chiar începutul.

Polux îşi trage scaunul lingă birou. Mîna lui grea şi leneşă apucă tocul, peniţa sapă în hîrtie bucle cu raza mare, cerneala năvăleşte în şanţurile de celuloză şi, literă cu literă şi rînd cu rînd, fila se umple şi urmează filei.

Ploaia îşi istoveşte puterea în acoperişul depozitului de dublete, cărţile agonizează în rafturi, soba de tuci se învineţeşte şi la dogoarea ei binecuvîntată Stelian Polux, apostol al hermeneuticii, trudeşte la capitolul al şaptelea, şi cel mai important, al unei teze în două sute de pagini :

„...Instanţa narativă supremă decide fără apel despre adevărul sau falsitatea interpretărilor pacientului. în fabula „Doi porumbei", „unuia, urîndu-i-se-acas' / por- ni- ntr-o zi spre ţărmuri depărtate". Porumbelul care se plictiseşte, prost informat despre starea sa, se percepe ca o victimă a unei stări hedonic nesatisfăcătoare (suferă de o existenţă monotonă) şi e beneficiarul virtual al unui

proces virtual de..."

Fraza se surpă în cheia ei de boltă. Polux strănută energic, ferestrele cuştii vibrează, iar ploaia, după neaşteptatul eveniment în tectonica straturilor de aer, victima unei stări hedonic nesatisfăcătoare, îşi reia fără îndurare cadenţa. Rafturile de fier ale depozitului condensează vaporii şi pe tipăriturile străvechi, legate în piei de capră şi viţel, se preling lacrimi murdărite de rugină.

Mîna lui Miclescu e subţire şi agilă, literele ţîşnesc din peniţa de oţel, venele mîinii zvîcnesc pe mersul ideii, topul de. hîrtie creşte semeţ, Miclescu osteneşte la ultimul capitol al unei cărţi de 2000 de pa- -

gini, o carte pe care o aşteaptă cu înfrigurare toată lumea :

„... Ţăranul Mălai e încontratul tipic, cîr- titorul avizat, rezoneurul momentelor de răscruce; «încontrarea», ca stare limită a tuturor credinţelor, ideilor şi acţiunilor sale, reprezintă modul absolut al dispoziţiei melancolice. Claustrat din propria-i voinţă în borta pe cale să se prăbuşească, Ion Mălai trăieşte ca Diogene, sublimul în derizoriu. Solitudinea e suceala ce-i înnobilează fiecare pagină de manuscris. «Codicele de la Muta», mărturisire naivă a impulsului filozofic primordial, prefaţează, cu o jumătate de veac mai devreme, compunerile eclectice ale gînditorilor cu stipendie crăiască. Fiind unic, actul ţăranului Mălai impune în faţa prejudecăţilor universitare. Naivitatea, care nu-i altceva decît reversul tot atît de strălucitor ca şi faţa, al medaliei înţelepciunii..."

★

Ion Mălai s-a făcut colac, precum un cîine luat de umezeală. în braţe strînge o oală de lut cu pereţii groşi legată la gură cu o beşică uscată de crap. în oală, încontratul Mălai a închis o bucoavnă. Gura bortei se rupe, malurile străpunse de umezeală se zdrelesc, o părere de lumină pătrunde murdărindp-se de marginile borţii şi Mălai îşi predică ideile :

— Mama voastră de fumegoşi... Acuşi vă şterg' din hîrtii şi şters pe veci e numele.

— Ieşi, mă Mălai, îl îndeamnă ţăranii. Trăieşte, mă, ereticule. E vînt şi e ploaie şi te îngropi de viu.

Linia orizontului păleşte, noaptea feudală vine de peste tot, Ion Mălai ia aminte eum bocăne lumea milostivă şi toantă deasupra creştetului său mintos şi lins de noroaiele perfide, ce se preling prin crăpături, face, uimindu-se de ascuţimea gîn- dului, profeţii :

— Vă însemn, mă iarbă ce sînteţi, să vă dezgroape lumea, amintirea. Eu mor niţel şi voi muriţi de tot. V-am dat duh şi car- * ne, bulucitilor ,• o să-mi răsară pir din pîn- tec şi grîu din ochi o să-mi crească şi slova mea o să facă o gaură în vremi şi pe găurica aia mucedă şi întunecoasă o să vă tîrîţi la lumină...

★

— Castore, zice Polux frecîndu-şi îndelung ceafa şi guşa, scriem şi scriem şi parcă mi-e ruşine. Dai drumul la cuvînt şi uite, capătă trup. Castore, e o înşelăciune.

— O înşelăciune, îl asigură Miclescu, trebuie să fie neapărat monumentală. Una mică nu face niciodată autoritate.

— Atîta autoritate, încît se întoarce la tine şi începi să crezi. înşelăciunea însă...

— Lucrează, Polux, lucrează ! Cugetă, Polux, cugetă ! laţi capul în mîini şi pune-te pe gîndit. Cu timpul apar şi motivele pentru care a meritat să-ţi iei capul în mîini. >

— E suficient ca prăpăditul ăla de codice să-ncapă pe mîna unui băgăcios şi e îngropat a doua oară.

— Crede, Polux, crede şi a ta va fi împărăţia raiului. Nimeni nu îndrăzneşte să dărîme un munte, numai fiindcă nu-i cu-

noaşte rostul. Cauza trece-n efect şi efectul în cauză. în faţa judecăţii de apoi ieşim şi noi cu o carte. E tot ce contează.

— O să stăm la rînd după semianalfabetul Ion Mălai.

— Ştii, grăsunule, zice Miclescu, partea proastă e că n-o să ştim niciodată cine pe cine onorează. O să stau la rînd umil după Mălai cel mînjit cu clisă şi o să vadă Domnul că am o carte în mînă. „Ce-i cartea aia, Petre, o să întrebe preabunul, că nu văz?" „Una groasă, măreţia ta", o să răspundă Petre cu stupoare, curtenie şi un pic de invidie. „Iar unul cu cărţi groase, o să se mînie prealiniştitul. „Să-i dăm drumul, strălucirea ta, o să se tînguie Petre. Să-1 credem, pe onoare, dărnicia ta. Credinţa mută munţii !"

. — Castore, imploră Polux, să plecăm de aici. într-o zi, se surpă şi pereţii bortei noastre.

— Compune, Polux, compune, psalmodiază Miclescu, rabdă, Polux, rabdă; suferă, Polux, suferă...

Ploaia seamănă pe acoperişul de azbociment gloanţe albe de gheaţă, şobolani cu blana putredă se rostogolesc sub fundaţiile de beton şi zac în culcuşuri, o creangă stearpă se freacă de ferestre cu un icnet uman, în soba de tuci tomurile cinsprezece şi şaisprezece ale unei „Mari enciclopedii" casate ard cu vîlvătăi şi Polux, clătit în năduşeli vîscoase analizează complexele unui porumbel prost informat şi, din cauza asta, hedonic nesatisfăcut: „Restabilit în adevărul său obiectiv, rolul porumbelului se va putea enunţa..."

9.

Statistic, situaţia cetăţenilor care aşteaptă în ploaie în faţa intrării magazinului de confecţii „Elegant" e următoarea : mai mult de jumătate din ei nu trebuie să aştepte deloc. Persoana cu care şi-au dat în- tîlnire soseşte exact la ora fixată. Un număr însemnat consumă, sub o înfăţişare distantă, sigură de sine, cota de nervi a aşa-numitului şfert academic. Cîţiva bărbaţi îşi schimbă

cu un mers destoinic locurile. Timpul se scurge anevoie, principiile după care se conduc, şi despre care se poate spune că li s-au întipărit pe chip, lucrează energic, căutătura lor aspră şi încordată spune că, înaintea acestor bărbaţi, cei fără principii ferme ori, mai bine zis, cu alte principii decît ale lor, nu fac două parale. Dacă îşi permit să se lase astfel umiliţi, e pentru că sînt hotărîţi să plătească pînă la ultima centimă umilinţa. în fine, răzleţi, aruncîndu-şi în răstimpuri priviri pline de vinovăţie şi solidaritate, doi sau trei bărbaţi care aşteaptă de un ceas şi care, e limpede, vor aştepta o veşnicie. Un tînăr cu fruntea chinuită de bube, un locotenent de marină, antrenat să facă faţă celor mai dificile situaţii, un cetăţean între două vîrste, ce aminteşte de indivizii aceia bizari, rătăcind prin munţi, grăbiţi să ajungă nici ei nu ştiu unde, aşteptînd în- gînduraţi şi vulnerabili la streaşină unei cabane, nici ei nu ştiu ce. Cetăţeanul poartă o canadiană verde. Or, cel puţin aceasta trebuie să fie culoarea cînd e uscată. Acum e udă, cu poalele îngreunate de apă.

„Viaţa, constată aproape consolat Miclescu, e o colecţie de întîmplări, în sine, fără sens. Ele capătă sens în funcţie de distanţa de la care le judeci. Cîndva, desigur, ceasul acesta stupid o să mi se pară semnificativ şi misterios. Şi viaţa mea o să pară, de bună seamă, pasionantă, unuia care o s-o cerceteze peste o sută de ani. Din păcate, acela n-o să fiu eu. Totul e să goneşti timpul, să transformi cît mai repede prezentul în trecut".

Mulţimea vînează lumina verde a stopului. Maria e îmbrăcată cu o rochie de culoare deschisă. E singura persoană care poartă rochie, într-o veritabilă colecţie de pelerine, mantouri, balonzaide. Rochia n-o avantajează. De fapt, mulţimea e aceea care n-o avantajează. Unii oameni sînt seducători în singurătate şi ridicoli în public. Unii oameni, pur şi simplu, nu sînt făcuţi să fie comparaţi.

„Curios, cugetă Miclescu făcîndu-i semn cu mîna, e că nu mă gîndesc la ea ca la o femeie frumoasă. Pe plajă totul e special. Se încheie vacanţa şi lucrurile îşi schimbă preţul. Te îndestulezi cu contemplaţia. Să crezi şi să nu cercetezi".

Mulţimea traversează strada, femeia ar trebui să fie acum lingă el şi nu e. Cînd o femeie dispare astfel, eşti tentat să gîn- deşti că nici nu a existat.

Circulaţia impacietată şi haotică face ca trotuarul să semene cu un rîu hedonic nesatisfăcut care-şi poartă mohorît apele în amîndouă sensurile deodată. Ploaia se înteţeşte şi Miclescu se simte împins spre intrarea clădirii poştei.

Importanţa unui local de poştă se vădeşte după numărul coloanelor cu care te

întîmpină. Pc fiecare din cele şase coloane ale impunătorului edificiu e montat cîte un telefon public. La unul din acestea vorbeşte Maria Niculescu.

Miclescu vine în spatele ei şi e martorul unei convorbiri care-1 nelinişteşte. Maria formează un număr, aşteaptă cîteva secunde şi închide telefonul. Bărbatul n-are nici un motiv să memoreze numărul, dar operafia se repetă de trei ori şi el reţine cifrele.

10.

În biroul „Măsurători-devize" există trei mese încărcate cu hîrtii, trei calculatoare electrice la priză, trei scaune, trei scrumiere care put a tutun stătut şi numai doi funcţionari. Al treilea tocmai soseşte. Are expresia scîrbită a omului care ştie ce măsură au toate şi fruntea ridată a slujbaşului capabil să încheie un deviz indiferent de starea sa sufletească.

— Şefule, îl informează precaut unul din deviziştii rămaşi în birou, sună o nebună.

Cel căruia i se spune şeful nu e surprins de ştire. Pare să se fi aşteptat ca-ntr-o bună zi în cămăruţa aceasta, unde-i hărţuit de mii de cetăţeni sănătoşi şi hotărîţi să-şi apere drepturile, să-nceapă să dea telefoane perfide pensionarii clinicii de psihiatrie din oraş. în cutele de pe frunte s-a adunat praf cărămiziu, năduşeala l-a pătruns şi i-a reactivat sărurile şi lianţii, apoi noroiul s-a întărit şi a început să se desprindă.

Funcţionarul şef atîrnă pălăria şi umbrela în cuier, se aşează în scaunul fără stă- pîn, îşi şterge faţa cu batista şi priveşte interesat rezultatul: batista şi-a schimbat culoarea.

— Ce vrea? zice şeful.

— E genul meu, zice al doilea măsurător devizist. Te omoară cu tăcerea.

— Trebuie să sune curînd, spune mîn- dru de perspicacitatea sa primul. Sînt neconsolat.

— De ce să fii neconsolat? zice şeful.

— Nu-i plac, zice funcţionarul. Vocea mea nu-i place.

— De unde ştii că-i o femeie ? întreabă şeful.

— Femeile părăsite, zice cu subînţeles primul funcţionar, sună întotdeauna de trei ori. Ca să ştii cine te înnebuneşte. Ca să ştie că ştii că ea e. Ca să ştii că ştie că ştii. Aşa fac femeile.

— Femeile şi eschimoşii,. Confirmă şeful.

Primul funcţionar priveşte crunt telefonul. Al doilea rîde.

— E bună, zice el.

— Poftim l face, ranchiunos primul funcţionar. Sună !

. Şeful ridică receptorul, îl lipeşte bine de ureche şi, contrar obiceiului, nu-şi spune numele. ■

— Omul providenţei, spune într-un tîr- ziu şeful. Şi sluga dumneavoastră.

Mar ia aude glasul răguşit şi tărăgănat şi aşteaptă.'

— Ei, bine, repetă bărbatul cu glas răguşit, sînt sluga dumneavoastră.

— A apărut ceva

.Rosteşte cuvintele rar, ca atunci cînd i te adresezi unuia care aude slab, dar îţi priveşte buzele.

Miclescu vede, reflectat în fereastra poştei, un individ cu o canadiană verde. Geamul are valuri, din care pricină imaginii îi lipseşte capul.

— Totuna-i, gîndeşte Miclescu.

Şeful biroului „Măsurători-devize" nu se grăbeşte să răspundă.

— A apărut ceva, repetă Maria.

— Ce?

— De fapt, cineva.

— Eşti sigură ?

— Acum sînt.

— O să comunic, spune şeful biroului şi tuşeşte ca să-şi cureţe gîtlejul. Primul funcţionar e atent la convorbire. Şeful ridică din umeri şi-şi dă

semnificativ ochii peste cap. Primul funcţionar zîmbeşte.

— Ce trebuie să fac ? întreabă Maria.

— Nimic. Absolut nimic. Du-te acasă, vezi-ţi de treabă. O să comunic.

Maria agaţă telefonul în furcă şi se întoarce brusc spre Miclescu.

— Helo ! zice ea. Se pare c-am întîrziat.

Are sprinteneala unei liceene care a fugit de la şcoală şi aşteaptă din privirea iubitului ei un semn c-o aprobă.

— N-am fost niciodată gelos, spune Miclescu. O dereglare genetică, probabil. Mă întreb dacă e cazul să fiu.

— Nu e cazul, zice femeia. Să mergem la o circiumă. Să fie cald şi curat.

Şeful biroului „Măsurători-devize" rămîne un moment cu receptorul în mînă şi-l fixează crispat pe primul funcţionar. Ca atunci cînd vrei să îţi aminteşti urgent un anumit lucru. Sau cînd, tot atît de urgent, vrei să scapi de amintirea lui.

Cînd şeful îşi îndreaptă privirea spre fereastră, omul prinde curaj:'

— Nebuna ?

— Un eschimos. Am intrat într-un iglu şi am supărat un eschimos.

Primul funcţionar îşi face de lucru la calculator. Al doilea funcţionar oftează şi se scarpină decis în urechea dreaptă. Şeful deschide geanta stropită cu noroi, caută în multele ei despărţituri un dosar, îl găseşte, îl deschide şi se cufundă cu un aer izbăvit, în paginile lui.

Atîta doar că filele dosarului sînt goale.

— Mint, zice Miclescu, de aproape un ceas. Mi-e tot mai greu.

— Sigur că minţi, aprobă Măria.

—» Am tras cu urechea.

— Sigur c-ai tras cu urechea. Nici nu se

H putea altfel.

— O iau mereu de la început, zice Miclescu, foarte atent la efectul cuvintelor

4 sale, şi cînd lucrurile încep să fie mai clare, apare ceva sau cineva şi mă întorc la punctul din care am plecat. Un altul s-ar

< h lăsa. a

•; —Pricep, ironizează femeia. Eşti vani tos. Şi mai e o cauză: ţi-ai propus să mă - aperi. .

— Convorbirea aceea... zice Miclescu şi-i - : , caută insistent privirea, mă întreb, îi caut un sens...

Maria îl întrerupe

:— Miclescu, şoarece de bibliotecă, ai citit numai cărţi proaste. Uită-te în jurul tău : nu se întîmplă nimic. E intr-adevăr înspăimîntător : nu se întîmplă absolut nimic. Bunăoară, noi. Rostim o propoziţie şi regretăm c-am rostit-o. Seamănă cu alta citită undeva. Ne-am intoxicat cu sentimente. Cu ale altora, bineînţeles. Anumite romane ar trebui să poarte menţiunea : interzis burlacilor de patruzeci şi cinci de ani.

Miclescu tace.

— Ei, bine, concede femeia, am nişte încurcături.

— Da, zice trist Miclescu, aveţi nişte încurcături.

— Un fleac.

— O nimica toată.

— Stau prost cu banii. Un împrumut, o scadenţă. Ştii cum e. Oricum, nu te priveşte.

Bărbatul clatină preocupat restul de cafea din ceaşcă. Sînt un idiot, gîndeşte el. Iar femeile preferă idioţii. Cu o condiţie : să fie gravi şi discreţi.

— Perfect, zice Maria Niculescu, dă-i drumul. Să ştiu şi eu ce mă ameninţă.

— îmi reamintesc ce-aţi spus. Eram exact în' spatele dumneavoastră. „A apărut ceva" aţi spus. Apoi, aţi repetat : „A apărut ceva".

Miclescu soarbe încet cafeaua, după care, răstoarnă ceaşca în farfurioară. Pe buze i-au rămas cîteva fire bune de zaţ. Le culege preocupat cu vîrful limbii şi le striveşte între dinţi.

3
5

— Vă aşteptam, zice Miclescu. Mi-aţi făcut semn cu mîna.

Maşinile s-au oprit la stop şi lumea s-a pus în mişcare. îşi

bal

ejoc de mine, mi-am zis. îmi face semn, ca să dispară. Am traversat strada fără un scop prea limpede. Apoi, v-am văzul. Aţi format un număr, aţi aşteptat, aţi format, din nou, acelaşi număr. Nu a răspuns cine trebuia sau nu trebuia să răspundă nimeni. Iar cînd a ridicat receptorul, Nimeni a rămas Nimeni. Un Nimeni nu-i niciodată locvace : Ce ? Unde ? Cum ? „A apărut ceva" aţi spus. „Ce?" a întrebat Nimeni. „De fapt, cineva". O clipă am crezut că e vorba de mine. îmi reamintesc exact ce-aţi spus. Şi presupun ce vi s-a spus. „Eşti sigură?" a întrebat Nimeni. „Acuma, sînt". „Nu-ţi face griji" a zis Nimeni. Sau, poale „Ia-o uşor". Cînd „apare ceva" ori „cineva" trebuie întreprins „ceva", trebuie consultat „cineva".

— Ingenios, spune Maria.

— O seară veselă, aprobă Miclescu.

— Eşti perspicace. Şi morbid. îmi plac bibliotecarii morbizi.

— „Ce trebuie să fac?" aţi întrebat. Pentru Dumnezeu, ce trebuie să faceţi ?

Maria Niculescu îşi potriveşte ochelarii. Miclescu se reflectă în sticla lor neagră. Un chip smochinit, o frunte bombată. Capul mumifiat al unui bărbat care a trăit în urmă cu două secole. Ion Mălai al bortei. Vii sînt doar ochii. Doi ochi de sticlă, strălucitori şi plini de viaţă.

, — Scenariul meu e următorul, zice femeia luîndu-i mîna. Are degete reci şi umede. Miclescu închide pumnul şi mîna Măriei dispare. Un scenariu aproape trivial. O cuconiţă care se plictiseşte îşi lasă soţul s-o aştepte. Soţul sau amantul. Un tip autoritar. Un bărbat autoritar e şi cam mărginit. Are o părere foarte proastă des

-pre toate femeile, fapt care nu-1 împiedică să-şi dea importantă. „Iar ai luat toate magazinele la rînd" zice el. „A apărut ceva" răspunde cuconiţa. Ea e, firește, o persoană isteaţă. „Ştiu eu ce-a apărut" îşi dă aere soţul sau amantul „a apărut cineva. Cunosc trucul". Bărbaţii autoritari ţin să aibă dreptate chiar şi în situaţiile în care dreptatea e un lucru cît se poate de

neconfortabil. „De fapt, cineva". „Eşti sigură că mă mai iubeşti ?" se alintă el. „Acum, sînt". „Am să te iert. Mă înşeli şi, totuşi, te iert. Profiţi de buna mea credinţă. Ai vrea să te iert?". Şi aşa mai departe. Femeia, doar ştim ce isteaţă este, îl lasă să se umfle. Numai un balon umflat bine plezneşte: „Ce trebuie să fac?".

— Cine vă urmăreşte ? întreabă aproape brutal Miclescu.

— Dumneata !

— O, nu ! exclamă Miclescu stîrnit. Eu nu vă urmăresc. *Eu vă caut.*

— Iubitule, ai logică şi imaginaţie. Eşti bun pentru posturi de conducere, nu pentru femeile cu fotofobie. Tu vezi o pisică tre- cînd strada şi încerci să mă convingi că nevasta administratorului se droghează. Nu-mi mai povesti viaţa înainte de-a mi-o cunoaşte.

— Cine vă urmăreşte ?

— Mi-ar place bă ştiu cu ce te ocupi. Mi-ar place munca ta. Un bibliotecar e un om cultivat.

— Cine vă urmăreşte ?

— O bibliotecă... Un loc atît de distins ! Te invidiez.

Miclescu se simte ridicol.

— O bibliotecă, spune Miclescu, e în- tr-adevăr un loc plin de distincţie. Mă te

mcă biroul unde lucrez nu-i tocmai ce vă imaginaţi. O bibliotecă de dublete seamănă pînă la un punct cu oricare altă bibliotecă, atîta doar că n-o frecventează nimeni.

— Ca motorul de rezervă la un avion.

— Exact, numai că nimeni nu compară cărţile, un depozit de cărţi cu un motor de avion. Aş putea să continui, fapt care de bună seamă, vă convine. Un mascul la strîmtoare, iată o situaţie care măguleşte vanitatea oricărei femei.

— Exact. Numai că femeia a cărei vanitate cere să fie măgulită nu-i de faţă. Te invidiez sincer pentru treaba cu care te îndeletniceşti. îmi închipui că-ţi dă unele satisfacţii.

— Unele satisfacţii. Şi unele perspective. Dacă arde Biblioteca Centrală devin din oficiu directorul

depozitului de dublete. Care se va chema, logic, nu ? Noua Bibliotecă Centrală. Atîta doar că Biblioteca Centrală n-o să ardă. E foarte greu să dai foc unui raft de cărţi. Polux a încercat.

— Cine e Polux ?

— Polux urăşte cărţile. A vîrît între vechile tomuri şomoioage de hîrtie şi a pus foc. Au ars doar şomoioagele. Nici nu vă trece prin minte ce solidaritate se stabileşte între miile de volume dintr-o bibliote- că; Biblioteca din Alexandria nu a ars. Povestea focului din Alexandria e- o diversiune.

— Cine e Polux ?

Miclescu se încruntă. Cînd se încruntă, fruntea sa ridată-'-se limpezeşte.

— Adevărul, spune el mîhnit, e că nevasta administratorului e morfinomană.

— Cine e Polux

?— Adevărul, stăruie Miclescu căutînd să desluşească un adevăr în ochelarii cei negri ai Măriei, e că pisica are un motiv să alerge bezmetică printre maşini.

— Cine e Polux ?

— îl cheamă Stelică Polux. Nu poţi fi şef dacă n-ai măcar un subaltern. E poltron, leneş, incult, obez şi nu prea inteligent. E prietenul meu. Petrecem împreună opt ceasuri zilnic. Citeodată, mai mult. Cînd ne despărţim, am grijă să-i telefonez din oră în oră. Altfel, îl pierd. Ar putea fi loial, harnic, deştept, frumos şi erou dacă ar găsi un motiv. Unul singur.

— Iar tu ai unul.

— Principalul e că îl am şi asta fără nici un efort. Se cheamă „Erezii blajine". E o carte.

— Sună frumos.

— Sună oribil, cînd ştii adevărul. Sînt pe cale să devin autorul unui fals. Al unuia monumental. Bibliotecarii sînt scriitori rataţi. Nu există bibliotecar să nu se viseze autorul uneia sau al alteia din cărţile pe care le are în custodie. E ca o intoxicaţie. E şi dragoste şi dezgust. Nevasta administratorului se droghează cu romane de dragoste.

— Dar tu scrii, totuşi, o carte.

— Rîvnesc s-o public, ca să-l oblig pe Polux s-o înregistreze, s-o ducă în raft şi să mă deteste cu un motiv temeinic. Să se încovoaie sub greutatea ei şi să geamă : Fratele meu, Castor, din filele cărţii tale fac nişte şomoioage pe cinste şi dau foc hardughiei. Ai doar răbdare.

— E o carte importantă ?

— Un volum de două mii de pagini seamănă cel mai bine cu o carte importantă

.— Cine citeşte două mii de pagini ?

— Piramidele se construiesc nu ca să fie măsurate, ci ca să existe. Oamenii au nevoie de exemple. Autorii de broşuri sînt imorali. Cînd dai jos din altar un Dumnezeu, trebuie să pui altul în loc. în orice caz, nu o broşură. În comuna Muta au trăit, cu veacuri în urmă, un ţăran cam slab cu duhul şi o sută de mintoşi. Deştepţii au murit şi de pe urma lor nu a rămas decît un morman de humă. Prostul însă a scris un jurnal.

— Un sfert minciună, un sfert născocire, jumătate ipoteză. Ce mai rămîne e purul adevăr. Miclescu, eşti un încontrat ! Jurnalul de la Muta nu există !

— Nenorocirea e că există. Singurul u- nicat în depozitul de duplicate.

— Miclescu, e grav, zice femeia ! Pe tine te urmăreşte cineva. Şi cineva trebuie să te apere ! Să te apere ele tine ! .

Se ridică numai zîmbet şi înhaţă, cu un gest lipsit de echivoc, poşeta neagră.

— Eşti un băiat simţit, Miclescu. Nu-i nici o îndoială, merg la toaletă. Un tip simţit nu urmăreşte o doamnă care dispare pentru cinci minute.

12.

— Cu ce vă mai servim ?

Privirea chelnerului e perfidă, batjocoritoare, otrăvită şi stupidă. Miclescu îl înfruntă şi trebuie să recunoască pe

loc că bătrînul are o privire ostenită, calmă, indiferentă, cu un strop de iertare şi de moar

-te în irisul sticlos. Sînt ceasurile noua, localul s-a golţt, între mese au rămas dîre întunecate de noroi, iar personalul s-a a- dunat la bar ca să încheie socoteala săracă a unei zile perfide, ostenite, stupide, calme şi indiferente.

— Aş vrea un cocteil, zice Miclescu, Porţie dublă. Cu votcă, stricnina, L.S.D., dioxină, cianură şi curara. Să pui în pahar un cub de gheaţă şi să diluezi cu apă. Cu apă tare.

— Regret, domnule, zice chelnerul şi nu e nici o îndoială că regretul e sincer. Nu mai avem gheaţă.

— E-n ordine, zice Miclescu. Am să plătesc şi am să plec. Aşteptam o femeie. A spus că lipseşte cîteva minute. Au trecut patru ore. Dumneata trebuie să ştii : cam cît aşteaptă un bărbat perfect educat ?

— Patru ore.

Miclescu scoate banii şi se interesează dacă poate da un telefon.

— Regret domnule, îl informează chelnerul, profund afectat de situaţie, la noi telefonul e montat lingă toaletă.

Miclescu ridică din umeri.

— Toaleta, domnule, zice chelnerul, are două uşi. Pe una se poate ieşi direct în stradă.

Miclescu formează numărul Măriei şi aşteaptă. Face o pauză şi o sună din nou, răbdător, ca unul ce-i lasă persoanei căutate răgazul, dacă e în baie, de exemplu, sau tocmai se dezbracă în dormitor, sau tocmai îşi pregăteşte ceva de mîncare la bucătărie să-şi încheie treaba înainte de a veni să ridice receptorul

.Un răgaz ca pentru cineva care se găseşte în baie, iar baia se află la un kilometru distanţă do telefon.

Pe urmă Miclescu încearcă o şmecherie : sună de trei ori şi întrerupe. Apoi, altă şmecherie: aşteaptă să sune de şase ori înainte de a întrerupe. După ce-

şi consumă toate ideile în materie de apeluri cu parolă, părăseşte restaurantul şi se îndreaptă spre staţia de autobuz.

Strada „Spinoza", în prelungirea străzii „Ghiventului". Un cartier cu intrări, fundături şi pasaje. Trotuare înguste şi povîr- nite. Un bloc cu trei nivele din cea mai bună perioadă a cubismului cu vecinătatea unor case scunde, indiferente la problemele celei mai bune perioade a cubismului. Locatarii au nume ţanţoşe şi scăpătate evocînd case de comerţ dintre cele două războaie, antreprize de grîu, afaceri cu cremă de ghete şi investiţii în industrii na.ţionale de fermoare şi aţă. în apartamentele de la ultimul etaj locuiesc, de regulă, veneticii, persoane care se cheamă Trăznea, Borţea sau Niculescu.

Veneticii sînt singurii, dealtfel, care plătesc la zi chiria, încălzirea şi întreţinerea.

Apartamentul nr. 12, ocupat de Maria Niculescu e ultimul, pe colţ, cu toate ferestrele spre stradă. Servitoarele aveau de aici o vedere confortabilă asupra întregului cartier şi cartierul avea permanent cunoş-

tinţă de cuprinsul şi intensitatea intereselor sentimentale ale slujnicelor.

Ferestrele apartamentului nr. 12 sînt zăvorite şi întunecate, cu excepţia uneia. Prin perdelele dese răzbate raza de pucioasă a unei lămpi de pat.

Ploaia şiroieşte prin coroana veştedă a unui salcîm, spînzurînd într-un cui, plăcuţa cu numele străzii — „Spinoza, filoz. gr." — loveşte în răstimpuri scîndurile rare ale gardului, în holul blocului cubist miaună o pisică. Pătruns do umezeală, Miclescu

veghează fereastra Măriei.

„Miclescu, starostele naivilor. Cînd ceasul trebuie să arate ora zece şi în dormitorul unei femei lumina e mică şi femeia te lasă iarăşi mofluz, iar tu, cu mîinile în buzunare, rczemi un gard şi îţi imaginezi cum vei suna la uşă şi cum îi vei vorbi, cu sarcasmul acela care, în scenele imaginate do bărbaţii vanitoşi, înmoaie inimile femeilor nestatornice, înseamnă că te-ai deprins să pierzi. Eşti porumbelul hedonic nesatisfăcut pe care pisica din hol o să-1 înhaţe într-o bună zi."

Miclescu traversează strada şi intră decis în holul blocului. Scara e o gură de întuneric, foştii proprietari ai fabricilor de fermoare s-au ghemuit în aşternuturi şi numai ultimul etaj, al chiriaşilor la stat, agonizează în lumina ştirbă a unui bec stropit cu var.

E linişte, Miclescu îşi ascultă bătăile inimii, în pivniţă se aud umblînd şobolanii, o creangă rîcîie zidul umflat de ploi şi tot ce ziua e în firea lucrurilor îi pare acum peste puteri.

Mai tîrziu, cînd se va gîndi la felul în care a procedat, va reuşi să afle o moti

-vaţie. De fiecare dată alta, e drept, de fiecare dată una mai bună decît precedenta. Nimic nu-1 îndreptăţeşte să încerce clanţa uşii, n-are nici un temei logic să nu folosească soneria, nu este el omul premo- nîţiilor şi nici nu nădăjduieşte să fie. E numai un cetăţean oarecare înaintea unei uşi probabil încuiate.

Aici apartamentele sînt în permanenţă ferecate. Afară de acela al Măriei.

Miclescu împinge uşa şi nu-i uimit că poate intra. Mai tîrziu va şti că i-a fost frică şi că frica te împinge să săvîrşeşti lucruri ce-ţi aduc prejudicii, că o mulţime de simţăminte şi curiozităţi apar din pricina spaimei, că, în primele momente, nu sesizezi adevăratul motiv al acţiunilor tale, cum nu-ţi dai seama, pe loc, în clipa cînd capeţi o rană rea, că eşti rănit.

Din hol, Miclescu păşeşte în camera de zi şi acolo, în bătaia luminii gălbui ce vine din dormitor, o află pe Maria. Pulpele albe ale femeii' le vede el întîi şi pata întunecată de pe covor o vede. Albul calcaros al cărnii îi spune că forma ce se desluşeşte la picioarele sale e un trup omenesc.

Miclescu nu se gîndeşte la moarte. De' fapt, nu se gîndeşte la nimic. Ochii fixează şoldul năclăit de un lichid negru-vişiniu şi pata sumbră ce pleacă de sub pîntec, privirea lui are placiditatea unui obiectiv fotografic uitat deschis. Dar pe retină prinde contur imaginea Măriei pe plajă : un delfin albinos aruncat de furtună pe mal, un alb crud, ca porţelanul în spărtură. Şi valurile care muşcă ţărmul şi-şi caută victima...

Timpul se scurge în dezordine, trec secunde sau poate minute, Miclescu simt

eurcînd din coşul pieptului un urlet care doare, gîtlejul uscat blochează jetul de aer sub presiune şi carnea suferă.

Maria e moartă, cugetă Miclescu. Gîn- dul se împlineşte greu ; parcă ar învăţa înţelesul fiecărui cuvînt. Ochii s-au deprins cu întunericul ceţos al camerei, lumina ce ţîşneşte din dormitor *e* ca o pastă de sticlă topită, e moale şi fierbinte, obiectele capătă formă şi au ceva agresiv în făptură, totul e ameninţător şi spaţiul se umple cu nesaţ de mirosul dulce-greţos al sîngelui.

Miclescu se retrage un pas şi aşteaptă. Nu se întîmplă nimic. Al doilea pas îi cere un mare efort de voinţă. Fruntea i s-a umplut de transpiraţie, cămaşa îl frige. Continuă să se retragă cu spatele. Dacă s-ar întoarce, ar rupe-o la fugă. Ajuns în hol, scoate batista şi şterge clanţele.

Urechile îi vuiesc. Miclescu ştie că trebuie să coboare scara încet, treaptă cu treaptă. în clipa în

care părăseşte blocul, e un om lucid, mîntuit de frică. Traversează strada şi se opreşte sub salcîm.

în dormitorul Măriei e întuneric.

Miclescu trage fermoarul canadienei şi constată că ferestrele dormitorului sînt tot atît de negre ca ale camerei de zi.

De o seamă de lucruri are să se mire mai tîrziu şi tot atunci va încerca să le găsească o cauză. Acum trebuie să ajungă cît mai repede la autobuz, să ajungă cît mai repede acasă şi să se încuie în garsoniera lui strimtă şi friguroasă de burlac

.sale,, la ploaia care-i înmoie grădina, se gîndea da o mulţime de lucruri triste şi fără soluţie şi iată că aceste lucruri nu mai au nici o importanţă ori sînt atît de departe încît abia de le deosebeşti.

— 11 caut pe Avramescu;

' — Cine-i Avramescu ? întreabă lipsit de orice urmă de curiozitate portarul.

— Se aude că-i de treabă.

— O javră, zice portarul.

I — Pare cumsecade.

— Boierule, zice portarul şi suge cu ' mare evlavie din sticlă, cînd zic de oarecine că-i o javră, crede-mă, e cea mai mare jigodie din lume. Mie nu mi-a făcut nimic. Dar nu-mi place. Meseria mea e să mă uit la oameni. îmi plac toţi, afară de ăsta.

— Te-a supărat.

— Boierule, i se confesează paznicul în- demnîndu-1, ca între soldaţi învechiţi în linia întîia, să bea direct din sticlă, nu m-a • supărat. Pe mine nu m-a supărat nimeni, niciodată. Altfel, mă făceam ministrul urî- cioşilor. Boierule, eu nu ştiu ce lucrare ai cu ofticosul ăla, dar s-o iei încet. Sînt paznic de noapte de douăzeci de ani. închid birourile, dacă rămîn descuiate, le verific pe cele cu lacăt, cunosc oamenii după duhul lor. Ii ştiu după ce lasă în urmă. Ţi-i povestesc, dacă pofteşti, din tălpi în creştet. Tot ce-ţi pot povesti matale despre A- vramescu e că nu mai am nimic să-ţi po- vestec.

— 11 cheamă Avramescu ?

— Nu-1 cheamă în nici un fel. Şi-a schimbat numele. 11 cheamă nimeni de nicăieri.

— Ştii multe.

— Se înţelege, confirmă bătrînul cu tristeţe, ştiu şi ce-ai citit în registrul ăla d
e14.

în garsoniera bibliotecarului Miclescu pereţii condensează vaporii de apă, şi, de jur împrejurul odăii, parchetul se umflă şi trozneşte. Miclescu întinde canadiana pe maşina de gătit şi aprinde gazele în cuptor. Şuierul flăcării albastre e prietenos. Miclescu ar vrea să mîngîie focul. Deschide televizorul şi aşteaptă imaginea. Pe ecran se iveşte figura unui bărbat extrem de grav, care, marcat de misiune, comunică mersul vremii.

Miclescu se aşează în fotoliul din preajma televizorului şi trage telefonul lîngă el.

— Telefonista patru, ce doriţi ?

— Din nord, spune Miclescu, se apropie iarna.

— Telefonista patru, repetă fata, ce doriţi ?

— Iată ce doresc, zice Miclescu, să chemi miliţia judiciară...

— Vă dau un număr...

— Domnişoară numărul patru-ce-doriţi, nu-mi dai nimic. Mă asculţi şi apoi faci ce te taie capul. Pe strada „Spinoza", la numărul 10, în ultimul apartament, în apartamentul cu numărul 12, a fost ucisă o femeie.

Glasul lui Miclescu e drastic şi uscat.

— Nu închideţi, spune fata.

— Din nord, spune Miclescu, vin ierni fără sfîrşit.

— Nu închideţi, ţipă fata, nu închideţi... Miclescu pune încet telefonul în furcă. ...Din nord, citeşte bărbatul masiv şi ţeapăn, lapoviţă şi ninsoare..

.adrese, în timp ce le prefaci că n-ai nici un motiv ca să-l deschizi. Mă mir şi eu cîte pot să ştiu. În locul tău, aş fi curios. Do unde ştie moşul atîtea ?

Miclescu pune registrul pe masă. Portarul îl aliniază cu dosul miinii şi Miclescu vede că are pielea din palmă bătătorită şi neagră.

Bătrînul îi urmăreşte privirea şi-şi cercetează mina. O răsuceşte şi slrînge pumnul. E mulţumit de mîinile sale.

— Cîţi sînleţi ? întreabă- portarul cu glasul celui care nu aşteaptă să i se răspundă.

Miclescu îl priveşte. Trec, în tăcere, cîleva secunde bune. Portarul e stingherit de lumina albastră a irisului lui Miclescu şi, totodată, intrigat. Astfel de ochi nu a mai văzut. Au puritatea faianţei.

— Sînleţi trei, zice el. în schimbul meu, cel puţin.

Miclescu îl priveşte fără să scoală un cuvînt.

— La urma urmei, zice portarul, nu-i treaba mea. N-am dreptate ?

— Ce vrei să spui ?

Bătrînul întîrzie răspunsul.

— Ce vrei să spui ? insistă Miclescu.

— Ce-ai auzit. De mine nu întreabă nimeni. E clar : nu-i treaba mea.

— Trebuie să-ţi mulţumesc. Poţi să-mi explici de ce îţi mulţumesc ? ,

— Grăbeşte-te fiule, îl îndeamnă bătrînul ducîndu-1 cu grijă şi tainâ spre uşă. îl poartă de ^mijloc ca pe un om beteag, îl duce, prin ploaie, cîţiva paşi. E beat şi treaz. E mîhnit şi e fericit. Ar vrea să fie lînăr. Ar vrea să fie pămînt şi izbăvit de tot ce ştie despre oameni.

C-da 172 coala 1 7

3„în sufletele noastre, îngînă Miclescu, curg sloiuri mari de gheaţă. Sîngele ni se încheagă sub norii de zăpadă, vom fi singuri şi muşchii ne vor rugini pe oase şi ea va fi pămînt şi în ochi ne vor sticli ţurţuri de plumb şi vom urla şi urechile ne vor fi zidite şi ea va umbla prin amintirile noastre oarbă, bîjbîind cu mîinile în- tr-un spaţiu în care nu mai e nimeni şi nimic".

4 6 îşi cercetează ceasul : e aproape unsprezece. Stinge cuptorul şi agaţă canadiana în cuier. Pînza s-a întărit ca tabla. Dacă o atingi, sunetul pe ,care-l scoate e ascuţit şi pustiu. Miclescu aprinde ochiul cel mare al aragazului şi pune un litru de apă la

fiert. Cînd apa clocoteşte, stoarce două lămîi şi adaugă cinci linguri de zahăr. După ce mestecă un timp sucul care bolboroseşte, ca şi cum mişcarea fără sfîrşit a undei fierbinţi e marele secret al întregii combinaţii, stinge focul, toarnă lichidul într-o cană înaltă de lut, o cuprinde ceremonios în palme şi se îndreaptă spre fotoliu.

Ceaiul de lămîie e bun. Prin cutele fără de număr ale feţei lui Miclescu susură pîraie de năduşeală, pleoapele i se congestionează şi în gene îi atîrnă stropi lu- • minoşi. Cînd cana se goleşte, pe chipul lui apare o umbră de suferinţă. îi dă drumul din mînă şi contemplă cioburile. Revine în fotoliu, ia telefonul pe genunchi şi, rar, rar de tot, formează un număr.

— Polux, zice Miclescu, am intrat într-o încurcătură.

— Castore, răspunde Polux, eşti porumbelul care se plictiseşte, eşti victima, unei stări hedonic nesatisfăcătoare, existenţa ta e monotonă ca a unui gîndac de mătase

,iar singura încurcătură în care ai putea să intri vreodată e una de natură lingvistică. Tocmai mîncam...

— Polux, zice Miclescu, e ceva serios.

— Dacă e serios, atunci te priveşte. Contractul nostru e pentru frivolităţi. Dealtfel, m-am hotărît: te părăsesc.

— Noapte bună, zice Miclescu. Programul începe la opt fix.

— Aşteaptă, gîfîie Polux. Nu glumesc : mi se oferă un post. Şeful unei biblioteci de carte tehnică. Ceva precis. Asta vreau ! M-am săturat de ambiguităţi. Există un singur procedeu de a extrage rădăcina pătrată. Cînd publici „Erezia" te demasc. Dacă o fac eu — şi Polux îşi rosteşte cu o desluşită satisfacţie numele — lumea o să creadă.

— Eşti un prost, Polux, n-o să creadă nimeni. E genul de afacere în care adevărul seamănă cel mai

bine cu minciuna. Vechea poveste: unul e talentat, celălalt orgolios. Un eseu poate fi combătut, un tratat nu. Ca să combaţi o carte de două mii de pagini, trebuie s-o faci cu alta, de două mii de pagini. Nu fi prost, Polux, la fiecare atac, răsar trei academicieni să mă apere. Puterea „Ereziei" stă în subsoluri. Ii citez pe toţi. Nu există nulitate ştiinţifică să nu se bucure de jumătate de pagină. Le-am pus în seamă nişte idei atît de temerare, încît, te asigur, cine se atinge de mine e un om terminat. Dacă eşti oportunist, atunci fii unul mare de tot, Polux. Mănîncă, Polux, mănîncă! Dormi, Polux, dormi 1 Suferă, Polux, suferă ! Eşti porumbelul care n-o să zboare niciodată spre ţărmuri îndepărtate.

15.

— Doi purceluşi, un corb, trei cai ,.' mare, zice Miclescu.

— Ce fel de număr e ăsta ?

Domnişoara de la telefoane urăşte oo;/r bul de dimineaţă, zilele ploioase, c Mlz cu fişe, lacul de unghii ieftin şi băro&ţ curtenitori.

— Unele cifre mă indispun, insistă Ml- clescu. De pildă nouă. îmi aminteşte O' bunicul. Bunicul dinspre mama, bineînţeles. Era burtos şi lat în şale.

— De fapt, ce poftiţi ?

— O să rîdeţi, zice Miclescu, dar mc cheamă Blegea. Cu un astfel de nume, toate ţi se par comice.

Femeia are buze subţiri şi nasul gros. Teoretic, acest nas ar trebui să aparţină unei persoane cu alte trăsături, unei feţe late şi musculoase; practic îi aparţins chiar ei.

— Cetăţeanul Blegea, o lămureşte Miclescu uită să-şi plătească telefonul. Partea proastă e că pierde înştiinţarea de plată. Doi purceluşi înseamnă 99. Un corb înseamnă 7. Trei cai de mare, o ştie oricine, înseamnă 222. Cetăţeanul Blegea, adică eu, răspunde la numărul 99.72.22. Pe mine, combinaţia mă distrează. într-o zi, purce- luşii o să mănînce caii de mare şi corbul o să moară de melancolie.

Telefonista care urăşte bărbaţii curtenitori cu telefonistele scoate o fişă şi o citeşte ridicînd din sprîncene. Ce află acolo, o pune pe gînduri.

— Ei, doctore, întreabă Miclescu, ce şanse-mi dai ?— -Nu-i telefonul dumneavoastră.

— Doctore, zice Miclescu străduindu-se să pară foarte amuzat de toată istoria, cum să nu fie telefonul meu. Doi purce-' luşi... şi aşa mai departe. 11 am de-o ve§- * nicie.

Miclescu întinde mina şi întoarce fişa. Nonşalanţă, blazare, indiferenţă, iată ce exprimă privirea şi gesturile sale. Nevoia de psihologie a

oficiantei are obiect:

„Viclean tip", conchide femeia şi ura ei capătă deodată o raţiune.

„Sînt cel mai apatic dintre curioşii de profesie, gîndeşte Miclescu. Doi p.urceluşi, un corb, trei cai de mare. O clădire veche, o încăpere cum sînt atîtea într-o clădire putredă, cîţiva slujbaşi de treabă". „A apărut ceva". „Ce?". „De fapt, cineva". „Eşti ■ sigură". „Acuma sînt. Tot ce-i cumplit li se întîmplă întotdeauna altora. Omul cel rău îndreaptă spre pîntecul meii ţeava întunecată a pistolului şi nici nu mai am timp să mă mir fiindcă omul cel rău nu-ţi lasă un răgaz să te miri,, să urli, să te aperi".

— Trebuie să fie o eroare, zice Miclescu şi-i înapoiază cu un aer tîmp fişa. Se . i fac multe greşeli şi cetăţenii se enervează.

— E nebun, gîndeşte domnişoara. E ţîcnit M. . de-a binelea. Cît despre număr, trebuie să verific. •

.

' — Fireşte, spune Miclescu înclinîndu-se ca unul deprins să se poarte ceremonios indiferent de circumstanţe, am să reclam.:

— Reclamă cît pofteşti.

— Sînt Blegea, spune' Miclescu, regele .fraierilor. Cel mai tenace dintre ei. . <

Domnişoara cu buze subţiri îşi subţiază energic buzele. Şi şuieră: .

— Nu-i greu să... Nu-i greu să,..

[6]— ...Dar cel mai greu, o întrerupe Miclescu, dar cel mai greu şi mai greu e să cauţi o pisică neagră într-o cameră foarte întunecoasă. îndeosebi cînd înăuntru nu există nici o pisică.

16.

Miclescu formează pentru a treia oară numărul. Doi purceluşi, un corb, trei cai de mare. Plouă uricios, corbi flămînzi şi apatici se prăvălesc cu aripile îmbibate cu apă, purceii pofticioşi scurmă noroiul a- mestecat cu pene şi măruntaie vinete de

păsări moarte, caii de mare stau ciorchine pe ierburile gelatinoase şi, în răstimpuri, îşi încordează cu spasme mici boturile cartilaginoase.

— E nebuna, conchide primul măsurător devizist. Am dibuit-o. Ii ştiu stilul.

— Asta cam aşa-i, îi ţine isonul al doilea funcţionar. Ne mai distrăm şi noi.

Şeful biroului îi priveşte pe rînd, stăruitor. Ca unul care se gîndeşte intens la ceva şi are nevoie de o confirmare. Are tot atîtea motive cît şi colegii lui să se înveselească, totuşi e crispat.

Telefonul continuă să ţîrîie.

— De unde deduci că-i o femeie ! întreabă acesta complet lipsit de chef.

Ştie, de bună seamă, răspunsul şi fiindcă-1 ştie se enervează.

— Puţin îmi pasă, zice primul funcţionar rînjind provocator. Un nebun în plus, unul în minus..

.— E murată bine, filozofează al doilea. Plăcerea ei: să stea în ploaie şi să dea telefoane.

— De unde ştii Gă stă în ploaie ?

Şeful e mohorît.

— Omul providenţei, spune el la telefon. Şi sluga dumneavoastră.

Nebuna nu vorbeşte.

— Vezi, se bucură primul funcţionar, puteam să pariez. Şi cîştigam. A cita oară-i pe ziua de azi ?

Al doilea măsurător devizist socoteşte, cu un soi de desluşită satisfacţie pe degete :

— A pornit-o din zori. Şi, apoi, din ceas în ceas. E punctuală ca un agent de asigurări.

— Sînteţi deştepţi, zice şeful trîntind telefonul. Sînteţi al naibii de deştepţi.

Tuşeşte în batistă după care scuipă gros în coşul de gunoi. Tuşea l-a secătuit. Cu aceeaşi batistă îşi şterge fruntea udă. Ochii îi sînt injectaţi şi sticloşi.

„Vocea unuia care a fumat şi s-a lăsat de curînd, gîndeşte Miclescu. Nu e tînăr, dar nici bătrîn. E obişnuit să comande. E, desigur, intrigat, îi e niţel frică. Nu-i omul providenţei pentru absolut nimeni pe lumea asta şi, în

general, n-are tonul celui născut să fie slugă. Suni de trei ori şi se recomandă. Un nume ca oricare altul, atîta doar că nu e un nume. Ceva plauzibil însă. Un slujbaş de ghişeu ? Un slujbaş, în orice caz. Un fel de şef. Şefii pun întrebări scurte şi dau răspunsuri scurte. «A apărut ceva». «Ce ?» «De fapt, cineva». «E sigur ?» «Acuma, sînt ». «O să comunic». «Ce trebuie să fac ?» «Nimic. Du-te acasă, vezi-ţi de treabă. În ce te priveşte, lucrurile sîn

tclare. A apărut ceva şi nu trebuia să apară. A apărut cineva care a complicat o poveste în care nu murea nimeni cit timp povestea nu se complica». Un fumător convertit şi contabila cu fotofobie a unei fabrici de confecţii. Iată combinaţia ! Femeia primeşte un glonte în burtă şi toată istoria capătă un sfîrşit. Sau un început. Pentru că a apărut cineva : un bibliotecar burlac pe cale să termine cartea încontrării lui Ion Mălai, ereticul de la Muta.

Iar femeia cu un glonte în burtă îl sună pe fumătorul convertit şi el e omul providenţei şi sluga nimănui şi aşteaptă să-i vorbeşti ca" să ştie ce să vorbească. Un tip care nu se enervează, deşi telefonul sună întruna..."

Ultimul sandviş are măreţia unei mostre geologice model şi Polux îl admiră în tăcere. Straturile de şuncă presată s-au compactat cu straturile de caşcaval, sucul de roşii îngroşat cu mirodenii a impregnat a- dînc pîinea, degetele vînjoase ale ajutorului de bibliotecar se încleştează fără voie şi lasă în coaja mustoasă un set de amprente groase.

— Ascultă, zice el fără chef, poate vrei...

Miclescu nu răspunde. Privirea lui ţinteşte o coloană de furnici flămînde, care se caţără pe cotul lui Polux. Mişcarea e perfect organizată, întrucît, dacă izbutesc să străbată antebraţul şi să ajungă nevătămate la încheietura mîinii, hîrtiile slinoase în care uriaşul a

împachetat hrana le a- sigură un banchet pe cinste. Apropierea festinului le excită şi cîteva părăsesc co -loana. Acestea încearcă să scurteze drumul înfundîndu-se în smocurile încîlcite de păr cenuşiu. Miclescu este interesat de strategia coloanei de furnici. Cînd primele vietăţi se împrăştie în hăurile aţîţătoa- re ale ambalajului, Miclescu înalţă privirea spre Polux.

— Cum vrei, zice acesta şi muşcă amarnic din sandviş. Sucul de roşii i se prelinge pe dosul palmei şi Polux, după o scurtă luptă cu sine, scoate limba şi-l linge. Pe urmă, examinează locul şi rezultatul îl satisface.

— Să ucizi un om, spune Miclescu ju- cîndu-se cu telefonul, ce lucru îngrozitor.

Polux rămîne cu gura căscată. Miclescu ridică receptorul şi formează mecanic un număr. Mereu acelaşi număr.

Şeful biroului „Măsurători-devize" priveşte duşmănos aparatul. E singur în birou şi vaietul dogit al soneriei îl ţine încordat. Buzele i s-au albit şi un fir de salivă văroasă îi stăruie în colţul gurii.

— Omul providenţei. Şi sluga dumneavoastră.

Miclescu lasă uşor receptorul în furcă.

— Moartea unui om, zice el, aceasta e problema. Ne putem imagina într-o mie de feluri cum e făptura lui vie, dar nimeni nu are atîta imaginaţie ca să priceapă pe loc că omul acela, pe care-1 are sub ochi, nu mai e viu. Viaţa este imaginaţie. Trecerea în nefiinţă... mintea noastră n-o poate concepe. Moartea unui om — ce fapt îngrozitor.

— Castore, întreabă Polux, mestecînd îndelung dumicaţii, cu placiditatea binevoitoare a ierbivorelor, cine e omul care a murit

?— Un om.

—- Caslorc, să facem putină ordine în semtimente : omul acela eşti tu?

^Iiclescu. formează numărul biroului „Miasurători-devize". Cei doi purcoluşi zac răsturnaţi în mijlocul unei bălţi noroioase, aui burţile umflate, şoriciul plezneşte şi lasă la vedere grăsimea rîncedă, un corb lilhnit de foame le dă ocol, înnebunit de dmhoarca cărnii alterate, noroiul fierbe,

frrămînlat de cohorte de creaturi vorace, niumai colţi şi cartilagii.

Şeful biroului priveşte cu ochi vilrifiaţi, osteniţi de aşteptare telefonul. Simte vi- Ibraţia carapacei de bachelită. Ridică re- •ceptorul, aşteaptă vocea atît de cunoscută a femeii, dar aparatul rămîne mai departe mut.

— La dracu, strigă el scuturat de un acces de tuse, e o prostie să suni întruna. Nu rezolvi nimic. Cu isteria asta a dumi- tale, vreau să spun. Fac tot ce pot. Tot ce ţine de mine, vreau să spun. Pentru numele lui Dumnezeu...

Omul de la capătul firului îşi scuipă plă- mînii în batistă şi izbeşte, fără să-şi dea seama cu receptorul în birou. La una din lovituri sticla care acoperă biroul, şi care-i însemnul pauper al puterii sale, plezneşte.

Miclescu închide telefonul.

__ Pe omul acela, revine Polux, l-ai o- morît tu ?

Miclescu tace.

__ Atunci, cugetă Polux adunînd pedant fărămiturile dinaintea lui, unde-i nenorocirea ?

Şi Polux se-apucă de sens : „Vom ŞPU- ne că beneficiarul unei stări nesatisfacatoare, expus să sufere o degradare a stării sale (virtuală sau în curs), dar reuşind s-o evite, a beneficiat de o formă specială de ameliorare, protejarea şi că victima unei stări nemulţumitoare, susceptibilă să beneficieze de o ameliorare, dar nereuşind s-o obţină, a fost victima unei forme speciale de degradare, frustrarea..."

17.

— Trebuie să te -predai. <

— Gata, zice Miclescu, m-am predat.

• — Nu ştii să te predai.. .

— E adevărati Dar pot să învăţ.

— Ridică mîinile. Şi spune: O.K. Sam, O.K., m-ai convins. Eşti cel mai bun, Sam I - Miclescu ridică mîinile şi-i dă lui Sam toate asigurările cerute.

— 11 răsfăţaţi, spune mama copilului. Şi dumneavoastră şi taică-său. Mai bine ar pune mina pe carte.

— Îmi place Sam, spune Miclescu. Un băieţel dezgheţat. Să am un fiu, aş vrea* să-i semene.

— Să nu-mi spui Sam, zice băiatul. E marţi. Marţea mă cheamă Joe. . .

— E-n regulă,- Joe. Ai cel mai frumos pistol din tot blocul. . .

— E franţuzesc, spune mîndru Joe.

— Mi-am dat seama.

— Are amortizor de zgomot, vizor dublu şi pompă de apă. Aruncă zece metri. Vrei să încerci?

Miclescu umple pistolul şi apasă cu grijă pe trăgaci. Jetul ţîşneşte şi stropeşte femeia.

— îmi pare rău, se scuză Miclescu. Am apăsat încet.

Copilul e transfigurat :

— Nu contează cît ele tare apeşi. Are servo-pompă.

— înţeleg, spune Miclescu. E un tip mai nou : cu servo-pompă, staţie radar, butoiaş electronic, frînă de mînă şi baterii. Totuşi, nu-i perfect.

— Să depindă de mine, spune plină de energie mama băiatului, aş interzice jucăriile astea. Seamănă îngrijorător cu armele adevărate.

— Nu-i nici o primejdie, spune Miclescu. Gangsterii, cînd erau mici, nu se jucau cu pistoale de plastic. Gangsterii omorau muşte. Satisfacţia lor era să le chinuie, înainte de a le omorî.

— E cel' mai grozav pistol de pe strada noastră, spune Joe.

— Am o idee, zice Miclescu privindu-1 pe Joe cu mare seriozitate în ochi. Cu o- glindă retrovizoare, arma ta ar fi, într-a- devăr unică.

— Prea-i faceţi voia, se alintă femeia. I-am spus asta şi lui taică-său.

Băiatul se uită aţîţat la Miclescu.

— Oglinda, îl lămureşte acesta, îţi asigură spatele. în cazul, bineînţeles în care ai de-a face cu doi duşmani. Sau cu mai mulţi. Cum ştii ce se întîmplă în spatele tău ?

Băiatul aşteaptă încuviinţarea femeii.

— Mi-1 dai acum şi mîine îl ai perfect.

— Ard de nerăbdare, spune Joe.

— Te cred.

Miclescu vîră pistolul în buzunarul din dreapta al

canadienei. Pe urmă trage fermoarul şi-i pipăie forma.

— Ard de nerăbdare, spune Joe.

Ar vrea asigurări că-1 va primi intact, dar se abţine. Bărbia îi tremură şi e gata să plîngă.

Miclescu părăseşte holul blocului şi iese în stradă. Se întunecă şi, cu toate că nu mai plouă, picături răzleţe lovind rece şi pieziş, te fac să te gîndeşti la cei mai rău : la întinderi mlăştinoase şi pîcloase, la întinderi de ape acoperind oraşele, la nori bîltîcîind ca nişte mari burdufe şi stînd să spargă şi să prăvale o masă de lichid cu ganglioni de gheaţă. Tramvaiele circulă goale zăngănind înfundat. Aerul saturat de umezeală filtrează zgomotele. E ca şi cum tot ce se întîmplă acum s-a petrecut cîndva; pustietatea glacială a oraşului e numai un ecou estompat, a ceva de demult.

Miclescu urcă în tramvai şi rămîne în picioare. în căuşul pentru şezut al scaunului de poliester din dreptul său distinge, închisă la culoare, o pînză de apă. Cetăţeanul care a stat aici avea, de bună seamă, hainele udate de ploaie. Ferestrele Trustului de construcţii, cu excepţia cîtorva, a căror strălucire sporeşte impresia de oboseală şi singurătate a clădirii turtite şi demodate, se cască pline de întuneric. Un întuneric vînăt, greu ca mercurul, care presează asupra pereţilor şi tensionează periculos armăturile centurilor de beton înmuiat, clisos.

Portarul îi aruncă o privire înceată, fără expresie. Prin uşa întredeschisă a chiliei lui de soldat uitat în post răbufnesc mirosuri amestecate : rachiu, postav jilav, piele de porc, pusă la uscat, borcane în car

efermentează resturi de tocană, tencuială umflată, cărbuni arzînd cu aer puţin, pături brune, cu fibra rară, aspritä de atîtea năduşeli sărate şi stătute, cîte li s-a hotă-' rit în normă, tutun negru, registre slinoase.

— Eşti fericit, spune Miclescu.

Bătrînul aliniază, dintr-o singură mişcare, registrele. Nu-i place ce-a ieşit şi le a- liniază din nou.

— Eşti fericit, insistă Miclescu, dar n-o ştiai. Ai de toate.

— Asta aşa-i, răspunde circumspect portarul.

— Ce-ţi mai lipsea, remarcă Miclescu, era o sticlă de spirtoase.

— Sînt fericit, aprobă portarul. Priveşte sticla în lumină şi chipul lui exprimă o mare încîntare.

— Aş merge sus, zice Miclescu. M-aş- teaptă un şef. De un ceas şi mai bine.

— Te-aşteaptă nişte birouri goale. Şi nişte lacăte la uşi.

— Mă mir, face Miclescu. E interesul lui.

— Auzi, zice portarul, mă mir şi eu de interesul şefilor. La ora asta nu te aşteaptă nimeni.

— La „Devize". O mică afacere.. Pricepi de care.

— Oho, zice edificat portarul afacere mare 1

— La naiba, spune Miclescu şi se aşează pe marginea patului de fier.

Portarul destupă sticla şi bea. După a doua înghiţitură, o ridică din nou în lumină şi o clatină cu dragoste. Ochii încep să-i strălucească. Era mahmur şi acum e vesel. Se gîndea la casa lui de la ţară, pe cale să se năruie, la picioarele bolnave ale femei

ie, la ploaia care-i înmoie grădina, se .idea la o mulţime de lucruri triste şi —ră soluţie şi iată că aceste lucruri nu mai t nici o importanţă ori sînt alît de depar- * incit abia de le deosebeşti.

— 11 caut pe Avramescu.

— Cine-i Avramescu ? întreabă lipsit de orice urmă de curiozitate portarul.

— Se aude că-i de treabă.

— O javră, zice portarul.

— Pare cumsecade.

— Boierule, zice portarul şi suge cu mare evlavie din sticlă, cînd zic de oarecine că-i o javră, crede-mă, e cea mai mare jigodie din lume. Mie nu mi-a făcut nimic. Dar nu-mi place. Meseria mea e să mă uit la oameni. îmi plac toţi, afară de ăsta.

— Te-a supărat.

— Boierule, i se confesează paznicul în- demnîndu-1, ca între soldaţi învechiţi în linia întîia, să bea direct din sticlă, nu m-a supărat. Pe mine nu m-a supărat nimeni,

niciodată. Altfel, mă făceam ministrul urî- cioşilor. Boierule, eu nu ştiu ce lucrare ai cu ofticosul ăla, dar s-o iei încet. Sînt paznic de noapte de douăzeci de ani. închid birourile, dacă rămîn descuiate, le verific pe cele cu lacăt, cunosc oamenii după duhul lor. Ii ştiu după ce lasă în urmă. Ţi-i povestesc, dacă pofteşti, din tălpi în creştet. Tot ce-ţi pot povesti matale despre A- vramescu e că nu mai am nimic să-ţi po- vestec.

— 11 cheamă Avramescu ?

— Nu-1 cheamă în nici un fel. Şi-a schimbat numele. 11 cheamă nimeni de nicăieri.

— Ştii multe.

— Se înţelege, confirmă bătrînul cu tris- I •’e, ştiu şi ce-ai citit în registrul ăla de

ca să-l deschi-..

s>ă ştiu. în locul tău, aş fi crî.ru ^= ştie moşul alîtea ?

^S«cu pune registrul pe masă. Porta- /""Tiniază cu dosul miinii şi Miclescu are pielea din palmii bătătorită şi ——

^'nul îi urmăreşte privirea şi-şi cerce- miîna. O răsuceşte şi strînge pumnul. iHumil de mîinile sale.

Citi sînteţi ? întreabă- portarul cu gla- ~oelui care nu aşteaptă să i se răspun-

Snclescu îl priveşte. Trec, în tăcere, Am secunde bune. Portarul e stingherit lumina albastră a irisului lui Miclescu totodată, intrigat. Astfel de ochi nu a ■ni văzut. Au puritatea faianţei.

— Sînteţi trei, zice el. În schimbul meu, «al puţin.

Miclescu îl priveşte fără să scoată un :uvînt.

— La urma urmei, zice portarul, nu-i treaba mea. N-am dreptate ?

— Ce vrei să spui ?

Bătrînul întîrzie răspunsul.

— Ce vrei să spui ? insistă Miclescu.

— Ce-ai auzit. De mine' nu întreabă nimeni. E clar : nu-i treaba mea.

— Trebuie să-ţi mulţumesc. Poţi să-m explici de ce îţi mulţumesc ? .

— Grăbeşte-te fiule, îl îndeamnă bătr' nul ducîndu-1 cu grijă şi tainâ spre uş îl poartă de ^mijloc ca pe un om bete? îl duce, prin ploaie, cîţiva paşi. E beat treaz. E mîhnit şi e fericit. Ar vrea să lînăr. Ar vrea să fie pămînt şi izbăvit tot ce ştie despre oameni.

18.

Miclescu îl sună pe Polux.

— Mă crezi, îl încredinţează acesta, aşteptam telefonul

tău : Lucrează, Polux, lucrează ! Mănîncă, Polux, mănîncă ! Dormi, Polux, dormi ! Gîndeşte, Polux, gîndeşte ! Ei bine, gîndeam...

— Iţi vorbeam de o femeie. Spuneam că sînt îndrăgostit de o femeie.

— Unde te afli ?

— Ce importanţă are... într-o cabină telefonică.

— O cabină telefonică la un colţ de stradă. E întuneric, plouă, strada e pustie şi te simţi oarecum obligat să-mi aduci la cunoştinţă toate astea. Plus povestea cu femeia, despre care crezi că eşti îndrăgostit.

— Au omorît-o.

— Castore, nu-mi place. Cine pe cine omoară ? Şi de ce ? Nu se potriveşte.

— Polux, uite cum e : nu se întîmplă nimic. În viaţa noastră, vreau să spun. Te-a- propii de cincizeci de ani şi nu se schimbă nimic. Ajungi să crezi că asta a fost tot. far într-o zi se petrece ceva. Ceva care, fără să-ţi dai seama, începe să facă parte din fiinţa ta. Pe urmă, se schimbă, dar în rău. În ce-i mai rău. Şi nu capeţi nici o explicaţie. înţelegi Polux, eu nu contez. Pentru ei, eu nu reprezint nimic.

— Castore, du-te acasă. Cine sînt ei ?

— Nu ştiu.

— Ei vezi ? Nu ştii, deci nu există. E cea mai bună soluţie. De fapt, ei nu există.

— M-aş fi ocupat de înmormîntare. De acte, de locul de veci, de ultima veghe.

Sînt treburi penibile, însă te-alegi cu ceva : cu sentimentul că eşti iertat. Am greşit unghiul.

— Ce tot spui ?

— Sînt un cosmonaut, care se întoarce acasă. Iată ce vreau : să se termine totul şi să mă întorc acasă. Am simţurile încordate şi sînt cu ochii pe aparate. Un grad mai jos şi nava ia foc. Un grad mai sus şi sînt scuipat în haos pe vecie. Nu există cale de întoarcere. Nu-i greu de priceput : am greşit unghiul şi sînt pierdut.

— Castore, să-ţi cauţi alt om. Pe mine, nu conta. Imbătrînesc şi totul se simplifică. La tine e invers : complici enorm totul. Chiar şi dragostea.

— Polux...

Polux închide telefonul. Miclescu potriveşte receptorul în furcă şi priveşte de-a lungul străzii. Ar vrea să-i spună că merge pînă la capăt. Sau ceva asemănător. Dar lucrurile, care n-au nici un început, n-au nici capăt. Miclescu scoate o fisă şi formează un număr. Departe, departe de tot sună firav un telefon. Miclescu aşteaptă. Avramescu doarme şi în somn apare cineva, care declanşează o sonerie. Se trezeşte şi aude soneria telefonului său. Bîjbîie împrejur şi,, ameţit de somn, află întrerupătorul lămpii de pe noptieră. A adormit îmbrăcat. îşi aminteşte : a sosit acasă, a pus umbrela la uscat, a băut ceva. Lîngă fotoliu se găseşte o sticlă. Avramescu întinde mîna după ea şi constată că-i goală. O sticlă uscată te poate scoate uşor din sărite. Un telefon care nu se mai opreşte din ţîrîit — încă un motiv să te enervezi. O garsonieră rece şi în ea un bărbat singur. Şi becul te poate înnebuni. Pentru că

dă lumină. Şi perdeaua, pentru că atîrnă. Un pat nedesfăcut — ce lucru îngrozitor ! Un balonzaid ud — ce tortură ! Avramescu saltă posomorit receptorul şi ţîrîitul conteneşte. Dezbracă balonzaidul şi-l leapădă pe marginea fotoliului. în baie, robinetele uzate sfîrîie fără odihnă. Un fir de apă clocotită umple încăperea de aburi. Avramescu tuşeşte înăbuşit.

Miclescu părăseşte cabina telefonică şi traversează strada. Se asigură că în garsoniera lui Avramescu e lumină şi pătrunde în bloc. O clădire veche şi murdară. Un lift pentru două persoane, un hol pentru două persoane. Toate condiţiile, ca indivizii neînsoţiti să urce grăbit, lipindu-se de pereţi, să evite liftul cu uşi batante şi feroneria unsuroasă.

Miclescu apasă butonul soneriei. Odată, de două ori, de mai multe ori. O treabă temeinică. Uşa garsonierei lui Avramescu se deschide încet. Atît cît să strecori un băţ de chibrit.

— Sîntem de la gaze, spune Miclescu.

— N-am reclamat nimic.

— Bineînţeles, zice Miclescu. Sînt scurgeri la vecini.

— Sunaţi la ei.

/ — Bineînţeles, repetă apatic Miclescu, bineînţeles că sunăm la ei. Dar nu răspund. Se poate întîmpla orice.

Avramescu crapă uşa. încap acum două beţe de chibrit. Se uită la Miclescu, la geanta de sub braţ, la canadiana stropită de ploaie.

— O să săriţi în aer, zice Miclescu. Scoate o brichetă şi se joacă indiferent cu ea. O scînteie e destul.

Avramescu ridică siguranţa. Miclescu "împinge uşa şi-i vira pistolul cu pompă în ^□'iurtă.

— E-n ordine, Joe, zice Miclescu. O ssingură mişcare şi eşti mort.

— De ce-mi spui Joe ?

— Am să-ţi spun Sam. Aşa îi cheamă pe gangsterii morţi : Sam.

Miclescu încuie uşa şi pune siguranţa.

— Nu te cunosc, zice Avramescu.

— Nici nu-i nevoie. Ai să mori şi n-ai să ştii cine ţi-a

făcut-o. Vei şti doar de ce.

— Cred că eşti nebun. Cred că ai greşit apartamentul.

— Sînt omul providenţei, spune Micles.- cu îndesîndu-1 în perete. Ai să stai în picioare şi ai să-mi povesteşti o mulţime de lucruri.

— Eşti nebun. Acum sînt sigur.

— Intr-adevăr. Dar am un pistol. Cu a- mortizor şi încă o mie de chestii. E ca şi cînd te-ar ciupi un ţînţar. Unul cit casa de mare.

Avramescu rămîne ascultător în locul unde a fost aşezat. Miclescu se-nfundă în fotoliu.

— Au ucis-o, spune Miclescu. Maria e moartă iar tu nu eşti străin de toată istoria.

— Cine-i Maria ?

Miclescu îndreaptă lumina veiozei către Avramescu. Un om în pragul pensiei. Pra ful şantierelor i s-a 'cimentat în piepţi' hainei, în manşetele uzate ale pantalonilor în părul cărunt şi sîrmos.

— Nu eşti omul providenţei. N-ai mc; tra. Eşti sluga ideală. Sluga slugii. Te la mînă. Problema e : cu ce ?

Pc Avramescu il încearcă tuşea. Duce mina la gura şi icneşte chinuit în căuşul palmei.

— Poţi să-ţi cauţi batista,' îl sfătuieşte Miclescu. Nu ai armă. Nu eşti gangster. Nu te cheamă Sam. Eşti un gîndac roşu de bucătărie. Dacă aprind lumina în tavan, te ascunzi într-o crăpătură.

— .Nu o cunosc pe Maria.

— Gîndacule, zice Miclescu, Maria te-a sunat şi tu ai spus că eşti omul providenţei şi servitorul ei. Era urmărită şi le-a a- nunţat. Vroiai să te asiguri că nu se în- şală şi ea ţi-a confirmat că nu se înşală. Era înfricoşată. Ai sfătuit-o să meargă a- casa. „Ce trebuie să fac ?" a întrebat Maria. „Nimic. Absolut nimic. O să comunic ce ţi s-a întîmplat şi ai sa afli ce-i de făcut".

— Am comunicat. Atîta lot.

— Mai fă-o odată 1

Miclescu împinge telefonul cu piciorul astfel îneît să-i vadă discul. 6

— Apleacă-te,3 gîndacule, şi anunţă-ţi omul. Spune-i că eşti urmărit, că ţi-e frică şi că-ţi aştepţi rîndul. Sună-1 !

Avramescu se aşează în genunchi şi-n- cearcă să schimbe poziţia aparatului.

— Cum arată ? întreabă Miclescu.

— Cine ?

— Persoana care se ţine după tine.

—■ N-are nimic deosebit. Vreo treizeci de ani, brunet, se piaptănă cu cărare.

— Mai povesteşte !

— L-am văzut de cîteva ori. S-ar putea să mă înşel.

— Nu te înşeli. Acesta-i unul din ei. Ce ştii despre al doilea ?

Avramescu ridica privirea. Imbalrîneşle repede. Are şaptezeci de ani şi anii continuă să i se adune pe umeri. Ochii unui bărbat de optzeci de ani, tulburi, temători. Nu-1 iubeşte nimeni, nu-1 apără nimeni.

— Eu sînt al treilea, spune Miclescu. N-ai nici o şansă ca să scapi. Cu ce te au la mină ?

— Nu mă urmăreşte nimeni, spune Avramescu. N-o cunosc pe Maria. Nu ştiu cine eşti. Nu înţeleg ce vrei de la mine.

Miclescu întinde piciorul şi întoarce telefonul cu discul spre el.

— Sună-ţi omul ! Te cheamă nu ştiu — nu înţeleg — nu vreau, eşti plin de *nu* ca un copac de roade, iar eu am să te fac sâ vrei, să poţi şi să cunoşti. Sună-ţi omul !

Avramescu formează un număr. Fiecare cifră e o piatră de moară şi cu fiecare rotaţie a discului pe umeri şi-n spinare i se aşează cîte un an. Copacul cu fructe de *nu* îşi tîrăşte ramurile pe pămînt, pe urmele noroioase ale paşilor, lui Miclescu.

— Nu răspunde, zice Avramescu.

— Gîndacule, îl laudă Miclescu, eşti noul papă al şmecherilor. Prea bine, Sam, pari grăbit să mori. Fie voia ta !

Ridică de pe genunchi sofisticatul revolver electrohidro-pneumat şi-l îndreaptă spre marele măsurător devizist.

— La perete, Jim ! De două ori pe săp- tămînă se descarcă fără să mă întrebe : marţea şi vinerea. Azi e marţi, Bill !

Avramescu formează grăbit un număr. Aşteaptă să sune de trei ori şi închide. Fixează, preţ de cîteva secunde, gaura neagră a jucăriei şi, inspirat de muchiile lucioase ale amortizorului, se întoarce umil la telefon. Zeul de plastic e neîndurător ş

iAvramescu, primul preot al ritualurilor cu şase cifre, binecuvîntează în eter. O dată, de două ori, de trei ori.

— Soldatul freacă-puşcă, să trăiţi I

— A apărut ceva, zice Avramescu.

— Mai clar, caporale.

— De fapt, cineva. _

— Te-nşeli, sergent.

— Sînt absolut sigur. Ce trebuie să fac ?

— Nimic, colonele, nimic. Vom zice ce-i de zis, cui trebuie.

Avramescu vorbeşte cu ochii la. mîinile lui Miclescu. Albe, îngrijite, cu degete lungi. Degetul de pe trăgaci se mişcă ritmic. Ca şi cum urmăreşte cadenţa unui cîntec.

— Să nu fie prea tîrziu, zice el.

— Noapte bună, generale I Noapte bună, mareşale I spune omul de la capătul firului.

Miclescu îi face semn să lase receptorul în furcă. '"

— Cine-i persoana ’? întreabă Miclescu.

— Îi ştiu ’ doar telefonul.

— Ţi-e frică?

— N-am făcut nimănui nici un rău.

:— Ştiu, i-o retează Miclescu. Eşti omul providenţei şi sluga sacului cu daruri. împărţi fericirea şi nici nu priveşti înapoi. Şi astfel moare Maria. Treci la perete !

— Nu ştiu cine-i Maria. Mi se telefona şi primeam un plic. Nu ştiu ce conţinea plicul. Dădeam, la rîndul meu, un telefon şi puneam plicul într-un loc. De fiecare dată altul. Odată sau de două ori pe an.

— Şi ce primeai în schimb ?

— Nimic.

.— Nu erai în situaţia să pretinzi o recompensă..

.— Nu.

— Singura recompensă pe care o doreai era să nu te mai sune nimeni, să uite toţi de tine şi tu să uiţi că eşti un gîndac şi că din treburile astea se poate muri.

— Asta o spui dumneata. Pentru că ai o armă în mînă.

— Maria a fost ucisă.

— Nu ştiu cine-i Maria.

— întoarce-te cu faţa la perete, Joe. Spune-ţi rugăciunea.

Avramescu execută mecanic tot ce i se comandă.

— O să apară un om, Joe. Un om căruia nu-i cunoşti chipul. Mergi la serviciu şi vezi o mie de oameni. Iar unul dintre ei o să toarne în tine un pumn de gloanţe.

— Nu trebuia să telefonez. E o mare greşeală.

— Nu trebuia să telefonezi. Nu trebuia să emiţi cecuri fără acoperire. Nu trebuia să devii cutie poştală. Nu trebuia să joci pe mîza altuia.

Avramescu e un tip încăpăţînat :

— Nu trebuia să telefonez.

— Desigur, Joe, dar n-ai avut încotro. Şi, în general vorbind, nu merita să ieşi din găoace. Să fi rămas larvă şi lumea ar fi fost altfel. Dar te-ai născut şi ai stricat totul. Rămîi cu bine gîndacule, şi închide uşa. Cu uşile închise, n-ai de ce să te temi. Ai grijă, însă, cînd deschizi.

19.

„Protoidealismul lui Ion Mălai — scrie Miclescu — marchează, cu un plus de subiectivitale do natura a-1 face pe de-o parte simpatic, pe de alta contestabil, o sforţare gnoseologică autohtonă al cărei ecou, de bună seamă, e înregistrat, cîteva secole mai tîrziu şi în chip inocent în poemele supărării cu lumea la primii barzi ai epocii moderne. Se cunoaşte că în procesul formării şi folosirii abstracţiilor apare posibilitatea separării generalului de singular, a transformării rezultatelor abstracţiei în realităţi de-sine-stătătoare, existente separat de materie. «încontrarea» ţăranului Mălai, analizabilă sub raportul rădăcinilor sociale şi de clasă, manifestă un net caracter abstract, o frenezie idealistă unică. Poezia izolării sale e cea mai coerentă expunere de motive a unei sensibilităţi proscrise..."

...Linia orizontului e la înălţimea unei opinci tăvălite prin noroi, mulţime de încălţări ponosite se adună în jurul bordeiului aproape prăbuşit, stropi întunecaţi de ploaie se înfig în clisa galbenă şi o ter- ciuiesc, opincile luptă sa se deslipească de sol şi truda se dovedeşte inutilă : trupurile obosite, înfrînte de aşteptare şi panică sînt supte lent, perfid de huma un- toasă. Prin spărtura subţire a unui perete, cu ultima clipire de lumină a zilei, Mălai, încontratul, vede ţurloaiele murdare 2 ale consătenilor şi înfăţişarea lor îi trezeşte amintiri confuze, ceva ca o chemare şi o iertare.

— Mama voastră de netoţi, zice printre dinţi ţăranul proto-idealist slrîngînd mai bine la piept ulcica de lut

ars astupată la gură, acuşi închid ochii şi nu vă mai văd. Acuşi bag degetele în urechi şi nu vă aud.

— Ieşi, mă Mălai, la oameni, spune o opincă clefăind peste un smoc de iarbă, ieşi că mori. Zi-i, mă, zi-i ceva dacă ne auzi ! Zi-i, mă, deşteptul-deştepţilor.

—rr Vă las în noaptea voastră, cugetă Mălai simţind cum cade malul bortei şi cum îl ia apa la subsuori şi cum se-nmoaie acoperişul şi împinge, cu un oftat puturos, aerul afară.

— Hai, mă, să te tragem din groapă, îl îndeamnă neamurile încontratului.

Dar Ion Mălai, cu braţele încleştate în jurul ulcelei, bolboroseşte sub ape şi pe cap poartă o căciulă uriaşă de nămol rece şi generalul se separă definitiv de singular în bezna fără de margini a veacului şi a- colo, în pacea bolului de ceramică gîndu- rile lui Mălai înseamnă adine hîrliile — tezaur de melancolie şi singurătate.

Maria e moartă, Maria e întru vecie pă- mînt, marea aruncă pe scările hotelului „Diamant" buruieni gelatinoase, furtuna izbeşte pescăruşii de plajă şi le-amestecă fără saţ carnea cu a meduzelor. Spuma îngheţată spală picioarele lui Miclescu, spatele îi e tot o platoşă de sare, creasta valurilor îl plezneşte în faţă şi, cu ochii închişi, Miclescu o vede pe Maria, cristale de sare îi încarcă timpanele şi în liniştea tămăduitoare care-1 cuprinde aude glasul ei şi susurul respiraţiei ei şi zvîcnetul sîn- gelui în pîntecul sfîrtecat.

— Castore, zice Polux, am muncit destul. Mi-e foame, iar vremea asta puturoasă mă trage în pat. Să-nchidem bazarul şi să ne ducem acasă.

Depozitul de dublete, cu înfăţişarea lui dizgraţioasă de geamantan de recrut, ră- mîne în urmă, sub paza săracă a pînzelor

de apă. Acoperişul de azbociment vibrează înfundat. Strada, care în capătul ei cel mai îndepărtat se poticneşte într-o mirişte întinsă de porumb, pare îndelung neumblată. E o uliţă lată bătută cu piatră de rîu, prea lată şi prea ţanţoşe, dacă e să gîn- dim la firea bănuitoare, de venetici înfipţi în coasta urbei, a oamenilor de pe aici. Profesorimea ce se încumetă să

caute u- neori depozitul păşeşte scîlciat pe rotundul robust al pavelelor de gresie şi adulmecă mirosurile oneste, 'de carne friptă şi rachiu, ce ies de prin bucătării. Dascălii şi cărturarii se simt neajutorati şi-şi vorbesc pătrunşi şi ridicoli, numai în concepte. Pe astfel de străzi borfaşii calcă natural, ba chiar cu prestanţă, iar orăşenii cinstiţi merg ţinîndu-se aproape unul de altul, cu graba vinovată a hoţilor ce caută culcuş. Miclescu şi Polux, aşa cum arată ei, unul deşirat, celălalt mătăhălos dar sprinten, măsurîn- du-şi harnic pasul după mersul smuncit al tovarăşului său, evocă imaginea mişcătoare a doi derbedei în vîrstă grăbiţi să ajungă nicăieri.

— Imhătrînesc, Castore. De ce-i nevoie de atîtea sentimente ? Recunoaşte că-i cam exagerat : să te înduioşeze nişte ziduri, să stai înfiorat de amintirea unei sobe de tuci, să te cuprindă nostalgia gîndindu-te cum cotrobăiai prin rafturile cu hîrţoage şi cum s'cîrneai praful aşezat acolo încă de pe vremea cînd eram tineri. Pentru că am fost şi noi tineri, nu-i aşa ? îmi pare rău că te las singur, Castore. Plec. Sînt foarte decis.

Linia orizontului e la înălţimea unui om normal.

Strada înaintează drept şi-şi înalţă capătul în linia orizontului.

Casele se înşiră ca mărgelele pe aţă şi, acolo unde li se pierde conturul, e infinitul.

E suficient să» te grăbeşti puţin şi infinitul e ceva normal, şi tot ce pare obscur şi disperat devine clar şi mîngîios.

E destul să te mişti,, să fii activ, nu importă în ce chestiune, să încerci să afli un grăunte de ordine în haos şi haosul se desface ca o floare, şi are parfumul ei şi toate devin trecut. Iar orizontul unui om normal se mută în direcţia opusă şi ziua de mîine devine ziua de ieri, şi Maria e tot mai departe.

<E suficient să treacă timpul şi nimic din ce avea importanţă nu mai are importanţă.

— Să ne grăbim Polux. Să nu lăsăm uitarea să ne cotropească. Să răscolim rana ca s-o ţinem proaspătă. Durerea e un lucru care se învaţă. Deodată cu dragostea. Femeia aceea...

— Ştiu, a murit...

— E ca un ecou. Un sunet abia desluşit se întoarce şi aerul bubuie şi-ţi sînge- reză timpanele. în fiecare zi mai insistent, cu fiecare ceas mai spornic. în ziua în care am să ştiu adevărul, am să fiu izbăvit.

Trupul lui Polux e aidoma unei mori vechi, masive şi sîrguincioase. O maşinărie compactă care, în ciuda a numeroase cîrpeli şi intervenţii face o impresie maies- tuoasă, de eficienţă şi trăinicie. Un om îţi poate inspira un profund sentiment de siguranţă şi prietenie pentru că pur şi simplu e prea mare şi prea vital ca să ţi-1 faci duşman. Guşa îi saltă, albă şi deasă ca o lavalieră, pulpele-i gem, şi i se izbesc una de alta cu un plescăit înfundat,

năduşeala îi scaldă piepţii hainei de caşa, iar pîntecul, petrecut cu o curea de lăţimea unui brîu, i se clatină şi-i dezechilibrează călcătura. Svîcnetul burţii, o masă de carne cu amarnice lucrări într-însa, cu o stratificare semeaţă şi ameninţătoare, mişcă valuri de aer. în urma lui Polux, pietrele de tuf respiră svîntate şi călduţe. Ploaia le stropeşte, stropii se sting în porii calda- rîmului şi un abur subţire le schimbă culoarea şi le luminează.

— E plăcut, zice Polux, să ştii că e ultima oară cînd treci printr-un loc. E plăcut să ştii că mergi să mănînci. E atît de agreabil să discuţi pe o asemenea temă. În general, viaţa e ceva drăguţ.

Miclescu tace. Lungeşte pasul şi, ca şi cum răspunde unei chemări, Polux gîfîie şi-l însoţeşte docil.

— Mi-e foame, geme Polux.

— Umblă, Polux, umblă ! Rabdă, Polux, rabdă ! Speră, Polux speră !

— Mă gîndesc la o circiumă şi la un grătar, care sfîrîie-n ploaie. La toate mă gîndesc. Alergi ca un apucat, Castore. Ai oră fixă ? Urîtă treabă.

Miclescu încetineşte pasul.

— E-n regulă, spune el. E tot ce voiam să ştiu.

Polux se opreşte şi se aşează pe marginea trotuarului. îşi desface haina la piept şi un val de dogoare se revarsă împrejur.

— De ce-am alergat ?

— Polux, zice Miclescu, povesteşte-mi ceva despre verii tăi.

— Pe dracu', n-am nici unul.
— Atunci, ai prieteni.
’ — Castore, sînt virgin. Nu cunosc femeia, nu am prieteni, spiţa mi s-a vlăguit.

Sînt ultimn generaţie, sînt singur pe lu- ™® Şi> fapt realmente condamnabil, situaţia îmi convine.

— Păcat, Polux. Înseamnă că tipul care se ţine după noi nu ţi-e văr. Un individ brunet, subţire ca o sabie şi foarte atent cu pieptănătura.

— Ce vrea să însemne asta ?

— Probabil nimic. Lumea e plină de persoane ciudate. Lui, de pildă, îi prieşte a- lergatul.

20.

Bodega are un nume. Se cheamă „Local familial" şi-i unul din acele bîrloguri, în care nimic nu surprinde pe nimeni, cu excepţia vezi bine a petrecerilor de familie.

— Principalul, spune Miclescu, e să te simţi bine.

— M-ai ghicit, Castore. Sînt un rafinat : îmi plac locantele cu plafonul jos, pereţii cu iz de privată, cercevelele scorojite, spirtoasele ieftine, butoaiele răsuflate, bucătarii cu smoală sub unghii şi şorţuri însingerate. Mă-nnebuneşte duhoarea chiştoa- celor stinse-n paharul cu bere şi mă excită fesele vînjoase ale şefei de sală.

Bătrînul chelner ascultă respectuos monologul lui Polux. Din cînd în cînd, trage cu ochiul spre fereastră. Ce vedetei, e un bloc vechi, în faţa căruia sînt parcate două maşini. Un bloc afumat, cum sînt atîtea, o intrare meschină, cum găseşti peste tot, două maşini, cum poţi vedea pe orice stra-

dă. Lucruri profund neinteresante, care pe chelner îl interesează.

— Ce-aţi zice de-e fleică ? declamă el solemn. Se-apleaeă încet, aproape umil, cerîndu-şi parcă iertare pentru necuviinţa de a-i fi lăsat să aştepte. În cârciumile din centru, reverenţa se numeşte stil.

— O fleică de viţel, aprobă înviorat Polux, cu cimbru, busuioc şi piper. Implo- ră-1 pe băiatul care-o taie să umble încet, în lungul fibrei. S-o treacă printr-un de-getar de ulei. Ai grijă să puie un praf do sare şi să caute un colţ de grătar cu jarul moale. Să-i rabde prima zeamă şi s-o mute apoi la jar tare. Să aştepte să se coacă la mijloc şi să se rumenească în coajă la margini. Să capete luciu şi o părere de fum...

Chelnerul cu stil ascultă cu luare a- minte. Nici nu se observă că singurul lucru care-1 preocupă e blocul cel vechi.

— Şi asta nu-i tot, completează insidios Miclescu. Dogoarea vetrei să crească treptat, să intre în substanţă şi să-i dea sucurile în clocot. Cînd faptul e gata, să întoarcă fleica în pară, să i se îndesească gustul şi să i se înmulţească parfumul. Să o ridice de pe foc cu răbdare. Să-i aştepte oftatul, să-i poarte încet înlăuntrul dulce.

— E cît se poate de desluşit, zice chelnerul înălţîndu-şi ceremonios bărbia. Are falca ascuţită ca o teslă, situaţie ce-i marchează expresia şi, probabil, destinul. Cînd te naşti cu asemenea oase, te resemnezi să fii chelner, profesor de morală sau tată ideal. „Nimeni nu-i perfect" vesteşte chipul împietrit şi bălan al bătrînului.

— Crezi că e grav ? întreabă Miclescu. Bătrînul tresare şi-l priveşte lung.

— Sînt două maşini : procuratura şi miliţia. Apar împreună doar în cîteva situaţii. Şi toate grave.

— Nene Ioane f strigă barmanul. E un tînăr umflat şi jovial, care-şi înveseleşte muşteriii ridiculizîndu-1 pe Jean.

— Parcă aţi lucrat la „Berbecul" ? 1 spune într-o doară Miclescu.

— La „Central" domnule, şopteşte recunoscător bătrînul.

— Au fost ceva încurcături pe-acolo...

— Sînteţi bine informat, domnule. Sînt un om vîrstnic, domnule, sînt pregătit pentru orice.

— Nene Ioane, urlă dîndu-şi importanţă barmanul, n-o mai lungi atîta.

— Domnule Jean, zice Miclescu rostin- du-i limpede numele şi uşor teatral, plouă în sufletele noastre şi vine un întuneric mare. Exact ce-i nevoie ca să faci infarct.

— Vă mulţumesc, domnule, zice bătrînul chelner arătîndu-şi chelia. Bărbia îi tremură. E un timp ideal pentru infarct, confirmă el supus.

— Domnule Jean, insistă Miclescu, la un ifarct vine, totuşi, doctorul, nu procurorul.

— întocmai domnule.

— Era să uităm esenţialul, intervine Polux. E destul de energic pentru un om beat. E vorba de fleică, zice el cu subînţeles. Un vîrf de cuţit de unt şi mărar, cît să încapă între două deşte.

— Prea bine, domnule, zice transfigurat bătrînul.

— înţepenişi, nene Ioane ! urlă barmanul. Se simte dator să creeze atmosferă. Cu mutra lui de cal, Jean strică dispoziţia clienţilor.

— Cine ucide în plină zi ? întreabă Miclescu. Şi cine ucide într-un cartier de chiriaşi la stat ?

Un motor accelerat la maximum face să tremure scurt oglinda vinului în .pahare. Ca crupa unui armăsar muşcat de o insectă crudă. Muşteriii bodegii se înghesuie în uşă. Un şuvoi de apă bolboroseşte în spărtura unui burlan şi le împroaşcă în rafale creştetele transpirate. Miclescu şterge, cu un colţ al feţei de masă, fereastra şi prin ochiul de sticlă zăreşte doi brancardieri coborînd precaut scara blocului de peste drum. Targa pe care o cară e grea. O pală de vînt dezveleşte cadavrul unui bărbat îmbrăcat într-un costum de culoare închisă. Cearceaful e ridicat din mocirlă de şoferul maşinii, Institutului medico-legal şi dus, ca un linţoliu pîngărit, în portbagaj. O pată proaspătă de noroi pe albul cretos al unui petec de pînză — iată un spectacol prea dur pentru el.

Privirea lui Miclescu o veştedă, ca a unei statui de ceară.

„Adio, Sam ! Ai avut dreptate : nu trebuia să telefonezi. Adio, gîndacule 1 E atît de imprudent să ieşi din casă, e atît de periculos să intri în casă. Şî, în general vorbind, a fost o greşeală să te naşti."

—- Te interesează ? zice Polux.

Miclescu tace. în garsoniera lui Avramescu s-a stins lumina. Din bloc ies trei bărbaţi şi se urcă în maşini.

— La loc comanda ! strigă vioi barmanul.

Strada rămîne pustie, clienţii se întorc la mesele lor.

— Timeo danaos... zice Poluxd Pare destul de treaz pentru un om beat. E primul lucru pe care-1 învăţam : să ne temem de greci chiar şi atunci cînd ne fac daruri. Şi totuşi, ne lăsăm prostiţi de darurile lor.

— Ce vrei să spui ?

— Că aveai chef să bem ceva. Că am intrat în circiuma asta întimplător. Şi că, tot întîmplător, te aşezi la o masă de unde poţi privi ce se petrece în stradă. Unde, printr-un hazard, are loc o scenă care te interesează în cel mai înalt grad.

— Ce vrei să spui ?

— Dumnezeule, am fost clar ! Polux îşi umple paharul şi ochii i se aburesc de uimire şi satisfacţie. Uimirea şi satisfacţia tipică oamenilor care au băut prea h uit ca să mai fie realmente uimiţi de ceva. Hoinărim, nu-i aşa ? Batem străzile fără nici un scop. Şi ni se întîmplă atîtea chestii teribile că nici nu]e mai luăm în seamă.

Bătrînul chelner eliberează maSa în faţa lui Polux şi-i serveşte fleica la grătar. Cînd se înclină ca să poată vedea Miclescu bucata de carne, părul lui Jean, sur şi fin ca borangicul, i se revarsă de jur împrejurul capului. Omul îşi vede de treabă : singurul lucru cu adevărat important pentru el e stilul. Mîinile îi tremură şi boabele de mazăre dansează pe marginea farfuriei. Cu o mişcare elegantă, de tenor care şi-a încheiat aria, bătrînul îşi saltă părul peste cap.

.— Ştiţi, domnule, îi spune lui Miclescu, bucătarul e tînăr. Nu e o scuză.7Viaţa e plină de greşeli iar tinereţea e una din ele. 5

— De un timp, cugetă Polux între două înghiţituri, e suficient să-ţi imaginezi un lucru şi lucrul acela se

întîmplă. Sau se întîmplă ceva, de care habar n-aveai mai înainte şi începi să crezi că ştiai. De la un timp, cineva amestecă orele şi zilele şi anii. Poveştile încep cu sfîrşitul şi se încheie în punctul cel mai palpitant. Cînd moare un om şi cauza morţii e obscură, nu există alternativă: trebuie să piară încă unul.

Pentru o persoană care e plină de alcool ca un pepene de zeamă, Polux e exagerat de perspicace. Fereastra garsonierei lui Avramescu rămîne întunecată.

21.

—...Cît despre început, gîndeşte Miclescu, trebuie să existe unul. În zorii unei vacanţe cenuşii, rin bărbat singur remarcă o femeie singură. Bărbatul săvîrşeşte eroarea, frecventă la oamenii cu adevărat singuri, de-a presupune că femeia aceea, despre care nu ştie nimic, doreşte să cunoască un om inteligent, sensibil, capabil de tandreţe şi devotament. De fapt, greşeala bărbatului e că ^' consideră astfel. în anumite împrejurări — iar un concediu la mare într-un septembrie ploios şi mahmur e o împrejurare favorizantă — persoane care nu fac niciodată caz de simţămintele lor, fie că nu-s deprinse cu aceasta, fie pentru că simţămintele lor sînt numai nişte rudimente, procedează temerar, ca şi cum ar vrea să recîştige ceva ce s-a irosit de mult. Au febrilitatea jucătorilor nărăviţi ce-şi pun toată averea pe un număr, fiindcă li se pare că e numărul care, prin nenumărate semne şi relevaţii, li s-a destinat.

Dacă pune faptele unele lingă altele — şi oare cum se poate proceda altfel decît punînd faptele, aşa cum s-au întîmplat, unele lingă altele ? — reiese că au existat unele legături cauzale pe care nu le cunoaşte. A fost permanent în miezul evenimentelor şi, totuşi, la periferia lor. A fost mereu *acolo,* dar cu spatele la întîmplări.

Miclescu pune faptele unele lingă altele, cu tenacitatea unui şahist care analizează o partidă pierdută. Miclescu se

gîndeşte că nu-i decît o bucată de hîrtie de turnesol : datorită prezenţei lui, o seamă de situaţii îşi dezvăluie identitatea. Depinde de el ca să nu se mai preocupe de aceste situaţii, ca să rămînă incolore, indiferente, să se dizolve în timp, să-şi piardă orice înţeles. E suficient să'continue şi totul capătă culoare. Numărul celor care pot da relaţii în ce priveşte *situaţia* e foarte mare : recepţionera de la hotelul „Diamant", şoferul autobuzului fabricii de confecţii, femeia de la barul pentru noctambuli, chelnerul acela care vede tot şi ţine minte tot şi ştie pe unde pot ieşi femeile dintr-un restaurant atunci cînd vor să dispară şi să aibă un răgaz pentru a nu mai fi ajunse din urmă, funcţionara de la telefoane, telefonis- ta-patruce-doriţi, stăpînii genunchilor reumatici şi ai pulpelor albe din marea ciu- percărie, Polux, locotenentul de marină, care îşi aştepta logodnica, tînărul bubos, care-şi mai plimbă şi astăzi privirea umedă şi ultragiată pe umerii şi pe chipul femeilor în trecere, portarul întreprinderii de construcţii, funcţionarii biroului „Măsurători-devize", o mie de alţi cetăţeni aflaţi *acolo* — pentru că aşa este scenariul, plin de cetăţeni care, dacă e nevoie, îşi pot reaminti ca au văzut ceva sau pe cineva ; întotdeauna se ivesc cîteva persoane, care te-au văzut, care şi-au pus întrebări, care ştiu ceva ce poate interesa pe cineva. Cei care nu ştiu nimic, ştiu de fapt, totul. Sub bătaia abruptă a reflectoarelor, actorii se simt izolaţi, apăraţi, cufundaţi în solitudine. Cu cît e lumina mai mare, cu atît sporeşte senzaţia de siguranţă. Uiţi că *acolo,* în întunericul care sporeşte pe măsură ce sporeşte lumina scenei, pîndesc mii de ochi. Eşti condamnat să fii singur sub privirea mulţimii. Condiţia absolută a intimităţii : să rămîi gol pe podium în baia de lumină a reflectoarelor şi a curiozităţii a- ţîţate a publicului.

22.

Miclescu se întoarce acasă.

Uliţele cartierului dorm căptuşite cu beznă, crengile negre ale salcîmilor preling şerpi reci de apă, tălpile lui

Ulise, tocite şi opărite în uluca strimtă a încălţării, simt sub pavaj un geamăt şi o năvală. Reţeaua de canale colectoare lucrează fără hodină şi trupul de humă, pe care-i aşezat oraşul îşi irigă adîncurile şi-şi umple ascunsele fluvii şi mări. Urbea se leagănă moale pe valuri şi somnul Penelopei e lung şi fără întoarcere.

Adăpostit sub o streaşină, Miclescu îşi contemplă casa. Culcuşul burlacului străjuieşte întunericul ultimului etaj. Blocul e străpuns de cîteva lumini, holul de la intrare are uşile date de pereţi. Ulise adul-

mecă mirosurile nopţii şi aidoma jivinei ce revine în vizuină se încrede instinctului. Toate sînt ca întotdeauna, afară de linişte. Niciodată bîrlogul spînzurat în nori al bibliotecarului n-a fost mai tăcut. Tăcerea ţipă şi Miclescu îşi descalţă pantofii. Urcă prudent, lipit de perete, se opreşte la fiecare palier şi aşteaptă. Ochii i s-au deprins cu vidul, gălbuiul murdar al zugrăvelii reflectă strident lumina unui felinar îndepărtat.

în faţa uşii, Miclescu încremeneşte.

E atîta linişte că muşchii i se contractă, pregătiţi pentru fugă.

Miclescu descuie, cheia s-a răsucit în vată, împinge uşa încet, balamalele îşi topesc zgomotul în unsoare.

Ulise cere servitorilor să aprindă luminări şi la flacăra lor orbitoare are, timp de o clipă, sentimentul că nu s-a schimbat nimic, că singura schimbare s-a petrecut în el, iar lumea e aceeaşi ca-n ziua în care s-a urcat pe corabie.

— în sfîrşit, spune străinul, băgăciosul se-adună de pe drumuri.

Cu trenciul pe el, cu pălăria lăsată pe ■frunte, trezit, s-ar părea, dintr-un somn chinuit, de om care aşteaptă pensia ca să doarmă o noapte, de la cap la cap, bărbatul se foieşte în fotoliu.

— Cum vezi, zice el, am contat pe ospitalitatea dumitale. Să trecem toate abuzurile în cont. Cînd facem socoteala, s-ar putea să le dăm alt nume.

Miclescu a rămas singur în scenă şi toate reflectoarele îl despoaie de haine şi de gînduri.

— Ridică puţin mîinilc, spune străinul.

Cînd cineva e deprins s i comande,, rugăminţile îi sînt pline de autoritate. Mi- clescu ridică mîinile. Se simte pipăit, i se cotrobăie prin buzunare ,• străinul nu e singur, persoana care-1 însoţeşte şi-a terminat treaba şi s-a retras, fără să-şi arate chipul, în bucătărie.

— Personal, adaugă oaspetele, nu cred că eşti în stare să mînuieşti o armă. Mi-am format o părere, mi-am aruncat, ca să zic aşa, privirea prin lucrurile dumitale. Am întotdeauna o părere. Dealtfel, sînt plătit pentru asta. Dar am şi înţelepciunea să verific. Dacă nu verifici, se poate întim- pla să nu mai ai timp să-ţi exprimi părerea.

— Pot să las mîinile în jos ?

Bărbatul aprobă cu capul. E virstnic, scund şi vînjos. Stă picior peste picior şi, din cauza gambei scurte, poziţia nu-i procură cine ştie ce satisfacţii. Dacă l-ai in- tîlni în spatele unui ghişeu de administraţie sau în biroul unui impiegat de gară, ai putea să-l iei drept ceea ce arată. Da- că-i vezi ochii, eşti sigur ca n-ai să-l în- tîlneşti niciodată pe acolo.

— La drept vorbind, spune străinul, nu eşti din cale afară de indignat.

— E adevărat, recunoaşte Miclescu. Prefer să mă mir.

— Nici foarte speriat.

— Sînt nelinişţit, dar mă stăpînesc. Mi-e sete.

Bărbatul îşi scoate pălăria. îşi şterge fruntea cu batista şi îşi îndeasă pălăria pe cap.

— Transpir mult, mărturiseşte el. Sînt cam răcit, iar garsoniera dumitale e friguroasă. Pentru un om pe care-1 încearcă gri
-pa, e nevoie de un loc mai cald. Spuneai că ţi-c sete.

Pe birou se găsesc o sticlă, pe jumătate goală, şi un pahar. Manuscrisul „Ereziei de la Muta" a fost frunzărit şi cîteva file desprinse din teanc zac la picioarele biroului. Şi alte lucruri arată că persoana ori persoanele aflate în casă au cercetat locul : alinierea cărţilor în rafturi e stricată, şifonierul e deplasat cu o palmă.

Miclescu umple paharul cu apă şi bea. Dacă urmăreşte să cîştige timp, atunci a procedat cu înţelepciune.

— Vezi de te satură, îl sfătuieşte străinul. Am să aştept.

— Aş vrea să stau jos. Sînt obosit. E normal ; e miezul

nopţii.

Străinul face un gest ambiguu. E de a- cord că, fiind miezul nopţii, Miclescu a obosit.

— Faptul că nu te scandalizează prezenţa mea aici, mă face să cred că sînt pe drumul cel bun.

Miclescu ia loc şi-şi strînge canadiana la piept. Umezeala a pătruns prin haină, cămaşa i se lipeşte rece de piele.

— Un singur lucru mi-e neclar, zice el : gradul.

Străinul se foieşte în fotoliu şi simte nevoia să-şi frece bărbia.

— Mi-a fost frică, mărturiseşte Miclescu. Urcam scările şi ceva îmi spunea să mă opresc. De la o vreme, cunosc bine a- ceastă stare. înainte sau înapoi, e totuna, în hol, de asemenea, m-am temut. E rîndul meu, mi-am spus, deşi îmi dau seama că nu e încă rîndul meu. Gripa dumneavoastră a lămurit o treabă. Una importantă. Cu siguranţă, nu mi-a venit rîndul

.— Ce-i cu gripa mea ?

— V-aţi şters fruntea. Ca să o faceţi, v-aţi scos o clipă pălăria. Cascheta lasă un semn.

— Partea proastă, spune oaspetele, e că ştim despre dumneata totul. Dar ştii, absolut totul. Cu o excepţie : ce motive ai ?

— Maria e moartă, spune încet Miclescu. Acesta e motivul.

— Ce ştii despre Maria ?

— Propriu-zis, nimic. O femeie care s-a ivit într-un moment, să-1 numim critic, al vieţii mele. Genul de femeie în faţa căreia vrei să te remarci. Ţineam să aibă o părere bună despre mine. Pe măsură ce se scurge vremea, realizez că îmi plăcea. E ceva ce se învaţă. Sentimentul acesta, vreau să spun.

— Avea secrete.

— Da, avea unele secrete. Mai întîi am crezut că e un soi de cochetărie femeiască. Mi-ar fi părut rău.

— Să fie cochetă ?

— O, nu ! Fac eforturi ca oamenilor să le fie uşor să

priceapă ce fel de individ sînt. Dacă îmi place o femeie şi ea nu descoperă imediat francheţea şi natura spiritului meu, atunci, trebuie să fiţi de acord, nu mai e nimic de făcut.

— Pe urmă ?

— E un interogatoriu ?

— Mai e pînă atunci,

— Pe urmă am priceput că e speriată. Francheţea descoperă lesne francheţea. într-un sens, am avut toate datele problemei în mînă. Trebuia să o apăr.

— De cine ‘trebuia să’ o aperi ?

— Aceeaşi întrebare mi-a pus-o şi ea. Nu trebuie să aperi neapărat de cineva ; deşi, vezi bine, ea trebuia apărată neapărat de cineva. Pe un om îl poţi apăra de mai multe lucruri. De trecutul său, de exemplu. Sau de el însuşi. Oamenii prea imaginativi trebuie de asemenea, apăraţi. Nu-i greu să confunzi realitatea cu închipuirea. Există o mulţime de oameni care trebuie apăraţi, în ciuda faptului că ei nu vor realiza niciodată aceasta. Li se va părea că totul e cum se cuvenea să fie.

— Pe dumneata, cine te apără ?

— E, oare, nevoie ?

— Curioşii devin incomozi.

— Aş putea să vă ajut.

— Chiar pentru asta sînt aici.

— Aţi înţeles greşit. Aş putea să vă a- jut să vă încălziţi. Dacă mi se îngăduie să intru în bucătărie, prepar ceva fierbinte.

Omul cel scund îi face semn că poate. Şi comandă mormăit :

— Traian !

Traian e un tînăr subţire şi ochios. Se mişcă precis, cu plăcerea şi degajarea bărbaţilor care fac sport. Are tenul închis, sprîncenele legate, mandibula ascuţită. Se piaptănă ca Rudolf Valentino şi, fără îndoială, găseşte viaţa ceva foarte plăcut.- Costumul vădeşte un anume gust. E gustul lui sau al croitorului. Cine poartă haine sure din tricot cu reverul mic şi buzunare pe diagonală, nu mai poartă perciuni. Or, brunetul are o pereche de perciuni de toată frumuseţea şi, probabil, numai în parte regulamentari.

— Traiane, zice bărbatul din fotoliu, vezi de dînsul..

.Miclescu îl priveşte pe ochios. Privirea lui spune totul.

— E-n regulă, spune brunetul, nu te înşeli, eram în circiumă.

— ...Şi la parada modei.

— E-n regulă ^ eram la parada modei.

— Şi cîteodată pe plajă. Erai destul de des şi-n holul

hotelului „Diamant". Pe urmă, îţi place să te plimbi. îmi respirai adesea în ceafă.

— E drept, zice oarecum ostil frumosul tînăr cu numele de Traian, bat străzile. Eram şi-n casa Măriei cînd ai ucis-o. îţi respiram prostia.

— Din păcate, intervine bărbatul cu gripă, nu. Acolo n-ai mai fost.

— Mi-a scăpat, recunoaşte în silă brunetul. Eşti abil. Dar nu suficient de abil.

— Nu sînt abil, se scuză Miclescu pu- nînd o oală cu apă la fiert. Nu aveam nici un motiv să mă feresc de dumneata. Pînă să moară Maria, cel puţin. Ai o figură care se reţine. Ca actor, îţi mergea mai bine.

— Aiurea. I-ai fost complice. Puţin îţi pasă de figura mea.

— Ziceaţi că ştiţi absolut totul despre mine, cugetă cu glas tare Miclescu. Vocea e plina de ironie şi reproş. îmi puneţi în seamă o crimă ?

— De ce o crimă ? tresare retoric bă- trînul. Doar au fost două !

— Nu ştiţi nimic despre mine, spune cu tristeţe Miclescu.

— Ar fi fost plăcut să te inculpăm, zice bătrînul. în definitiv, unul care se vîră a- colo unde n-are ce căuta, trebuie să plătească. Pe băgăcioşi, însă, legea îi lasă în pace. E o scăpare.

— Ştii cum eşti? întreabă posac tînărul. Şi ca să nu existe nici un dubiu că el, cel puţin, are răspuns la întrebare ; repetă : Ştii cum eşti ?

Miclescu stoarce două lămîi şi toarnă sucul în apa clocotită. Apoi, umple trei căni de lut. în fiecare amestecă cinci linguriţe de zahăr. După o clipă de gîndire, adaugă încă o linguriţă de zahăr. Bătrînul strînge cana în mîini şi adulmecă, în aburul care îi înroşeşte nările, primejdia.

— Ştiu cum sînt, grăieşte într-un tîrziu Miclescu. Un om ca oricare altul. Am şi un pre'ţ : exact cît preţul celor cărora le semăn. Nu am destule date ca să pricep ce valoare reprezint în ochii oamenilor pe care-i cunosc şi a căror simpatie uneori o caut, dar mi-a plăcut să gîndesc că e, totuşi, vorba de o valoare. Aş fi mîhnit să descopăr

într-o zi că n-am însemnat nimic pentru ei. îmi imaginez că în lume se găsesc persoane pentru care viaţa unui semen nu face doi bani. Vedeţi, eu' citesc mult. Astfel de fiinţe apar adeseori în cărţi. Pentru un introvertit, cum sînt eu, problema, cu trecerea timpului, devine simplă de tot: războaiele se petrec undeva, departe; ucişi sînt întotdeauna alţii, nu oamenii pe care-i cunoşti, bolile, nenorocirile, situaţiile disperate li se întîmplă altora. N-am fost niciodată bolnav. în sinea mea nici nu cred în mod serios că există infarct ori cancer ori ciumă. Socotesc că, în realitate, e vorba de o neglijenţă. M-aţi întrebat cine mă apără. Pînă a fi ucisă Ma- ria, o astfel de întrebare mi-ar fi părut trivială. Liniştea şi securitatea existenţei mele îmi păreau ceva tot atît de legitim şi definitiv ca mişcarea planetelor. Orice

agresiune are un motiv. Viaţa mea, interesele ei modeste, utopia cărţii la care lucrez, prietenii mei, rafinata mea mediocritate — pe cine ar putea stîrni ?

Dar Maria e moartă. Orice greşeală ar fi săvîrşit, pedeapsa nu trebuia să fie capitală. Nici un om nu poate fi atit de vinovat îneît un altul să se socotească îndreptăţit să-i ia viaţa. Pentru tot ce greşeşte un om, viaţa împarte pedepse mult mai aspre decît moartea. Am meditat mult asupra acestei idei. Moartea e un dar. Nu trebuie să facem dintr-un dar o spaimă şi o ruşine. Am să-l găsesc pe ucigaşul Măriei.

— Ai să fii omorît înainte de a-i vedea chipul, spune tînărul.

— Am meditat şi asupra acestei idei.

— Amice, intervine bătrînul, să lăsăm ideile. Să ne ocupăm de fapte. Pe Maria şi Avramescu îi urmărim din iulie. Avem motive. Şi, deodată, te iveşti dumneata.

— Pricep : sînt soarta.

— Precipiţi lucrurile şi ne încurci.

Miclescu îşi clăteşte cerul gurii cu ceaiul de lămîie. Cana e goală. Bătrînul se scoală din fotoliu cu vădită părere de rău. E mult mai scund şi mai vînjos decît s-ar fi putut bănui.

— Să nu te ţii de prostii, zice el.

— De pildă ?

— Te simţi insultat, dar poţi fi sigur că te menajez. Cîndva, dacă ai să afli cum, stau în realitate treburile, o să-ţi vină tare greu să mai ţii şi altuia conferinţa pe care mi-ai servit-o mie. Acum, vorbeşte cu Tra- ian. Are ceva să-ţi comunice.

Micul Hercule se îndreaptă spre uşă în- cheindu-şi trenciul.

lini eraţi dator cu un răspuns, spune Miclescu.

Nu cred că-ţi sînt dator cu nimic.

— Ce grad aveţi ?

— Regret, zice micul Ilercule, că nici una din tîmpeniile pe care le-ai săvirşit nu privesc codul penal.

— Totuşi, insistă Miclescu, cu cine am avut onoarea.

23.

Biroul frumosului Traian seamănă in chip mişcător cu biroul „Măsurători-devi- ze". Lipsesc, ca iluzia să fie totală, doar maldărele de dosare trimise agresiv sub ochii persoanelor în trecere.

— Chestiunea realmente importantă, spune el rostind cuvintele cu vigoarea şi precizia cu care un aruncător de suliţă îşi lansează obiectul, o discutăm imediat. Iţi propunem să colaborăm. Dacă realmente — a doua suliţă pluteşte în înaltul cerului cu aceeaşi eleganţă ca şi prima — repet, dacă *realmente* vrei să ştii cine a omorît-o pe Maria.

— Trebuie să mă înrolez ?

— Nu fi cabotin.

— Am o slujbă şi vreau s-o mai am. Ştiţi, acolo trec drept bibliotecar.

Brunetul deschide o mapă şi extrage din hîrţiile rostuite într-o perfectă ordine, pe căprarii, plutoane şi companii, un certificat medical.

— Ţi-ai luxat o mînă, zice el. E un certificat autentic, vizat de o comisie de orto-

pezi autentici. Ai cea mai autentică luxa- ţie din cîte le-a fost dat să vadă. Cînd ai să-ţi faci testamentul, să laşi mîna dreaptă pentru muzeul medicinii.

— îmi trebuie şi un certificat de iepure.

Frumosul tînăr îşi saltă frumoasele sprîn- cene negre, împreunate, ca un arc de triumf, deasupra nasului.

— Am să alerg ca disperatul în cîmp deschis, iar voi o să trageţi în lupii asmuţiţi după mine.

— Te apărăm.

— Cu scăpările de rigoare. Şi cel mai drastic regulament admite un procent de eroare.

— Te-am apărat şi pînă acum.

— Nu v-aţi propus asta. Morţii nu sînt de folos nimănui. Ei nu colaborează.

— Nu te înţeleg, zice elegantul tînăr Traian, vrînd să fie desluşit că-i vorbeşte tocmai pentru că îl înţelege întru totul. Cînd povestea o să se încheie şi o să avem ucigaşul, cînd istoria o să se încheie în ce te priveşte, adică, moartea femeii va fi răzbunată.

Miclescu se ridică de pe scaun şi se a- propie de fereastră. În curte, o dubă albastră descarcă o ceată de borfaşi. De la distanţă, agitaţia lor pare veselă.

— De unul singur, am vreo şansă ?

— E greu de spus.

— Aproape nici una, nu-i aşa ?

— Aproape nici una. E vorba de un ucigaş plătit. E aceeaşi armă. Un pistol cu amortizor, o marcă mai veche, oarecum demodată. Vîrsta pistolului ne spune cîte ceva despre vîrsta individului şi despre sentimentele lui. Sentimentele lui faţă de pistol, vreau să zic. Sînt nişte supoziţii.

Dacă se confirmă, înseamnă că portretul psihologic a fost realizat judicios. E posibil să nu se confirme. Dacă vrei părerea mea, e probabil să nu se confirme.

— Ceea ce înseamnă că există nişte oameni care comandă. Iar ei au motive să-i suprime pe Maria şi Avramescu, şi, poate, pe mine.

— Pe dumneata, din alte motive. Deşi n-ar fi exclus să te ignore.

— Nu mă ignoră. Am fost urmărit.

— Eşti sigur ?

— Dacă se confirmă… ştii doar cum e. Iar confirmarea o ai doar atunci cînd îndreaptă arma spre tine.

— Nu te putem obliga să colaborezi. Dacă refuzi, va trebui să stai deoparte. Eşti unul din cei mai valoroşi bibliotecari ai noştri. Se pun speranţe într-o cercetare de arhivă. închei-o ! O să poţi dormi liniştit.

— Eşti tînăr, Traiane, şi oamenii ca mine, plini de rugină te indispun. Nu vreau să mă răzbun. Nu cred că e un simţămînt care face onoare condiţiei umane. Motivaţia mea e una aparte. Personal, socotesc că e legitimă în totul. între cetăţenii care mî- nuiesc cărţi şi nu fac altceva decît să citească şi să mestece gîndurile altora, ideea de legitimitate a unei acţiuni trece înaintea tuturor celorlalte idei. Cărţile au această grijă : să orînduiască interesele lumii pe grade de importanţă. Ştii ce mă îndîrjeşte, Traiane ?

— Moartea Măriei.

— Nu propriu-zis moartea, deşi, mărturisesc că datorită ei, a acestei femei, eram pregătit pentru dragoste. E trist să îmbătrî- neşti fără să fi fost *realmente* îndrăgostit.

Am bănuiala că Maria şi Avramescu, şi eu, şi altii ca noi, sîntem consideraţi procentual. În orice istorie, oricît de complicată şi de sîngeroasă ar fi ea, toate firele duc în final la un singur om. Pentru el, noi nu contăm. Omul are o afacere şi dacă pentru perfectarea ei trebuie să curgă sîn- gele cîtorva amărîţi, are să curgă. El, Tra- iane, nu are nimic cu noi. Pentru el, nu contăm. Iată ce vreau eu, Traiane : vreau să încep să contez pentru omul ăsta. în ce chip se va întîmpla, nu-mi dau seama. Pentru mine, contează fiecare om. Acum ştii religia mea. Vă întrebaţi ce motive am. Am mai mult decît nişte motive : am un

ţel. Am să-l fac să afle că fiecare om contează.

— Să-i spun şefului că accepţi ?

— Spune-i ce vrei. Cu voi ori singur, ţelul e acelaşi.

24.

Dosarul e surprinzător de subţire şi pe el scrie doar atît : Dosar.

Miclescu n-arată a fi'din cale afară de impresionat de faptul că-1 poate atinge, în schimb secretara este. îi cere să se aşeze, se-asigură că stă pe scaun şi nu pluteşte, face ocolul mesei şi atît expresia feţei ei de femeie între două vîrste, deprinsă să nu-şi manifeste emoţiile, cît şi mişcările de chirurg pregătindu-se să facă o incizie hotărîtoare, dovedesc că trăieşte pentru profesie. E secretară pentru că există secrete. Nişte taine atît de mari, încît nevoia

omenească, totuşi, de a le dez\ ălui nu-i întrecută decît de plăcerea, de-a dreptul religioasă, de a le tezauriza. Nici un prelat n-a purtat pe braţe cu mai multă gravitate moaştele unui sanctificat.

— Sînteţi sigură că pot să citesc ? întreabă Miclescu privind degetele uscate ale secretarei. Sînteţi sigură că-mi este îngăduit să-1 ating ?

— Cînd terminaţi, spune ea, mă chemaţi. Vă sfătuiesc să-l citiţi de mai multe ori. N-aveţi voie să vă faceţi însemnări şi nici nu-1 puteţi cere să-l consultaţi din nou.

— Şi, în general vorbind, e bine să uit că mi-a trecut prin mîini.

— E o rugăminte. Dumneavoastră nu vi se pot_da ordine.

— fhis is the question.

— Aţi spus ceva ?

— Nu, spune Miclescu, ca să fie înţeles că ştie deosebirea dintre o rugăminte şi un ordin, n-am nimic de spus.

între coperţile de carton metalizat ale dosarului numit „Dosar" se găsesc, dactilografiate la o maşină cu litere mici, dar somptuoase, cîteva coli de hîrtie groasă cu un

format particular. Un dosar cu o înfăţişare specială, care cuprinde un text special, imprimat pe o hîrtie specială şi în- copciat cu o maşină nichelată, ce evocă desenul net şi consolator al încuietorilor de seifuri. Filele n-au număr de înregistrare. Acolo, unde ar trebui să fie scris numărul paginii, e aplicată o ştampilă în relief rotundă, genul acela de ştampilă discretă şi eficientă întîlnit îndeobşte în actele cu o destinaţie specială.

— Cînd iei în mîini un astfel de dosar, gîndeşte Miclescu, simţi că adevărul are
o măsură. Cu condiţia să fie vorba de un singur adevăr. De unul comun. Adevărurile speciale implică măsuri diferenţiate.

Miclescu nu poate să ia dosarul în inîini. Pe dreapta o are în ghips. Dă filele cu stînga şi află că în cauză sînt nişte contracte comerciale. O firmă produce masiv confecţii şi alta cumpără masiv. O treabă in care prea multe nuanţe nu încap. Se discută despre flanele şi indispensabili flauşaţi şi toată povestea pare niţel trivială, înlrucît dosarul cu coperţi din carton metalizat nu pare să fi fost conceput pentru hîrtiile u- nei tranzacţii cu indispensabili, fie aceştia şi marca „Elegant".

De fapt,- e vorba despre bani.

Tot ce e simplu se complică foarte cu- rînd şi adevărul e unul singur : banii.

Un cetăţean, care intră într-un magazin ca să cumpere o pereche de indispensabili flauşaţi pentru sezonul rece consumă, mai cu seamă dacă e însoţit de o femeie, un subtil sentiment de incompatibilitate. Bărbaţii veritabili nu poartă lucruri ce-ar putea să dăuneze impresiei de veritabil ce-o produce statura, ori privirea, ori mersul lor. În ce priveşte statutul unui bărbat sută ia sută, unele chestiuni pur şi simplu nu se pun.

Miclescu ridică ochii după filele, pe care literele mici şi somptuoase, dezvăluie, în termenii • reci ai oricărei afaceri judiciare, dedesubturile unei acţiuni de şantaj, şi, privind pe fereastră, la ploaia rece şj asiduă care tocmai s-a pornit, se întreabă dacă pentru el astfel de chestiuni se pun.

Din nenorocire, da.

Miclescu citeşte mai departe şi pricepe că adevărul

unui set de confecţii flauşate
nu seamănă niciodată cu adevărul unui număr considerabil de seturi. De pildă, cu adevărul unui stoc de un milion de seturi. Cetăţeanul, care cumpără confecţii călduroase, cu ţesătura pufoasă şi grea, se asigură că a primit măsura potrivită şi atît. Firma „Seghers", care cumpără de la firma „Elegant" un milion de seturi procedează oarecum neobişnuit : ea cîntăreşte un lot de o mie de seturi şi constată că lotul e mai uşor decît acela, controlat intr-un chip a- semănător, cu un an în urmă. E limpede că firma „Elegant" nu a vrut să înşele firma „Seghers". Nu avea absolut nici un motiv s-o facă. E clar că, la rîndul ei, nici firma „Seghers" nu consideră astfel situaţia. Atîtă doar că pretinde o nouă discuţie a preţului. Un dolar înmulţit cu un milion dă un produs de un milion de dolari. Doi dolari înmulţiţi cu un milion dau un produs mai mare. Cînd eşti nevoit să înmulţeşti toiul cu un milion, iar milionul- acesta e pierdere, nu cîştig, procedezi la o foarte serioasă analiză a situaţiei.

Miclescu ia cunoştinţă de o sinteză a numitei analize şi nu izbuteşte să înţeleagă motivele pentru care, dat fiind rediscutarea clauzelor contractului dintre „Seghers" şi „Elegant", Maria Niculescu trebuia să moară. Numele femeii nu apare în dosar.

De fapt, în dosar nu apar nume de oameni, ci numai de firme. Singurul nume, dacă se poate spune aşa, e acela al unui comis voiajor : Se cheamă X. El e reprezentantul unei firme terţe, de care nu a auzit nimeni. în materie de confecţii pentru lunile şi ţările friguroase, firma „Seghers", se ştie, deţine monopolul desfacerilor. Fir-

ma „Tiberius", pe care o reprezintă voiajorul comercial X, trebuie să fie una pe cît de neînsemnată, pe atît de temerară, dacă vrea să o concureze pe „Seghers".

Aceasta ar fi, pînă la un punct, problema ei.

Dar numai pînă la un punct.

Voiajorul comercial cunoaşte, în detaliu, toată povestea stocului de confecţii flau- şate. El e atît de informat şi atît de candid încît îi dezvăluie directorului firmei „Elegant" o serie de treburi, pe care organele de anchetă încă nu reuşiseră să le afle. Relatarea lui e neliniştitoare : cîţiva funcţionari din serviciile „contabilitate" şi „livrări", din raţiuni şi pe căi nu îndeajuns lămurite, au făcut ceea ce se cheamă spionaj industrial.

Deşi nu a citit totul, Miclescu închide dosarul. Tot ce ar mai urma să afle e sfîr- şitul secvenţei mijlocii a unei afaceri ce n-a apucat să înceapă. Una din variantele considerate de anchetă. Una plauzibilă şi, de bunăseamă, greu de dovedit. Sau una dovedită, dar care nu explică nimic. La începutul unei poveşti, care n-o să se încheie, probabil, niciodată — sau, cel puţin, nu în felul în care îşi poate imagina aceasta un cetăţean,, care cumpără numai un set de confecţii flauşate pe an — plauzibilul e încă trivial. Cît timp nu s-a făcut înmulţirea cu un milion, discuţia rămîne în cuprinsul, atît- de nesemnificativ, al setului de confecţii. Nu mor doi oameni pentru că o flanelă şi un indispensabil sînt mai uşori cu cîteva grame sau zeci de grame decît ar fi trebuit să fie. Nu acesta e firul principal. Firul principal e acela pe care se înmulţeşte unitatea cu o mie, o sută de mii

sau un milion. El trece prin birourile celor care hotărăsc efectiv tranzacţia, care o recuză, care o decid în alţi termeni. Fiindcă există un fir principal. Iar dacă există, atunci intersectîndu-1, mergînd în paralel, apropiindu-se ori depărtîndu-se în infinit, acolo unde nimeni nu o să mai poată explica niciodată nimic, există şi nişte fire secundare. Existenţa lui Miclescu reprezintă, probabil, unul din ele. Şi, totuşi, a intrat într-o încurcătură. Poate să se dea la o parte şi nu e bine. El poate să meargă înainte, închizînd ochii şi lăsîndu-se condus de fir, şi iarăşi nu e bine. Miclescu poate să meargă cu ochii deschişi şi e cum nu se poate mai rău. Cineva are în mîini capetele firelor şi le înnoadă cum pofteşte. Firma „Elegant" se găseşte în situaţia lipsită de eleganţă de a fi şantajată. Cînd ai posibilitatea să înmulţeşti partea cu un milion, cînd chestiunile se tratează numai la nivelul milioanelor, să lăsăm firma „E- legant" să se bucure în continuare de privilegiul de a risca. Pierderea şi cîştigul sînt treburi din scenariul oricărei firme mari şi pentru pierdere şi cîştig există o armată de experţi capabili să facă pierderea să semene a cîştig ori cîştigul a pierdere. Ce-i valabil pentru unitate, nu-i şi pentru milionul de unităţi.

Unitatea Maria Niculescu însă e moartă, iar numele ei nu apare nicăieri.

Voiajorii comerciali candizi, reprezen- tînd firme mărunte, se pot bucura un timp de faptul că au reuşit să şantajeze o firmă mare. E privilegiul candidului : să creadă că ziua face cît anul şi unitatea cît produsul ei. Pentru cei mici şi candizi, problema e una a unităţilor, nu a milioanelor de
unităţi. Ei au traversat firul principal şi nici n-au băgat de seamă că asta s-a petrecut demult, tare demult. Ei sînt ţărînă şi n-or să-şi cunoască niciodată preţul. Miclescu se gîndeşte ce-ar face să aibă un milion de dolari şi se imaginează înlr-un magazin de confecţii, în faţa unui stand cu flanele călduroase. Oasele sale reci şi reumatice scîrţîie recunoscătoare. Nu-i tocmai rău să fii un fir secundar. Nu-ţi lipsesc decît foarte puţine lucruri, ca să te simţi fericit. Pe deplin fericit. Atît de fericit, că nici nu sesizezi primejdia : prin preajma ta, prin viaţa ta taie

adînc firul principal.

25.

— Date fiind circumstanţele, spune Miclescu luptînd, cu dreapta lui ţeapănă şi grea, să pună foile la loc în dosar, am cam intrat într-o fundătură.

— Avem mijloacele, spune Traian. Aşteaptă, în cadrul uşii, ca un slujbaş, dar unul, chipeş şi care are o părere despre toată lumea. îndeosebi despre persoanele care îl fac să aştepte în pragul uşii.

— Un mijloc sînt chiar eu. Un cal troian de trimis într-o cetate părăsită.

— Cunoaştem un număr de telefon şi o voce. Nu poţi descoperi decît ceva ce e- xistă. Ideea e să ieşi în faţă.

— Pe acolo, pe unde se moare.

— Cît timp căutai şi puteai să găseşti ceva, zice detaşat Traian, erai vulnerabil. Acum cînd cauţi şi ştii că nu găseşti ni-

mic, devii cu atît mai vulnerabil. I-am stîrnit. Şi ei pe noi, dealtfel. Dacă asta te mulţumeşte, *contai.* Nimeni nu pricepea cine eşti ce planuri aveai, dar de contat, contai. Pe urmă, lucrurile s-au limpezit. Şi pentru noi.

— Dealtfel, mormăie Miclescu, încă mai contez. Şi pentru ei şi pentru voi. Nu sînt o fantomă. De ceva ce există, eşti obligat să ţii cont. Vă obligă faptul că sînt viu şi plin de zel. Sînt cel mai indiscret bibliotecar din cîţi există.

— Un şarpe boa nu-nghite doi viţei deodată. Mai întîi îl digeră pe primul.

Brunetul, deşi suficient de ceremonios pentru a i se trece cu vederea adresa mult prea familiară, se încruntă. Peste zece sau douăzeci de ani, treaba asta o să-i reuşească mai bine. Pielea lui măslinie, curată şi elastică, nu reţine încă îngîndurarea, cutele se ivesc şi dispar fără urme. Parcă ar juca un rol. Rolul unuia cu griji mai mari decît acelea pe care le are.

— Ecuaţia e aproape rezolvată, spune el, din clipa în

care au priceput că eşti un solitar. Mai departe, e treabă de rutină. Ai să fii lichidat atunci cînd realmente ai să-i mai poţi stîrni. O zi ce n-o să vină niciodată. Fiindcă solitarii nu fac decît să tulbure apele. Detectivii amatori mor eroic, dar mor cu toţii înainte de a-şi da seama că au aflat ce căutau. Cu cît te zbaţi mai mult, cu atît contezi mai puţin. Ştii ce i-ar scoate la bătaie ? Ideea că sînt încolţiţi. De poliţie, nu de umanişti.,

— E trivial, Traiane : să mori într-o afacere cu izmene.

— E vorba numai de bani. Un milion de completuri cu flanele şi izmene înseamnă,

oricum ai privi chestiunea, un milion. Un ban mai puţin la oferta ele preţ înseamnă, oricît chef ai avea să vezi partea vulgară a afacerii, un milion în buzunarul celui ca-< re cumpără. Un dolar poate fi uneori ceva trivial, un milion de dolari niciodată. Se moare şi din afaceri cu izmene. Cu condiţia să intre în joc milioane. Persoana caro trage sforile, aşa gîndeşte.

— Pari să ştii lotul.

— Doar ce învăţ. E o meserie în care înveţi repede. În altă ordine de idei, acum vă duceţi acasă. Veţi primi un telefon şi o invitaţie la un restaurant. Să nu vă mire nimic.

— încep să nu mai am uimiri.

— Vei mai avea.

— Cînd sînteni intimi, cînd scorţoşii

— Vnbătrînesc rapid, cugetă Traian. Do felul meu sînt respectuos, dar protocolul cere timp. Prea multe cuvinte şi prea lungi. Sînt pus să explic mai ales lucruri cu-noscute. În altă ordine de idei : puteţi să vă răzgîndiţi. Deşi e aceeaşi treabă. Şi în- tr-un caz şi în altul, rolul dumneavoastră e să nu vă asumaţi nici un rol.

— *în altă ordina de idei,* încuviinţează Miclescu, şi timpul trebuie înmulţit cu un milion. Dar timpul nu sporeşte. Maria e moartă, izmenele marca „Elegant" îmbracă milioane de dosuri friguroase, e frig peste tot şi ţăranul Mălai îşi simte sfîrşitul.

26.

Lutul se tasează, umezeala îl mulează pe corpul osos al ţăranului încontrat, uneori,
cile un sunet înfundat, despre cure e greu să spui că vine de la suprafaţă ori din străfundurile gliei, răzbate pînă la filozof; el nu-1 mai aude, ci-1 simte ; lutul îi strîngc coşul pieptului şi-i transmite vibrarea ? pe undeva e încă viaţă, pe undeva există aer pentru respirat, mintea lui Mălai se înceţoşează, plămînii i sc umplu cu aburi reci, saturaţi de umezeală, iar încontratul cugetă ;

— Mama voastră de orbi. Am să văd pentru voi şi cînd n-oi mai fi. O să trimit la lume adevăr ; prin cuiburile de cîrtiţe o să ţîşnească duhul înţeleptului.

Şi Mălai se stinge fericit, cu urechea strivită de peretele rugos al chiupului şi din chiup foile scrise foşnesc mîngîios şi-şi pregătesc culcuşul pentru veacuri.

— Mă al lui Mălai, zice anevoie cîte unul, mai trăieşti mă capsomanule ? '

Omul îşi apleacă auzul în iarbă şi stă să asculte. Locul miroase a ud şi a buruiană şi a mădulare topite în humă, iar mirosul e bun.

— Eşti ghinionist, Castore.

Miclescu moţăie în fotoliu de cileva ceasuri. A îmbrăcat un costum cu dungi, cămaşă albă şi cravată. Costumul răspîn- deşte un damf de stofă uitată în cufăr, poate e putred, poate o să se sfîşie la primii paşi, cine poate şti. În urmă cu douăzeci de ani, o astfel ele stofă era la modă, un bibliotecar purta neapărat costume cu dungi subţiri. Bibliotecarii din toată lumea purtau numai costume sure în dungi.

— E-o chestie de optică, Polux, spune Miclescu încercînd să ramînă treaz. Receptorul e rece şi alunecos ca o reptilă. Cam cit e ora ?

— Aproape şapte.

— La mine, Polux, e întuneric şi cald. E un avantaj să- ţi rupi o mînă. Iar dacă îţi frîngi dreapta, e de-a dreptul o binecuvîn- tare. Nimeni nu-ţi cere nimic. Ai timp sa cugeţi. Să meditezi, de exemplu, la unii ca line.

— De ce ca mine ?

— Era nevoie să-mi rup braţul ca să descopăr c-am

trişat. Nimic remarcabil nu-mi trece prin cap. Şi timp, vezi bine, am.

— Gata, Castore, plec.

— Pleci chiar mîine ?

— Curînd de tot.

— Atunci, n-ai să pleci niciodată. Mi-ai dat telefon ca să îmi spui că rămîi. Ţi-e greu fără mine. Eşti singur cu gîndurile tale şi nu ştii ce valoare au. Singurătatea Polux, e un sfetnic rău.

Polux închide. în clipa în care Miclescu lasă receptorul în furcă, telefonul sună din nou. Ca şi cînd, din greşeală, ai fi a- tins un circuit sensibil, ca şi cînd ai fi a- tins o rană.

— Casa Miclescu ?

— Aş spune „domeniul Miclescu".

Femeia, fiindcă vocea care întreabă e a unei femei, rîde.

— N-ai uitat de aniversare ?

— Desigur, zice Miclescu bîjbîind după întrerupătorul veiozei. Lumina îl dezmeticeşte. E în camera lui, între lucrurile lui, iar mirosul degajat de costum e al lui de-acum douăzeci de ani. Sudoarea uscată în stofa hainei e a unui om tînăr şi nerăbdător să trăiască. E mirosul cailor de doi ani, al scoarţei de mesteacăn primăvara şi al stîncii de calcar după ploaie. Desigur, aniversarea...

— N-ai uitat, sper, de întîlnirea noastră ? — Cum aş putea să uit ?

— La şapte şi jumătate, prin urmare, în faţa restaurantului „Clasic".

— Voi fi punctual, o asigură Miclescu.

' Ce fel de aniversare ? ! se întreabă el încuind uşa garsonierei. Şi cum ştiu pe cine întîlnesc ? A văzut o fotografie de-a «mea sau m-a zărit cînd am fost acolo. O treabă pentru adolescenţi părăsiţi de iubite, bă- trîni cu boli incurabile şi bibliotecari cu studii superioare : să sari de la trambulină şi, în cădere, să te întrebi dacă e apă în bazin. Dar cel mai greu şi mai greu e să cauţi blestemata aia de pisică.

Străzile sînt aglomerate, ploaia care cade fără încetare nu mai supără pe nimeni.

— Ne obişnuim cu toate, se gîndeşte Miclescu, iar lucrul cel mai grav urmează să se înlîmple: ne obişnuim cu noi înşine, mulţumim memoriei că şi-a uzat sinapsele, ne deprindem cu uitarea. Sîntem recunoscători soartei că am fost loviţi, că e nevoie de o nenorocire ca să ne readucă la viaţă. Mă întîlnesc cu o femeie şi nu ştiu cine e femeia, pe urmele mele se adună primejdia şi n-are nici faţă, nici nume.

Am vrut să înţeleg cum de e posibil şi tot ce ştiu e că este posibil. Nu rezolvi a- proape nimic dacă înţelegi. Nădăjduiam să fiu fericit, fericirea era prin preajmă, sufletul meu îi simţea adierea, marele loz cîştigător mi-era sorocit. Şi odată scos din urnă, mi-a fost dat să aflu că, în realitate am fost fericit şi n-am ştiut-o. Steaua, a cărei lumină îmi pare din zi în zi mai strălucitoare, nu se apropie, ci se îndepărtează.

Miclescu îşi strînge canadiana la piept şi măreşte pasul

.Restaurantul „Clasic" se înfăţişează ca un cavou de bazalt luminat feeric. Din cînd în cînd, fîşîitul precipitat al şuvoaielor de apă ce spală asfaltul anunţă sosirea unui taximetru. Cuplurile au o grafie aniversară, femeile păşesc majestuos, bărbaţii calcă gravi şi au o alură sărbătorească, cei meschini lasă bacşiş şoferilor, cei

darnici oferă cărţi de vizită cu numere de telefon netrecute în carte.

Ploaia se înteţeşte şi Miclescu se retrage sub un portal. Proiectantul intrării a fost generos : coloanele sînt masive, făcute să vegheze cu taină aşteptarea.

Persoana care coboară clin taxi la şapte şi jumătate fix e îmbrăcată intr-un costum taior de culoare închisă, poartă ochelari, nişte ochelari imenşi şi întunecaţi ca străfundul gropii Marianelor şi seamănă izbitor cu Maria.

— O farsă, spune Miclescu măsurînd-o cu privirea. Una de prost gust.

— Bună seara, spune femeia. Aş prefera să-mi zici Maria. îţi înţeleg simţămintele.

— O farsă mizerabilă, insistă Miclescu.

Femeia îi pune mîna la gură şi îi zîm- beşte.

— E o aniversare, o zi fericită. Sintem în octombrie, ne-am cunoscut pe plajă în urmă cu trei săptămîni, ne merge bine şi am venit ca să petrecem pentru asta. Nu-ţi consuma mirarea pe mine. Seara abia a început. Sărută-mi mina şi înclină-te mult. Eşti emoţionat. Ieşi pentru a doua oară la un restaurant cu mine şi ştii că n-am să mai dispar.

Miclescu se apleacă şi întinde mîna. Bandajele îl strîng şi-l fac să se simtă stîngaci. Femeia îi ia mîna şi i-o priveşte.

— Farsa, stimabile, nu-ncepe cu mine. Poţi să-ţi scoţi... asta ?

— E o canadiană, zice Miclescu.

— E tot ce ai ?

— Ce importanţă are dacă port canadiană sau pardesiu ?

— Pentru mine, nici una. Dar sîntem la „Clasic".

Privirea garderobierei o confirmă.

— Domnul e un original.

— Şi un zgrunţuros, zice Maria ajutîn- du-1 să se dezbrace. Se ataşează de orice. Cînd era copil, dormea cu un ursuleţ de pluş în braţe. Acum abia îl poţi convinge să pună, la culcare, canadiana în cui.

— Cine spune că-s zgruţuros ? întreabă cu glasul plin de şmirghel Miclescu. Se lasă condus de braţul ţeapăn spre „Diner room" cu graţia unuia scos din local după ora închiderii.

— Spune-mi Maria.

— Cine spune că-s zgrunţuros ? întreabă

— Un prieten comun.

— Traian cel frumos ?

— Spune-mi Maria.

— Prea bine Mara. Prietenul e Traian ?

— Avem o treabă, spune Maria. În ghips ai mîna, nu picioarele. Am obosit să te împing.

— E un tînăr capabil, o asigură Miclescu. Un cugetător.

Femeia surîde şi-i spune să se aşeze. Pe masă se găseşte un anunţ pe care scrie „Reţinut".

— Cine reţine masa ?

— Spune-mi Maria.

— Concediile medicale se plătesc prost.

Femeia il priveşte drept în ochi. Ori poate îl priveşte. Ochelarii au luciul glacial al gudronului.

— Mă cheamă, într-adevăr, Maria.

Miclescu e posomorit.

—• Costumul e al ei ?

— Şi ochelarii, spune Maria. Ciudat e că-i semăn. A trebuit să-mi vopsesc părul, în rest, mai nimic. l-am văzut cîleva fotografii din copilărie. Am avut frisoane.

Miclescu e crispat. în faţa lui, singur la o masă, un bărbat în vîrstă îmbrăcat cu un costum îndelung purtat, muşcă holărit dintr-o chiflă. Bărbatul e Felix Avramescu.

— Ţi-am spus doar : nu te mira, spune Maria fără să întoarcă privirea. Cu el am avut unele probleme. E un actor din provincie. Şarjează şi nu-mi place. Preafericitul Avramescu era un timorat. Şi timorat ră- mîne chiar dacă-1 scoţi din groapă.

— Cine a pus la cale... asta ?

— E un scenariu. Destul de bun. Cît despre autor, povestea obişnuită : un colectiv de experţi. Afacerea, iartă-mi expresia, e cam dospită. „Un colectiv de experţi, analizînd cu maximă responsabilitate toate

implicaţiile cazului...". Şi aşa mai departe.

— Am citit fraza undeva. O dare de seamă care spune tot şi aproape nimic. E adresată, probabil, unui şef. Ca să ia cunoştinţă şi să nu aibă de unde-o apuca. Un text, ca să mă exprim adecvat, special.

— Unul mai mult decît special. E scris de mine şi e adresat unui tip zgrunţuros. Să ştie şi să nu aibă nici o iniţiativă. Există colective de experţi..

.Miclescu a devenit apatic. S-a lăsat a- dînc în scaun şi pare brusc îmbătrînit. Un personaj din muzeul figurilor de ceară. Maria e şi ea o imitaţie. Felix interpretează convingător rolul de compoziţie al omului vîrstmc, niţel înfometat după ce a ieşit din criptă. Smulge carnea dintr-un copan de pui şi puţin îi pasă că mănîncă la „Clasic". înconjurat de atîtea umbre şi gablon- zuri, vitalitatea lui e lugubră. Un loc privilegiat, cu chelneri silenţioşi, un salon ca un automobil de lux, cu obiceiuri' transformate în ritual. Păpuşi mecanice, oameni de stearină, bucate din plastic ştanţat.

Maria citeşte lista, păzită de chelnerul şef. Un mascul falnic, fără vîrstă. O faţă vînjoasă cu părul în barbă atît de des în- cît pielea, o piele tăbăcită, de soldat învechit sub arme, are reflexe verzui. Ochii văd tot, nările adulmecă, pavilioanele urechilor se lipesc uşor de scăfîrlie, ca la mistreţii alertaţi de zgomot. Mîndria luiră- mîn, de bună seamă, sprîncenele : bogate şi afinate, ridicate de capete în sus ca vîr- ful mustăţilor de grofi. Are un glas tunător. Un tunet strunit, din necesităţi profesionale. Cînd se adresează unui client, cei din preajmă disting, parcă în depărtări şi parcă din pîntecul magmatic al sferei, un soi de uruit care urcă.

— îmi permit să vă recomand blanchetul de viţel, spune chelnerul şef. îmi permit să vă atrag atenţia asupra salatei de icre.

Maria parcurge lista cu panica unei stewardese care descoperă absenţa unui pa-

sager din inventarul complet. O nelinişte, totuşi, controlată.

— Aveţi dreptate, spune chelnerul, sezonul ciupercilor a trecut. Acestea-s conservate.

— N-am avut obiecţii, îi comunică Maria ridicîndu-şi capul dintre coperţile pluşate. Ochi de vultur străpunge întunericul egal al ochelarilor şi Maria lasă repede capul în jos.

— Nici nu era nevoie să obiectaţi, o lămureşte fnasculul. Am formulat o mică rezervă. Meseria mea, dacă îmi este îngăduit s-o mărturisesc, o constituie psihologia oaspeţilor noştri, şi nu calitatea în sine a bucătăriei. Nu facem minuni, dar ne pricepem ca pînă şi cele mai neînsemnate servicii să semene a minune. Deci, conchide el — deşi distinşii oaspeţi nu au avut nici o părere — salată de icre, viţel, salată de capere şi un vin alb de trei ani, un „Riesling" făcut din bob şi bob, nu din ciorchine.

— -Ai vreo obiecţie ? o întreabă Miclescu, după ce chelnerul şef se îndepărtează.

— Catalogat, măsurat, selectat, clasat. Nişte amărîţi care citesc nume de mîncăruri franţuzeşti şi îşi fac probleme din preţ. Asta sîntem. Pentru el, desigur.

Miclescu întîrzie replica. Se uită după semeţul personaj şi cînd acesta părăseşte salonul vorbeşte :

— Nu ne-a clasat încă. Cînd va reveni, are să ne mărturisească un lucru emoţionant : restaurantul „Clasic" e onorat să ne aibă şi de acum înainte printre invitaţi. E un mod de a spune că ne vede pentru prima oară şi că a luat notă. Sau e un mod

de a spune că nu-i un imbecil şi că vom avea exact ce căutăm.

— Prea multe suspiciuni, îl consolează Maria.

— Âi ascultat banda : „A apărut ceva". „Mai clar, caporale". „De fapt cineva". „Te înşeli sergent". „Sînt absolut sigur. Ce trebuie să fac?" „Nimic, colonele". E gla-

sul lui.

— Te-nşeli, colonele. Vei asculta o mulţime de glasuri şi toate îţi vor părea suspecte. Sintem în faza „salată de icre şi blanchet de viţel cu salată de capere". E un fapt controlabil. Sintem la „Clasic".

Are buzele roşii şi cărnoase, o linie uşor sceptică. Un copil care a aflat mai devreme decît s-ar fi cuvenit unele amănunte dezagreabile ale existenţei.

— Nu fi îngrijorat Miclescu : în seara asta nu trăim nici o aventură. Profesional vorbind. Surîde. Surîsul nu e al Măriei. Şi nu se potriveşte deloc cu ochelarii negri.

Chelnerul şef are mişcări de dirijor în- tr-un andante foarte simţit. în locul orchestrei, un tînăr roşcovan şi împleticit e- xecută unicul solo al piesei : împinge, total lipsit de graţie, un cărucior încărcat cu tăvi.

— Am fi onoraţi, glăsuieşte maestro, să vă număraţi printre obişnuiţii casei.

— Un maître, spune Miclescu, trebuie să aibă memorie bună. E prima condiţie a artei de a fi maître.

— Să nu exagerăm, domnule...

— Chir. Un nume rar.

— Sfinţii doctori fără de arginţi Chir şi loan, dacă nu mă înşel.

— Nu vă înşelaţi

.Miclescu îl priveşte în adîncul ochilor şi ce găseşte acolo e doar o exagerată încredere în faptul că discuţia dintre ei doi are un sens.

— Nu vă înşelaţi.

— Şi cum spuneam, domnule Chir, revine chelnerul şef, memoria e o condiţie oarecum subînţeleasă. Trebuie să cunoşti gusturile clientului. E, dacă-mi permiteţi, un truc comercial. Un amănunt, unul dealtfel fără o importanţă reală în relaţia pur negustorească, poate marca o vreme pe un om. Bunăoară, să-1 întîmpini cu întrebarea la careti place să răspundă : fetiţa dumnea-voastră a reuşit la facultate ? Ori : sper că aţi găsit un mecanic bun.

Chelnerul şef, deşi masiv, umblă gingaş cu tacîmurile. Deşi nu s-a îngrijit personal să fie spălate cum se cuvine, ai toate motivele să fii convins că a făcut-o.

— Sînteţi un fel de orator, domnule...

— Jean.

— Vă numiţi într-adevăr Jean ?

— Avem mulţi clienţi vîrstnici. Chelnerii lor — cunoaşteţi genul: oameni care au frecventat zeci de ani acelaşi local — sînt între cei drepţi şi, cum se întîmplă odinioară, toţi se chemau Jean. E, ca să zic aşa, un omagiu.

— Spuneam să sînteţi un fel de tribun al acestei profesii.

— Nimeni nu se naşte chelner, domnule Chir. Nici măcar chelner şef. Cînd ai o statură ca a mea, îţi urmezi destinul : comanzi ceva. Comanzi o armată de chelneri. A-proape toţi neisprăviţi. Poftă bună ! M-aţi îndatora dacă mi-aţi comunica părerea dumneavoastră despre salată.

Miclescu îl asigură că o va face.

— Ce-s ale capere ?

— îşi bate joc de noi, zice Maria. E un mod de a spune că nu se aşteaptă să mai revenim. E probabil ceva ce costă.

— îl suspectezi ?

întrebarea rămîne fără răspuns. E modul ei de a-1 avertiza că multe întrebări de a- cum înainte nu vor primi răspuns.

29.

Pentru un om cu frigul şi cu ploaia în oase, o masă îmbelşugată e un liman.' Vremea rea produce foame. Aşteptarea aţîţată stîrneşte, de asemenea, foame. Şi un loc cald şi confortabil poate să dea foame. A- tîtea lucruri n-au nici o legătură unul cu altul, ca dintr-o dată legăturile să capete argumentul evidenţei. Maria mănîncă muşchiul auriu de viţel cu nedisimulată poftă. Substituirea, constată Miclescu, e o naivitate şi în cel mai bun caz, o iniţiativă nedelicată. Femeia aceasta e o străină şi o străină o să-mi rămînă. Mîine, o să-mi iasă în cale şi n-am s-o recunosc. Sîntem în cadrul intim al unui bal mascat în care nimeni n-o să-şi dea jos masca.

Un bal mascat în care prinţul e-nconju- rat de o mie de fete încălţate cu un singur pantof. El ştie că între acestea nici una nu-i cenuşăreasa. Ar trebui să fiu profund jignit şi să părăsesc cu o silă atroce localul, iar tot ce simt, dacă încerc să nu mă mint deloc, e că mi-e foame şi că spectacolul fiinţei ce-nfulecă o bucată de carne, cu o grabă şi, la urma urmei, cu o lip
-să de stil ce l-ar şoca pe chelnerul şef, îmi dă o jubilaţie de puşti fugit de acasă. Nu-i atît de greu să te schimbi; e greu să recunoşti că te-ai schimbat. Atît de departe sînt toate: şi marea cea mahmură şi senzaţia de împlinire ce-o năştea prezenţa a- celei femei, şi imaginea ei pîngărită de moarte. Atît de departe, încît aş vrea să fie infinit de departe. Oportunismul e ceva
. ce li se întîmplă şi bărbaţilor de caracter.

• Caracterul rămîne acelaşi, doar lucrurile îşi modifică starea, au altă importanţă. De fapt, nu mai au nici o importanţă. Apatia e cea mai rafinată formă de oportunism. Nu poate fi apatic oricine. E nevoie să' fii un tip citit, capabil să argumentezi cu egală patimă şi eleganţă şi adevărul, şi contrariul său. De pildă, un bibliotecar. Am devenit apatic şi primul semn că e aşa, e foa-' mea. J

— La o-ntrebare, spune Miclescu, am totuşi dreptul.

— Miclescu, şoarece de bibliotecă, ai dreptul să întrebi orice. Problema e că eu n-am voie să-ţi spun prea multe. Mă tem că nici nu ştiu prea multe.

— Cred că ştii totul. Ai zis: „Miclescu, şoarece de bibliotecă". Maria îmi vorbea astfel în unele circumstanţe, să le numim intime.

— Eram tot timpul în preajma voastră. Intr-un fel sau altul. O sarcină de serviciu. . Ştii, avem mijloacele. .

— Am mai auzit-o. .

— Nu trebuie să te superi. Care e întrebarea ?

— Aici, ce facem ?

— Exact ceea ce facem: aniversăm ziua ta de naştere. Sau ziua mea. Petrecem cu

-viincios, apoi chemam un taxi şi mă conduci acasă. Şi nici nu bănui cîte se petrec în vreme ce nu faci nimic. Acesta-i rolul tău : să apari şi să saluţi mulţimea. Ca-n filmele istorice : star-ul are o participare extraordinară.

Pentru el se bat şi cad şi filmează alţii.

La „Clasic" excesele, de orice natură, sînt excluse. Un violonist scund şi bine hrănit, cu un cap mare şi lucios execută transportat adagio-ul pe care, în toate restaurantele din lume, într-un cadru ferit de excese, muzicieni oacheşi, pleznind de sănătate îl ciută uşor aplecaţi din şale, toropiţi de încîntare. E singura exagerare îngăduită, cu condiţia ca muzica să curgă ca mierea din borcan. Băieţi stîngaci, excedaţi de acnee, cu fălcile înecate în pudră, poartă, sub privirea marţială a chelnerului şef, tăvi argintii cu bucate. în vase de sticlă ce imită cristalul, salatele asortate consolidează impresia de tihnă privilegiată. Felix Avra- mescu continuă să spere în aplauze pentru superba sa compoziţie : funcţionar cu grad inferior ia masa într-un restaurant cu 10% remiză. Se scobeşte în măsele, exhibînd o dantură solidă, de cal. E aceeaşi dantură care a jucat odinioară în Othello unul din rolurile secundare de succes. Mocheta vişinie absoarbe zgomotele, femeile chicotesc reţinut, cînd vor să fie siguri că sînt ascultaţi bărbaţii se înclină în direcţia lor şi rostesc şoptit, cu zîmbetul acela degajat, pe care numai obişnuiţii casei îşi permit să-l aibă, fraze suav licenţioase.

Unicul exces, ce înalţă a oroare sprînce- nele chelnerului şef, e ţîrîitul unui telefon. Miclescu caută privirea Măriei, dar femeia îşi soarbe, delicat şi nu lipsit de spor, „Ries-

ling"-ul de trei ani, preocupată să deosebească aroma fiecărui bob sacrificat.

Telefonul se găseşte în hol. Zgomotul, cam spart, pe care-1 produce e remarcat la mai multe mese. Soneria lucrează în reprize scurte : trei zbîrnîituri şi se opreşte. A- poi alte trei. în trei rînduri. După cîteva minute, povestea se repetă.

— Să nu te preocupe, zice ridicînd paharul pînă în dreptul ochelarilor Maria.

— Sîntem la „Clasic", e locul unde preferăm să luăm masa în zilele în care avem, într-adevăr, chef de bucătărie franţuzească, spune Miclescu şi, pentru prima oară de cînd e cu Maria, cutele ce-i brăzdează obrajii şi fruntea par să-şi caute odihna, sîntem dintre intimii

stabilimentului şi e normal ca un telefon isteric să ne scoată niţel din maniere.

— îmi place chelnerul şef. E omul-insti- tuţie. E în tot localul şi nicăieri, vede tot, ştie tot, aude tot. Şi pare a înţelege tot.

Maria îi face un semn. Un semn ce poate să însemne otice. Chelnerul şef îşi lasă scurt bărbia în piept şi se apropie. Mai are o calitate : înţelege şi semnele ce pot să însemne orice. îşi flutură sprîncenele :

— Nota ?

Maria aprobă.

— Şi un taxi, îl roagă ea.

— îmi plac oamenii de felul dumneavoastră, spune omul-instituţie prezentîndu-le nota. Nu fac prea des confidenţe, deci sînt pe jumătate iertat.

— De ce să vă iertăm ? Declaraţiile de simpatie, apreciază Miclescu, sînt tot mai rare. Cine refuză simpatia ?

— De obicei sînt întrebat : de ce ?— Noi ştim de ce, zice Miclescu. Iubim salatele rafinate şi apoi, e sigur că vom re- . veni. • •

30.'

În ploaie, în aşteptarea taxiului, Maria spune:

— Aş vrea să nu-ţi~ depăşeşti atribuţiu- nile.

Un ton de serviciu, în care cuvîntul „a- tribuţiuni" sună foarte convingător.

— N-am nici o ătribuţiune. Sînt singurul personaj în hainele proprii, iar piesa e jucată de costumaţi, de machiaţi, de maseaţi şi gradaţi. Totul e viu, alert, prompt, avizat, antrenat, autentic; scaunele gîndesc, cărucioarele nichelate şînt calificate să facă analiza variantelor, tacîmurile sînt arme albe din cel mai sofisticat tip. Intr-un ansamblu atît de vital, singurul lucru mort sînt eu. Moaştele sfîntului Miclescu pot fi văzute, în fiecare seară între orele 20,00 şi 22,00, în salonul „Intim" al restaurantului „Clasic". Condoleanţele, în plic la serviciul secret. Pentru voi contez? Ce sînt eu: un om sau un element de scenariu? Pentru fercheşul ăla de Traian Gură

de Aur reprezint ceva ? Ştie cu ce mă ocup, ce planuri am, ce vreau de la viaţă ? Pentru tine, Maria, pentru tine femeia îmbrăcată în hainele şi gîndurile şi în umbra nefericitei Maria, contez?

— Am scris textul informativ,

-• — Adică? - .

~ Te-am menajat.

_— De ce a trebuit să mă menajezi ?

— Ştiu totul despre tine. O pauză, apoi continuă : Şi despre ea.

Miclescu iese de sub coloane înaintea maşinii. Deschide o portieră şi aşteaptă. în canadiana lui ponosită, are prestanţa unui lacheu care a scăpătat odată cu stăpînul.

— Ştii totul, spune el cînd maşina o ia din loc. Cu toţii ştiţi. Iar eu, cel mai puţin. Maria e moartă; acesta e singurul fapt stabilit cu certitudine.

Şoferul îşi lipeşte fruntea de parbriz. Ştergătoarele lucrează prost şi vizibilitatea e redusă. Toarnă cu găleata.

— Sînteţi grăbiţi ? întreabă el. Să stăm un minut, să treacă norul. Am să opresc a- paratul de marcat.

Trage prudent pe dreapta, făcînd eforturi să nu lovească bordura şoselei.

— E numai un nor ? întreabă Maria.

— E un chin, declară cu ostilitate taxi- metristul. De cînd a venit toamna...

— Toamna a venit din vara trecută, spune Maria. Şi chiar mai înainte.

Maşina odihneşte sub un platan. E un copac înfipt temeinic în sol sau cel puţin aşa pare. Rădăcinile îi mişună pe sub asfalt şi-l frămîntă fără încetare. Picături răzleţe răzbesc prin claia de frunze şi clinchetul lor pe capotă e sfios şi îndatoritor.

— Aş fuma, spune şoferul şi coboară. Din. uşă, explică : Cînd stai zece ore în cuşca asta... Trag de cîteva ori din ţigară, mă gîndesc ce-ar fi să am o casă cu curte, mă gîndesc cum aş pune legume. Mai lasă ploaia, mai lăsăm şi noi...

Trunchiul înclinat al arborelui îl protejează.

— Un om fericit, socoteşte Maria. Să zideşti o casă, să sapi o grădină, să creşti un prunc. Cum e proverbul acela ?

— Am fost urmăriţi, spune Miclescu.

Maria întoarce capul. Orizontul e coborît la nivelul străzii, rafale zbuciumate îl spală şi-1 apasă în masa asfaltului, nu mai e- xistă orizont, nu mai există cer şi nici pă- mînt. Raza îndepărtată a unui felinar coboară spre stingere în interiorul maşinii. Faţa lui Miclescu se oglindeşte în ochelarii Măriei. Un cap cu trăsături bătrînicioase. în adîncul orbitelor, un abis de aşteptare.

— Curiozitatea, spune Maria îndreptîn- du-şi trupul, e tot un soi de iniţiativă.

Miclescu se încăpăţînează să vadă în a- dîncul himeric al străzii umbra unei maşini.

— Trebuie să fie pe-aproape, zice el. Doar n-am halucinaţii.

— Fireşte. Ai însă o privire obositor de selectivă : vezi doar ce vrei să vezi. Ce doreşti în fond să descoperi ? Motivul pentru care a fost ucisă Maria ? Sau poate ce a făcut-o să intre într-o combinaţie atît de nenorocită ? Şi dacă ţi se spune că a fost şantajată, că era un om slab, care aprecia greşit importanţa lucrurilor ? Miclescu, în- treaga poveste pute de la un capăt la altul a şantaj. Ştii, zice ea fără să disimuleze ironia, ştii şi dumneata cum e o investigaţie : ai nişte indici, formulezi unele supoziţii, ce se confirmă, se confirmă... Un lanţ de şantaje, care se confirmă. Din păcate, pentru imaginea pe care o ai despre...

Maria are o ezitare, după care, ca un a- vocat într-o cauză fără speranţă, încheie fraza :

— ...despre femeia aceea^

— Faptul că a fost ucisă, nu e o dovadă. Dacă aţi pornit cu o sumă de bănuieli, moartea ei nu-i altceva decit ocazia care sporeşte numărul bănuielilor. O mie de supoziţii noi nu valorează cît o dovadă.

Băiatul cel încăpăţînat, care vrea să verifice dacă muşcătura de şarpe doare. Şi care bagă mîna în coş. Asta eşti dumneata. Supoziţiile dumitale se numesc metafore. Ale noastre au la bază un fapt. Un set de fotografii, de exemplu : Maria, nud artistic în genul celor publicate de revistele galante înainte de război. Vreau să spun că n-avea stofă de cover girl. Poza, în a-partamentul pe care-1 cunoşti, unui bărbat pe care îl iubea. îi satisfăcea, s-ar zice, un capriciu. O joacă de amanţi. Un pic de exhibiţionism pe care, probabil, şi-l imputa. Fiindcă de felul ei era o puritană. Nici o legătură în întreprindere ; nimeni n-a văzut-o însoţită." Nu primea telefoane, nu suporta glumele licenţioase. Ştii cum i se spunea ? Călugăriţa ! O altă supozi- ziţie : poate că nu a pozat nimănui. Poate că a fost fotografiată fără să ştie şi a fost şantajată cu setul de imagini. Maria, a- ceea din fotografii, avea vreo treizeci şi cinci de ani, dar hîrtia fotografică e din- tr-un tip fabricat recent. O femeie cu o reputaţie de schimnică înţelege că omul pe care l-a iubit şi pentru care a săvîrşit nişte... cum le-am putea numi ? delicate fă-rădelegi ? cuminţi excese ? candide nebunii ? e o canalie.

Miclescu ascultă şi nu pune întrebări. Procedează astfel în două cazuri : cînd e dispus să ţină cont de spusa cuiva sau cînd, pur şi simplu, o ignoră.

— Dacă tot am concediu, face absent Miclescu, de ce să nu-mi închei lucrarea ? Cred că sînteţi la curent : scriu o carte drăguţă. Apropo : dimineţile am liber ?

— Dimineţile, da. Dacă doreşti, şi serile. Va trebui să-mi comunici.

— Pentru mici modificări în scenariu.

— Pentru unele modificări în scenariu.

Miclescu îşi priveşte braţul drept.

— Un element de biografie : şeful depozitului de dublete a scris ultimele pagini ale „Ereziei", monumentala contribuţie la istoria eşecurilor suportabile, avînd mîna în ghips. Un destin eroic.

— Scoate haina, comandă Maria.

Miclescu vrea explicaţii.

— Eşti excesiv de inteligent, spune Maria. Ar trebui să fim copleşiţi, şi, totuşi, nu sîntem. în destule situaţii, nu eşti inteligent deloc.

Maria îndoaie braţul bărbatului şi forţează faşa întărită ce protejează cotul. Ghipsul cedează.

— întinde mîna şi stai relaxat.

Miclescu execută ce i se cere. într-adevăr, privirea lui e mai degrabă opacă. Maria se încordează şi trage spre sine burlanul alb şi greu. Un lucru care nu cere atît forţă, cît atenţie. Maria pipăie pielea braţului. Se asigură că nu s-au produs zgîi-ieturi, dar mişcările ei sînt afectuoase. Totul durează o clipă mai mult decît ar fi necesar.

Şoferul se aşează la volan.’

— Se pune pe ploaie, spune el. Am să schimb ştergătoarele. Un - cherner e slab şi intră apă. îl schimb şi pe el. Am o bujie care întrerupe. Să văd ce-i cu ea.

—. Şi grădina, spune Miclescu.

— Ce-i cu grădina ?

•— S-acoperi brazdele cu plastic.
— Am zis eu că am grădină ?
— Cînd vei avea.
— Opreşte ! cere Maria. Plăteşte şi coboară. Miclescu o urmează.
— Aţi uitat un obiect, spune şoferul.
— Miclescu, spune Maria, ţi-ai uitat proteza.
Taxiul se face nevăzut. Maria arată, destul de vag, spre o îngrămădire de blocuri.
— Locuiesc pe-aproape. Te voi suna.
— Am fost urmăriţi, spune Miclescu. N-am nici un dubiu.
— Cine ne-a urmărit ?
— O maşină.
— Tot timpul aceeaşi ? Sau poate două ?
— Una cenuşie. în orice caz, închisă la culoare.
— Dacă e doar una, conchide Maria, nu-i nici o primejdie. E chiar maşina care te duce acasă.

31.

Biroul-este, de fapt, o masă de bucătărie. Pe ea se găsesc : o cană înaltă de lut nesmălţuită, un tom enciclopedic „Roci şi minerale", o ediţie germană din Worringer, „Abstracţie şi intropatie", o cutie de conserve de peşte, două lămîi; o gumă îndelung folosită, un teanc de caiete tip dictando, a căror înfăţişare arată că au fost deschise şi închise în nenumărate rînduri, un pick-up prăfuit şi o casetă cu fişe. Pe colţul mesei, la îndemînă, se găseşte manuscrisul „Ereziei". Sumarul, scris la maşină, se arată în-

cărcat de intervenţii. În cameră e rece şi miroase a igrasie. Undeva, pufăie o oală de supă sub presiune. Un aparat de radio, lăsat la minimum, transmite finalul din „Carmina Burana". Muzica urcă tumultuos, timpanele accelerează energic ritmul, corul clamează strofa ultimă a cantatei „Fortuna imperatrix mundi" şi, din pîntecul de carton al difuzorului, sunetele irump în. triumf. Miclescu închide grăbit aparatul.

E ora prînzului şi casa scării colectează abur de bucate. Undeva s-a trîntit o uşă,, o baie e golită şi apa bolboroseşte în sifonul de scurgere, în apartamentul vecin mama lui Joe pisează sare, sânt ceasuri şi zile şi ani de cînd tot pisează sare ; izbiţi la nesfîrşit, drept în inimă, atomii de natriu îşi scuipă electronii de pe orbite şi duhul lor e pulbere de platină. în toate bucătăriile, gospodine îndârjite în- ^erbîntă în palmele lor asudate piuliţe de alamă şi nici nu bănuiesc cum au ratat clipa şi geniul materiei.

Iar Joe urcă şi coboară cu liftul şi Sam cel rău nu vrea să apară. Copilul se plictiseşte. Pistolul cu servo pompă, staţie radar şi oglindă retrovizoare îşi descarcă plumbii în pereţi şi-i face ferfeniţă şi uh aer mai proaspăt dă năvală să-i spele fruntea lui Joe, fruntea îngînduratâ, să-i primească zîmbetul şi vîrsta.

Cuprins de căldura fotoliului, hrănit de secretele lui umori placentare, Miclescu îşi îndeasă omoplaţii în căuşul de piele şi cîlţi şi scrie, şi scrie. Ultimele pagini ale cărţii se adună literă cu literă şi cuvînt cu cuvînt, albul colii naşte, ca sub efectul unui revelator fotografic lent, conturul palid al unor slove, frazele îşi precipită linia,

gîndurile îşi află locul fără sforţare, ideile trimit înainte idei, cartea se scrie pe sine, mîna lui Miclescu poartă, cu uşurinţa şi mîntuirea clipei de transă, unealta de scris, capitolul e ultimul tur de stadion al alergătorului de maraton, muşchii sînt numai mişcare, tot ce contează e culoarul, tunelul acela care vuieşte şi te absoarbe şi care se închide în urmă, ochii desluşesc o linie, ■e orizontul care se închide în urmă, ochii desluşesc o speranţă, e orizontul care desparte cerul de pămînt, un orizont ce se prăvăleşte venind de peste tot, copleşitor şi viu, ca o mare ce-şi întinde, spărgînd val de val, apele.

„Şi poate cel mai mişcător efect al reconstituirii, scrie Miclescu, o punte eretică în plin proces de decodare a ereziei, e nevoia, de-a dreptul sancţionabilă sub raport ştiinţific, de a chema aici memoria Amar- nei şi a lui Ahnaton. «Şi dacă există cu adevărat un eu care se caută într-un alt eu, poţi fi liber să comunici, în insolit, cu regele beat de divinitate». «Beatitudinea» umilului principe rural Mălai, semianalfabetul ce-şi scrijelează gîndurile cu truda cu care plugul lui de lemn rîcîie scoarţa ogorului, «încontratul» cu bunul simţ al obştei, nu-i totuşi altceva decît o criză personalistă în crucea nopţii feudale. Omul, a vrut să spună cu vorba lui poticnită ereticul de la Muta, e categoria supremă, entitate autonomă şi produs divin, în sensul în care divinul înseamnă recreere de sine. Iar dacă produsul finit al cercetării noastre, ne învaţă neînvăţatul plugar filozof, e derizoriu şi nu ne consolează în totul, ceva rămîne şi e suprema consolare : lucrul propriu-zis la utopia comunicării, cercetarea însăşi, su

-premul sacrificiu, acela al timpului ce ţi-e dat să-l trăieşti, pe altarul unui timp inventat. Efortul de a înţelege, de a clama momentul în care universul ţi se oferă înţelegerii — unul dintre puţinele lucruri care ridică viaţa omului deasupra condiţiei sale de simplu participant la dramă, con- ferindu-i în schimb ceva din

măreţia unei tragedii."

— Te invidiez, Castore, spune Polux.

Miclescu lipeşte receptorul de ureche şi reciteşte pagina. Vocea lui Polux vine de departe, dintr-un loc atît de îndepărtat în- cît sensul cuvintelor se dizolvă din clipa cînd au fost rostite.

— Mor de invidie, Castore. Numai un os se poate rupe. Am încercat să-mi fracturez un braţ şi mi s-a îndoit rotund ca un cîrnat de cauciuc. Oasele mele sînt moi, voinţa
mea e ca o cocă.

— Munceşte, Polux, munceşte ! transpiră, Polux, transpiră ! gîndeşte, Polux, gîn- deşte !

— Gala, exclamă Polux, s-a terminat. Avem un ajutor. Are douăzeci şi trei de ani, e tobă de carte, şi-a stricat ochii citind toate tîmpeniile şi rafturile de dublete îl transfigurează. Un tip cu vocaţie de martir. Un om realizat: a vrut să fie bibliotecar şi iată-1 bibliotecar. Mă detestă. îmi rîvneşte locul şi, totuşi, mă detestă. Pentru că vreau să plec, bineînţeles ; Castore, e hotărît : te părăsesc. în ziua în care am să închid pentru ultima oară uşa depozitului, îmi ard toate manuscrisele. Porumbelul hedonic nesatisfăcut are să se înalţe satisfăcut şi în semn de recunoştinţă o să-şi sloboadă primul găinaţ nestructuralist pe creştetul meu bătrîn. De fapt, ţi-am telefonat ca să-ţi spun că te admir.

Miclescu devine atent. Polux respiră greu, glasul e slab, abia desluşit, dar respiraţia i se aude bine, ca şi cum s-ar afla la doi paşi, ca şi cum Polux ar aştepta, pe undeva, prin preajmă, într-o cameră cufundată în întuneric.

— S-a întîmplat ceva ? întreabă Miclescu.

— Cc-ar putea să se întîmple ?

— Nimic.

—• Chiar nimic. Mă gîndeam că am să plec şi nu ţi-am spus unele lucruri.

— Spre exemplu ?

— M-am apucat să scriu o carte, fiindcă o carte scriai şi tu. Cunoşti proverbul : o treabă începută corect e pe jumătate terminată. îţi datorez multe. Am învăţat să încep perfect treburile. Or, tu le duci şi pînă la capăt. lartă-mă, cred că-ţi consum timpul cu fleacuri.

— Cine zice eă-s fleacuri ?

— Sînt sigur că lucrezi^ îţi şi văd scrisul : egal, concis, uşor urcător. O pagină şi încă una. Greşesc cumva ?

— Nu.

— Asta mă intrigă, spune Polux aproape cu indiferenţă, că nu greşesc, că poţi să scrii avînd mîna în ghips !

32.

Persoana care sună e tenace. A început o treabă şi nu se lasă pînă nu o încheie. ‘Miclescu priveşte încuietoarea uşii incapabil să ia vreo hotărîre. îi este frică.

Transpiră intens, spatele cămăşii i se lipeşte de pielea scorojită a fotoliului.

în comparaţie cu ţîrîitul agresiv al soneriei, clinchetul telefonului are efectul unui antidot. Miclescu ridică receptorul.

— Eşti surprins ? întreabă Maria.

— Nu înţeleg.

— N-am vrut să te jignesc, îl lămureşte Maria.

Miclescu repetă :

— Nu înţeleg. încerc să-mi adun gîndu- rile şi nu reuşesc. Cine e la uşă. Sună de un sfert de ceas, iar eu nu aştept pe nimeni.

— Dumnezeule ! se lamentează Maria, ce-ţi trece prin cap ? Du-te şi deschide.

Miclescu e livid.

— Nu-mi pică bine. Pentru un ulcer, e tot ce trebuie.

— Am trimis un om, îl linişteşte Maria. Are un pachet. Deschizi şi primeşti pachetul adus de omul acela.

— E simplu, zice Miclescu : fac tot ce mi se cere şi n-am de ce să mă tem, nu ?

— Dormiţi adînc, zice omul. Era să plec. Dar ştiţi cum e : ordin !

Miclescu încuie şi revine în fotoliu. Coletul, ambalat în hîrtie albă, e lipit cu bandă adezivă. îl cercetează fără să-l atingă. O privire de prestidigitator în seara debutului şi de genist la prima misiune.

— îţi place ? întreabă Maria.

Miclescu spune că da.

— E-al fostului meu soţ. Un pardesiu a- proape nou. Aveţi aceeaşi talie.

— De ce îmi trebuie un pardesiu ?

Uimirea lui Miclescu e perfectă. La ce e bun un pardesiu ? spune vocea lui complet decontractată. Am o masă, un fotoliu, un teanc de cărţi, am tot ce-mi trebuie.

— Imbracă-l, decide Maria. În jumătate de ceas cobori. Te iau cu taxiul. Aş vrea să fii prezentabil. E 29 septembrie, doar.

— E clar, spune Miclescu. Cu excepţia faptului că sîntem în 29 septembrie. E o zi specială ?

— Da. Sfîntul cuvios Chiriac şi sfînta mucenică Gudelia.

Mătuşa mea, Gudelia, împlineşte nouăzeci de ani. Se plimbă cu căruciorul şi visează distracţii mondene. I-am povestit despre tine. „Are pardesiu ?" m-a întrebat. Pe vremea ei, bărbaţii nu purtau canadiană. Ce-ţi cerem noi e o favoare, bineînţeles. Dacă te-ai ataşat atît de mult de canadiană, încît ţi-e greu s-o abandonezi, nu mă supăr. Dealtfel, nici n-am dreptul.

Miclescu se îmbracă. în oglinda din hol află un bărbat subţire, cu pardesiul strîns pe talie. O imagine amintind reviste de modă pentru masculi svelţi şi nepăsători, la care se gîndesc neconsolate femei în vîrstă, excedate de amintiri.

Miclescu ridică receptorul.

— Ştiam că ai să m-asculţi.

— Sînt gata, spune el.

— Aproape gata. Ai uitat ghipsul.

— Unele lucruri îmi scapă. E vîrsta, probabil...

— Arăţi superb. Ai înfăţişarea unui universitar cu onorariu mic într-un turneu de conferinţe.

— Există, desigur, o indicaţie în scenariu.

— Iţi place să m-asculţi. E un fapt în a- fara scenariului. Iar mie îmi place acest lucru, că mă asculţi şi nu te întrebi ce urmăresc. E încă un fapt în afara scenariului. Credeam că ai priceput: se petrec o

mulţime de intîmplări. Unele par să fie pline de semnificaţii, dar nu au nici una ori, dacă o au, e fără importanţă. În schimb, acolo unde toate sînt în albia lor, are loc schimbarea. La tine, spre exemplu. Te-ai schimbat. Doar numele îţi e acelaşi.

33.

Miclescu încuie uşa garsonierei şi se întreabă de ce o face. Există, nu-i aşa, un plan. Meciul de şah s-a întrerupt, dar analiştii veghează. O variantă ar fi să închidă uşa. O altă variantă : s-o lase deschisă. Fiecare gest are consecinţe, iar consecinţele sînt evaluate şi puse în ecuaţie. E liber să întreprindă orice, dar libertatea e şi ea o variantă. Cu urmări fişate, analizate în detaliu, şi trimise, de asemenea, analiştilor. Indeciziile ca şi iniţiativele Măriei intră şi ele în scenariu. O femeie are reacţii imprevizibile. Un număr însă limitat, un număr controlat de'reacţii neaşteptate.

Taxiul aşteaptă. Şoferul salută glacial.

— Ne vedem destul de des în ultima vreme, spune Miclescu. La meseria dumi- tale, semeni surprinzător de mult cu un şofer de taxi autentic.

Şoferul se întoarce spre Maria.

— Spune-i sş tacă.

— Ce-ţi face grădina ? îl sîcîie Miclescu.

— Ţi-a urmat sfatul, spune Maria, a împachetat-o în plastic. Iar ploaia, vezi bine a stat.

Intr-adevăr, nu mai plouă.

Norii învăluie ultimele etaje ale blocurilor mai înalte, nişte nori untoşi ca crema de ghete şi miezul lor îngheţat naşte în oase o stare de aşteptare şi greu. Carnea se încarcă de electricitate şi încheieturile dor.

Hotelul restaurant „Clasic" e luminat de două reflectoare. în raza lor violentă aerul e sticlos şi dens. La cîteva ferestre ale localului, perdelele descoperă, ca o cortină mişcată dinadins, un cadru privilegiat : albul strălucitor al unei feţe de masă, umbra lenevoasă a unui trup de femeie, flashul tacîmurilor nichelate.

— Sîntem aşteptaţi, ironizează Miclescu.

— O crezi sau nu, sîntem. E piesa ideală : n-are roluri secundare. Un rol e mai principal decît celălalt şi cel măi principal dintre toate e al roşcovanului. 11 joacă toţi şi fiecare în parte. Cunoşti povestea roşcovanului.

Miclescu spune că o cunoaşte. Nu e om care să nu fi auzit cîndva povestea unui roşcovan. Şi, totuşi, o ascultă mort de curiozitate.

— A fost odată un roşcovan, zice Maria ajutîndu-1 să-şi scoată pardesiul. Garderobiera îl ia şi e şocată.

— Sînt un tip excentric, îi explică Miclescu. Unul din ăia care supează la „Clasic" în canadiană. Ţicnit şi generos.

Femeia ia bacşişul şi îşi cere scuze : — Avem instrucţiuni. Nu intră oricine. — Nici chiar roşcovanul ?

Maria îl ia de braţ.

— Ce-ai cu ea ? -

— A fost odată un roşcovan care nu a- vea ochi şi urechi, istoriseşte Miclescu. El nu avea păr, aşa că numai de formă i se

spunea roşcovan. De vorbit, nu vorbea, pentru că nu avea gură. Nici nas n-avea. El nu avea nici măcar mîini şi picioare. Nici stomac nu avea, şira spinării n-o avea şi nici un fel de intestine. N-avea nimic. Aşa că nu e prea clar despre cine este vorba. De aceea mai bine nici să nu mai vorbim despre el. Aceasta-i povestea ?

— Sînt îngrijorată. Te porţi de parcă ai deţine un secret. Sînt datoare să te avertizez din nou : nici nu fel de iniţiativă. Mănînci, bei, ne distrăm. Nimic din ce se petrece în jurul nostru nu ne priveşte. De fapt, nici nu se întîmplă nimic. Să nu mai vorbim de roşcovan.

34

La „Clasic" se joacă succesul stagiunii : dezmăţul silenţios. Obişnuiţii casei se îndoapă cu „raţă â la chinoise" şi violonistul cu pleoape grele valsează printre coloanele îmbrăcate în stucatură. „Andantele" de Albinoni picură în decolteul doamnelor melancolii de operetă. Bărbaţii se simt datori să-şi amintească reţete autentice de raţă pekineză şi, între două înghiţituri din vinul firmei, înghit discret pilule cu fermenţi pancreatici. Privirea falnică a chelnerului şef ridică linia orizontului la înălţimi descurajante şi oaspeţii se lasă, din- tr-un impuls masochist, la întîia licitare, dominaţi. E atît de excitant să dobîndeşli bunăvoinţa acestui om, a cărui vocaţie e fără îndoială aroganţa ! Gulerul scrobit al cămăşii chelnerului şef te atrage, te face

să iei aminte la gîtul lui roşu, hrănit de fluide brutale, la ceafa de luptător.

— Detest raţa, spune Miclescu.

— E seara ta, spune Maria, comanzi ce vrei. Vrei supă de sitar ? Mătuşei Gude- lia îi plac sitarii.

— Am să cer sitari, Jean o să-mi recomande raţă, iar eu o să fiu taro şi o să-i atrag atenţia că-i indigestă. Am să-l înfrunt. Am voie să-l înfrunt pe Jean ?

— Şi ce obţii ?

— Credeam că independenţă. Mă simt dependent de el. De privirea lui, de tonul vocii sale. E grosolan şi cinic şi tot ce face o probează. Ne dispreţuieşte. Nu e politicos, ci fudul. E morga celui care ne serveşte cu conştiinţa faptului că trebuie să-l servim. I-ai privit mîinile ? Mîini cu degete scurte şi groase, nepotrivite în branşă. Insistă să taie friptura, fiindcă ştie că labele lui cil pielea vîrtoasă ne indispun. Crezi că îndrăzneşte careva să-i ceară să renunţe la acest ritual ? Un cetăţean sensibil consumă unele umilinţi pe care n-are să le mărturisească nimănui. E ca şi cum ţi-ar pălmui cineva femeia. E ca şi cum individul care îţi pălmuieşte femeia e înalt cît Jean şi cîntăreşte un chintal şi un sfert, ca Jean. într-o confruntare cu el, te umpli de ridicol. E cum nu se poate mai prost : femeia te urăşte dacă nu o aperi şi, te părăseşte dacă încerci să lupţi. Un laş e preferabil unuia scăldat în penibil.

— Vă recomand raţă umplută, spune chelnerul şef.

—■ Ador raţa umplută, spune Miclescu.’

— Eram sigur, domnule. îmi sînteţi, o repet şi iarăşi vă rog să mă iertaţi, extrem de simpatici. Doamna doreşte altceva ? Da

-că-mi îngăduiţi, friptura este excelentă. în cantităţi mari însă, indigestă. Oricum, s-ar cuveni o salată de acrituri. Şi o tărie înainte. Fireşte, e doar o părere.

— Vă sîntem recunoscători, zice Miclescu.

Jean scoate un carneţel şi-l pune pe colţul mesei. în ciuda grosimii, degetele mînu- iesc stiloul cu precizie şi delicateţe. Nu scrie cu pix, ci cu stiloul. Un „Parker" me-

talizat ori poate din aur masiv.

Maria nu-şi ascunde nemulţumirea :

— Te preocupă Jean. E o greşeală. El n-are păr, aşa că numai de formă i se spune roşcovan. Vorbim despre el, dar nu-i prea clar despre cine vorbim. El n-are stomac, nici şira spinării. Nici gură, nici nas nu are. Şi nu-i atît de idiot, încît să ridice orice receptor. Telefonul o să sune şi cine ştie ce chelner secund ori ajutor ori nici un chelner o să răspundă. Telefonul o să sune în hol, dar roşcovanul o să vorbească în altă parte. Cînd eşti chemat cu parolă, nu-i obligatoriu să ridici chiar receptorul telefonului care sună. Nu-i singurul. Hote- lu' e plin de telefoane. Ca şi oraşul, dealtfel.

in hol, telefonul sună în trei reprize scurte. După cîteva minute, seria se repetă.

Miclescu ridică paharul.

— Se cade să ciocnim pentru ceva.

— Noroc I urează Maria.

Telefonul sună din nou. Avramescu tresare. A exersat mult gesturile celui care e întrerupt din meditaţie. Raţa pe varză îl face meditativ. îl cheamă pe Jean şi reclamă linişte. Miclescu urmăreşte scena. E din Girodoux sau Anouilh şi i-a adus întotdeauna aplauze.

— Noroc ! urează Maria.

„Un cabotin" gîndeşte Miclescu. „O adunătură de cabotini. Partida începe cu cărţile pe masă şi toţi au carte servită."

Băiatul pistruiat soseşte cu comanda. Raţa are o culoare apoplectică şi aminteşte destul de convingător de forma mingei de rugby. Maria repetă :

— Noroc ! Am spus „Noroc" şi trebuie să-mi răspunzi la fel.

— E o aniversare ? întreabă Jean.

— E sfîntul doctor Chir. Sărbătorim cu derogare. Pe unii ziua numelui şi ziua naşterii şi aproape toate celelalte zile îi ne- urastenizează; Timpul care trece, iată ce-i face anxioşi. Iar timpul trece oricum.

— Cînd eram student, se destăinuie excedat parcă de amintiri Miclescu, o convorbire telefonică era un mic

eveniment. Locuiam la cămin şi telefonul public de lîngă cuşca portarului suna seara în draci. Fetele manifestau multă consideraţie pentru cei care aveau o casă şi, mai ales, un telefon. Asta e povestea, o adunătură de amă-rîţi, care aşteptau, nici ei nu ştiau prea bine ce.

— O poveste instructivă, apreciază chelnerul şef. Respiră greu. A căpătat deodată aerul meditativ al unui crap la tavă. O să comunic. Băieţii ăştia... în profesia noastră, , învеţi orice în afară de stil. Aveţi dreptate : au dat numărul vreunei fete şi se mîn- dresc cu asta.

— Sînt nişte copii, intervine Maria.

Ajutorul de chelner se înroşeşte şi scapă cuţitul. Raţa, lucioasă şi alunecoasă, se învîrteşte de cîteva ori. Băiatul a transpirat şi o picătură de lichid ca miezul de strugure alb i se plimbă dintr-o parte in
alta a bărbiei. Maria îi întinde un şerveţel.

— Nu-ţi face probleme, spune ea, şi cu şi tu sîntem la prima raţă pekineză.

— Asta, spune Miclescu, rezolvă totul.

Şi se ridică.

Maria îi ia mina. Degetele femeii se încleştează şi tendoanele, încordate şi gal- gene, îi trădează vîrsta.

— Nu există nici un roşcovan, cugetă bărbatul. Să nu mai vorbim despre el. Lipsesc un minut.

în ochelarii Măriei, chipul zîmbilor al lui Miclescu se reflectă deformat. Faţa u- nui satir, o mască de metal lucioasă, scari- ficată mărunt şi des pe frunte.

— Vrei să te rog, conchide Maria. Ei, bine, te rog : nu pleca !

— Un moment mai degrabă delicat. „Dacă domnii vor să meargă la toaletă, să se spele pe mîini..." O formulă obişnuită la recepţii, la petrecerile cu protocol şi în marile restaurante. Şi, în general, prin locurile în care contează stilul. Sîntem la „Clasic" şi mă numesc Pilat din Pont. Cît despre stil, e suficient să privim împrejur.

Jb. $\begin{matrix}1\\2\\4\end{matrix}$

Holul e îmbrăcat tot în oglinzi. Un spaţiu meschin, pe

care oglinzile îl dilată perpetuu. Ca-n frizeriile pentru ofiţeri ori ca la iarmaroc, în baraca iluziilor. Genul de hol care duce, împotriva oricărei logici, în alte holuri : unul al bucătăriei, al doilea al toaletei, în fine, un al treilea, holul mare

al hotelului. Imaginaţia arhitectului denunţă complexe freudiene, narcisiste şi sadice. Omul consumă frustrări afective, suferă de claustrofobie şi, în plus e voyeur. Oglinzile îţi dau posibilitatea să vezi ce se întîmplă în bucătărie, toaleta are, datorită lor, un număr limitat de secrete, uşile se deschid şi produc fluturarea ne- sfîrşită a unor şiruri lungi de uşi, lumina candelabrului, multiplicată la infinit, de- săvîrşeşte senzaţia de gol şi frig. Pe o plajă nudistă trăieşti un incomparabil sentiment de intimitate. Miclescu se spală pe mîini de cîteva minute. Pielea i s-a încreţit şi ghipsul a absorbit o mare cantitate de apă.

Miclescu ştie că vede ceva ce poate să clarifice totul, dar ce anume vede, nu-şi dă seama. Chelnerul şef traversează imperial holul şi Miclescu realizează anevoie că tocmai lucrul acesta — pe Jean purtînd o sticlă de şampanie cu mersul majestuos al celui care cunoaşte marca băuturii — îl aştepta.

„Dacă Jean .renunţă la ritualul despicării raţei â la chinoise, cugetă bibliotecarul umezindu-şi în grabă mîinile, e pentru că a fost solicitat de un client simpatic. Mult mai simpatic decît mine. Clienţii simpatici consumă rareori şampanie în holul hotelului. Clienţii aceştia aşteaptă să apară roşcovanul, dar roşcovanul nu are nas şi nici gură. El n-are păr, nici şira spinării şi, în general, nu există nici un roşcovan pe o rază de cîţiva kilometri. E întuneric beznă' şi blestemata aia de pisică se tot agită în camera unde n-a intrat niciodată nici o pisică.

"Jean discută cu recepţionera. Fata caută În raftul cu chei şi-i întinde, cu indiferenţa omului ce face treaba asta de sute de ori zilnic, cheia unei camere.

Miclescu ştie că Jean are să ia liftul.

Chelnerul şef intră în lift. Tava argintie, purtată la înălţimea umerilor, precum şi statura lui mătăhăloasă produce impresie.

Miclescu aşteaptă ca liftul să se oprească.

La ultimul etaj, becul semnalizator clipeşte şi se stinge.

De aproape, recepţionera blondă se dovedeşte a fi brunetă. De la doi paşi, tînăra femeie îşi arată anii.

— Mă întreb ce-i cu Jean ? spune Miclescu evitîndu-i privirea.

E foarte greu să eviţi privirea unui funcţionar de hotel..

— îmi pare distrat, adaugă el. Am comandat ceva în cameră. Ceva ce meriţă serviciul unui chelner ca Jean.

Femeia se încruntă. Îşi aruncă ochii în raftul cu chei şi îl măsoară bănuitoare. _E foarte greu să-i zîmbeşti linei recepţione- re bănuitoare.

— Staţi la 1010? - }

Miclescu pocneşte din' degete. Gestul .unui tip care se - amuză- pe seama ghinionului.

— Eram convins* zice el. E pentru a treia oară că vă spun. Şi pentru a-treia oară că uitaţi.

,'s * -''

Un coridor scurt, cu lămpi ascunse în perete. Mocheta absoarbe zgomotul paşilor. Un loc unde n-ai nici un motiv să-ţ

ipierzi timpul. Intri într-o cameră sau ieşi din ea. Păşeşte rar. E cetăţeanul întors a- casă după o zi obositoare. în faţa camerei 1010 se opreşte. Un cetăţean prea obosit ca să deschidă uşa.

În orice hotel există scară de serviciu. Miclescu încearcă clanţa. Uşa se deschide cu un scîrţîit moale. Ca mieunatul îndepărtat al unei pisici flămînde. Pe scară e beznă şi-n beznă dospesc imagini vechi, ce- ţoase.

Timpul se scurge greu, totuşi se scurge. Trec cîteva minute şi nu se întîmplă nimic. Cel care a comandat şampania trebuie să fie de bună seamă, un tip extrem de rafinat. Bărbaţii extrem de rafinaţi se îmbată în singurătate. Miclescu iese pe coridor şi ascultă. Din camera 1010 nu răzbate nici un zgomot.

Cetăţenii prea obosiţi ca să deschidă o uşă greşesc de obicei camera. Sînt nişte indivizi îngrozitori, dispuşi să-şi ceară scuze pentru fiecare fleac. Miclescu ciocăne

şi aşteaptă. Tipul cu şampania e desigur beat. Un bărbat slab, care se chercheleşte de la prima înghiţitură şi adoarme cu paharul în mină. Miclescu ciocăne din nou. Pune mina pe clanţă şi uşa se deschide. Pisica flămîndă a dispărut. Holul camerei e mare cît un apartament. Arhitectul avea fără îndoială complexul locurilor de trecere. în baie arde lumina. Bibliotecarul Miclescu ar vrea în acest moment să fie vară, să cumpere un bilet la mare cu preţ redus, să se apropie septembrie şi să renunţe la concediu. Să se închidă în birou, sub privirea plictisită a lui Polux, să scrie concluziile primei sale cărţi. Prima şi foarte probabil, ultima. Regele băgăreţilor renunţă

la sceptru. E atît de obositor să fii curios, atît de înfricoşător să deschizi uşa unor băi pustii, e atît de ciudat să îti vezi chipul peste tot. Arhitectul avea toate complexele omului modern. Oglinda băii acoperă întreg peretele ,• omul concepea ziduri numai ca să poată monta oglinzi. în sticla verzulie, chipul lui Miclescu e descompus de spaimă. Ochii au luciul şi fixitatea protezelor din porţelan. Părăseşte baia, un gînd înţelept îi 'opreşte paşii, un gînd tulbure îl împinge în cameră.

36.

Jean zace, cu faţa în jos, în pat. Sticla de şampanie a explodat sub pîntec şi aşternutul e îmbibat în alcool. Lichidul auriu se amestecă în adîncitura produsă de trupul uriaş al chelnerului şef cu un altul, de culoarea rubinului. Cu braţele întinse în părţi, cu picioarele lipite, Jean e Cristosul Cafenelelor şi al cîrciumilor de lux răstignit pe somieră.

Miclescu are gura uscată, dar e lucid. Ar vrea să se aşeze o clipă, doar cîteva secunde, genunchii îi tremură, în plexul solar simte un gol.

„Nu trebuie să leşin, gîndeşte Miclescu. Nu e momentul".

Şi nu leşină. Se retrage cu spatele. Scoate batista şi

şterge bine clanţa uşii camerei, a uşii de la baie şi a uşii de la intrare. Traversează holul şi şterge clanţa uşii scării de serviciu. E foarte pornit: ar fi în stare să frece toate clanţele şi toate locurile de

uşi, să frece parchetul şi lămpile cu rază raţionalizată. E convins că are să se aşeze la masă cu un aer foarte natural. De fapt, naturaleţea celui care a trebuit să întîrzie la toaletă mai mult clecît o permite codul bunelor maniere.

—. Raţa-i de vină, va spune. îmi cade greu mai înainte de a o mînca. Doctorii ştiu să explice fenomenul. Sau poate nu-i un fenomen ? Poate mi se întîmplă mie, fiindcă sînt un ghinionist.

— Nu eşti ghinionist, va zice Maria. Eşti un om absolut normal, căruia i se întîmplă unele lucruri anormale. Trebuie să recunoşti că nu-i tocmai normal să cauţi trei oameni, iar cînd îi găseşti, să-i afli morţi. Unii se ţicnesc pentru mai puţin.

— Cineva a greşit la numărătoare, va qrăi, calm şi abstras, Miclescu. Unu şi cu unu fac doi.

Şi nu va rosti, de fapt, nici o minciună. Nimeni nu are dreptul să cotrobăie în sufletul lui Miclescu. Dacă acesta-i preţul a- devărului, atunci, la ce e bun adevărul ? Orice se înmulţeşte cu un milion, afară de suflet. Orice pierdere poate să semene a cîştig, cu excepţia unei şanse irosite. Maria a fost şansa lui şi el a fost şansa Măriei. Va da pe gît un pahar de votcă şi se va arăta conciliant : să vorbim despre altceva. Bunăoară, despre cartea mea sau despre roşcovan.

— Am cilit-o, va spune Maria.

Nu-i nici o îndoială că a citit-o. Au spus doar : Ştim totul! Iar cartea îl acuză : un om care confundă planurile. Un mitoman. A ştiut dintotdeauna ce are să urmeze, dar n-a intervenit. E convins că nu se întîmplă nimic ; imaginaţia lui a luat-o, încă o da-

tă, înaintea faptelor. De aceea nu a intervenit. Fiindcă, pur şi simplu, nu poţi opri un gînd să se nască. Nu poţi, de asemenea, nici să-l grăbeşti. Cui îi este, sortit să gîndească, gîndeşte.

Miclescu se opreşte în faţa liftului. Un hotel liniştit, un loc unde e plăcut să te retragi o vreme. Atît cît să dormi un somn nesfîrşit. Generalul fără armată e consolat. „Cînd ai statura mea, domnule, tot ce-ţi rămîne de făcut e să comanzi. O armată de neisprăviţi, domnule, asta comand. Şi cel - mai mare dintre ei sînt eu, Jean, sluga perfectă. Vînd şi cumpăr şi cred că sacul nu se goleşte niciodată. Bag mîna adînc şi uite-aşa, domnule, la fundul sacului e o altă mînă care mă apucă zdravăn şi mă trage, şi cad ca într-o fîntînă şi nici nu ştiu unde cad şi a cui e mîna. Cinstit vorbind, stimate Chir, nici nu-mi mai pasă. Sînt singur într-o cameră goală şi atît de simple sînt toate ! Sînt urmărit, le-am spus. Se pune ceva la cale. Ştiu că nu trebuia să telefonez. Ce trebuie să fac ? Nimic, au spus. E atît de simplu, prietene Chir. E pentru prima oară cînd nu mai trebuie să fac nimic. Sînt iarăşi soldat şi nu există treabă mai cuminte decît să fii soldat în timp de pace. Adio Chir ! Ai grijă, băiete : sîntem la „Clasic".

37.

Un lift, o scară principală şi una de serviciu. Şi, peste tot, persoane care n-au altă treabă decît să-şi amintească de un bărbat înalt,, cu o faţă mototolită şi ochi în care se citeşte frica. E uimitor cîţi se pricep să citească într-un iris dilatat sentimente pe care nu le-au trăit niciodată. „E întuneric, deştepţilor, pe un coridor de hotel lumina e mică tocmai pentru asta, ca să căşti ochii. Cu cît deschizi ochii mai mult, cu atît observi mai puţin. Un hotel e ţara nimănui. Locuieşti un an într-o cameră şi nu-ţi cunoşti vecinii. Pentru că n-ai motive."

Miclescu păşeşte pe scara principală. Imaginaţia lui Miclescu e încinsă ca un motor dezambreiat într-o maşină abandonată. În scenariul lui Miclescu, acela în care nici un expert nu şi-a băgat nasul, e vorba de un hotel şi de un om înarmat. Deşi nu-i cunoaşte chipul,

Miclescu va şti cine-i omul. Miclescule, va spune el, eşti dat dracului ! Ai cîştigat ! Ai vrut să ştii dacă tu, un tip care n-a contat pentru nimeni, contezi. Eşti tenace. Ţii la convingerile tale. În două săptămîni ai învăţat multe. Ai învăţat că nu-i destul să te revolţi, că revolta trebuie să aibă un ţel. Ai aflat că poţi să te simţi solidar cu o seamă de cetăţeni, de care habar n-aveai. Curiozitatea şi tenacitatea şi prostia care te-au adus aici au un nume : solidaritate. Ai înţeles ceva ce n-are să înţeleagă nici un expert: vina celor care mor e invers proporţională cu numărul lor. O vină care se împarte e una pentru care există iertare. Şi lucrul cel mai îngrozitor, pe care-1 descoperi acum, Miclescule, e că nu ar fi murit nimeni dacă îţi vedeai de ale tale. E o idee exagerată ? Dar poţi să verifici. Eşti singurul care o poate verifica. E un adevăr ce poate fi dovedit. Cobori o treaptă .încă una şi eşti tot mai aproape de ade
-văr. Sînt douăsprezece trepte cu totul. La capătul scării apare roşcovanul. Va scoate pistolul şi, în sfîrşit, vei şti: *al contat.*

Miclescu se opreşte. Ceva îi spune că trebuie să se întoarcă şi s-o rupă la fugă. Continuă totuşi să coboare. Fiecare treaptă e un drum fără capăt, îşi mişcă picioarele şi-şi simte trupul secat de putere.

. Şi, iată, băiete, roşcovanul 1

E un om ca toţi oamenii.

Are nas şi .gură şi păr. E scund şi subţire ca un ţipar sărat, e tot o şiră a spinării, dar are picioare, şi două mîini are şi ochi bulbucaţi. Nimic nu-i lipseşte. Aşa că, băiete, e vremea să vorbim despre el. Se uită la tine, Chir, şi vede un morb Nu-i. pare bine, nici rău nu-i pare. În meseria lui, tu nu ai nume. N-ai ochi, n-ai gură, nici păr nu ai. Nu ai stomac şi nici coloană vertebrală. Aşa că, prietene, să nu mai vorbim despre tine. Eşti numărul patru. Ai spus că vina se împarte şi iarăşi ai avut dreptate. Cine poate să ştie unde se opreşte numărătoarea ? Veţi fi tot mai mulţi şi tot mai morţi şi vina voastră va fi din ce în ce mai mică. Iar la sfîrşit, lumea va uita pentru ce ai murit, pentru că la sfîrşit nimeni nu va mai şti pentru ce ai trăit. Nici măcar tu, care le ştii pe toate; nici măcar el, care nu vrea să ştie nimic. Te priveşte şi, a dracului de tristă treabă, habar n-

are că în faţa lui se găseşte autorul „Ereziei de la Muta". Dacă ar şti, lucrurile, fireşte, ar sta altfel.

O istorie trivială, Chir. Frumosul Traian îşi bate capul cu înmulţirile şi milioanele îşi plimbă coloanele de cifre ca o armată la paradă şi abia pridideşte să le dea onorul.

Traian cel fercheş însă e departe, de- parte-s Maria şi Polux, şi rafturile tale cu cărţi şi plaja fără soare. O poveste veselă, Chir : pentru un bibliotecar cu două mii cinci sute pe lună, un milion e ceva tot atît de Ireal ca o păşune cu inorogi. Adio, Miclescule! Eşti victima hedonic nesatisfăcută a unei afaceri cu indispensabili flau- şaţi I Să mori de rîs I

Roşcovanul strecoară mina dreaptă sub haină. E gestul unuia care se pregăteşte să pozeze pentru un portret şi-şi netezeşte vesta pe pîntec. Gestul e elocvent, atîta doar că lipseşte fotograful.

Dar unde-i oare fotograful ?

Roşcovanul îi simte prezenţă. Se aud paşi, sînt paşii unui elefant nervos, rătăcit de turmă.

— Castore, ce chestie I Tu aici, mă, pu- ritanule I

. Trupul mătăhălos al lui Polux blochează scara. Un Polux congestionat, ca un curcan după care se fluieră. E beat şi limbut şi costumul negru, în ciuda faptului că- 1 încape greu, îi conferă prestanţă.

— De ce nu stai mă acasă, dacă eşti suferind? izbucneşte grăsunul. Te rupi de mine, Castore. Bei singur, petreci singur, ai prieteni noi. Eşti ipocrit, Castore.

Mîhnirea lui Polux e sinceră. Dovadă că transpiră şi are un nod în gît. Cînd scapă de nod, aerul, comprimat în plămîni,. ţîş- neşte şuierînd.

Roşcovanul simte în ceafă respiraţia ajutorului de bibliotecar. Un fluviu de miro- suri.

Roşcovanul întoarce capul

.E mişcarea pentru care e nevoie, oricît de abil ai executa-o, de o jumătate de secundă.

între Miclescu şi Roşcovan distanta este de aproape doi metri. în această distanţă se înşiră un număr de trepte. E un moment în care numărul lor exact nu interesează. Ce contează e că, pentru a străbate în zbor cei doi metri, Miclescu trebuie să plonjeze cu capul înainte.

Mai contează şi faptul că un salt executat cu tragere

de inimă nu cere mai mult de o jumătate de secundă.

Excedat de respiraţia aburindă a lui Polux, cu capul încă răsucit, roşcovanul realizează, în ultima clipă, că umbra care se prăvăleşte peste el poate să fie ceva neplăcut.

E ultimul lucru de care mai e conştient.

Capul colţuros al lui Miclescu i se înfige în stomac. Un şoc suportabil pentru un om antrenat. Roşcovanul e un astfel de om, numai că unul scund. Braţul drept al bibliotecarului îl trăzneşte în moalele craniului. De fapt, puţin mai într-o parte, în locul unde osul frontal întîlneşte, chiar şi la persoanele mai mărunte, osul parietal.

Aşa va formula medicul legist una din frazele-cheie ale raportului său.

Miclescu se ridică în picioare şi contemplă rezultatul.

E pentru prima oară cînd zboară şi iată ce şe întîmplă ! Roşcovanul nu are părul roşu, ci cînepiu. Curînd, frumosul său păr cînepiu începe să. se înroşească.

Frînt de mijloc, în felul în care se frînge un mijloc înfăşurat în osînză, cu un picior proptit în casa liftului, Polux pare mulţumit de tot ce s-a întîmplat. Nu are posi
-bilitatea s-o exprime, imaginea şefului său plutind în spaţiul întunecat al scării e ultimul lucru de care-şi va aminti mai tîrziu, cînd va fi în stare să vorbească. “~

38.

„E curios cîte persoane încep să apară atunci cînd nu mai ai nevoie de nimeni" constată Miclescu uitîndu-se în jur.

' Traian cel frumos se lasă într-un genunchi, ca şi cum s-ar pregăti de o rugăciune. Ochii holbaţi ai roşcovanului fixează tavanul. Înfăţişarea lui e mult mai indiscretă decît s-ar cuveni în acest moment, fapt pentru care Traian îi acoperă pleoapele cu palma. Cînd o ridică, roşcovanul arată mîntuit: a aflat, contemplînd placa de beton, singurul lucru care-i lipsea ca să adoarmă împăcat cu

sine. A aflat că la „Clasic" se percepe 10% remiză. Aşa glă- suieşte anunţul spre care mortul cată atît de evlavios.

— E înarmat, spune Miclescu.

Cu aceeaşi mină, Traian saltă un colţ al hainei. Scundacul poartă armă.

— A tras în Jean, spune Miclescu. E viclean şi crud. L-a ucis pe Jean. Urmam la rînd. Acum eram mort.

— Ai grijă de tovarăşu', ordonă careva. Maria îl ia pe Miclescu de braţ. Traian se apropie de Maria,- însă femeia îl îndepărtează.

— Acum eram mort, repetă înlărîtat Miclescu şi-şi smuceşte braţul în ghips din mîinile Măriei

.— Eşti vanitos, declară Traian. Puteai să mori, e. adevărat, dar mureai fiindcă eşti vanitos. Din cauza dumitale s-au prăpădit nişte oameni. Ce vrei să dovedeşti ?

— Pe Jean trebuia să-1 apăraţi.

— Poţi să aperi numai un Om care se lasă apărat. Momeala era Jean. Avea de ales, înţelegi ? Ştia de Maria şi de' Avramescu şi avea de ales. Dacă vroiam pe cineva, atunci pe ăsta îl vroiam !

Traian face un semn cu piciorul către roşcovan.

— De ăsta aveam nevoie. De el şi de cine-1 plăteşte.

• — Era înarmat! urlă Miclescu. Avea un pistol şi îi stăteam în cale.

— Sînteţi o persoană dificilă, spune Traian.

— Sînt un idiot, nu ? I ţipă Miclescu.- . — Un om extrem de dificil.

— Sînt un idiot, nu-i aşa ?

— Să mergem, îl îndeamnă Traian. A- vem un număr de telefon. Am început cu un număr de telefon şi mai începem o dată.

Miclescu se lasă tîrît de Traian şi o ţine întruna: "

— Sînt un idiot, nu ? Maria e sub pă- mînt şi un idiot de bibliotecar vrea să afle de ce. Sînt un idiot, nu?

Polux îşi revine.

— Tu cine eşti ? întreabă Traian.

— Salut, Castore? bolboroseşte Polux.

Din lift, Miclescu răcneşte :'

— Sînt un idiot, nu ? f

— Nu eşti idiot', murmură Traian. Nimeni nu este. Iar dacă e nevoie dc unul, acela sînt eu.

1

„Părăsind perspectiva interpretărilor subiective ale pacientului — scrie Polux — pe care o adoptasem în ultimele paragrafe, ne vom întoarce acum laenunţul

obiectiv al rolurilor. Satisfacţiile sau insatisfacţiile pe care le resimte, sau pe care le anticipează, sînt pentru pacient ocazia de a-şi concepe rolul în conformitate cu două specificări principale, pe care le vom desemna ca roluri de pacient-beneficiar şi pacient-victimă. Prin aceasta, pacientul îşi reflectă destinul..."

Miclescu se coace la sobă. Căldura îi a- junge la oase, fierbinţeala plăcută a aerului îi usucă nările, ploaia şfichiuieşte ferestrele şi ameninţarea subtilă a frigului sporeşte senzaţia de tihnă şi statornicie.

Degetele dolofane ale lui Polux apasă a- dînc vîrful pixului în pagina albă. Hîrtia fîşîie, Polux oftează încetişor, cărbunii se surpă în cuva de fontă şi slobozesc un vuiet încet, iar ploaia spală linia orizontului şi o curăţă de noroaie, de pîcle şi de nori. Stropii sînt cristalini, încărcaţi de lumină. E octombrie, ar trebui să fie întuneric, dar ploaia cerne din înalt, în depărtări, îndeosebi, o nădejde tăcută de omăt.

Privirea cuprinde tot cîmpul.

Cufundat în scaun, şeful depozitului de dublete contemplă mirıştea plată, întinsă pînă la capătul zării.

— Lucrează, Castore, lucrează ! spune Polux. Scrie, Castore, scrie! Gîndeşte, Castore, gîndeşte !

— Chiar asta fac, răspunde Miclescu. Mă tot gîndesc. Acum, bunăoară, eram cu gîndul la tine.

— Dumnezeule, ce plictisitor poţi să fii, şarjează Polux. Discuţia, evident nu-i convine. Ce naiba vrei să insinuezi ?

— Pun cap la cap nişte lucruri şi fac eforturi să aflu un fir. în definitiv, de ce ar trebui să existe un fir ? Se întîmplă atîtea...

— încetează, Castore. Nu simţi că te scrînteşti ?

— E atît de lesne s-o iei razna... Vezi oameni morţi de mult, iar pe cei vii îi ignorezi. Sau, şi mai grav : cei vii îţi taie calea şi, oricît te străduieşti, nu poţi scăpa de impresia că scenariul pe care îl joci e un fals. Că există un altul, care include falsul ca pe un element adevărat. Că, de fapt, e scris, şi un al treilea scenariu, unde cel de al doilea nu-i decît un fals. Şi nici acesta nu-i scenariul, pe care merită să-l cunoşti, deoarece, deşi e adevărat pentru precedentul, e numai un fals pentru următorul. Iar cel mai înnebunitor e gîndul că fiecare din ele e deopotrivă şi fals şi adevărat. Realul sau irealul sînt numai o chestiune de opţiune. De pildă, cazul tău...

— Nu-i nici un caz, Castore. A fost o coincidenţă. O coincidenţă şi atît. De fapt, bravează Polux, nu e coincidenţă. Se cheamă şansă. Sînt omul şansei.

— Eşti omul providenţei, zice Miclescu deschizînd fereastra.

Porumbelul hedonic nesatisfăcut are aripile stropite cu gheaţă. Saltă caraghios cîţi- va paşi înapoi şi se uită neîncrezător la mîna lui Miclescu. O mînă care seamănă cu o creangă uscată de cireş. Degetele şe-

fului depozitului de dublete fărâmiţează o coajă de pîine şi porumbelul îşi înfoaie aripile grele. Rezultatul e mediocru. Miclescu întinde mina şi-i cuprinde trupul bicisnic. Pasărea încremeneşte. Doar inima îi bate iute, o inimă ce pîlpîie neregulat, ca o lampă cu fitilul pe terminate. După un timp, deprins cu căldura palmei bărbatului, porumbelul hedonic nesatisfăcut fură scurt şi lacom cîte o fărîmă de miez şi se retrage în căuşul închisorii sale.

— închide, geme Polux, se face frig.

— ...E pură coincidenţă că se sfîrşeşte ziua şi vine întunericul, perseverează Miclescu ; printr-o coincidenţă, iarna începe exact în ziua în care se termină toamna. Nu trebuie să ne mire nimic. E suficient să mă interesez de o anumită persoană şi chiar în clipa cînd mă apropii de persoana aceasta, ea urcă-n barca morţilor. îmi face semne, m-apropii cît pot de mal, duc mîna la ochi, e limpede că mie îmi face semne, dar barca se îndepărtează şi intră în ceţurile veşnice şi eu ramîn să mă întreb ce vroia să-mi spună. Pot să presupun. Am toate datele ca bănuielile să se transforme în convingeri. De o lună de zile nu fac altceva decît să presupun. De o lună de zile, viaţa mea a devenit un model de logică şi funcţionalitate. Nici un efect fără o cauză. Prezumţia naşte prezumţie. Cînd deduci cauza, trebuie să fii nebun să nu te întrebi dacă nu cumva e dedus şi efectul. Eu, fratele meu Polux, nu sînt însă nebun. Sînt gata să consider orice fel de cauză, presupusă sau dovedită, mică sau mare, măsurată direct cu mintea mea sau livrată în cadrul scenariului, sînt dispus să umblu legal la ochi, împins din spate, condus

de braţ, dar n-am să cred niciodată că barca era la mal printr-o coincidenţă.

Polux e nedumerit :

— Care-i parabola bărcii ?

— O groază de parabole : a bărcii lipită de ţărm, deşi nu-i nimeni s-o ceară, a raţei gătită pe reţeta din Beijing,- a femeii cu ochelari, care nu mai poartă ochelari.

• — Eşti sibilinic.

— Oare ?

Miclescu dă drumul din palmă porumbelului. Vîntul îngheţat îi răscoleşte penetul şi pasărea caută, deplasîndu-se într-o dungă, toropită de amintirea cuibului cald, mîna protectoare.

Miclescu se îndreaptă spre uşă. Apasă pe clanţă, deschide uşa violent şi repetă, deşi, vezi bine, şi ea e fructul unei supoziţii, întrebarea :

— Oare ?

În prag aşteaptă o femeie. Miclescu o cercetează insolent. Se uită la pantofii pătaţi de noroi, la pardesiul demodat, strîns înalt pe talie, la chipul comun. Apărate, corectate de farduri, trăsăturile feţei au, în absenţa măştii, toată artificialitatea ei. Fără ruj şi pudră, fără rimei, chipul odinioară plăcut al femeii, e unul ostenit. Ochii, obişnuiţi cu ochelari, deprinşi să fie apăraţi de lumină, au irisul micşorat la dimensiunile unui punct. Sînt ochii păsării hedonic nesatisfăcute.

— Am aerul de’ a fi tras cu urechea pe la uşi, spune femeia.

— Dar n-aţi făcut-o, zice Miclescu.

Femeia are o replică. A pregătit-o din timp. O frază potrivită în orice situaţie. E destul s-o rosteşti şi ai, tocmai datorită faptului că pare a spune multe fără să

spună, în fapt, nimic, un ascendent confortabil.

— Miclescu, şoarece de bibliotecă, nu e nevoie^ să fii stupid. Cu dumneata am fost sinceră. Unele lucruri pur şi simplu nu a- veam voie să ti le comunic. Dealtfel, e singura mea greşeală : am fost sinceră.

— E-n regulă, admite Miclescu. Poţi să-ţi pui ochelarii.

Maria bîjbîie în poşetă şi scoate ochelarii. Lentilele groase cu multe dioptrii n-o avantajează.

— Ochelarii cei negri, o sfătuieşte Miclescu. Cu ei, rolul tradiţionalei francheţi cazone e verosimil.

— Sînt secretara şefului. Mi-a cerut să-l ajut. Şi să te ajut. De fapt, a fost ideea mea.

— Nu ai grad, dar e ca şi cum ai avea. Nu era obligaţia dumitale să mă ajuţi, dar ai avut o idee şi, iată, e ca şi cum m-ai fi ajutat. Nu porţi ochelari negri, care ascund chipul în întregime, dar e ca şi cum i-ai avea. Nu eşti Maria, dar e ca şi cum ai fi. Nici eu nu sînt cel care sînt, dar toate-s potrivite astfel ca să par ceea ce urma să fiu. Şi asta e tot. Pot fi inculpat, deşi nu văd pentru ce aţi face-o, sau sînt lăsat în pace, astfel încît să ştiu că n-am să fiu lăsat în pace niciodată. Maria e moartă, iar eu încep să mă gîndesc la ea nu ca la un om viu, ci ca la un gînd născocit de mintea mea de burlac cu ambiţii maniacale. Dealtfel, nu mai e nimic de făcut : am predat cartea unei, edituri. încă un cerc care s-a închis.

Maria caută un scaun şi îl găseşte. E scaunul lui Miclescu.

Porumbelul moţăie zburlit pe pervazul ferestrei. Vîntul îl iz -beşte în răstimpuri şi fiinţa lui firavă e lipită de geam. O pată albă.

— Trebuie lămurit un amănunt, spune eă. Dacă vrei, bineînţeles. E rugămintea şefului. • .

Polux e un monument al discreţiei. O mobilă, ca biroul ori, bunăoară, ca dulapul cu fişe. Niciodată un om atît de mare n-a interpretat mai bine rolul ingrat al unui om mic, dar mic-de tot, astfel încît să-l ignorezi.

— E amănuntul acela, se învoieşte Mi- • clescu, după.care poţi să bîjbîi o viaţă. Se poate muri din orgoliu profesional, nu-i aşa ?

Maria aprobă cu capul.

— E fleacul care te intrigă şi pe dumneata. Aţi vrea să

ştiţi ce m-a făcut să o şterg de la masă. Parabola raţei pekineze.

— Oho ! exclamă Polux. Imaginea platoului cu bucate îi deconspiră prezenţa.

— Ei bine, fratele meu Polux, zice Miclescu, iată ceva ce tu n-ai fi ratat nici- odată: triumful culinar al bucătarului. de la „Clasic". Spectacolul unic al despicării raţei. Specialitatea chelnerului şef. Uh om ca Jean nu lasă treaba asta pe mîna unui ajutor. Şi nu la masa noastră. Totuşi, a lăsat-o. Avea un motiv !

— E clar, spune Maria.

— Nu-i chiar atît de clar, o previne Miclescu. E poate, o coincidenţă.

Maria îi întinde mîna.

— Trebuie să plec.

Miclescu o conduce. >

— Drăguţ din partea ' dumitale, spune Maria. Deşi, probabil, mă dispreţuieşti.

— Te văd pentru prima oară. N-am cum să am sentimente.

— Nu înţeleg.

— Sînteţi trei,'reflectează cu amărăciune bărbatul. La urma urmei, tot ce cunosc eu la primele două Marii e o pereche de ochelari negri. Trei sau patru sau zece Marii. E totuna.

— La revedere, spune Maria.

Miclescu închide poarta. Femeia nu priveşte în urmă.

40.

— Ajunge pentru astăzi, anunţă Miclescu. Plecăm acasă.

Polux se urneşte oflînd. încheieturile scaunului gem, picioarele i se încovoaie, arcurile tapiţeriei se înmoaie.

Miclescu îşi îmbracă, fără , grabă, canadiana.

— Azi-dimineaţă am întîrziat, spune el.

— Nu te-ai simţit prea bine, îl iscodeşte Polux. Te-ai trezit greu...

— M-am trezit devreme. Cunoşti strada „Spinoza"?

— Nu-mi dau seama. Cred că da.

— Nu-ţi dai seama. Ai locuit pe acolo.

— E mult de atunci.

— E mult de atunci. Totuşi, ţi-o aminteşti. Şi de un bloc cu trei nivele îţi aminteşti.

— Era, se pare, unul...

— Era singurul. Ai locuit într-însul.

— Au trecut atîţia ani.

— În apartamentul cu numărul 12 a fost ucisă o femeie. O chema Maria Niculescu. Am fost acolo cînd au ucis-o. De fapt, cev
amai tîrziu. Am cunoscut-o pe femeia aceasta. Am stat de vorbă cu ea un ceas Înainte' de a fi omorîtă. Am vrut să-ţi vorbesc despre faptul că am cunoscut o femeie de care

m-am simţit atras în mod deosebit şi că în scurt timp s-a petrecut o nenorocire.

— Mi-ai spus cîte ceva...

— E adevărat, ţi-am spus cîte ceva, Azi dimineaţă am fost din nou în strada „Spi- noza“. Am urcat la etajul al treilea. Apartamentul Măriei Niculescu era sigilat. Pe uşă se găsea o plăcuţă cu numele ei. Am întîrziat cîteva clipe în faţa uşii aceleia. Mă încercau o mulţime de sentimente. E greu să trăieşti apăsat de ideea că eşti vinovat. E un gînd de care nu pot să scap. Cred că nici nu vreau. Tot ce mi s-a întîm- plat nu are nici o logică. Singurul element logic e că s-a întîmplat. Mă urmăreşti ?

Polux nu scoate nici un cuvînt.

— E limpede, încuviinţează Miclescu, povestea te interesează. Apoi, l-am căutat pe administrator. Eram un funcţionar de la primărie, aşa i-am spus. Eram în căutarea unui cetăţean, aşa i-am spus. Un bărbat care-şi abandonase căminul. Aveam unele indicii că locuise pe aici. O treabă discretă. Omul m-a înţeles. Treburile discrete îl pasionează. Mi-a dat cartea de imobil a blocului. Era de părere şi el, ca şi mine, dealtfel, că indivizii ce-şi părăsesc fără ur- * mă familia sînt persoane asociale. Administratorul cunoştea pe toată lumea. Locuia acolo de douăzeci şi cinci de ani. Dacă el nu auzise de un tip pe care să-1 cheme Fieraru, atunci acel Fieraru nu trecuse niciodată pe acolo. L-am felicitat. Avea o memorie excepţională

.Polux crede că e momentul să intervină.

— Am stat cîţiva ani în casa aia. N-am auzit nici eu de Fieraru.

— Ei, vezi ! îl susţine Miclescu. .Şi tu ai o memorie ieşită din comun. Totuşi, nici cea mai teribilă memorie nu poate să reţină numele cuiva care nu există.

— E drept, aprobă prudent Polux. Mă întreb unde vrei să ajungi ?

Miclescu nu-i răspunde. Trec astfel multe secunde. Polux se foieşte în scaun. S-a aşezat, deşi e îmbrăcat.

— M-am uitat în cartea de imobil cu toată atenţia, spune Miclescu. în casa a- ceea n-a locuit niciodată o femeie cu numele Maria Niculescu. Pricepi, Polux, niciodată !

Nicicînd, niciunde, niciodată !

Sflrşi
***t*CVADRATURA CERCULUI**

C-da 172 coala

8Un bărbat, mai degrabă uscat decît înalt, mai curînd bine conservat decît tînăr, unul din indivizii aceia, care, indiferent de situaţie sau anotimp, poartă haine de culoarea fontei şi a fierului crud, costume cu croiala simplă, o tăietură atît de netă încît a- numite persoane o socotesc pedantă, iar altele distinsă, privea de o bună bucată de vreme pe fereastra sufrageriei unui apartament gol şi tot ce vedea era un cer albastru, un ton saturat şi convenţional, şi creştetul veşted şi solemn al unui platan.

Intr-un oraş se găsesc o mulţime de a- partamente de unde, în orice parte ţi-ai arunca privirea, descoperi o mare de acoperişuri şi un petec de cer.

Cit despre bărbaţii, care întîrzie ceasuri întregi în faţa unei ferestre, deşi nu mai au nimic de văzut, numărul lor nu-1 cunoaşte nimeni.

Imaginea ne e $\frac{1}{2}$ familiară. Ea reînvie, pentru fiecare, secvenţele unui trecut plin de echivoc : e ceva care-ţi

aparţine şi nu-ţi aparţine.

O seamă de lucruri există, se pare, doar pentru a-ţi reaminti de altele. încerci aflîn- du-le un sentiment de culpă şi zădărnicie,
fără ca pricinile lui să-ţi fie prea clare. Ca şi-cum ai uitat o întîmplare ce se cuvenea memorată cu străşnicie.

Odinioară, pictorii cîştigau bine repre- zentînd odăi pustii, cu amprenta mobilierului pe pereţii afumaţi. Tablourile se chemau „Fereastra deschisă" ori „Despărţirea", ori „Cuibul părăsit" şi izbuteau să convingă pe mulţi că bărbatul, căruia îi vedeau doar spatele, era covîrşit de emoţie.

O casă goală te face să trăieşti o stare de înstrăinare.

Un om ţintuit de dreptunghiul unei ferestre, te duce cu gîndul la situaţii triste şi confuze. Cît timp însă ţi-e înfăţişat doar spatele persoanei, e temerar să vorbeşti de melancolie. De fapt, nici chipul nu te lămureşte în totul asupra .naturii simţăminte- lor ce-o încearcă.

Fiindcă un „Cuib părăsit" seamănă cel mai bine cu unul regăsit.

Cît despre nostalgie, ea e adesea avansul pentru o bucurie.

Camera nu era tocmai goală.

Un taburet, pe care a amuţit un telefon negru, un cuier cu braţele răsucite şi un candelabru, mai torsionat decît cuierul, nu înseamnă cine ştie ce. Lucruri poate aban- donate, poate uitate.

Un cuier, chiar unul părăsit, rămîne însă un obiect folositor. Mai cu seamă cînd obişnuieşti să porţi pardesiu pe aproape orice vreme. Iar un pardesiu spînzurînd în- tr-un cuier, fie acesta cel mai sofisticat dintre toate cuierele ieftine, dă un sens şi celorlalte obiecte. E ca şi cum, dintr-o clipă în alta, urmează să sosească nişte oameni, ca şi cum s-ar pregăti ceva.

între imaginea bărbatului şi aceea a telefonului părea să fie o legătură. E al naibii de greu să găseşti un termen de comparaţie între un bărbat de patruzeci, patruzeci şi cinci de ani şi un telefon cam de aceeaşi

vîrstă. Lucrurile încep să semene cu vremea cu stăpînii lor, numai că aparatul era lăsat de vechiul proprietar şi dacă e să semene cu cineva, atunci cu el trebuie să fi semănat. Fapt e că bărbatul, ca şi telefonul, aveau în fiinţa lor ceva demodat dar temeinic, din care pricină ideea de a găsi o legătură între ei te provoca.

În urmă cu patruzeci, patruzeci şi cinci de ani, firmele care fabricau asemenea obiecte purtau un nume impresionant: „Maxwell", „Hildebrand", „Kierkegaard", „Tanhauser" şi aşa mai departe.

În aceeaşi epocă, băieţii proveniţi din familii care se numeau Cucu, Vrabie, sau Mierlă primeau numele de Ionel.

Ion Cucu, bărbatul care, datorită îmbră- căminţii sale niţel demodate, a figurii supte şi nedormite, a privirii insistente şi ironice şi, în general vorbind, a înfăţişării preocupate, aproape absente îţi lăsa impresia de a-1 mai fi cunoscut cîndva, într-o împrejurare în care îţi lăsase exact aceeaşi impresie, eram eu.

Am ridicat receptorul şi l-am lipit de ureche. Nu trebuia să vorbesc cu nimeni, dar mă găseam într-un .apartament pustiu şi aveam la îndemînă un telefon : negru, greoi, lucios, masiv şi imperativ. Aveam şi un prieten, pe care-1 sunam rar, ca să-i comunic lucrufi cu adevărat importante

.Un tip oGupat.

Ocupat cu treburi, bineînţeles, importan- te'

În existenţa mea, faptele care ar fi putut să însemne ceva pentru el se iveau rar. Am socotit că tocmai apăruse una.

— Cînd ceva nu mai merge, schimbi. Tu ştii ce nu mergea : nimic. Gînd spui nimic, spui totul. Cunoşti istorioara : un tînăr căuta o slujbă, o casă şi o femeie de care să se îndrăgostească. Găsindu-le, tînărul le-a mai căutat o dată. Am schimbat, cum se spune, adresa. Uşi mici, ferestre mici, lumină măsurată. Cuib şi buncăr. Două

camere pe hol contra două camere pe hol. O schimbare, nu-i aşa, e o schimbare. Dau „nimic" şi „totul" contra „ceva". Puţin, dar sigur. Dacă nu sigur, măcar clar. Dacă nu clar, măcar plauzibil. Un apartament e ceva plauzibil.

Am închis telefonul. A fost o convorbire folositoare.

În ce mă priveşte, vreau să spun. Prietenul meu l-a închis de îndată ce mi-a recunoscut vocea. Oamenii ocupaţi au acest obicei.

Prietenul meu e arheolog şi toate gîn- durile lui au nevoie, ca să însemne ceva, de proba faptelor.

Un fapt este şi acela că descoperirea ce i-a adus prietenului meu celebritatea a fost o teslă.

Casa în care locuieşte de cînd s-a născut, rămîne de asemenea un fapt. Un bloc , de forma unei mastabale şi, în bună parte, cu toate funcţiile ei. Soţia lui este şi ea un fapt. O realitate în toate privinţele copleşitoare.

Prietenul meu, arheologul, e specialist în istoria Sumerului, şi anume în perioada care a primit numele de dinastia a V-a din Uruk. E şi acesta un fapt, întrucît dacă pentru un profan ca mine epoca respectivă pare un tot suficient sieşi, specialiştii o împart în cîteva subperioade. Pentru care se cunosc, de asemenea, alţi specialişti : ai subperioadelor. Şi tot aşa, piuă se ajunge la o sculă de tîmplar.

Prietenul meu a săpat la Warka şi fapt e că a descoperit o teslă. Despre tesla de la Warka a scris mai multe studii, din care două sau trei de mărimea unor cărţi.

A unor cărţi în mai multe volume fiecare.

Realitatea e că prietenul meu a descoperit o teslă într-o epocă din care nu ne-au parvenit decît securi. Intr-o armată de specialişti, care sapă şi dă peste securi, unul care nimereşte altceva e un om făcut.

La Warka s-a descoperit şi un cap de femeie. „După ce am curăţat-o, scria în urmă cu patruzeci sau patruzeci şi cinci de ani profesorul Lenzen, prin anii, în care tocmai mă năşteam şi în care cunoscuta firmă

«Kierkegaard» fabrica telefonul sub formă de mastaba — aveam în faţă chipul femeii din Warka. Imediat mi-am dat seama că mă găsesc înaintea unei capodopere ,• toate reproducerile sînt palide, iar restaurarea ei nu este semnificativă... Ochii îi erau plini de lut, nasul era pe jumătate retezat, iar rămăşiţele lui nu le-am mai găsit. Capul se găsea la o adîncime de numai 60 cm sub pămînt, într-o groapă ; deasupra ei apoi am găsit tăbliţe din epoca Djemet-Nasr...!"

Asta s-a petrecut de mult, tare de mult. Pe la sfîrşitul mileniului al IV-lea sau la începutul celui de al treilea mileniu.

La Warka, mai scrie profesorul Lenzen, „mi-am pierdut inima, dar mi-am regăsit sensul vieţii. Nu vreau să mai fac nimic altceva ? am săpat la Sinope, am săpat la Rusaf, am predat la facultate — dar întotdeauna m-am întors la Warka. Anul acesta trebuie să ies la pensie; am plecat însă la Warka. Voi rămîne aci pînă... Aş vrea să termin măcar Eanna I"

Eanna sau „Casa cerurilor".

La Uruk, în zona sfîntă, numită Casa cerurilor, în locul dedicat mai tîrziu zeiţei dragostei Inana, a fost găsit capul din alabastru, groaznic mutilat, al Femeii din Warka.

Tesla aceea arhaică, prietenul meu. cam tot pe acolo a găsit-o.

În vreme ce-i citeam cărţile şi mă familiarizam cu. dimensiunile teslei, cu compoziţia metalului, cu formula chimică a stratului de pămînt ce-o păstrase, cu rezultatele operaţiunii de datare cu ajutorul carbonului radioactiv, cu o seamă de alte chestiuni la fel de palpitante, m-a răzbit o idee.

— Asta trebuie să fie. E tesla cu care un imbecil a spart nasul de alabastru al statuii. Femeia îi era inaccesibilă, aşa că nerodul s-a răzbunat martelînd imaginea ei în piatră. Ar merita să ştim cine a fost nefericitul. Pe undeva trebuie Să se fi semnat. Criminalii sînt vanitoşi: se semnează. Sîntem, prietene, pe urmele unei afaceri de dragoste.

I-am comunicat ideile mele, pentru că astfel de gînduri cînd îţi vin, trebuie mărturisite neapărat cuiva. Că a închis telefonul în clipa în care mi-a recunoscut vocea, e iarăşi un fapt.

În faţa mea se opri se un omuleţ chel, cu un aer extrem de capabil. în mîna dreaptă ţinea un metru de timplar, în stînga o teslă.

Intr-un apartament rare necesită amenajări, tesla reprezint.” xact genul de obiect căruia prietenul meu îi spunea *fapt.*

— Lucrăm sau nu lucrăm ? a întrebat omuleţul cu înfăţişare capabilă.

Pentru un psihanalist, natura relaţiilor mele cu meşterul rezulta din întrebare. Un psihanalist ar fi avut de lucru în noul meu apartament. Cu condiţia să fi avut acces. Daca *schimbam,* nu o făceam în nici un caz ca să îngădui psihanaliştilor să dea buzna. Nu eram dispus să-i permit nici măcar mărunţelului cu înfăţişare capabilă precizarea dominantei sale imperative. L-am avertizat:

— Menajează-1 pe Arnold !

Meşterul şi-a holbat ochii cei mititei şi s-a interesat cu demnitate şi prudenţă :

— Âsta cine e ?

Avea aerul ultragiat al celor ce pretind să li se acorde tot timpul atenţie şi vorba mustrătoare, uşor precipitată. Voia să spună mai multe decît reuşea efectiv să spună şi cuvintele se teşeau pe vîrful limbii.

— Umblă uşor cu Arnold, am zis. Cu marele nerv occipital Arnold. Cînd te enervezi, se dilată. Un fenomen destul de cunoscut. Cînd se dilată, apasă cervicalul. Un alt fenomen.

— Să apese, a zis meşteşugarul.

— Omule, l-am lămurit, lucrurile se leagă : cervicalul comandă muşchiul maseter

.Cind mesteci, asta faci, pui maseterul la treabă. Te enervezi şi-ţi cresc fălcile. E tot ce obţii : guşă şi fălci. În loc de pectorali şi bicepşi, o bărbie grea şi un cap vîn- jos. Capul trage în jos, se schimbă centrul de greutate ; schimbarea centrului de greutate te enervează şi mai tare. Cercul se închide : nervii se dilată din nou, marele Arnold n-are încotro şi presează cervicalul, maseterul frămîntă şi el ce nimereşte. De pildă, cuvintele.

Mărunţelul a încleştat mîna pe teslă. Un reflex îndepărtat al activităţii maseterului. O aşchie din tembelismul teslarului din Warka.

— Ce faci cu tesla? l-am întrebat.

A şters-o pe uşa din stingă.

Sau pe cea din dreapta.

Se mişca prea repede ca să poţi fi absolut sigur de ceea ce vedeai : era el ori numai imaginea sa pe retină imprimată cu o fracţiune de secundă mai devreme.

Un apartament încărcat cu mobilier, perdele, tablouri, haine şi locatari e o problemă rezolvată. Un apartament gol reprezintă o problemă deschisă. Puţin deteriorat de trecerea timpului ,• foşnind pe la colţuri umbrele, şi ele deteriorate, ale afectelor persoanelor care au ocupat odăile ; pe pereţii afumaţi se desluşesc contururile unui scrin, ale unei oglinzi, ale unui pian ; dreptunghiul alb, un alb aproape necuviincios în lumina stinsă ce răzbate prin ferestre, e amprenta unui tablou : cînd nu înfăţişează un răsărit de soare la mare, închipuie, fără îndoială, un apus.

Am venit în mijlocul camerei şi m-am gîndit că timpul o luase la goană : o zi se scurgea istovitor de încet, anii, în schimb, treceau ca clipele. Nu era exclus ca ideea să-mi fi fost sugerată de mişcarea grăbită şi sacadată a omuleţului capabil. Prezent în tot locul şi, în acelaşi timp, pe cale de a se face nevăzut. Senzaţia a ceva imanent şi riscant.

— la-o mai domol, i-am spus, umblă mai încet şi evită mijlocul camerei.

— Pricep. Povestea cu Arnold.

— Te priveşte ce faci cu maseterul du- mitale. Dar vasul e al meu şi dacă-1 spargi, sufăr.

Meşterul mi-a aruncat o privire rece. Somnolentă şi rece.

— Nu văd nici un vas.

— La urma urmei e normal. E normal să nu-1 vezi. Am ridicat de pe un gheridon imaginar un obiect imaginar, l-am privit cu admiraţie şi cu tandreţe şi l-am aşezat la loc. Singura amintire dintr-un trecut din care n-aveam motive

să-mi amintesc prea multe. Am precizat: cristal pur, dacă ştii ce înseamnă.

Am întins iarăşi mîna şi am atins vasul. Pereţii au prins să vibreze. Mi-am umezit arătătorul şi l-am plimbat uşor pe buza , subţire ca firul de păianjen. S-a auzit un sunet înalt, un si de sus luat de un violonist virtuoz. Un bec din lustră a pleznit şi cioburile s-au împrăştiat în toată camera.

— O scamatorie, a zis meşterul. Prea repede, însă. Cuvîntul i s-a încleiat de vîrful limbii şi tot ce i-a ieşit din gură a fost un şuierat patetic.

— Nu vezi, am zis, fiindcă nu vrei. Ai un metru, o teslă şi crezi că ajunge. Nu poţi să masori chiar totul cu metrul, nu poţi să spargi chiar totul cu tesla !

Aş fi putut să-i spun şi alte propoziţiuni interesante. Autorii de aforisme dau la iveală idei scăpărătoare, întrucît referă la unele concepte care aţîţă imaginaţia.

E relativ comod să scrii rînduri memorabile despre adevăr sau despre fericire.

Despre moarte, spirit şi prietenie.

E de-a dreptul odihnitor să creezi butade pe tema lenei, a avariţiei ori a cucerniciei.

Nu trebuie să fii extrem de spiritual ca să produci cugetări extrem de spirituale.

S-au scris atîtea pagini pătrunzătoare despre fericire, incit paradoxul se produce mai lesne decît adevărul liniar.

Paradoxul se divide, ca protozoarele, şi naşte paradox : „Nefericire este pretutindeni, dar şi fericire de asemenea".

Cine a zis oare aceasta ? Putea s-o spună un om mare, putea să o rostească un oarecare. Cu cinci sau şase cuvinte umpli o filă. Pui jos o semnătură şi lumea va repeta cu evlavie :

„Fericirea este pretutindeni, dar şi nefericire de asemenea".

„Fericire nu-i nicăieri, nefericire de a- semenea".

„Există fericire în nefericire şi de asemenea, nefericire

în fericire".

„Există pretutindeni de asemenea şi oriunde în nicăieri".

„Nicicînd nefericirea nicăieri se asemenea fericirea". „Fericită nefericirea ce nicăieri întotdeauna"

.E mult mai greu să te remarci în seama conceptului de „teslă". O teslă e o teslă. Oare cu ce seamănă un tîmplar fără teslă ? Ce-1 face pe el fericit şi ce-1 umple de nefericire ?

Meşterul îmi privea mîinile şi mîinile mele palpitau mulţumite la amintirea din- totdeauna şi niciodată, de nicăieri şi de a- semenea a rotunjimii reci şi majestuoase a vasului de cristal.

— Tropăie, a zis meşterul, arătînd spre tavan.

— Fireşte că tropăie. Elefanţii, cînd se enervează, au acest obicei.

Meşterul a privit cu mare luare aminte în sus. Lustra se legăna încetişor. O lustră semănînd perfect cu un cuier. Meşterul a privit cu luare aminte către cuier şi acesta a prins să se legene încetişor.

— Atenţie la Arnold, i-am spus.

— Poţi să te ţicneşti, a spus meşterul şi a început să se legene încetişor.

în apartamentul de deasupra se puneau la cale lucruri mari. Puteai să te gîndeşti la o grupă de infanterişti fruntaşă la marşurile pe teren accidentat, la o echipă de docheri plătiţi cu primă de viteză. Cît despre elefanţi, nu era din cale afară de greu să ţi-i imaginezi străbătînd, cu mersul lor mătăhălos, întinderea stearpă a unui podiş. O turmă înfometată, dezorientată, cu- treierînd cadenţat, biciuită de neputinţă un spaţiu lipsit de repere. O masă de pachiderme care tot vine şi tot se duce, şi lasă în urmă un tunet, ceva ce-ţi stăruie în memorie multă vreme după ce totul s-a terminat. Dacă făceai abstracţie de locul în care se petreceau toate acestea, zgomotele aveau un înţeles

.În ce mă privea, nu prea eram dispus să fac abstracţie de locul în care mă găseam. Cine a hotărît să schimbe, cine o ia încă o dată de la capăt, contează pe logică.

Meşterul nu schimba. Pentru el, drumul de la cauză la efect era scurt şi clar :

— He, he, he ! Elefanţi în bloc ! ? Ca-n proverbul ăla : dacă nu-i găină, e ceva mai mare.

Zgomotul se preciza, docherii stivuiau sacii gîfîind, infanteriştii se aruncau pe burtă şi pămîntul icnea sub burţile lor ghiftuite cu ciorbe. Iar elefanţii, sufocaţi de praf, se învîrteau în cerc.

— O turmă disciplinată. Ne găsim, dragul meu Arnold, în perioada glacială a celei de a cincea schimbări importante din * viaţa mea. Sau poate în preistoria schimbării numărul şase. Pe planetă se face frig şi jivinele lui Dumnezeu se ascund în peşteri.

Meşterul cu înfăţişare capabilă a dat să iasă. Avea aerul decis al indivizilor indispensabili. Tesla o purta ca pe-o puşcă. L-am avertizat:

— Dacă-mi sfărîmi vasul, ţi-1 scad din simbrie 1

Tocmisem un zugrav şi descopeream un dialectician. Linia suavă a cristalului mă consola. I-am mîngîiat rotundul, fierbinte şi lucios ca un pîntec de femeie însărcinată şi podul palmelor mi s-a bucurat.

Mi-am sunat prietenul :

— Cred că am ceva pentru tine : pocalul femeii din Warka. Ai să fii uimit. Nici o spărtură, nici o zgîrietură. Păstrează intactă amprentă buzelor ei cărnoase şi umede şi, dacă te uiţi cu atenţie, zăreşti oglindindu-se în părelnica sa netezime albul de alabastru al obrazului.

— Cu cine vorbeşti, l-a întrebat soţia.

Arheologul a ridicat din umeri.

— Trebuie să existe o soluţie, a zis ea.

— Oare ? a făcut el sceptic. O sa sune mereu.

— Cel puţin, îl cunoşti ?

— De unde să ştiu ? Poate da, poate nu. Uneori, e aproape coerent. Mai bine îl‘ascult. Cînd închid telefonul, am procese de conştiinţă. Mă sună încontinuu de 20 de ani. E maniac sau înţelept. Dacă s-

ar opri, aş fi nelinişti t. Ca să fiu sincer, mai mult decît nelinişti t. Telefoanele astea ale lui... sînt un fapt. A citit tot ce am scris. E singurul om care a citit absolut tot ce am scris. Mania lui, cum să-ţi spun, e atît de măgulitoare. Tu, de pildă, nu citeşti ce scriu.

— Pot s-o fac oricînd, a spus soţia. înţelegi cum stau lucrurile.

— Mai bine ca oricine, a spus arheologul şi a închis telefonul.

Am revenit la fereastră şi am privit cu de-amănuntul crengile himerice ale platanului. Putreziseră doar cele lungi. Ca şi cum rădăcinile îşi istoviseră vlaga şi sucul cel bun nu dovedea pînă în vîrf. Un copac, ale cărui frunze şleampăte şi unsuroase nu-mi plăcuseră niciodată. M-am întors. În mijlocul camerei se găsea un puştan de vreo cincisprezece, şaisprezece ani îmbrăcat cu' pantalonii strîmţi şi scurţi ai liceenilor din clasele mari. în loc de haină purta pijama. Se muta cuviincios de pe un picior pe altul şi părea dispus să fie mustrat. Se obişnuise să fie pedepsit ori licita, din pur masochism de adolescent, u naer prostănac şi totodată agresiv, drept care am socotit necesar să-l informez :

— Stimabile, am cumpărat un apartament, nu o colecţie de amintiri. Nu intri în preţ 1

Meşteşugarul tocmai sosea. Tîra o ladă imensă de scule şi năduşeala îi înflorea în creştet ca rouă pe flori dimineaţa.

— Atenţie la vas 1 am spuş.

A lăsat lada şi s-a îndreptat, cu paşi mici, de pachiderm rătăcit de turmă spre centrul camerei. A întins mîna dreaptă şi a orbecăit cu ea în căutarea unei forme. Palma scurtă şi butucănoasă încerca un gest uitat de mult: mişcarea cu care mingii şi alinţi, cu care ceri îndurare şi tandreţe, alunecarea înfiorată de dor şi Vinovăţie a degetelor pe obrazul şi pe ceafa unei femei, epiderma care tremură de aşteptare, cum tremură luciul lacului la presimţirea furtunii * '

Cînd te-ai obişnuit să întinzi mîna doar ca să apuci de coadă o teslă,,fără teşlă ti-e foarte greu.

*—Nu descuraja, i-am spus, e ceva ce se-nvaţă.

Micul Arnold şi-a privit cu uri surîs stîn- gaci palma.

— Iluzia iluziei, am spus.’ Ca tot . ce-i perfect, dealtfel. Totul e să doreşti suficient de mult un anumit lucru. Şi lucrul acela apare. .

— Ehei, a răspuns el oarecum redresat, eu nu-s prost.

L-am asigurat că nici nu lasă această impresie. . •

— Ehei, a zis -el cu îngăduinţă, am priceput: e destul să pofteşti ceva. Toată şmecheria e să pofteşti ceva de care n-a

inevoie. De pildă, vasul ăsta. De teslă însă e nevoie.

— Lasă tesla. N-a rezolvat niciodată nimic. Un tembel a spart nasul femeii din Warka numai pentru că un altul a inventat tesla. Femeia aceea... Era perfectă. De- săvîrşită şi fidelă. Cinci milenii de devotament. Pentru o femeie, recunoşti şi tu, cinci mii de ani de credinţă contează.

— O femeie e o femeie.

Cuvintele au şuierat şi vocalele şi-au topit vigoarea ca un balon ce-ţi scapă din mînă.

— Ai întotdeauna dreptate : o femeie e o femeie. Un apartament e un apartament. Tesla poţi s-o prinzi zdravăn şi să izbeşti cu ea în miezul scîndurii. Lada e o realitate incontestabilă. Un telefon e un telefon.

Telefonul suna în draci. Un zbîrnîit atît de patetic, încît tot ce-ţi mai rămînea de făcut era să accepţi incontestabilul. Am ridicat receptorul şi am spus :

— îţi mulţumesc că te-ai gîndit la mine, prietene. La tine, în Uruk, abia se descoperă tesla. La mine, pe strada Atmosferei, blocul B, etajul al patrulea, apartamentul 172, s-a descoperit absolut totul. Totul e clar şi definitiv. Stau într-un fotoliu şi cuget la norocul care m-a lovit. în şemineu, focul arde tihnit, şi-mi desfată pielea. Mă deschei la cămaşă şi-mi plimb mîinile în preajma flăcărilor. Un şemineu cu coloane, o construcţie de pe timpuri. Tu, care te-ai născut într-o casă cu coloane, îţi imaginezi restul : am coloane la ferestre, piloni de marmură la intrarea în baie, pilaştri de cuarţ peste tot, stalactite şi stalagmite la tot pasul. Candelabrul are coloane, fotoliul de asemenea. Parcă

am fi la Kar-

nak. Focul mocneşte şi-mi dă reverii, pieptul mi s-a încins la dogoarea cărbunilor şi ochii îmi sînt plini de strălucirea cristalului din Warka. Descoperirea vieţii mele : pocalul femeii iubite.

Persoana care îmi telefona a ascultat cu luare aminte tot ce i-am spus. Cînd am terminat, a întrebat autoritar :

— Sînteţi Depozitul ?

— De ce ar trebui să fiu Depozitul ?

— Nu sînteţi Băltăţeştiul ? Caut Băltă- ţeştiul !

— Asta, am zis, e într-adevăr o treabă cu sens : să cauţi Băltăţeştiul !

Şi am închis.

— Caută Băltăţeştiul ? a întrebat liceanul.

— Tu cine mai eşti?

— E limpede, a zis liceanul, îi interesează Depozitul. O să vă deprindeţi.

Meşteşugarul cotrobăia prin lada lui. S-a îndreptat clin şale şi s-a uitat la băiat : '

— Hei, i-a zis, vezi cum umbli. Spargi vasul 1

— Băiatule, i-am spus, aceasta nu e casa ta.

Liceanul m-a fixat cu privirea cleioasă şi neconsolată pe care o au introvertiţii cînd îi trezeşti dintr-ale lor ca să-i scoţi la tablă şi să-i întrebi anul căderii Romei.

— Băiatule, am zis, nu trebuie să te superi, dar unele treburi aş prefera să le rezolv singur.

M-am apropiat la un pas, îi simţeam răsuflarea călduţă de ied, chipul său nu exprima supărare, ci consternare. Se uita la buzele mele, ca surzii. Figura tînărului îmi era necunoscută. întîlnisem mulţi oameni, unii îmi fuseseră foarte apropiaţi, făptuisem o groază de greşeli, faţa de unii greşisem fără să-mi dau seama, faţă de ciţiva eram gata să recunosc orice învinuire, dacă asta mi-i mai putea aduce înapoi, tot mai des se întîmpla să-mi consider necondiţionat păcate, pe care pur şi simplu eram incapabil să le săvîrşesc, dar nu eram deloc dispus să trăiesc gîndul culpabilităţii înaintea unor persoane pe care le

întîlneam în- tîia oară. L-am luat cu binişorul :

— Nu fi atît de nefericit. În realitate, Roma n-a căzut într-un an anume. Anul e o convenţie. Nimeni nu ştie exact cum a fost şi cînd a fost ceea ce se consideră în-deobşte că a fost. Lucrurile se deteriorează' mai greu decît credem. Din nefericire, mai profund. La vîrsta ta, totul, dar absolut totul, e recuperabil.

Liceanul m-a ascultat plin de pacienţă. Era reconfortant să recunoşti pe obrazul său stropit cu pistrui de primăvară sentimentul atît de propriu generaţiei din care făcea parte : un amestec de toleranţă, jenă şi triumf.

—T Germanii sub presiunea hunilor, a spus el, invadează Italia şi în 410 Roma este jefuită de vizigoţii lui Alaric. în sfîrşit, Odoacru, căpetenia herulilor îl înfrînge pe ultimul împărat al Romei, Romulus Augus-tulus în anul 476 şi trimite la Constantino- pole podoabele imperiale...

Am aprobat cu un zîmbet mic şi entuziast.

— ...tot ce vreau de la dumneavoastră c o părere dar nu trebuie să vă străduiţi să o aveţi dacă vă par cum mi s-a spus, psihic, infantil, în plus mă aflu în întîrziere cu părul am colegi foarte păroşi iar eu sînt cîte- odată feminin adică simt ceva şi feminin şi masculin şi dacă privirea mea vă înspăi- mîntă nu-i nimic deocamdată e tot în legătură cu psihicul infantil trebuie să fie ceva şi cu creşterea părului totul e ambiguu la mine şi numele Liviu aş vrea să vă imit e ceva serios dar dacă sînteţi prevenitor ca adineauri n-are nici un rost rămînem doar la problema compunerii sînteţi de a- cord ?

Meşteşugarul a scăpat tesla din mină. Pe fruntea lui roză şi lucioasă uluiala apărea ca un nimb. Cred că avea de gînd să şi-o manifeste printr-una din tautologiile sale preferate, numai că vorbele se grăbeau să-i iasă din gură toate deodată. Micul Arnold arăta excedat de dicteul afo-ristic.

L-am bătut încetişor pe spate şi i-am spus şoptit:

— Ai perfectă dreptate. Ştiu ce ai de gînd să zici şi sînt de acord cu tine : o întrebare e o întrebare.

— Cît despre privire..., a intervenit _liceanul. ' .

— Ce-i cu privirea ?

— Are o rigiditate excesivă e tot în legătură cu psihicul infantil ştiţi cum se manifestă psihicul infantil vorbeşti vorbeşti şi frazele sînt aproape toate întrebări nu e oportun să întrebi mereu fixitatea privirii e din cauza curiozităţii dar medicii au altă părere şi părinţii au altă părere sînt cam mărginiţi deşi s-ar putea ca toţi părinţii să le pară copiilor mărginiţi dumneata n-ai copii poţi să fii imparţial cum poţi să-ţi . dai seama de gradul de inteligenţă al cui-; va dacă nu i te uiţi în ochi aţi observat că oamenii se feresc să se uite unii la alţii am verificat în tramvai m-am dus la cîţiv

aşi am căutat să ţintesc drept în iris ei bine cum credeţi că au reacţionat primar deşi se prefăceau miraţi nu le convine să ştie cît sînt de inteligenţi de ce oare că doar cunoscîndu-te bine reuşeşti în viaţă ?

Micul Arnold s-a aşezat cuminte pe taburet. Stupoarea îl consuma. Cuvintele nerostite i se adunaseră în cerul gurii. Dacă te concentrai, le desluşeai sunetul. Arăta de ca şi cum ar fi primit o veste proastă.

Că, bunăoară, căzuse Roma.

L-am chemat pe băiat la fereastră. A- veam tot chipul în lumină.

— În tramvai nimeni nu se lasă testat. Cum să-ţi explic : un tramvai e un tramvai. E nevoie de un cadru. De un stimul. Dacă vrei să ştii cum stau cu inteligenţa, priveşte-mă în ochi. Dar lasă cîteva procente în suspensie. Pijamaua nu mă stimulează. Să ramînem la problema compunerii.

— Mi-ar trebui ceva remarcabil despre solitudine ea este pentru spirit ceea ce esle săpunul pentru corp sau ceva şi mai remarcabil mereu ni se dau teme imposibile cred că urmăresc un rol educativ dar nu sînt sigur că nu-i un complex de-al lui Bisocea.

— Cine-i Bisocea ?

— Unul scurt, musculos, saşiu şi cu conştiinţa pătată.

— De unde ştii că are conştiinţa pătată ?

Dacă interveneai abrupt, era destul de coerent. Dacă sesizai sfîrşitul unei propo- ziţiuni, puteai conta pe un

dialog. I-am spus că avea mult spirit de observaţie. Un psihic infantil nu înregistrează alîtea. A fost o greşeală : i-am lăsat vreme să se a- dune. Ce a urmat, merita un public mai mare

.— A vrut ceva remarcabil despre prietenie adică înţelegeţi despre sex pe urmă ceva remarcabil de tot despre sentimentul datoriei nu-i nevoie să ai spirit de observaţie ca să constaţi că Bisocea e scurt şi saşiu apoi despre nobleţea sufletească asta fiindcă-i el mărunţel şi le ia pe fete cu chestia sufletească şi tot am dezbătut despre vanitate şi supunere ca şi cum găseşti din astea pe toate drumurile şi uite că îi dă acum cu solitudinea tot pentru fete pe ele discuţiile astea le fac praf să le spui că-ţi place enorm singurătatea în timp ce le siringi în braţe şi numai singur nu eşti nu-i aşa ?

— Chestia cu săpunul e remarcabilă.

— Am spus-o într-o doară... Chiar găsiţi ? Nu m-am gîndit în mod deosebit.

S-a înroşit de plăcere.

— Cît despre complexe, am adăugat, înseamnă că le am şi eu pe toate : preţuiesc prietenia mai mult decît orice...

Băiatul a tresărit.

— Mai mult decît dragostea ?

— N-am fost îndrăgostit.

— Nu se poate toţi bărbaţii se îndrăgostesc Bisocea e foarte convingător are pe tema asta numai gînduri remarcabile le-o fi citit la alţii nu ?

— La mine e altfel. Eu ador femeile. E ca într-o licitaţie în care nimeni nu reuşeşte să se oprească la un preţ. Termini sărac şi nu cumperi nimic.

— Am să vă imit Bisocea spune că trebuie să imiţi pe cineva care îţi impune cu ce vă ocupaţi o să locuiţi multă vreme aici e o casă în care n-apuci să faci cunoştinţă şi au plecat dar ce vă interesează cel mai mult şi mai mult ?

— Am o seamă ele preocupări. Una s-ar putea chema pasiune. Există roşu permanent, albastru stabil, negru definitiv. Chi- miştii au multă imaginaţie, dar tot ce e definitiv, permanent sau stabil în probleme de culoare se deteriorează la un moment dat. Visez să obţin un verde absolut.

— De ce-i nevoie să fie absolut ?

— Nu-i ceva ce priveşte neapărat verdele de sinteză. Tot ce-i absolut merită e- fortul.

— Vreţi să văruiţi apartamentul verde am să mai vin pot să-i vorbesc de dumneavoastră lui Bisocea ?

A dispărut la fel cum venise. Camerele îi păstrau în ecou turuiala candidă şi maliţioasă. Am privit cu atenţie pereţii. Numai umbre : forma unui pian sau poate a unui scrin înalt şi demodat, amprenta unor rafturi, locul unui tablou. N-ai încotro şi te întrebi ce reprezenta. Apoi, te întrebi ce fel de om era fostul proprietar.

— Iar unii oameni, a cugetat meşteşugarul, parcă n-au altă treabă. Cum te gîn- deşti la ei, cum apar.

L-am privit cu interes. Şi cu un dr.am de recunoştinţă. Era, într-adevăr, un omuleţ capabil. Pluralul majestăţii se legitima. Se mai legitimau şi altele, idei şi sentimente. I le-aş fi spus, dacă nu suna telefonul.

— Fraţilor, a zis un glas de femeie-băr- bat, mă, fraţilor, vă rog din suflet nu ne chinuiţi.

— Să trimită dracului sîrma aia, a ajutat-o o voce de bărbat autentic. Să n-o mai facă pe nebunii.

— Copiii mei, a gemut femeia-bărbat, li- vraţi-ne sîrma.

— Aţi sunat Depozitul ?
— Dar ce-ai fi vrut să sunăm ? Patriarhia ?
— E o idee, am spus. Nu sînt Depozitul.
Am închis telefonul. Povestea era enervantă.
Meşteşugarul măsura pereţii. I-am urmărit mişcările. Aveau precizie şi eleganţă. Omul se mişca repede, de parcă ar fi ştiut apartamentul pe de rost. 11 chemasem pentru văruitul unei case modeste, nu pentru reconstituirea palatului din Eanna. A doua istorie enervantă.
Ceva începea să semene cu altceva, dar ce şi cu ce şi în care privinţe era prematur de spus. Mîinile meşterului întindeau metrul cu rigoare şi duioşie, pereţii îl recunoşteau şi fremătau la atingerea degetelor lui cornoase. Omul se găsea de cînd lumea în rosturile sale şi acesta era cel de al treilea motiv să fiu nervos : nu cumpărasem casa pentru el.
— O femeie, a spus meşterul, rezolvă multe. Aici e nevoie de-o femeie.
M-am dus la fereastră şi am contemplat cîteva secunde cerul de culoarea Albăstruiul ide Prusia tip A în proporţie de 1 la 3 cu Alb de Titan.
— Aceasta este fericirea, am cugetat. Să te uiţi pe fereastră, să vezi o pădure şi un lac. Pe lac plutesc lebede, un vînt blînd le înfoaie penetul, soarele care apune încinge creştetul muntelui din zare. Un kilometru pătrat de luciu de apă, trei prăjini de pădure şi o creastă muntoasă. Dacă îm- părţim planeta, atît i se cuvine fiecăruia. Suficient ca să te gîndeşti la fericire
.— Totuşi, a stăruit omuleţul, o femeie e o femeie. Te gîndeşti la ea, închizi ochii ca să te poţi gîncli mai bine şi apare.
L-am ascultat. M-am gîndit la femeia din Warka. Din noaptea celor cinci milenii, sculptura de alabastru trimitea o rază vie şi caldă. în cavernele umplute cu humă ale globilor oculari prindea contur rotundul auriu al irisului. Minunea era pe cale să se înfiripe, cînd a sunat, firește, telefonul.

Am fost categoric :
— Nu sînt Depozitul. Nu mai sunaţi. Sînt un biet om într-

o biată casă. O casă ca o cutie de conserve. Crezi că e goală, dar e destul să o deschizi şi ţîşnesc fantomele. Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai sunaţi. Dacă aveţi nevoie de sîrmă, căutaţi un Depozit.

Am vrut să trîntesc receptorul. Aveam, de fapt, şi o altă idee, dar singura dată cînd mi-ar fi fost util să am o teslă prin preajmă, tesla lipsea. Stins, venind de departe, tocmai de la capătul lumii, un glas de femeie a spus şoptit şi întrebător :

— Mierlă ? !

Am acoperit o jumătate de receptor şi l-am căutat din priviri pe meşteşugar. ■

Mi-a răspuns cu privirea.

— O convorbire cu parolă, am spus. Cînd o femeie zice „Mierlă", dumneata ce răspunzi ?

— O las să vorbească. O parolă e o parolă, a conchis omuleţul, după care m-a chestionat : Ce-i aia o parolă ?

Femeia a repetat :

— Mierlă ? !

Vocea aceasta făcuse o călătorie istovitoare, nu mai era sunet, ci închipuire. Nu există bărbat care ascultînd şoapta supus
ăşi plină de rugă a unei necunoscute să nu se gîndească la destin.

— Stimată umbră, am zis, uitaţi-1 pe Mierlă. încerc să-l uit şi eu. Mie îmi e mai simplu : nu l-am cunoscut niciodată. I-am cumpărat casa. Un notar bine plătit e ca un chirurg specializat în operaţii estetice. Nu lasă urme, nu produce situaţii de care să-ţi aduci aminte. Condiţia era să o primesc goală. Dar ştiţi, goală de tot. M-a trişat. Mi-a vîndut un apartament ocupat : e Depozit de fierărie, firmă depusă pentru salvarea liceenilor supradotaţi, poligon pentru antrenarea mamuţilor mici şi puşculiţă pentru inimi sfărîmate.

Femeia a închis telefonul. îmi părea rău pentru ea. Aşa îmi imaginasem şoapta femeii din Warka. Era tot mai aproape, căpătase un glas, albul calcaros al alabastrului devenea roz şi moale ca pielea de soţie tînără şi totuşi nu scăpăm de senzaţia unei întrupări triviale. Un ideal abordabil e pe jumătate trivial.

Meşterul scotocea în lada cu scule. Scoase o scară, un taburet, un banc de tîmplar, un vermorel şi nu era decît

începutul. în ladă mai păstra un pat, o masă, o maşină de. gătit, o bibliotecă de cărţi tehnice şi o* alta cu antologii de aforisme, provizii pe un an şi o vilă de vacanţă. Dar atît de mică încît abia încăpea în ea o ţadă de meşte-şugar.

— îţi propun o afacere, i-am spus. Vînd un apartament cu vedere spre lac, şemi- neu cu coloane şi telefon „Kierkegaard". O schimbare adevărată începe chiar cu casa.

— O casă e o casă, a cugetat micul Arnold. în cîteva zile n-o mai recunoşti : va

fi ca nouă. Cum e zicala : o casă nouă, o viaţă nouă.

— Nu cunosc o astfel de zicală.

— Da ? ! s-a minunat meşterul. Ar trebui să existe. Mînca liniştit o bucată de salam cu pîine şi, .din cînd în cînd, bea vin, direct din sticlă.

Am continuat să mă uit la lac.

Apa unui lac, afirmă psihologii, are un efect catharctic. O pădure compactă, de culoarea malahitului are şi ea puteri hipnotice. Lebedele, cu alura lor imperială, potolesc în chip miraculos clocotul anarhic al imaginaţiei. Creta sticloasă a unei creste în asfinţit biruie, cu presimţirea marii linişti, pe agitaţi, pe turmentaţii din vanitate, pe lacomi şi pe melancolici. îmi primisem porţia cuvenită de lac, pădure şi munte şi marele Arnold îşi descleşta fibra învins.

Timpul se oprea, îi auzeam bătaia înceată, zvîcnetul rar, toropit de îndurare, nu mai aveam dorinţă, nici vină nu aveam, îmi era bine.

Femeia se afla de .multă vreme în cameră atunci cînd am realizat că în faţa mea se găsea o femeie.

Pe profesoare le recunoşti uşor. Fac parte din categoria persoanelor care par să te oblige la o explicaţie, chiar cînd nu e nimic de explicat. Purta un costum taior de culoare închisă şi cravată. Părul scurt şi lucios, ochelarii cu ramă metalică, linia netă a sprincenelor erau elementele ideale pentru alcătuirea unui portret-robot.

O femeie umilită joacă din instinct partitura sobră şi

marţială a exilaţilor regali. M-a privit cu aceiaşi ochi reci şi ceţoşi cu

care a privit cuierul, telefonul şi lada meşterului.

— Unde-i ? a întrebat. Ii era indiferent dacă răspunsul venea de la mine ori de la cuier. Juca atît de exact scena indiferentei din ultragiu îneît, deşi nu-şi terminase replica, am aplaudat.

— Unde-i ? a zis din nou femeia.

Cuvîntul venea şoptit. O şoaptă marcată de isterie.

— Atenţie la Arnold ! a strigat meşterul.

— Unde-i ? a întrebat pentru a treia oară portretul-robot al iubirii înşelate. A deschis uşa dormitorului, a băii şi a bucătăriei, a ieşit în balcon, a măsurat apartamentul pe diagonale şi perimetru şi a revenit impetuos la un pas înaintea mea.

— Atenţie la vas 1 a avertizat-o micul Arnold. Avem o regulă: cine-1 sparge, e bun de plată. Şi costă al dracului.

Liceanul în pijama avea dreptate : ne priveam prea rar în adîncul ochilor. Ne lipsesc motivele. M-am întors spre fereastră. Lebedele se apropiau de mal şi valurile în creştere afectau geometria pură a stolului.

— Pe dumneata te întreb, a ţipat femeia, unde-i ? !

— Destul de ciudat, am zis.

— Ce naiba-i atît de ciudat ?

— ...Pentru o femeie care nu există, vroiam să zic. Destul de ciudat ori mai corect spus, cu atît mai ciudat !

— Cine-i femeia ?

— Dumneavoastră, fireşte. Sînteţi produsul pur al imaginaţiei mele. La telefon a- veaţi un glas blînd. Chiar mă întrebam..

.— Nu mă interesează ce te întrebai. Ce se petrece aici ? De ce-i atît de pustiu ? Voi cine sînteţi ?

— Mă întrebam dacă s-a născut bărbatul care să merite atîta tandreţe.

— Am să-i cer o explicaţie. Unde-i Mierlă ? De ce nu vrea să-mi răspundă ?

î_Şi regăsise dintr-o dată glasul cuminte şi îndepărtat. Nu pretindea nimic, nu spera nimic. O biată femeie într-o biată casă.

— Fac o impresie deplorabilă, a zis.

Am ridicat din umeri.

— Eşti cinic. Nu suport cinicii.

— Observ ce-i evident. Mă mulţumesc cu ce observ. Şi ştiu ce frază ai să rosteşti mai departe. Simt că se pune ceva la cale, ai să spui. Povestea asta nu începe acum. Ceva ce începe are şi un capăt. *Acum* se sfîrşeşte.

— De fapt, a zis femeia, ştiam. Simţeam că are să se încheie rău. E un laş. Nu suport laşii.

— Putea să-ţi lase o scrisoare... Laşii au acest obicei.

— Nu aşteptam nici o scrisoare. Am a- vut o discuţie. I-am zis : vreau s-o aud de la tine. Dacă nu mă mai iubeşti, spune-mi-o tu. Putem să rămînem prieteni.

Glasul îi era cald şi voalat de nostalgie, dar trupul se încorda, activ şi contrariat. În costumul taior, aşa cum trecea prin faţa mea, cu mîinile la spate, avea alura unui caporal nemulţumit de trupă. Rostea idei pe care le mai auzisem. M-am simţit solidar cu Mierlă.

— într-o prietenie, am zis, e nevoie de mai multe. Prietenia e o chestiune de imaginaţie.

M-a fulgerat cu privirea. Vedea prin mine, vedea departe, poate în trecut, poate în anii ce aveau sa vină şi pieptul îi sălta aşa cum saltă comprimînd aerul în plămîni,' toracele unui luptător pregătit să atace.

— Atenţie la vas ! a strigat Arnold.

— Atenţie la Arnold ! am strigat.

— Tot ce am sacrificat pentru el a fost din dragoste.

— Imaginaţia femeii, am spus tăindu-i calea, vede în toate numai dragoste. Şi sacrificiu.

Am reuşit să iau în braţe vasul. Exact la timp. Meşteşugarul a oftat. S-a aşezat pe ladă şi şi-a şters fruntea.

— Nu l-ai cunoscut, a zis femeia. Nu cum l-am cunoscut eu.

— Adevărul, i-am răspuns, e că nu l-am cunoscut deloc. încep să-l descopăr abia acum, cînd ştiu că n-am să-l văd niciodată.

A vrut să se apropie. Vroia să-mi comunice un lucru foarte important, unul din acele lucruri care se spun drept în faţă.

I-am cerut să rămînă pe loc.

— între un bărbat şi o femeie, tot ce-i mai puţin de un metru distanţă se cheamă fatalitate. E ca în război : ocheşti de departe şi apeşi pe trăgaci. Cade o umbră şi nu ai remuşcări. Cînd duşmanul e foarte aproape, eziţi. îi vezi chipul. E ceva plauzibil. Prea plauzibil. Şi atunci, trage el. N-au toţi complexul meu de plauzibilitate.

Femeia mi-a cerut un scaun. Am pus telefonul jos şi i-am oferit taburetul. Plămînii au expirat tot aerul şi fiinţa mică şi ostenită pe care o vedeam începea să-mi pară cunoscută.

— Mai bine că s-a terminat, a spus ea. N-am ştiut niciodată dacă sînt fericită sa unefericită. Era un tip pasionat. Orbit de pasiune. Se uita la tine şi.gîndurile cine ştie unde-i umblau. Omul unei probleme.

-— Poate ca ai fost fericită. Eşti fericit cînd ajungi să te întrebi dacă eşti fericit. E plictisitor să rosteşti întrebări la care ştii dinainte răspunsul.

— N-am fost fericită. Era fermatist, dacă ştii ce

înseamnă.

— Fermatist sau paraşutist sau dentist sau analist. Toţi avem cîte o problemă.

— Se cheamă Teorema lui Fermat. O treabă înnebunitoare. Pentru că nu are soluţie. Pe un bărbat, asta îl excită.

M-am uitat cu milă la ea. Era singurul sentiment de care nu avea nevoie, totuşi îmi era milă. Semăna izbitor cu cineva şi nu reuşeam să-mi amintesc cu cine.

— îmi dau seama, am spus. Ştiu care era nebunia. Acolo unde dăduseră greş toţi, Mierlă credea că a izbutit. Mai avea un pas. Unul singur.

M-a privit cu recunoştinţă. Am întors capul. Mă simţeam vinovat.

— Ce mai bărbat, Mierlă, am zis. Toate calităţile şi doar un defect : o şterge cînd are un pas pînă la ţel.

— Nu-1 condamna. Am învăţat cîteva lucruri de la el. De pildă, să lac. Am renunţat adeseori la punctul meu de vedere. M-am purtat aşa cum îşi doreşte orice bărbat să se poarte o femeie cu el. Am tăcut chiar şi cînd era evident că greşea.

— Cele mai crude reproşuri, am zis, sînt tăcute. E insuportabil să ştii că există un om îndreptăţit să te înfrunte, dar nu o face. E de-a dreptul umilitor. Unei femei îi ierţi multe, cu excepţia umilinţei.

— Nu ştii ce-i aceea o pasiune. Dacă ai avea una, n-ai mai fi atît de categoric. Erau zile cînd părea abordabil. Au fost momente cînd se purta foarte drăguţ, a- proape ca un îndrăgostit.-Aşa era el. N-a- veai de ales. Făcea numai ce vroia. Nu-şi aparţinea. Se lăsa dus do o himeră." Era nesuferit şi simpatic. Din cauza lui Fermat, bineînţeles.

— Fără teoremă ar fi fost alt om !

— Cred că da.

— Exista o metodă ca să-l ţii lingă tine : indiferenţa.

— I-am îndeplinit toate dorinţele. L-am crezut. Eram fericită : o să facă pasul, a- cum o să-1 facă şi o să trăim şi noi ca oamenii.

Telefonul suna energic. Suna probabil de multă vreme. M-am îndreptat către el, ex- plicînd :

— Sînt absolut sigur : n-ai fost fericită nici o clipă. Ai amintiri. Cine are amintiri nu-i pe deplin fericit. Te gîndeşti la lucruri care nu mai sînt şi compari. Compară înţeleptul, nu omul fericit. Ai devenit o femeie .înţeleaptă datorită lui. E un cîştig. Pentru o femeie înţeleaptă însă îmi pari niţel prea insistentă. Mierlă nu există. Mierlă n-a existat niciodată ! L-ai inventat.

Femeia mă privea contrariată. Am arătat spre vasul de cristal :

— Poţi să-l atingi. E unic. Provine de la Warka.

Am ridicat receptorul.

— Domnule, mi-a spus un glas de bărbat, ne faci greutăţi.

— Sînteţi Bătăţeştiul ?

— Păi, cine-ai vrea să fie ?

— Am fost destul de clar.

— Amice, a zis vocea, voi fi şi eu clar : mă duc la ministru ! Cu compresorul, te înţeleg : nu ai, nu-mi dai. Nu sînt absurd. Sînt gata să închid ochii şi la altele. Ţi-am cerut noi var ? Spune-mi ? Fii cinstit.

Avea dreptate. Nu-mi ceruse var.

— Am ţipat după matriţe ?

Avea de două ori dreptate. Nimeni nu-mi ceruse matriţe.

— Dar sîrmă... poţi să-mi spui ce fac eu fără sîrmă ? Livrează-mi un vagon şi te las în pace. Un vagon e un fleac.

Nu era chiar un fleac. I-am spus-o. Suna a cugetare :

— Un vagon e un vagon.

— Fii băiat de treabă, m-a sfătuit vocea, şi o să fiu şi eu. Nu-mi crea greutăţi. Şi nu-mi refuza oamenii. Eşti un nenorocit de Depozit, a zis vocea fără a-şi ascunde satisfacţia că-şi îngăduia să-mi vorbească astfel. Nu eşti Baza. Eşti doar Depozitul !

Glasul era ironic. Mă gîndeam să-l reped, dar avea iarăşi dreptate : dacă nu eram Depozitul, nu eram nici Baza. Am închis telefonul.

— Am fost fericită, a zis cu deznădejde femeia. Un rest de frază din marea lamentaţie.

— încetează, i-am spus. Cînd ceva nu mai merge, schimbi. O schimbare e o schimbare. Ar trebui să bem ceva. Să ciocnim pentru prosperitatea noii noastre singurătăţi.

Am deschis cutia meşterului şi am cotrobăit prin multele ei compartimente. Nici nu bănuiai că era atît de cuprinzătoare. Am scos o sticlă de vin, o bucată de slănină, o ceapă şi o jumătate de pline neagră. Am găsit acolo o muşama şi am întins-o pe po
-dea. Am rupt plinea în doua şi i-am oferit o parte femeii. Am pus ceapa pe taburet şi am trosnit-o în inimă. Ceapa s-a spart şi un suc albicios s-a prelins în palmă. M-am aşezat pe muşama şi am invitat femeia să-mi urmeze exemplul. Am mîncat pîine neagră cu slănină şi ceapă şi am băut vin din sticlă. I-am trecut sticla în cîteva rînduri şi a sorbit cu nădejde. Scena avea intimitate, ceremonie şi sens practic. Cam tot ce-mi doream în viaţă. Mă privea cu un soi de curiozitate binevoitoare. Cunosc privirea aceasta. Pare o soluţie, pînă în ziua în care descoperi că nu e şi că nu a fost niciodată. Dar mă găseam în noua mea casă, o femeie toasta pentru schimbare, femeia îmi amintea de o alta, uitam repede ceva foarte important şi uitarea îmi plăcea. E atît de tentant să fii, cu aceeaşi faptă, şi vinovat şi mîntuit.

A sunat telefonul şi l-am lăsat să sune. Femeia a vrut să răspundă.

— Sînt sigură că-i el. Nu am încurajat-o.

— Ceva îm spune că e el. O simt. În' fine, recunosc sunetul.

în anumite momente indicele de inteligenţă al femeii l-

ar fi consternat pe liceanul în pijama. A vrut să ridice receptorul şi i-am prins mîna : ’

— Un om mergea printr-o pădure. A crezut că vede un şarpe şi s-a speriat. A căutat un băţ ca să omoare şarpele. Iar băţul l-a muşcat. Era şarpele.

— O femeie *simte.* A pronunţat cuvîn- tul desluşit, ca să fie limpede la ce femeie se referea. E Mierlă.

— Ce lipsă de imaginaţie: să te cheme Mierlă.

— Un bărbat bine crescut nu invită la masă o femeie înainte de a se prezenta. Să începem prezentările. Mă cheamă Caterina.

Am strîns resturile sub privirea cruntă a meşterului. Prinsese obiceiul să apară pe neaşteptate. Se întrupa din propria-i amintire şi uneori era din cale afară de real. S-a uitat bănuitor la sticlă, a răsturnat-o şi i-a mirosit dopul. Trei picături de vin s-au scurs şi au scris pe parchet povestea micului dezmăţ. Meşterul aştepta o explicaţie.

— Ştii, i-am spus femeii, cînd discuţi despre unul, care se cheamă Mierlă, e necuviincios să întinzi mîna şi să te prezinţi : Cucu.

A izbucnit în rîs.

— E comic, a spus. Totul devine atît de caraghios.

— E, într-adevăr, caraghios.

— Ar trebui să te însori, a spus. Căsătoria rezolvă multe.

— De bună seamă. Pentru căsătorie însă e nevoie de un costum nou. încă o schimbare. Şi una o anulează pe cealaltă.

A rîs. A spun că-i par un tip cam ţicnit. Era un fel de a zice că mă găsea perfect normal.

— Cînd am intrat aici, socoteam că-mi rămîn, totuşi, cîteva posibilităţi. Acum mai sînt două : să te urăsc sau să mă îndrăgostesc. A trecut jumătate de ceas şi tot ce înainte avea importanţă, mă lasă indiferentă.

— Şi Mierlă ?

— Cine-i Mierlă ? !

Timpul are măsuri diferite pentru fiecare. Prietenul meu, arheologul, înregistra doar trecerea mileniilor. Pentru elefanţii de la etaj, conta schimbarea erelor. Meşteşugarul se tocmea cu ziua. La Bălţăteşti, interesele se precizau din oră în oră. Cate- rina îşi trăia viaţa între două pasiuni. Pasiunile altora. Timpul pentru ea nu avea nici un sens, dacă nu găsea un bărbat să i se devoteze. în apartamentul vecin, liceanul cu psihic infantil, se năştea descoperind concepte. Se năştea, exista frenetic şi sfîrşea dezamăgit săptămînal, conform programei de compuneri a entuziastului Bi- socea.

Pentru mine, aveau importanţă sferturile de ceas. Şi anume acelea în care nu se în- tîmpla nimic : nu suna telefonul, nu primeam vizite, nu discutam remedieri, nu arbitram destine. Un sfert de ceas de singurătate. Nici o agresiune din nici o parte. Cincisprezece minute întregi, ca să pot privi pe fereastră cu ochii minţii şi să mă văd pe mine. Marele ecorşeu lipsit de dureri. Nouă sute de secunde, în care nu datoram nimic nimănui. Răgazul pentru un început şi un capăt. O clipă de adevăr, un gram de verde absolut.

Priveam lacul şi pădurea şi muntele şi, de aproape un sfert de ceas, tăceam. Caterina îşi cuprinsese umerii în mîini şi trupul ei îmi părea nefiresc de mic şi uşo'r. îşi găsi- se un culcuş în sine ca pruncul în pînte- cul mamei.

— Apropie-te, am spus, lipeşte-te de mine. Vino aproape, ca să fiu singur, singur de tot

.Era ultima secundă dintr-un infinit mărginit. Ornicul casei şi-a pornit ticăitul şi pe cadenţa lui banală a răsunat un glas cunoscut:

— M-aţi dezamăgit Bisocea spune că nu vă imit solitudinea nu este pentru spirit ceea ce este săpunul pentru corp nu e destul de remarcabil cine are nevoie de verde absolut vă par într-adevăr un psihic infantil dacă nu de ce sînteţi la fel de stupid ca toţi ceilalţi Bisocea spune să-l imit pe el credeţi că îmi pot forma personalitatea sin- gur numele cel mai masculin e Alexandru puteţi să-mi spuneţi aşa ?

Vorbise mai repede ca de obicei. Ochii îi scăpărau şi prezenţa Caterinei îl întărită. Deşi îşi schimbase numele,

se găsea în- tr-unul din acele momente în care elementul feminin îi hotăra reacţiile. Se purta ca o persoană geloasă.

— Ce mai faci ? l-a întrebat Caterina. Cum merge cu şcoala ?

Mi-a adresat o privire plină de subînţeles şi a început să-l laude :

— Au un profesor foarte ambiţios.

În secunda aceea, liceanul Liviu-Alexan- dru o ura. Fusese îndrăgostit de Caterina cu o clipă mai înainte şi acum ar fi vrut s-o ucidă. Şi-a trecut, conform obiceiului, greutatea de pe un picior pe celălalt, a scuturat capul, ca o sălbăticiune încolţită de vînători, şi a pufnit de cîteva ori, ca şi cum i-ar fi lipsit aerul.

— M-am gîndit la tine, i-am spus, şi am ajuns la o concluzie. Nu ai un psihic infantil. Pe de altă parte, nici, excesiv de maturizat psihic nu pari. Ar trebui să te bucuri : ai exact problemele vîrstei tale. Cît despre solitudine, se pot spune multe.

^E un dat omenesc. Unul extrem de preţios. Intr-un fel, e soluţia în perioadele de haos. Nu poţi evalua corect o situaţie decît dacă ai o anumită distanţă faţă de ea. Orice om e dator cu un punct de vedere asupra propriei existenţe. Or, punctul de vedere nu ţi se dă. Trebuie să lupţi pentru el. Mulţi nu reuşesc să-l exprime niciodată.

— O, a exclamat Caterina, dar vă cunoaşteţi bine. Liviu are acest talent, să stîrnească omul. Cînd te desparţi de el, simţi că-i mai datorezi ceva.

— Ne cunoaştem de patru sau poate de cinci mii de ani. Ne-am întîlnit în unele circumstanţe aparte. Eram cu prietenul meu, arheologul. însoţeam o doamnă. O persoană destul de cunoscută. în Warka, orice s-ar zice, era o personalitate. Eufratul se- revărsase, mirosea a stuf şi a mîl gras, zigguratul marelui An strălucea în soare şi noi ne plimbam pe malul fluviului dis- cutînd despre scurgerea timpului. Cînd, cine crezi că ne iese în cale? Liviu! L-am recunoscut după pijama. Prima pijama din Uruk. Doamna din Warka, îndeosebi, a fost deosebit de emoţionată. S-a albit la chip : albă ca alabastrul.

Liceanul Liviu asculta impasibil. Cred că nici nu mă auzea. în bila lui teşită, acoperită cu un păr sîrmos, de o netăgăduită masculinitate, întrebările îşi urmau şirul ca pe programul unui calculator. I se auzeau pur şi simplu sinapsele lucrînd.

— Ca model, a spus, în vreme ce se îndrepta spre ieşire, Bisocea e destul de remarcabil bărbaţii îşi formează personalitatea alături de femei în singurătate spiritul e liber pot să mai vin ?

Nu i-am răspuns. Nu aştepta un răspuns

.Caterina contempla crengile uscate ale platanului.

— Trei mii de suflete într-un bloc, am spus. Sîntem singuri împreuna.

— Trebuie să te fixezi. Pari să alergi chiar şi cînd stai pe loc, în fond, totul e foarte simplu.

S-a aşezat pe bucata de muşama şi a început să culeagă firimiturile rămase de la micul nostru banchet.

— Unii au mai multă poftă de mîncare decît banchete, alţii mai multe banchete decît poftă de mîncare. Cine a spus asta ? Probabil cineva după o masă îmbelşugată. Dacă m-ar vedea elevii mei I

—- Eşti profesoară ?

— O, nu. Nu-s destul de puternică pentru o meserie de femeie. M-am consolat cu una de bărbat. Sînt inginer metalurgist. Matematică şi oţel. îţi plac matematicile ?

— Singurul avantaj real al vîrstei mele e ca nu mai dau teze. Unii visează călătorii, eu mă chinui visînd logaritmi. Nu m-am descurcat niciodată prea bine, dar nici ultimul n-am fost. Aceasta e pedeapsa pentru oamenii care n-au lucrat cu tragere de inimă la timpul potrivit: se gîn- desc toată viaţa la treburile acelea lăsate la jumătate. îmi place oare matematica ? Poate că pun, ca Liviu, întrebări înopor- tune. în orice caz mi-e greu să evoc ideea de plăcere cînd vorbesc de logaritmi.

— Predau nişte ore la un liceu. N-am fost îndeajuns de mediocră ca să rămîn un specialist. Calculez rezistenţa metalului la încercări mecanice, le vorbesc copiilor despre fluiditatea oţelurilor cu un înalt conţinut de carbon şi despre alte treburi tot atît de captivante. Le spun copii, dar d
ofapt sînt nişte măgari mari. Eu le dezvălui formule de cel mai acut interes ştiinţific şi ci mă dezbracă din priviri. Fiecare în parte e sfios. Ca Liviu. Pentru fiecare în parte, şi mai ales cînd îi scot la tablă, eu nu sînt o femeie, ci instituţie. Toţi laolaltă prind curaj. Sînt zile în care, înainte de a intra la lecţii, stau înaintea uşii închise şi mă gîndesc să renunţ. Sînt zile cînd privirea lor Le scaldă în flăcări.

— Şi profesoara-instituţie se aşează ca tărăncile, jos, pe duşumea, mănîncă slănină cu ceapă şi bea vin direct din sticlă.

— Astăzi am făcut o mulţime de lucruri de care nu mă mai credeam în stare. Oare îmbătrînesc ? Oare întineresc ? De cît timp am intrat aici ? E absurd.

— ...O forţă mai puternică decît noi.?. Ştiu ce ai să spui. Vei spune că nu-ţi poţi explica, dar că simţi ceva special. Femeile simt întotdeauna ceva special.

— E mult mai grav : nu simt nimic special. Şi asta îmi place : mă duce valul. Miros a ceapă îngrozitor. Pricepi ce se în- tîmplă ? Eu nu mănînc niciodată ceapă ! Sînt foarte burgheză : ţin să miros a „Cha- nel". O să miros a „Chanel" chiar dacă voi lucra la Salubritate. Şi uite, put a ceapă.

Meşteşugarul apăruse, cum îi era obiceiul şi o asculta. îi băusem vinul şi ne iertase, îi mîncasem rezervele de slană şi trecuse cu vederea, îi răscolisem prin ladă şi era dispus să uite. Dar ceapa era elementul cheie al meselor sale şi se simţea obligat să-i apere prestigiul :

— Ceapa de apă, coniţă, nu miroase. E pentru regi. Mulţi vede, puţini cunoaşte.

A încuiat lada şi a verificat trăinicia balamalelor. Era plină de lacăte şi bala-

male ca o armură. Ludovicii, îndreptîndu-se spre eşafod, nu arătau mai multă demnitate, mai mult abandon în fatalitate ca meşterul părăsind odaia.

— Absurdul, a spus Caterina, constă în aceea că lucruri fără nici o legătură între ele şi chiar fără sens îmi par pline de înţeles. Mă găsesc într-o casă părăsită de stăpîn, sînt o femeie abandonată, omul pentru care aş fi fost în stare să fac totul a şters-o fără urmă, în jurul meu aflu numai ruină.

Am corectat-o.

— Nu ştii Să priveşti. Nu-i vorba de o casă părăsită, ci de una abia dobîndită. Pentru a o cumpăra mi-au trebuit curaj şi fantezie. Un apartament pentru persoane rafinate : cu şemineu, coloane de marmură şi mobilier stil. O vilă splendid situată. Vîntul aduce aerul rece şi pur al munţilor, copacii foşnesc şi se oglindesc în lac. Văzutul se învaţă. Cu secole în urmă exista un fel de confrerie. Se chema „fraţii care văd". Ştiau să vadă esenţa în contul celorlalţi. înveţi, de asemenea, să simţi. Mirosul cristalin al lacului îţi biciuieşte memoria. Centrii de multe milenii adormiţi ai ^scoarţei cerebrale se curăţă de rugină şi nările ţi se inundă de parfumul vîscos al Eufratului. E sezonul marilor revărsări, a- pele rod zidurile de chirpici ale palatului din Eanna, lutul se întoarce în lut, timpul se ferecă-n lucruri, carnea fragedă a frumoasei din Warka se pietrifică.

Omul era îmbrăcat cu pufoaică şi pantaloni din postav ţărănesc. Căciula soldăţeas-

că, tocită şi cu urechile lăsate, îi acoperea jumătate din chip, c6alaltă jumătate era a- coperită de ochelari. În picioare purta bocanci, la gît îşi răsucise un fular, iar mij-locul şi-1 încinsese cu un brîu. Sub pufoaica încheiată strîmb la doi nasturi, se vedeau mai multe pulovere, trase unul peste altul. Şi-a scos o batistă şi şi-a trecut-o, foarte preocupat de operaţiune, peste faţă. Batista de stofă îi înroşise obrajii ca după o frecţie bună. A adus cu el un val de aer rece sau cel puţin aşa mi s-a părut, fiindcă m-am tras instinctiv lîngă calorifer. Era o toamnă blîndă, un anotimp coalizat cu săracii, reumaticii şi persoanele cu melancolii pluvioase. De mult nu mai fusese o toamnă atît de lungă şi cuviincioasă. înfăţişarea oaspetelui te făcea să te gîndeşti la şantiere izolate în munţi, la mine deschise în condiţii eroice, la barăci umflate de ploi, la păduri în curs de defrişare, la baraje uriaşe spre care duc drumuri desfundate, ameninţate de îngheţ. îţi venea să-l inviţi la gura sobei şi să-i oferi un ceai fierbinte.

Locuiam însă într-un bloc, drumurile oraşului fuseseră asfaltate toate, vremea era mai degrabă caldă şi prin apropiere nu e- xistau nici baraje, nici exploatări carboni-fere sub cer deschis.

— Uneori, i-am spus Caterinei, imaginaţia noastră o ia razna.

— Frate care vezi, mi-a răspuns ea, de data asta imaginaţia ta n-are nici un merit. Dumnealui e plutonierul Căpitănescu. Un fel de purtător de cuvînt.

— Ii reprezint pe cetăţenii proprietari, a precizat plutonierul reformat. Am dator ria să întreb

.— Păi, am zis înlr-o doară, întreabă. Dar caută şi un om ca să-ţi răspundă. Altfel te trezeşti vorbind singur şi te retrogradează. într-o bună zi, eşti caporalul Pluto-nierescu şi habar n-ai să ai din ce ţi s-a tras.

— E un moşulică de treabă, mi-a şoptit Caterina. încearcă şi fii mai amabil. Se spune că e suferind. N-are voie să se enerveze.

— De acord, am zis, accept să fiu chestionat. în faţa cetăţenilor proprietari nu am secrete. Cu o singură condiţie : să pun şi eu o întrebare.

— E dreptul dumitale, m-a lămurit, excesiv de amabil,

purtătorul de cuvînt. E conform regulei : fiecare pune o întrebare.

— Cum ai intrat ?

— Cum intră toată lumea. S-a uitat în spate şi a arătat spre uşă : pe acolo.

— Pare firesc, am spus, atîta doar că uşa era încuiată.

— Oare ? s-a minunat Căpitănescu şi a transpirat brusc. Oare să nu fi băgat eu de seamă ?

— Aşa se explică, am zis, era încuiată, dar n-ai băgat de seamă. Dacă erai mai a- tent, ar fi trebuit să suni, să aştepţi să apar, să te întreb cine eşti şi ce vrei, să mă întreb dacă e cazul să te primesc. Numai treburi în afara regulei. Ori, regula e că am dreptul la o întrebare şi pe aceea am epuizat-o.

— Cum să vă explic, mi-a spus oaspetele, sîntem un bloc onorabil. Uşa de la intrare se închide la ora zece seara fix. Avem copii, unii bărbaţi sînt în delegaţie. Avem televizoare, frigidere, aragaze şi alte lucruri de valoare. E bine să ştii cine

"îţi e vecin. Dacă nu ştii, se pot întîmplă multe.

— Se pot întîmplă şi dacă ştii, dar asta ar fi o altă chestiune. Chestiunea care te priveşte e că dumneata ai mare talent de logician. îngăduie-mi încă o întrbare : ştii ce-i acela un logician ? Un om care stabileşte condiţiile corectitudinii gîndirii, a formelor şi a legilor generale ale raţionării juste. Dumneata stabileşti acestea şi- nu-ţi dădeai seama. Eşti un titan al raţionamentului just. Domnule Leibniz, apartamentul meu are numărul 172. Dat fiind că în dreapta mea se găseşte apartamenul 173, oare ce număr are apartamentul din stînga ?

Plutonierul Căpităneşcu şi-a scos batista şi şi-a răzuit cu ea fruntea. Partea care ieşea afară din căciulă. S-a uitat la mine, lung, a privit apoi, căutînd parcă un sprijin, spre Caterina, a mişcat buzele, socotind ceva şi, cu un aer revelat, a strigat:

— Apartamentul din stînga are numărul 171.

— Corect, am spus. În bloc există douăsprezece scări. La fiecare scară sînt zece etaje. Pe fiecare etaj, patru apartamente. Cu totul, 480 de apartamente. În fiecare apartament locuiesc în medie patru persoane. Dacă scădem minorii, vîrstnicii senili, indivizii cu antecedente penale, handica- paţii mintali şi locatarii a căror onorabilitate nu e tocmai fără pată, dacă, în fine, te scădem şi pe dumneata, putem socoti, rotund, o sumă de o mie de întrebări.

— De ce să mă excluzi pe mine ?

— Fiindcă ai pus două. Ţi-ai consumat dreptul şi pentru următorul nou venit. Ce vor, prin urmare, să ştie cetăţenii onorabili din bloc ?

Moşul s-a uitat iarăşi la Caterina. Şi nu era deloc moş. îl trădau ochii, pielea de pe mîini, mişcările. A dat jos telefonul de pe taburet şi s-a aşezat oftînd din greu. Şi-a cuprins capul în mîini şi a început să se clatine :

— Plutonier Căpitănescu, mi-a zis medicul, nu te enerva, şi ai să trăieşti o mie de ani. Ai nervii tociţi. Ai grijă de ei. Gata, ţiuie ! Doamne, ce mai ţiuie ! Vine de peste tot!

Se clătina, se văita, îşi masa tîmplele şi, ca din întîmplare, îmi arunca priviri mustrătoare. Caterina a trecut în spatele lui, i-a scos căciula şi a început să-i frecţione- ze, cu gesturi materne, ceafa, gîtul, ploa- pele, fruntea.

Ivit din neant, grav şi îndatoritor, meşteşugarul l-a chestionat complice :

— Cînd ţiuie, auzi şi altceva ?

— Fel de fel, a răspuns în transă plutonierul reformat. Şi am atita treabă, şi oamenii aşteaptă.

— Gata, am spus. Să nu-i lăsăm s-aştepte pe cetăţenii onorabili.

— S-au întîmplat o mulţime de lucruri în bloc, l-a scuzat Caterina. Poate că e cam exagerat, dar dacă te străduieşti să-i înţelegi, devii mai amabil. E tot avutul lor aici. E liniştea căminului lor în joc. O servitute, dar şi un avantaj. Te ajuţi la nevoie.

— O ! am confirmat, dar cîte nu s-au întîmplat. Multe sînt cunoscute şi în oraş. Multe sînt ştiute în toată ţara. Un locatar beţiv a spart o veioză. Un altul, violent, a maltratat o bătrînă. Un lacom a furat un jambon. Un domn în vîrstă a zgîriat peretele. O femeie perversă a scris ceva în

lift. Sînt cîţiva care obişnuiesc să stea mai mult în pat. Iar alţii cîţiva nu pot sa adoarmă. O mamă imorală a fugit cu un tată imoral. Copiii lor, un băiat de patruzeci de ani şi o fată de treizeci şi opt, complet lipsiţi de mijloace, au rămas în seama administraţiei. Un fiu imoral s-a căsătorit şi şi-a a- bandonat părinţii. Trişti şi cu mijloace puţine au rămas de asemenea în grija comitetului de bloc. O băbuţă s-a exprimat nedesluşit faţă de un părinte. La scara A locuieşte un tip care n-a fost văzut niciodată cu pantofii făcuţi. La scara G un tînăr care nu vrea să poarte cravată. Şi toate pentru că n-au fost toate cunoscute din vreme.

Plutonierul la pensie a deschis ochii. Ţintea în gol şi vorbea singur :

— Nu trebuia să mă enervez.

— Mai auzi ceva ? s-a interesat cu o nuanţă sadică în glas meşteşugarul.

— M-am liniştit.

— Se explică, l-a asigurat micul Arnold. E de la marele Arnold. Au loc nişte fenomene. E foarte greu să ştii ce vrea şi ce poate fiecare. E atît de greu, încît nici nu merită să te zbaţi să afli. Cînd o să terminăm cu zugrăvitul, o să te chemăm.

L-a ridicat binişor, ca pe un olog, şi s-a asigurat că e în stare să se ţină pe picioare. Cu o mînă îl împingea către uşă, cu cealaltă ridica receptorul telefonului.

— Sîntem Baza, a zis el.

— V-am trimis repartiţia, l-a informat rece vocea femeii-bărbat. Ca să nu mai fiţi cărpănoşi. Aşteptăm sîrmă. Cu cine am vorbit ?

— Cu secretara, a răspuns de-a dreptul glacial meşterul.

A închis telefonul şi a cugetat :

Domnu', ai făcut cea mai grozavă a- facere. Ai cumpărat o casă goală de la unul care ţi-a vîndut-o plină.

Era un omuleţ atît de perspicace, încît te puteai întreba dacă exista cu adevărat. Era laborios şi absent, grăbit şi încet, prezent în tot locul şi lipsă în tot locul, îmi era devotat şi m-aaşteptam să mă încarce la preţ, pricepea totul dintr-o privire şi ră- mînea opac la toate, se învîrtea fără rost prin apartament şi în urma trecerii sale toate căpătau un rost. Era fratele care vede şi începeam să-i fiu îndatorat mai mult de- cît îmi îngăduiau punga, educaţia şi starea 'sufletească.

— Mă pricep la o mulţime de treburi, i-am spus, dar unul singur nu ştiu să-l fac : să dau pe cineva afară. Am preferat întotdeauna cealaltă soluţie : cel care a ieşit afară am fost eu.

— Sînteţi o persoană foarte învăţată, a mormăit, meşterul. Nu v-a mai rămas să în- văţaţi decît un singur lucru : să vă apăraţi de dumneavoastră.

— Cum aş putea s-o fac ?

— E un mare noroc, domnu' să te naşti prost : în fiecare zi înveţi cîte ceva. Eu umblu prin casele oamenilor şi învăţ că oamenii se împart în două : unii, înainte de a face un lucru, vor să-1 cunoască. Şi îl cunosc atît de bine că le piere pofta să-l mai facă. Alţii îl fac şi gata. Şi iese întot- deauna mai bine. După ce muncesc toată ziua şi dau la rindea nişte scînduri şi fac din ele o masă, aşa cum ştiu eu că trebuie făcută masa, mă uit la ea şi mă minunez : e ca şi cum aş vedea-o pentru prima oară. Deştept eşti, mă Dumitre, îmi zic,
uite ce-au scos mîinile astea ale tale, care nu gînclesc. Iar capul, carp gîndeşte, n-a dat decît nişte idei negeluile. Aşa adorm bine şi, cînd mă trezesc, mai croiesc o masă. Am domnu' o poftă nebună să dau la rindea. Creşte talaşul şi simt că iert totul.

A încuiat lada şi mi-a comunicat marele secret al meseriei sale :

— Gata pentru azi. Dacă ziua se încheie bine, înseamnă că ai început-o bine. Dom- nu', ia aminte, eu nu trişez : îţi las casa goală.

M-am uitat după Caterina.

— A plecat, a zis meşterul. A plecat, pur şi simplu, Aşa fac femeile. Le place să înceapă cu sfîrşitul.

— De la o vreme, am spus, încep un lucru şi-i ca şi cum l-aş sfîrşit. Ar trebui să zidim ferestrele şi uşile. Să zidim gurile de aerisire. Să scot telefonul din priză.

— Atenţie la vas, a zis meşterul înfun- dîndu-şi basca pe cap. Te las singur şi n-aş vrea să-1 spargi. Degeaba zidim ferestrele şi uşile. Eşti cam artist, domnu'.

A completat cu un glas încărcat de consideraţie. Un soi de consideraţie rece, ca în faţa a tot ce-i inevitabil :

— Artiştii şi artileriştii.

— Dar şi baptiştii, coriştii, copiştii, soliştii, moraliştii, budiştii, gorniştii, eseiştii şi teteriştii.

M-a ascultat cu răbdare şi respect. Ii citeai respectul în ochi aşa cum citeşti prima pagină a abecedarului. Nici un gînd ascuns. Numai text şi nici un dram de sub- text.

— La noi, a zis meşterul, la artilerie, cînd aveam ceva în faţă, ca de pilda un

deal şi nu vedeam să ochim înainte, ocheaţi) înapoi şi apoi întorceam tunul.

O pendulă a bătut de douăsprezece ori. în mii de apartamente, în linişte înfundată, care domnea în odăi, mii de pendule i-au răspuns înfiorate, toropite de sunet. Fierul răspîndea în betoane o vibrare subţire, prielnică tihnei şi aşteptării. îmbrăcat cu pardesiul şi cu pălăria pe cap, stăteam de ceasuri întregi, ţeapăn ca statuia unui faraon în exerciţiul sacralităţii sale, pe taburetul acela incomod şi priveam încordat înapoi pe durata a cincizeci de ani, ca să pot vedea cîţiva paşi înainte. Era miezul nopţii, înaintea mea se aşterneau ceasuri lungi de întuneric, timpul se măcina încet, telefonul amuţise de mult, liceanul Liviu vorbea în somn, îi auzeam, prin pereţii subţiri, interogaţiile, un recitativ pasionat şi cast în faţa unei săli părăsite de public ; spectacolul se încheiase de mult şi întrebările lui se întorceau în ecou istovindu-i trezia masculină.

Prin uşa deschisă spre hol lovea pieziş lumina unui bec. Fantomele diurne se adunaseră în culcuşuri, fantomele nocturne prindeau să bîn- tuie. Una din ele, cu înfăţişarea unui bărbat înalt şi slab, atît de slab încît raza gălbuie a lămpii de veghe îi lingea şoldurile şi i le topea tocmai so-sea. O fantomă de gata, îmbrăcată în haine de gata, luptînd să deosebească, prin lentilele cu multe dioptrii ale unor ochelari mici şi rotunzi, forma obiectelor. Un individ stîngaci, tîrînd după el o gean
-tă mare şi grea, semănîncl cu un acordeon deschis. Cunoştea, s-ar fi zis locul, dar se temea să înainteze. Umbra i se desfăşura lălîie pe toată lăţimea camerei şi continua pe pereţi. A rămas ţintuit în golul uşii : se temea să înainteze, şi nici drumul înapoi nu mai putea să-l facă. A deschis gura şi a chemat :

— Mierlă...

îmi simţise prezenţa şi glasul îi era înmuiat de teamă. A repetat chemarea. Cineva îi proptise un revolver în ceafă, în pîn- tec simţea vîrful criminal al unui cuţit, tavanul

avea să se prăbuşească dintr-un moment în altul, şansele lui de a scăpa viu erau neînsemnate. Cînd a zis, pentru a doua oară „Mierlă !..." vocalele i s-au lipit, uscate, ca frunzele toamna, de cerul gurii.

M-am ridicat de pe taburet şi am aprins lumina. Lunganul avea expresia unui iepure prins pe-o şosea în lumina farurilor. I-am smuls din mînă geanta şi l-am împins spre scaun. I-am luat şapca din cap şi am atîr- nat-o în cuier. I-am dat de cîteva ori ocol, ca să-i fie limpede că vreau să ştiu totul despre el.

— Mierlă a şters-o, am spus.

— Dumneata... a zis sfios ochelaristul, dumneata... nu eşti Mierlă ? !

— Eşti isteţ. Motivul pentru care nu sînt Mierlă e simplu : sînt Cucu. Ion Cucu. Proprietarul acestui apartament. Am un contract.

I l-am dat şi a început să-l citească.

S-a luminat la chip şi mi-a înapoiat contractul cu un zîmbet suspect de sincer.

— Asta, a spus, nu e posibil. Am să-l aştept.

C-da 172 coala 10 21

7S-a uitat după geantă, a tras-o lingă cl, m-a privit oarecum amuzat şi oarecum prevenitor şi şi-a încrucişat mîinile pe piept, ca unul pentru care se explică dintr-o dată totul.

Chipul său mărturisea ceva din îndîrjirea senină a primilor creştini. A precizat, cu un ton confidenţial şi patetic :

— Nu cred !

Un credincios ce-şi clama necredinţa.

— Uite, l-am prevenit, n-am cum să te împiedic să aştepţi. Mi-ar veni greu s-o fac. Credinţa mută munţii. Dumneata n-ai stofă de artilerist. Dumneata nu priveşti înapoi, ca să vezi înainte. Dumneata, omule, pui mîna pe cazma şi sapi ca să muţi din loc muntele. Dacă ai avea curajul să te opreşti niţel din săpat şi ai privi înapoi, l-ai zări pe Mierlă. Fuge de 1B scapără căl- cîiele şi nici nu priveşte în urmă. Nu bă-5nuieşti cîţi am avea motive să-1 prindem. E prea departe, însă. Dacă făceai afaceri cu el, e grav ; să ştii că a plecat cu banii.

— Nu-i vorba de bani, a zis ochelaristul cu dispreţ. Nu ştiu dacă înţelegeţi. Cu ce vă îndeletniciţi ?

— Ca toată lumea. îmi cîştig pîinea.

— Dacă aţi şti matematică, v-ar fi simplu să înţelegeţi...

— Dacă aş cunoaşte matematică, aş rupe contractul de proprietate, ţi-aş cere iertare că mă găseşti aici şi aş pleca în pelerinaj să ţi-1 găsesc pe Mierlă. Dar nu ştiu. Te afli în casa mea, omule, şi dacă nu te dau afară e fiindcă sînt plin de prejudecăţi.

— E din cauza educaţiei, mi-a explicat noul martir al credinţei. Cunosc acest fel de complex. Eu însumi sufăr că nu sînt în stare să rezolv practic unele situaţii. Nici

dumneavoastră nu aveţi simţ practic, nu-i aşa ? Am bănuit. Vă deranjez, totuşi, foarte mult ? Aş putea să aştept în hol.

— Citeşti ziarele ?

— Uneori.

— Ar trebui să le citeşti zilnic. S-a scris de curînd despre doi fraţi siamezi. La un moment dat, unul s-a plictisit de celălalt. În timp ce fratele lui dormea, a luat un cuţit şi şi-a tăiat porţie întreagă : doi rinichi, un ficat, buricul şi toate cele trebuincioase. Iţi imaginezi ce surprins arăta siamezul somnoros cînd şi-a dat seama că nu-i mai rămăsese aproape nimic.

Lunganul s-a ridicat de pe scaun şi a umblat în geantă. S-a apropiat de un perete, l-a examinat şi, asigurîndu-se că are spaţiu suficient, a trasat, cu un cărbune, un cerc. Avea o linie sigură şi cercul se închidea perfect. S-a dat doi paşi înapoi şi şi-a privit opera critic.

— Ce vezi ? m-a întrebat.

— Un individ care-mi mîzgăleşte pereţii. Făcînd abstracţie de aceasta, văd că individul a izbutit să realizeze, fără compas, un cerc perfect. Asta le reuşeşte persoanelor exersate sau celor cu un creier deficient. învaţă să deseneze un cerc şi-l desenează pe ziduri cu precizia unei maşini.

— Sînt o persoană care a exersat, mi-a zis fără pic de maliţie lunganul. Acum, iată, o altă figură. Ce am desenat ?

îi ieşise un pătrat cu laturile egale şi unghiurile perfect drepte.

— Tot datorită exerciţiului ?

— Exerciţiu şi talent.

Şi-a contemplat din nou opera şi a spus :

— Postulatul al cincilea al lui Euclid, trisecţiunea unghiurilor, dublarea cubului, transcendenţa numărului pi, cuadratura cercului. Matematica ridică unele... dificultăţi.

— Ca, bunăoară, Teorema lui Fermat.

M-a privit atent. Avea o bănuială, dar era prea bine educat ca s-o exprime.

— ...Şi Teorema lui Fermat. Sînt mai multe asemenea... dificultăţi. O parte din matematicieni continuă să-şi bată capul cu ele, pe cînd cealaltă parte a renunţat.

— Singura problemă ar fi că numărul celor care nu mai că au renunţat, dar nici nu concep să caute soluţii acolo unde nu există soluţii, îl întrece categoric pe al fermatiştilor, al celor care visează celebritatea ca urmare a rezolvării cuadraturii cercului şi al tuturor maniacilor drumurilor închise.

— în matematică nu există drumuri închise. E o problemă de timp.

A făcut o pauză, a meditat mult, dacă e util să dezvăluie şi a doua condiţie, după care a zis încet:

— O chestiune de timp şi de talent. Din nefericire, aşa-numitele utopii matematice sînt abordate ori de pripiţi, ori de persoane cu talent mediocru. Ori, pur şi simplu, de oameni fără har.

— Ca, de exemplu, Mierlă.

Lunganul şi-a muşcat buzele. S-a înroşit şi a rostit cu reproş :

— Mierlă are geniu. Nu cunosc un om mai răbdător ca Mierlă. Aş vrea să fiţi mai explicit, cînd vreţi să spuneţi ceva despre el. Ar fi bine să nu mai spuneţi nimic. E prietenul meu şi, cînd e insultat, sufăr. Eu ştiu să apreciez o prietenie.

— Eşti atît de supărat încît ai fi în stare să pleci.

— Insolenţa dumneavoastră nu mă răneşte. Despre mine puteţi să spuneţi orice. Despre Mierlă, nu. Nu vă permit!

L-am asigurat că respectam sentimentele sale de prieten. I-am mai spus că în privinţa geniului matematic al numitului Mierlă eram sceptic :

— E un fermatist convertit. A priceput că Teorema lui Fermat e o capcană pentru maniaci şi un drum închis şi a şters-o. S-a lepădat de dumneata fără nici o remuş- care. E un tip practic. Şi un laş. Nu-1 insult. Am dovezi.

Lunganul mi-a mărturisit niţel strîmto- rat :

— Am renunţat la Teorema lui Fermat de vreo zece ani. E un secret al nostru. N-aş vrea să mă contrazic, dar mă tem că e, într-adevăr, un drum închis. Mă rog, să nu zicem închis. Să convenim că nu sîn- tem încă pregătiţi s-o abordăm.

Şi cu un aer extrem de confidenţial a adăugat :

— Şansa noastră a fost că ne-am axat pe rezolvarea cuadraturii cercului. Un mare moment de inspiraţie. Practic, avem soluţia. Sîntem, cum s-ar zice, la un pas.

— Doar atît ? !

— Există ceva mai rău decît moartea, a cugetat al doilea fermatist convertit. Ridicolul. Să nu te stimeze ai tăi, e suportabil. Dar ca să fii considerat un ratat de colegi, e peste puterile omeneşti.

— Aţi avut, fără îndoială, noroc. Un noroc unic. Să rezolvaţi, cu rigla şi compasul, o problemă pe care, de mii de ani, milioa-

ne de rigle şi compasuri s-au tocit şi s-au umplut de ridicol.'

Lunganul strălucea de mîndrie. Era propriul său monument. Ii mai lipsea soclul.

— Sîntem, practic, la capătul drumului. Am convenit să mai verificăm o dată totul înainte de a scrie comunicarea. Sînt foarte emoţionat. Mierlă o să mă sune dintr-o clipă în alta. O simt. Sîntem legaţi pe viaţă.

încă un om de care îmi era milă. Mă copleşeau sentimente pravoslavnice şi nu era nimic de făcut.

— Du-te la bucătărie, i-am spus. Găseşti acolo un coş de hîrtii. Au rămas de la Mierlă. A verificat *fără dumneata.* E clar, n-aţi rezolvat cuadratura cercului. Mierlă a şters-o. E liber. O ia de la capăt. De la capătul capătului. De la capătul capetelor. Eşti, totuşi, un om cu şansă. Norocul dumi- tale se cheamă postulatul al cincilea al lui Euclid.

Dimineaţa, odată cu răsăritul soarelui, din adîncurile miloase ale fluviului urcau miasme acide şi fumegoase. Mirosul dulceag şi greţos de scoică putredă şi de stuf topit, respiraţia unei paste veşnic forfotitoare, aşteptînd de pe aiurea o scînteie ca să pornească marele pîrjol, duhoarea aceea groasă avea asupra lui Urnigirsu un efect ciudat; îi venea să o rupă la fugă, să-şi primenească plămînii arşi de boarea sulfuroasă a zorilor cu aerul sticlos şi ozonat al muntelui şi, sub presiunea unei nevoi la fel de viguroase, o dorinţă clamînd din toată carnea lui ostenită, copleşită de ceasurile lungi ale nopţii, poftea să se ascun-

dă în ape, sub plapuma în fierbere a mîlu- lui. îl chemau acolo amintirea peştilor, cu care se hrănea şi ale căror sucuri i se in- siunau în limfă, a undei pe care o sorbea şi în care se îmbăia, a lutului din care-şi ridicase casa. Era şi el, sfetnicul regal Ur- nigirsu, un dar al fluviului şi dacă mintea omenească se credea mîntuită de trecut şi atît de mîndră de celesta aşezare a fibrei ei delicate, trupul îndeosebi în clipele de saţ ale primei raze din zi, tînjea la clipa, semănată în pîcla trecutului, cînd peşte fusese, şi os de unicorn, şi gelatină vie.

Urnigirsu s-a frecat îndelung şi cu o plăcere culpabilă la ochi. Perdeaua ce acoperea fereastra luase parcă foc. Lumina de afară lupta să răzbată în cameră şi sabia ei alb-portocalie tăia în întunericul odăii un coridor. Firele de praf ce pluteau în aer, aveau în mişcarea lor dezordonată ceva vesel, o veselie cuviincioasă, stingherită de înfăţişarea mai degrabă pauperă a locului : un cuier simplu de lemn, o grămadă de lucruri strînse în mijlocul încăperii şi acoperite cu o ţesătură veche, o masă simplă, cu picioarele uşor galbate, aşa curii întîl- neşti la slujbaşii cu oarecare stare, ceva de bun gust, o ocazie, în fine, unul din obiectele desperechiate, de care te ataşezi şi nu- ţi mai pui niciodată întrebări asupra valorii şi a rostului.

Pe unul din pereţii de multă vreme ne- văruiţi ai camerei şi anume pe cel binecu- vîntat de raza stingheră a răsăritului, se vedeau, triumfînd într-un cîmp semănat te- nace şi confuz cu fel de fel de semne, un pătrat şi un cerc.

Urnigirsu a săltat o clipă perdeaua şi lumina a 'spălat violent întreg peretele :

desene puzderie, schiţe geometrice de toate stările şi mărimile, mîzgăleli în vîrful cărbunelui, ca atunci cînd, ignorînd circumstanţele, te laşi în voia unei inspiraţii cotropitoare. O infinitate de figuri din familia cercului şi a pătratului, apoi arce şi unghiuri, linii intersectate, calcule.

Urnigirsu s-a apropiat de perete şi a cercetat, printre pleoapele abia deschise ale ochilor săi obosiţi, cîmpul de luptă, aglomerarea — fără început şi fără margini — de urme, dezmăţul armatelor de semne şi înscrisuri, relieful fin al tuşelor de cărbune, în jurul mesei se vedeau, de asemenea, în mare neorînduială lucrurile cu care-şi cheltuia Urnigirsu noaptea : rigle, compase, cărţi, foi rupte şi mototolite.

Urnigirsu a căscat şi şi-a trecut degetele peste faţă. Ii crescuse barba şi acesta era, la drept vorbind, singurul lucru care-i dădea o uşoară senzaţie de inconfort.

S-au auzit, mai întîi încet, aproape sfielnic, pe urmă insistent o serie de bătăi în uşă şi Urnigirsu şi-a examinat ţinuta. Hainele îşi păstrau linia, nimeni n-ar fi putut spune că nu se îmbrăcase cu abia cîteva clipe mai înainte, nimeni nu vădea mai multă rigoare în întreaga sa înfăţişare. O rigoare aproape pedantă, pe care dezordinea camerei şi mai ales urmele hărţuielilor de peste noapte cu o materie atît de ingrată, geometria, o accentuau într-un chip a- vantajos. Prestanţa rece a înfăţişării sale justifica toate neglijenţele locuinţei. Exista, s-ar fi zis, pentru tot ce părea amînat acolo, o raţiune supremă, o motivaţie subtilă şi totuşi energică ,- era de-a dreptul o impietate să-i cauţi sensul.

Omul care intrase în cameră, fără să aştepte a fi invitat era, din păcate, un specimen înzestrat, în această privinţă, cu opinii nete. Pe una, a formulat-o prompt :

— Un perete, domnu', e un perete.

A privit aglomerarea abruptă de schite şi calcule şi tot ce-a gîndit, contemplîn- du-le, a concretizat în trei cuvinte :

— Domnu', începem văruitul !

— Sînt Urnigirsu, i-am spus, sfetnicul marelui Eanna. Şi nu-ti îngădui să mă tulburi. Sînt aproape de capăt. Un singur pas. Am nevoie de toate astea, de acest perete. îti cer o zi.

Meşterul a descuiat lada, a scos din ea halatul său albastru, o scară de zugrav, un vermorel, o schelă universală cu motor e- leclric, o betonieră, o groapă de stins varul, o macara de dimensiuni medii şi o teslă. Se găsea îhtr-unul din acele momente în care meseriaşul îl domina pe dialectician.

— O zi, a spus el grav, e o zi.

— îţi cer o oră. în definitiv, e casa mea.

— O oră, a rostit cu un glas egal, străbătut de suflu sacru meşterul, e o oră. Cînd n-o cîştigi, înseamnă că o pierzi. Şi timpul, domnu', e tot ce am mai bun.

Murea un meşter, se năştea filozoful. Mureau şi se năşteau mereu. Ca timpul într-o clepsidră : acelaşi şi mereu altul.

— O oră, am spus, şi o zi. O stăptămînă, o lună şi un an. Un deceniu pentru Teorema lui Fermat, un mileniu pentru o idee. Tot ce contează e mintea noastră. Femeia e creaţia unui creier de bărbat. Din coasta creierului meu s-a zămislit Eva. Niciodată frumoasa din Warka n-a fost mai vie ca a- cum, nimeni n-a imaginat-o mai intens de-

cît mine.

L-am cuprins după umeri, aşa cum iei pe cineva ajuns la o încrucişare de drumuri ca să-1 îndrepţi, fără să-i provoci suspiciuni, pe calea cea bună şi i-am mărturisit o taină :

— Bătrînul Şinkaşid, regele din Eanna... Ascultă-i paşii. Trebuie să-1 auzi. N-au trecut decît cinci milenii. îşi tîrăşte oasele neputincioase pe piatra răcoroasă a pardoselii. îşi simte sfîrşitul. Secundele se scurg, secundele bicisnicei sale existenţe, şi susurul lor în urechi e muzica clipei celei veşnice, spre care se îndreaptă. Dacă ar fi mai tînăr, ar şti s-o ia de la capăt.

Meşterul răzuia, pornind de la colţuri, peretele ; începuse să-1 cureţe de huma veche şi să-1 spele. Umbra perdelei cădea la graniţa cîmpului cu desene şi meşterul, din umbra deasă a colţului, îmi arunca priviri de naufragiat. Se temea să treacă linia de lumină.

— O femeie, a glăsuit el hîrşîind şpa- clul pe tencuiala pietrificată, e o femeie. Una vie, vreau să zic. Eu, domnu', dacă mă crezi, n-aş da afară din casă o femeie. O muiere de alabastru, oricît ar fi ea de arătoasă...

— Omule, l-am lămurit, nu dau pe nimeni afară. Fiindcă n-am de gînd să las pe nimeni să intre.

— Femeia aceea, a insistat meşterul. A- ceea a lui Mierlă. Cînd păţeşti ce-a păţit dumneaei...

— Omule, am zis, e vorba de un principiu. Un principiu e ceva viu. Tot atît de viu ca un om. Murim şi tot ce rămîne după noi sînt principiile. Ca o luminiţă ; abia o deosebeşti, departe, departe de tot în crucea
nopţii. E chiar speranţa. Eşti îmbrîncit, dat în lături din drum, le trezeşti legat fedeleş, garnisit ca o friptură de iepure, cu o grămadă de legume indigeste. Şi ştii cum e : iepurele fript, nenorocitul, se ataşează de legumele astea. Pentru că sînt acolo. La urma urmei, te poţi şi îndrăgosti, fiindcă n-ai încotro. Ştii, omule, cînd tragi la galere şi vine unul şi-ţi spune că eşti liber, scoţi întîi nasul pe puntea corăbiei şi tot ce vezi te năuceşte : marea luceşte şi-ţi tulbură vederea, vuietul depărtărilor îţi zgîrie timpanele mortificate, vîntul îţi linge pielea neînvăţată cu aerul proaspăt şi atingerea e dureroasă. Tot ce e bun pentru omul de afară, pentru tine e chin şi nestare. Ajungi să

iubeşti răul pe care ai apucat să-1 cunoşti pînă la capăt. Şi, ce-i mai grav, e că dispare luminiţa, sclipirea himerică a fundului de noapte 1 Ea e, de fapt, tot a- colo, numai că ochii tăi au slăbit. Trebuie să-ţi imaginezi că există, să începi să crezi în ceva ce n-ai să vezi niciodată.

Eu am găsit un mod de a fi definitiv în tot ce întreprind : schimbarea 1 Cum simt că mă ataşez, o rup la fugă. Şi licărul reapare. E tot atît de departe, dar se vede. Cînd te decizi să fugi mereu, e important în ce direcţie porneşti. Artileriştii au găsit soluţia : ochesc înapoi. Prietenul meu, arheologul, are şi el o rezolvare : timpul se scurge într-un sens, el goneşte în celălalt.

Vorbeam de unul singur, cuvintele se topeau fără sunet în fraze, ultima vocală îşi consumase ecoul de multă vreme, gîndu- rile îşi urmau destinul, fiecare afirmaţie venea pe lume, ca siamezii, ascultînd cu negaţia ei bătăile unei singure inimi, meşterul rîcîia cu îndîrjire în acelaşi loc, a-
proape să străpungă peretele, cîmpul sacru al geometriei cuadraturii cercului îi bloca iniţiativa, dacă nu-1 opream ar fi fost în stare să sape, cu şpaclul, o gaură adîncă, atît de adîncă încît puteai coborî în primele zile ale civilizaţiei sumeriene. Micul Arnold scobea tencuiala ca un arheolog şi sedimentele ei dădeau la iveală iubiri trădate, trăiri confuze, stratificate haotic, do- rinţi reprimate, idealuri ciobite.

— Bisocea e mărginit oare solitudinea e un subiect potrivit pentru o compunere cu rol didactic tata îmi interzice să vă vizitez trebuie să ne luăm drept ideal părinţii cine are nevoie de un verde absolut dacă vă bateţi joc de mine să nu aşteptaţi să vă salut gravitatea excesivă e la un adolescent o probă de infantilism psihic cum poţi să-ţi dai seama că eşti normal dacă eu sînt normal rezultă că Bisocea are un psihic infantil de la ce vîrstă e recomandabil să te îndrăgosteşti ştiaţi că -sufăr din cauza Ca- terinei cînd aţi început să aveţi idei remarcabile pe temă fericirii cunoaşteţi exerciţiul hara-go-ji ?

Nu slujea la nimic să încui uşile, să zideşti ferestrele şi să scoţi telefonul din priză. Nu se construiau încă pereţi în stare să împiedice ori să descurajeze vechile fantome. Maşina de pus întrebări, liceanul Li- viu, mă privea cu

aerul că-i datoram din- totdeauna un răspuns. •

— La ce-i bun exerciţiul hara-go-ji ? am întrebat. Era ca într-un joc de tenis cu a- matori vanitoşi: ştiau doar să servească

în forţă. Cine nimerea un retur, cîştiga meciul.

— 11 practică toţi, a zis liceanul dezamăgit că-1 puneam în situaţia de a explica un lucru atît de banal.

L-am liniştit:

— E exerciţiul meu preferat. În varianta chineză, însă.

— Totuna-i, m-a asigurat cu superioritate Liviu. Important e ce obţii.

— Cred că se vede, am zis.

Liceanul în pijama m-a măsurat cu o lucire de viclenie şi neîncredere. Nu era vorba probabil de ceva ce trebuia să se vadă.

— În fine, am spus evaziv, se vede sau se simte. Înfăţişarea firavă a adolescentului nu mă inspira. Cînd ai doar patruzeci de kilograme, te amăgeşti cu ideea că o porţie de respiraţie rituală tibetană sau mal- gaşă sau navajo reprezintă condiţia conştiinţelor revelate. Ochii lui Liviu arătau cîteodată ca ochii unui revelat tipic. Mai ales cînd pronunţa numele Caterinei.

— Băiatule, l-am sfătuit, nu-ţi consuma acum toată nevoia de dragoste. Nici pe a- ceea de ură. Nu-1 martiriza pe Bisocea, nu fi prea aspru cu taică-tău. Cit despre mine, ei bine, nu exist! După Mierlă — Cucu. Aceasta nu-i o casă, ci un pasaj. Un loc în care nu întîrzii : Ceva ce nu durează. Dacă aş avea şaisprezece ani, aş ţine un jurnal de însemnări.

— Ţin patru, a zis liceanul. În cel de al patrulea, notez contradicţiile gîndirii dumneavoastră. Aveţi, din păcate, toate contradicţiile lui Mierlă.

'— Caietul al treilea era pentru el ?

A tăcut.

— Al doilea e al Caterinci, am spus. Sau poate primul.

Liceanul a roşit violent. Am oftat. Bărbaţii bine crescuţi ajunşi în conjuncturi delicate au voie să ofteze. E singura reacţie manifestă îngăduită. Dacă ţii, desigur, la stil.

— Am bănuit, i-am spus. O iubeşti. Cu toţii, am fi trei.

— Mierlă n-a iubit-o ! a izbucnit Liviu. Nu era capabil. A făcut o pauză ca să înţeleg că el, adolescentul în pijama cu dungi, *ora capabil,* că disponibilitatea aceasta îl umplea de mindrie.

— Nu e vorba de Mierlă, am zis, ci do meşter.

Micul Arnold a ieşit marţial clin umbră. Era plin de praf, pe chelia năclăită i se scurgeau şuviţe dezordonate de năduşeală, planeta Marte, în zilele ei de început, pe vremea cînd se împărţeau apele şi i se a- şezau fierbinţelele în vintre nu putea să a- rate altfel.

— Domnu', a zis el adunînd cuvintele în vîrful limbii, un bărbat e un bărbat. Omul care alungă din casa lui muierea, nu-i niciodată pedepsit destul. Domnu', bărbaţii fac numai lucruri bine chizbuite, dar cînd să vezi ce-a ieşit din ele, te trezeşti că n-a ieşit nimic. Toate discuţiile bărbaţilor înainte de a porni un război sînt foarte înţelepte. Toţi au dreptate şi aproape îţi vine să crezi că nici nu se poate altfel. Iar din toată deşteptăciunea lor asta iese : un război. La femei e invers : nu merită să le asculţi fiindcă nu au niciodată dreptate. O singură dată au ele dreptate : la sfîrşit. Dar la sfîrşit, domnu' aproape că nu mai e nimic de făcut.

Caterina îi asculta cu un aer extrem ele serios. Se ivise în uşa dormitorului, nu era nici un dubiu că dialogul nostru o trezise din somn. îmi purta pijamaua şi faptul n-o făcea mai sfioasă. Teoria omuleţului capabil se verifica : apartamentul lui Mierlă pervertea gusturile. Cei ce-1 frecventau se simţeau autentici numai în pijama. Nimic din prestanţa fin contrariată a profesoarei specializată în teoria oţelurilor înalt aliate.

— Nu-i tocmai măgulitor ce gîndeşii despre femei, a conchis ea analizindu-1 pe meşteşugar cu privirea rezervată îndeobşte liceenilor care, contrar obiceiului, ve-neau cu lecţia învăţată, însă ai dreptate.

Liviu o urmărea sideral. Dacă în apartamentul meu se găsea cineva în stare să-l aprobe pe micul Arnold fără nici o obiecţie, acesta era protejatul lui Bisocea. Caterina s-a apropiat de licean şi l-a întrebat învăluindu-1 în respiraţia ei călduţă şi parfumată :

— Ce faci Liviuţ ?

— Aş vrea să-mi spuneţi Alexandru, a îndrăznit băiatul.

Nu-i era greu să priceapă că pentru a-mi îmbrăca pijamaua, Caterina trebuise mai întîi să se dezbrace.

— De fapt, a convenit Caterina neslă- bindu-1 din ochi, îţi sînt indiferentă. Complet indiferentă.

Liviu a descleştat gura cu greutate :

— Da.

— De fapt, a stăruit Caterina,. mă urăşti. Ai vrea să mă ştii moartă.

Băiatul nu-şi putea lua privirea de pe buzele ei. O gură frumoasă, puţin cam cărnoasă, dacă ţineai la canoane. Eu nu ţineam la canoane. Nu in. ce o privea. Să fi avut

vîrsta lui Liviu, i-aş fi privit gura cu acelaşi aer fermecat şi niţel timp. Poate nu e cazul să amintesc că abia cu zece sau douăsprezece ore mai înainte stăteam aproape de Ca- terina, la distanţa la care se găsea Liviu şi o ascultam spunîndu-mi pentru a nu ştiu cîta oară istoria laşităţii lui Mierlă. Şi nu aveam expresia, care să o concureze în chestiunea procentului de inteligenţă, pe a liceanului.

— Haide, l-a îndemnat suav Caterina, fii bărbat. Dacă mă urăşti, mărturiseşte-o !

— Vă urăsc, a rostit livid şi ,crispat Li- viu-Alexandru.

— Eşti prea politicos ca să mă urăşti cu adevărat, a zis Caterina şi l-a sărutat fără pic de afectare pe gură. Avea de bună seamă o explicaţie pentru această iniţiativă. Era un act pur sanitar, psihicul infantil al liceanului cerea sacrificiul, puteam să gîn- desc aşa, de fapt, puteam să gîndesc şi altfel, dar nu era recomandabil. Ideea cea mai remarcabilă pe care o puteam avea era să nu am nici una.

Caterina l-a luat pe băiat de braţ şi l-a condus spre ieşire.

— La revedere, a zis Liviu în transă.

— Mă iubeşti mult, i-a şoptit Caterina, ai fi în stare să faci orice ţi-aş cere.

— Da, a murmurat Liviu.

Băiatul avea un glas pierdut. În clipele acelea puteai să-i ceri orice.

Caterina a închis uşa în urma lui. A în- tîrziat cu mîna pe clanţă ca şi cum se despărţea definitiv de un om şi nu avea destulă putere să-şi arate chinul. Ca şi cum pe faţa ei se putea citi preţul acestei despărţiri. A psalmodiat cu glasul acela venind din depărtări şi al cărui tremur m ăînvăţase să o ascult prudent şi totodată vinovat pentru perpetua laşitate a bărbaţilor, cîteva cuvinte aproape fără sens :

— Ulise ştia de peţitorii Penelopei. Uli**se** n-a fost realmente uimit să-i afle acolo. Dar uimirea, ca şi speranţa, ca şi deznădejdea erau o chestiune de protocol. Toată existenţa lui Ulise era o chestiune de protocol. Aceasta era adevărata lui dramă. Nimeni n-ar fi îndrăznit să intre în casa eroului. Un peţitor autentic ştia ce-

aşteaptă şi nimeni n-ar fi avut curajul să-i stîrnească mînia. Şi nici nu era vorba de curaj, ci de bun simţ. Şi ce era Ulise fără peţitorii Penelopei ? Aşa că i-a tocmit ca să-l provoace. Cînd ai minţit odată, minciunile următoare sînt un balsam. Se iartă toate, cu excepţia celei dintîi.

I-am spus că nu vedeam legătura. Liviu era adolescentul tipic, numai că oarecum pe dos. Un lucru reflectat într-o oglindă e acelaşi lucru, numai că altfel orientat. Tandrii sînt nişte sadici reprimaţi.

Caterina s-a întors şi a început să examineze, cu o privire indiferentă şi deopotrivă avizată, efortul patetic al amatorului, peretele încărcat de desene. Reacţia profesionistului la spectacolul vanităţii în splendoare.

— Asta, iubitul meu, a spus Caterina cu un glas de gheaţă, aseară nu era.

— E adevărat. Aseară nu era. N-am avut somn. Cînd nu poţi să adormi... Dimineaţa însă toate sînt altfel.

Caterina nu-mi cerea o explicaţie. Constata, pur şi simplu. O făcea însă ca un profesor. Or, nici un profesor nu constată pur şi simplu.

’— Nu trebuie să te temi, i-am spus, nu mă atrage matematica.

Caterina m-a examinat stăruitor. Cel mai dotat elev din clasă avea manifestări eretice.

— De sila ta pentru matematici mă tem. Bărbaţii au acest obicei : să urască niţel ce iubesc. Dacă mărturiseai că-ţi place, eram liniştită. Cine trăieşte din plăcere, nu face pasiuni. Eşti altfel şi exact ca toţi. Ca toţi pasionaţii, bineînţeles. Te cheamă Mierlă.

— Mă cheamă Cucu şi fiindcă vrei să ştii pe ce contezi, ei, bine, femeie, tu, începi să-mi placi. N-am să fiu niciodată cuprins de patimă pentru tine. Dar ai să-mi placi tot timpul. Nu sînt la fel ca toţi ceilalţi : m-am născut cu o dereglare. încep să iubesc cu adevărat femeia abia cînd nu mai are nici un pic de mister. Tainele mă plictisesc. Ne-am cunoscut de abia cîteva zile şi ştiu cum vom trăi tot restul vieţii. Vei vrea să mă părăseşti şi nu vei avea motive. Nu fugi de un om obişnuit doar pentru că-i obişnuit.

Caterina contempla peretele şi pe frunte i se citea o mîhnire domoală, de om ieşit de la spovedanie.

— Tu, dragul meu, eşti totuşi apt pentru pasiune. Intîi mă goneşti fiindcă nu întrevezi rezolvarea problemei pe care o reprezint, apoi mă chemi cu cel mai candid dintre pretexte : îţi e ruşine. Bărbatul care alungă o femeie, îmi spui, nu-i pedepsit destul oricîle rele i-ar cădea pe cap. Ştii să rezolvi convingător şi cu avantaj chiar şi umilinţa. Superficialitatea în dragoste, spui, e păcatul care nu se iartă. Pentru tine, eu sînt un fel de cuadratură a cercului. Ţi-e teamă să nu-ţi descopere alţii slă
-biciunile, ţi-e teamă că ai putea fi un in' divid superficial în dragoste, în ciuda eforturilor pe care le faci de a fi temeinic. M-ai sunat ca să-mi destăinuieşti că-ţi pare rău, cînd, de fapt, tot ce vroiai să-mi comunici era că-ţi părea bine : îţi oferam, fără să ştiu c-o fac, pretextul pentru o schimbare. Nevoii tale de a fi pasionat îi lipsea accidental obiectul. Acum ai obiectul : problema cuadraturii cercului. Şi ai nevoie şi de mine, ca să te aprob ori să te dezaprob, ca să te iubesc sau să te părăsesc. Nu-ţi place să-ţi

hotărăşti singur preţul. E atît de comod să trăieşti recuzînd preţul fixat de alţii.

Caterina era inspirată. Mierlă era prezent în toate discuţiile noastre şi era o prostie să încerc să-l alung. Avea să plece singur, cînd va fi descoperit că puteam trăi fără el. Am pus puţină ordine în hîrtiile de pe masă, aveam o idee pe care nu mi-ar fi plăcut s-o rătăcesc, am notat discret ideea pe un colţ de caiet şi mi-am îndreptat spatele cu toată gentileţea de care poate da dovadă un mascul cînd trebuie să-şi trosnească, în prezenţa unei femei, oasele înţepenite la masa de lucru.

— Ai dreptate, am cedat, cu o singură condiţie : să fie vorba de un alt bărbat. Unul realmente interesat de cuadratura cercului. Eu, iubită Caterina, nu sînt. Pe mine mă intrigă doar un fapt. Unul singur. Nu înţeleg ce raţiuni găseşte un bărbat ca să consacre zece ani de viaţă unei probleme de geometrie. în ce mă priveşte, am o preocupare. Scriu o carte. Nu-mi dau seama ce fel de carte poate fi. Nici nu ştiu dacă merită a fi scrisă. O reconstituire istorică, povestea ultimilor ani ai vieţii regelui sume-

rian Şinkaşid. O epocă puţin cercetată. Ştii, au trecut cinci inii de ani. E palpitant sa te cufunzi în timp, să încerci să refaci, clin date disparate, din lucruri desperecheate, iertate de ruina veacurilor, din obiecte ce n-au avut niciodată însemnătatea pe care le-o acordăm astăzi, povestea unor oameni. Aceasta nu e o problemă de geometrie. Persoanele despre care povestesc eu au existat aievea. E genul de căutare în care nu poţi afirma niciodată că mai ai un singur pas. Un efort privilegiat. Vreau să-i cunosc pe oamenii aceia, ca să înţeleg cum sînt eu. O treabă care nu se sfîr- şeşte dar care, în sine, e un veşnic sfîrşit. Ca să pot visa la el, trebuie s-o iau în fie-care zi de la capăt. Eu, iubita mea, nu caut comoara care nu există. Şansa mea de a descoperi o comoară e minimă, dar reală. .Fiindcă în pămîntul unde sap a fost îngropat cîndva un tezaur. Singura posibilitate pentru a-1 descoperi e să-l visezi, să scormoneşti pămîntul, deşi eşti conştient de pauperilatea şansei. E aproape sigur că voi scrie o carte proastă. Or, mai corect spus, una perfectibilă. Dar numai scriind-o, un alt Ion Cucu va îndrăzni utopia altei cărţi perfectibile. Sînt unul din miile de scribi ai cărţii dragostei dintre femeia din Warka şi suveranul din Eanna. Primul muritor care a gîndit la pagnia acestei cărţi a fost un oarecare Ion Cucu din Uruk, Era în anul în care un tembel a spart cu tesla imaginea sculptată a minunatei femei. Atunci a început reconstituirea acestei istorii fără capăt şi, totuşi, finite.. Ştii ce verific eu pe perete ? Verific dacă Mierlă a ştiut că problema cuadraturii cercului nu are soluţie, încep să cred că a ştiut. Nu sînt perfect

sigur, încă mai verific; e nevoie de timp şi iertare. Problema e că apare surprinzător altă problemă, una nouă. De ce, adică, dacă a ştiut că e vorba de un drum închis a continuat să-l străbată. Abia asta e întrebarea care merită un răspuns serios, argumentat, elaborat fără grabă. De ce mii de năuci înaintea lui, ştiind că problema nu are soluţie, s-au repezit în ea cu înflăcărarea unei iubiri adevărate. De ce ? Ce luminiţă li se aprindea lor în întunericul de smoală al cuadraturii cercului ? E simplu să-i numeşti maniaci. E la fel de simplu ca atunci cînd le atribui meritul încă nedovedit al căutătorilor de comori. Tot ce-i din cale afară de simplu mă face prudent. Ca şi explicaţia, dealtfel, a pricinilor pentru care te-am sunat. Ţi-am telefonat, Caterina, pentru că aveam un telefon la îndemînă. Nu-i o cauză care să te flateze, dar este una reală. Meşteşugarul meu e un om într-adevăr capabil. Aveam de ales, în începutul plin de panică al nopţii care venea, îptre posibilitatea de a-1 suna pe prietenul meu, arheologul, de a chema depozitul din Băltăţeşti, ca să lămuresc o chestiune atît de delicată cum e aprovizionarea cu sîrmă a unei filaturi în urmă cu planul, şi o discuţie cu Liviu-Alexandru-Radu-An- drei-Horaţiu pe tema solitudinii, ca mijloc igienic pentru ameliorarea existenţelor salvate ori poate ratate ciclic. Şi am găsit te-lefonul' tău. Mierlă îl notase pe un perete. M-am uitat mai bine şi am descoperit că-1 însemnase de zeci de ori, în cele mai neaşteptate locuri. Era uituc ori preîntîmpina ui-tarea. în cazul lui Mierlă nu există explicaţii simple. Puteam să nu te sun, cînd scrisul lui de om pasionat clama din toate

direcţiile numele tău? Nici pentru faptul ca te afli aici nu se poate formula o cauza simpla. Dacă vreodată afli un răgaz în pasiunea ta pentru lămurirea cauzelor bărbaţilor pasionati, ai să descoperi că înce- puseşi cîndva să scrii un roman şi că, dum-’ nezeu ştie cum, ai uitat cu totul de el. Ai uitat de romanul acela care-ţi era atît .de drag, încît întreaga ta existenţă părea să aibă o soluţie. Ceva ce venea de la tine, nu de la alţii.

Caterina asculta îngîndurată. îşi asculta fiinţa. Pierduse de mult orice interes pentru retorica mea voluntară, din clipa în care am decis că singura informaţie ce o putea interesa era aceea că scriam un roman. Vorbeam de o jumătate de ceas, dar cu voce tare nu rostisem decît trei sau patru fraze. Propoziţiuni banale ţesute în fraze banale :

— De ura ta pentru matematici mă tem.

— Mă cheamă Ion Cucu şi adevărul e că ai început să-mi placi.

— Tu, dragul meu, eşti totuşi apt pentru pasiune. întocmai ca Mierlă : nu-ţi place să-ţi hotărăşti singur preţul.

— Am o preocupare. Scriu un roman. Cît despre însemnările mele de astă-noapte de pe perete... E simplu. Nu aveam somn. Dormeai adînc, în trupul tău de alabastru se adunaseră cîteva milenii de oboseală, prezenţa mea îţi tulbura fibra, te vedeam tresărind. M-am îmbrăcat. Sînt un tip pedant, pur şi simplu nu pot să gîndesc dacă nu sînt proaspăt bărbierit şi nu am pe mine o cămaşă albă, abia scoasă din şifonier. Ardeam de curiozitate să verific un anumit lucru.

— Dacă Mierlă ştia că problema cuadra- turii cercului nu are soluţie...

— O curiozitate legitimă. Vreau să spun că pereţii apartamentului sînt plini de mirosul sforţării lui disperate, de om alungat din urmă de timp.

Am tăcut o bună bucată de vreme. Greierele noastre lucrau precipitat şi aerul se încărcase de electricitate. Era suficient ca să ne apropiem, să ne atingem ca să se petreacă un scurt circuit devastator. Era prudent să-ţi reprimi dorinţele. Să renunţi la prima idee pe care ardeai de nerăbdare s-o rosteşti, să renunţi la a doua, la a treia, la a şaptea şi la a opta şi să-i spui, încet,' aproape calm, ceva ce nu pretindea neapărat replică. Era al naibii de mare nevoie de răbdare, fiindcă vorbele odată zise, odată biciuind conştiinţa omului pe care-1 aveai înainte, se aşezau împrejur mai reale decît obiectele. Nu le puteai evacua, nu le puteai ignora. Puteai să nu ţii cont de mobilier, dar de cuvinte trebuia să ţii cont : aveau consistenţa obsidianului şi muchiile lui tăioase. i

— Fiecare socoate că viaţa lui e un roman, am spus şi mulţi sînt chiar convinşi. Aşa se scriu romanele. Profesorii de limbă română şi istorie sînt ori poeţi ori romancieri. Cînd te ocupi cu cărţile, te simţi vinovat că nu le-ai scris tu. Fiecare om are astfel de vinovăţii. Âm schimbat mai multe profesii. Am plecat întotdeauna cînd sentimentul atît de îndatoritor al vinei de a nu fi fost unic începea să mă preseze.

Aş fi avut de povestit multe, dar nesfîr- şitul sfert de ceas al colocviului cu propria-mi conştiinţă se terminase. Elefanţii plecau, aliniaţi, în căutarea hranei, tavanul cam ?re' ^^ z' ^e curba sub paşii grabei lor mătahăloase, compania de ostaşi"învăţa o nouă figură de asalt, zidurile apartamentului icneau la zelul lor belicos, telefonul îşi consuma isteria în serii de ţîrîituri scurte şi agresive, soneria do la intrare suna în disperare. Am ridicat receptorul telefonului, meşterul a ţîşnit din dormitor şi a deschis uşa, iar Caterina a lovit în tavan cu cuierul. Izbea cu nădejde, bucăţi do tencuială îi cădeau în păr, coloanele de bazalt ale can- delabrului tremurau ameninţător şi Caterina îşi irosea prestanţa de profesoară, alît de trudnic

obţinută,- într-o luptă care n-o avantaja.

— E chinuitor, a spus Caterina cerîn- du-mi din priviri aprobarea, e absurd şi înjositor. Şi nu se termină. Sînt nopţi de-a rîndul cînd mută mobila. Ce motive au a- ceşti oameni să mute în fiecare noapte mobilierul ?

— Bună ziua, a zis plutonierul Căpită- nescu fluturînd radios un teanc de hîrtii.

— Ceva noutăţi ? a întrebat de la capătul firului fermatistul convertit.

— Greşeala noastră, am spus, e că la e- fecte comparabile, bănuim cauze asemănătoare. Hei, am strigat către administrator, îmi dărîmi vasul !

Omul s-a oprit în mijlocul încăperii şi a ridicat mîinile. Era un plutonier ce învăţase pe de rost anexa secretă a manualelor de tactică : predarea necondiţionată şi a- vantajele ei — era un reformat expert în ridicarea braţelor în sus, căciula căzută pe ochi îi obtura vederea, glasurile autoritare îi tulburau fluxul analitic, vocile prea prietenoase îi afectau capacitatea de sin -tează. Supărarea îl făcea să audă scrîşnetul în ultrasunete al osiei neunse a planetei, surpriza îi activa reflexe ancestrale de apărare, bucuria îi dădea năduşeli.

— Reprezint interesele proprietarilor, a zis plutonierul reformat. Trebuie să ne cunoaştem, trebuie să ne ajutăm între noi. Dacă nu vreţi, puteţi să nu răspundeţi la întrebări. E, ca s-o numim aşa, o acţiune spontană. O chestiune de solidaritate. Sper să înţelegi.

Am spus că înţelegeţi şi că, fără îndoială, ceea ce simţeam în acele momente se putea chema solidaritate.

— Trebuie să fiţi mai holărît.

— Sînteţi de părere ?

— Cînd vrei binele cuiva, mijloacele nu contează. După părerea mea, oamenii sînt nefericiţi pentru că nu ştiu ce-i face realmente fericiţi. Trebuie procedat cu energie. Singurătatea e un viciu. Cine se leapădă de secrete, e mîntuit. Orice administrator are ceva dintr-un duhovnic, orice duhovnic trebuie să fie un pic şi administrator. Noaptea, plutoniere, nu-i un sfetnic bun. La miezul nopţii, cînd cetăţenii-între- bători dorm somnul sfînt al păcatelor mărturisite, pe ici, pe colo, în spatele unor ferestre luminate, fermatiştii şi romancierii clocesc oul absolut. O

armată de vicioşi.' Fii, bărbat, plutonier Căpitănescu, nu există întrebare care să nu primească pînă la urmă un răspuns.

Un glas de tinichea. Fermatistul convertit întreba de Mierlă. Un tip încăpăţînat. Eram oaspete de onoare la clubul obstina- ţilor şi învăţam că drumul în absurd tăia pieziş prin realitate. Sosise clipa să livrez vagonul de sîrmă promis, mă simţeam Bază

şi Depozit, mă simţeam rege sumerian, chipul femeii clin Warka zăcea la picioarele mele sfărîmat de tesla unui tembel, călcam pe cioburi moi de alabastru şi piatra se făcea pulbere de stele. Venea secunda sacră a vermorelului, meşteşugarul înfigea şpa- clul în peretele cu desene, era şi acesta un mod de a rezolva problema cuadraturii cercului. Nu-1 împiedicam, nu mai aveam motive să-l împiedic, lama tăioasă răzuia ultimul semn celest al compasului şi nu sufeream. Bisocea avea dreptate. Caterina a- vea dreptate. Liceanul în pijama avea dreptate.

— Cetăţenii proprietari, a zis cu îndoială administratorul, sînt curioşi să ştie... Marele Arnold intra în funcţiune şi omul se congestionase.

— Cetăţenii proprietari, l-am liniştit, au acest drept. Fii calm, mareşale, şi trăieşti o mie de ani.

— E pur şi simplu scandalos, a izbucnit Caterina şi a trîntit dosarul pe noptieră.

Nervul occipital se dilata şi apăsa cervicalul. Faţa i se congestionase vizibil şi ma- seterul, puternic contractat, îi deforma chipul. Există femei pe care mînia le înfrumuseţează. Ori, cel puţin, aşa se spune. Pe Caterina, exploziile temperamentale n-o a- vantajau. O profesoară e o profesoară.

— Unele întrebări, a precizat ea, sînt de-a dreptul un abuz.

— În comparaţie cu celelalte, am zis.

— în comparaţie cu celelalte, a convenit Caterina. Era descumpănită. Oare ce vroiam să insinuez ? A încercat o explicaţie :

Eu, de pildă... Nu-mi îngădui atîtea curiozităţi. Nu spun că nu le am.

— Aşa începe, am spus. Orice indiscreţie e un abuz. Te trezeşti prins şi te întrebi cum a fost posibil. Indiscreţia unora e atît de simpatică, încît ne grăbim să-i găsim o raţiune. Iată cum vătl eu lucrurile.

— De ce neapărat simpatică ?

— Explicaţia e subtilă. Se motivează în subconştient

nevoia' atît de umană de a fi indiscret. E ca şi cum am obţine, cu anticipaţie, iertarea pentru atentatul la libertatea celorlalţi.

— E o explicaţie, într-adevăr, subtilă. Eu gîndesc mai simplu. Oamenii sînt de bună-credinţă. Cînd am deschis dosarul, de la ideea asta am pornit. O seamă de întrebări vădesc sensibilitate.

— Da, am aprobat, şi parcă un pic de prietenie. în special întrebările ce interesează legătura noastră.

— Cel mai mult mă surprinde Guşetoiu. Mă saluta respectuos. îi plăcea să mă salute. Şi nevastă-sa e o femeie de treabă. Un cuplu reuşit.

— îi invidiai.

— Mă gîndeam că am arăta la fel. Tu şi eu. Doi oameni de treabă.

— De fapt, te-a surprins şi Modolea. Nu credeai să se preocupe atîta lume de noi. Şi nici nu ştii ce te stîrneşte mai mult: Faptul că vor să ştie totul despre tine sau faptul că, întrebînd, îţi dau posibilitatea să ştii totul despre ei. Pentru cetăţeanul Cotigă, situaţiile de concubinaj nu reprezintă o diversiune în planul moralei, ci în acela al filozofiei. E obligat să gîndească. Cetăţeanul Cotigă are pentru cetăţeana Caterina genul acela de consideraţie, căreia
nu-i lipseşte decît prilejul ca să se transforme în adoraţie. Pe Cotigă nu-1 scandalizează rata schimbării în concubinajele ce- tăţenei Caterina, cît posibilitatea ca felul de viaţă al Caterinci să fie tocmai felul de viaţă ratat de el. Cotigă, Modolea, Guşe- toiu, Alipie, Tipariu," Oprişcă, Popescu şi Raţă descoperă, după două sau trei decenii de uniune matrimonială legală, lipsită, în general, de situaţii dilematice în plan sentimental, că există un plan sentimental şi că dilema poate să fie o rezolvare. Că o istorie de dragoste, care nu tinde a se mumifica în intimitatea precipitată a vieţii de familie, e ceva tot atît de normal ca una codificată la ofiţerul stării civile. Credemă, Caterina, e mai simplu să răspunzi la nişte întrebări, decît să le rosteşti. Ceea ce tu numeşti abuz, pentru mine echivalează cu o dezlegare. Sînt liber s-o iau. de la capăt. O mie de întrebări, la care nu pot să răspund, pentru că nimeni nu-mi va permite să răspund, cum e firesc, printr-o

mie de alte întrebări, îmi reîntregesc şansa de a formula cîndva singura întrebare ce merită a fi pusă : eu cine sînt ? Mă simt ca un recipient, în care se adună, la întîmplarc, ape stătute şi esenţe vitale, resturi de fluvii şi scurgeri din smîrcuri, sucuri de rodii şi mere şi spumă fetidă.

Am deschis fereastra.

Toamna cea blîndă îşi cobora una din ultimele nopţi blînde şi parfumate peste cartierul de beton. în curtea interioară, conform principiului reflexiei infinite, principiu descoperit de unul din savanţii locuind în blocuri cu zece etaje, zece scări şi curţi interioare, mirosul de carne friptă din bucătăria familiei Cotigă se prelingea pe faţa-

de, se insinua în apartamentele vecine, năvălea tumultuos în camerele cu ferestrele deschise, ca să se adune, mai dens şi mai prosper, într-un fuior de damfuri şi arome în axul incintei. O fleică sfîrîind pe un grătar poate să isterizeze un cartier întreg. În zilele cu plafonul coborît, principiul reflexiei infinite pune în alertă nervii olfactivi ai unui oraş. Pentru un ceas ori două, toate interesele urbei sînt polarizate.

E ceasul potrivit pentru schimbare.

Nimeni nu se interesează de nimeni, recipientul Cucu îşi decantează apele grele de aluviuni şi în oglinda lor încă tulbure zăreşte chipul palid, culoarea a cinci milenii de tandră aşteptare, al femeii din War- ka.

Există fiinţe pe care mînia le adoarme. Caterina aţipise cu mîna întinsă către noptieră. Dosarul cu întrebări al plutonierului Căpitănescu alunecase şi foile risipite în pragul patului confereau scenei o notă de hazard şi melancolie. Albul hîrtiei şi albul pielii Caterinci, lumina mică a lămpii pe fruntea ei chinuită de amintiri, galbenul de lămîie al cuverturii, ceva ce amintea mereu de altceva. Ceva ce nu dura, fiindcă timpul trecea oricum şi Caterina avea să se trezească şi mirosul de carne avea să se împrăştie şi principiul reflexiei infinite avea să-şi topească puterea şi tot ce avea să ne rămînă era mia aceea de întrebări insidioase, porţile fără de număr, înguste şi scunde, ale spovedaniei zilnice, preţul clipei de solitudine plătit cu bani ceruţi la cămătar.

Din apartamentul familiei Cotigă, din lustra mare a sufrageriei, o rază suavă şi tremurătoare, ca pîlpîirea unei stele căză-

toare, spăla peretele nevăruit al apartamentului Cucu. Problema cuadraturii cercului îşi şoptea, din sedimentele de cretă şi cărbune, soluţia. Un murmur înfiorat de aşteptare, glasul la telefon al Caterinci căutîndu-1 pe Mierlă, glasul necunoscutei din Eanna strigîndu-i fără sunet pe regii de lut.

Am ridicat receptorul telefonului şi l-am chemat pe fermatistul convertit.

— Eram sigur, a zis el şi glasul îi era plin de triumful acela prostesc al oamenilor ce mărturisesc că sînt siguri de un lucru. Am ştiut că se întoarce. Mierlă e un prieten adevărat!

Părea să ştie totul dejspre prietenie şi era dispus să-şi împărtăşească ştiinţa şi altora. Cînd s-a oprit să respire, l-am întrebat:

— Ce ştii de Schwartzengruber ?

— Cine-i Schwartzengruber ?

— Eşti un nenorocit de amator, am zis. Rîvneşti soluţia cuadraturii cercului şi nu ştii cine-i Kaspar Daniel.

— De ce ar .trebui să ştiu ?

— Ca să ştii cum o iei de la început.

— îmi ascunzi ceva, a gemut convertitul.

— Iţi ascund că între 1872 şi 1914, un anume Kaspar Daniel Schwartzengruber, geometru bavarez cu preocupări esoterice, a scris un studiu în chestiunea cuadraturii. Conţine soluţia problemei, numai că e vorba de o soluţie încifrată. Din armata aspiranţilor la celebritate, un pluton răscoleşte bibliotecile. Grăbeşte-te să-l afli. Cu puţin noroc, pui mîna pe cartea bavarezului esoteric. Uită-1 pe Mierlă ! Cu puţină şansă, faci pasul. înainte sau înapoi, n-are importanţă. O schimbare e o schimbare.

Cit timp baţi pasul pe loc, direcţia aproape nu contează.

— Unde-i Mierlă ? a mai apucat să întrebe obscurul autohton şi glasul lui ar fi trebuit să mă umple de suferinţă. Mierlă era toată voinţa sa, Mierlă îi spunea cînd trebuie să respire, să mănînce şi să iubească, omul trăia cu procură şi în absenţa fratelui siamez se simţea în afara legii.

Am închis telefonul şi pentru prima oară am privit aparatul cu atenţie. Era alcătuit din teşituri. Tot ce trebuia să fie colţ şi accent personalist, fusese rotunjit cu grijă. Un obiect indestructibil: îl izbeai de pă- mînt şi muchiile lui abil împreunate preluau şocul şi-l transformau în calorie, îl loveai cu un lucru dur, de pildă cu o teslă şi rezista. Cu cît lovitura era mai puternică şi mai plină de ură, cu atît mai imprevizibil ricoşa fierul mort al teslei. Iţi consumai umorile rele, te izbăveai de mînie şi disperare, trupul îţi tremura uşurat de tensiuni impure şi cînd, uimit şi vinovat, luai în mînă telefonul, îi descopereai tu- şeul cald şi binevoitor. Era ca un cîine credincios, născut să lingă mîna duşmănoasă.

L-am lăsat cu înfiorare pe taburet, l-am atins cu buricele degetelor, ca pentru un rămas bun şi apoi am închis fereastra. Caterina a oftat în somn şi s-a strîns sub cuvertură. Avea un trup ele copilă pe cale de a deveni femeie. Am mîngîiat-o pe gît, pe umeri şi pe creştet şi degetele, cu a- mintirea canturilor grele de ebonită, cu senzaţia suprafeţei rugoase nu deplin consumate, s-au încărcat cu electricitate.

Caterina se trezea devreme, Caterina trebuia să doarmă profund şi odihnitor, o me-
serie de bărbat e o meserie de bărbat şi ca s-o practici e nevoie de o ambiţie superioară ambiţiei bărbaţilor :.pentru meseriile sută în sută masculine, n-ajunge o voinţă de mascul. Ingineria oţelurilor înalt a-liate are un fundament în osînda zilnică a profesoarei mărunte şi curajoase, rîvnită în timpul lecţiilor de adolescenţi agresivi.

Am acoperit veioza cu un ziar şi am luat telefonul în braţe. M-am aşezat pe taburet şi am format numărul prietenului meu, arheologul. Nu aveam să-i comunic

nimic, nu doream să-mi spună nimic, dar venea miezul nopţii şi memoria mea hăituită de umbre reacţiona reflex.

În dosarul plutonierului reformat lipsea o întrebare, aceea pe care mi-o adresa, la lăsarea întunericului, ziua ce trecea.

Am lipit receptorul de ureche şi am ascultat vreme îndelungată respiraţia omului de la capătul firului.

— Ştiu cine eşti, a zis el. în sfîrşil, ştiu.

— Prietene, am spus, n-are importanţă cine sînt. Am crezut tot timpul în steaua ta şi asta e tot ce contează. Am crezut chiar şi atunci cînd nu reprezenta! nimic, în domeniul arheologiei, vreau să zic. Fiindcă în alte domenii, cum ar fi, de pildă, în acela al camaraderiei, ai reprezentat întotdeauna ceva. Erai prietenul desăvîrşit. Un bărbat în care puteai avea încredere. într-o prietenie, încrederea e baza. Te admir. Ţi-a reuşit tot ce ţi-ai pus în cap. Mă pasionează cărţile tale. Cînd spun că te admir, sînt sincer. Nu eşti ceea ce se cheamă o persoană cu idei, dar nu e grav. Ai avut una, şi ai scos din ea maximum de profit.

— Ştiu cine eşti, a repetat prietenul meu. în sfîrşit, ştiu.

Rostea doar cîteva cuvinte, de fiecare dată aceleaşi, avea şi acum o singură idee şi din ideea aceasta izbutea să croiască replicile unei conversaţii decisive. îl sunam pentru ultima oară şi ştia.

— Mi-am reamintit o mulţime de lucruri, a spus prietenul meu. Parcă s-ar fi deschis un dig. Credeam că am uitat. Ştiu cine eşti.

Cînd se rupe un dig e inutil să-l cîrpeşti. Laşi apa să curgă, îi priveşti unda învolburată şi te amăgeşti cu gîndul că puţini au posibilitatea să contemple un asemenea prăpăd.

— Nu m-am gîndit că bursa aceea putea să aibă atîta însemnătate pentru tine, a zis prietenul meu. Cînd eşti tînăr, e altfel : înhaţi şi gata. Cineva trebuia s-o capete. Privind în urmă, o seamă de amănunte încep să aibă un înţeles şi o dimensiune. La vremea lor însă nu aveau nici una. Bursa, o ştii prea bine, era o ocazie. Şi tu şi eu am mai avut ocazii. Cu ce te îndeletniceşti ? Nu ţi-am întîlnit numele în nici o publicaţie ştiinţifică. Altele, bănuieşti, nu citesc. Singura chestiune pe care mi-o reproşez e una benignă : ţi-am uitat numele. De ce taci ?

Am apăsat tare de tot receptorul de ureche şi cartilagiul pavilionului s-a fisurat.

— în ultima vreme m-am gîndit la noi, a continuat el. Am căutat nişte explicaţii. Nu e sigur că ai fi reuşit să participi la săpături. A fost o campanie dură. O căldură insuportabilă, fonduri puţine, tot felul de privaţiuni. Dă-mi voie să am o părere. Părerea mea e că nu ai o structură sufletească potrivită pentru o competiţie. O intuiţie, da, e o intuiţie. Problema e însă cum o materializezi. Recunosc : intuiţia ta a fost

strălucită. Multi văd idei, din care pînă la urmă nu se alege nimic. Darul meu e să cultiv idei din care altii nu aleg nimic. Mă asculţi ? De ce nu spui nimic ? Nu mă consider vinovat. Nu cunosc ratat, care să nu-1 facă pe altul responsabil de neşansa lui. Poate că greşesc. Aş vrea să discutăm toate astea pe îndelete. Timpul nu-i pierdut. Nu sîntem bătrîni. Te pot ajuta să o iei de la capăt. Am unele posibilităţi. Să fii, de pildă, asistentul meu. Aş vrea să te mai caut. Spune-mi la ce număr de telefon răspunzi. Nu pot să îmi amintesc numele tuturor colegilor de facultate. Spune-mi cum te chea...

Am pus receptorul în furcă şi mi-am masat urechea. Un exerciţiu dureros, totuşi plăcut. Genul de suferinţă oportună, de natură a-ţi distrage atenţia de la unele gînduri perfect inoportune.

Am revenit la fereastră. în apartamentele familiilor Guşetoiu, Modolea, ’ Cotigă, Alipie, Tipariu, Oprişcă, Popescu şi Raţă luminile erau toate stinse.

Un bărbat, mai degrabă uscat decît înalt, mai curînd bine conservat decît tînăr, unul din indivizii aceia care, indiferent de situaţie sau anotimp, poartă haine de culoarea fontei şi a fierului crud, costume cu croiala simplă, o tăietură atît de netă îneît anumite persoane o socotesc pedantă, iar altele distinsă, stătea, de o bună bucată de vreme, în cadrul ferestrei din sufrageria unui apartament gol şi tot ce vedea era un cer albastru,' un ton saturat şi convenţional, şi creştetul veşted şi solemn al unui platan.

într-un oraş se găsesc o mulţime de apartamente de unde, în orice parte ţi-ai arunca privirea, descoperi o mare de acoperişuri şi un petec de cer.

Am format numărul apartamentului 172, din strada Atmosferei blocul B, etajul IV şi am aşteptat.

Bărbatul a căutat descumpănit în jur şi, cu oarecare surpriză şi, s-ar fi zis, stînje- neală a descoperit telefonul. Un aparat negru, masiv şi lucios, unul din obiectele ce inspiră, datorită liniei sale demodate, dar ferme, şi a sunetului uşor dogit, un vag sentiment de deriziune, senzaţia a ceva ce s-a pierdut odată pentru totdeauna. Telefonul se găsea aşezat în mijlocul camerei, pe un taburet scîlciat. Taburetul, aparatul cu marca „Kierkegaard" şi un cuier erau singurele lucruri rămase de la vechiul proprietar. Apartamentul, proaspăt văruit, purta, ori poate numai lăsa această impresie, urma unei folosinţe temporare.

Bărbatul a ridicat receptorul şi s-a interesat, cu un glas ce dovedea sobrietate şi deprinderea de a fi gentil, indiferent de situaţie, cine sună.

— E o locuinţă drăguţă, am spus. Cu unele remedieri, dealtfel minime, e ca nouă.

— Tocmai asta şi constatam, a răspuns.

— Sînt fostul proprietar. Nu ne-am cunoscut. Ştiţi doar cum e: vinzi o casă, cumperi o alta. Un notar priceput în tranzacţii imobiliare e aproape o investiţie. Poate, cîndva, ne vom cunoaşte.

— Poate, a spus nu exagerat de convins omul cu care conversam.

— Nu intenţionam să vă deranjez. O a- facere terminată e o afacere terminată. Cine a zis oare asta ? A intervenit o ches-

tiune. Povestea, desigur, nu vă implică în nici un fel. E vorba de o femeie. O cheamă C'alerina.

— Nu-mi dau seama cu ce vă pot fi de folos.

— Nu trebuie să faceţi nimic. Ar fi urmat să am cu Caterina o discuţie. Mă întreb dacă nu-i pe aproape.

— Ce vreţi să spuneţi ?

— Vreau să spun că pe undeva, prin preajmă, în hol, în dormitor ori poate cliiar în spatele dumneavoastră se găseşte o persoană şi că vă rog să o chemaţi la telefon. O femeie slăbuţă şi cu psihologie de învins, care se îmbracă şi vorbeşte cu tonul unui învingător. Sînt exact elementele după care o recunoaşteţi oriunde aţi întîlni-o. Nu e o femeie oarecare, ci qintesenţa categoriei de care aparţine. De aici încep complicaţiile : cunoşti un om şi te trezeşti că, în realitate, ai de-a face cu o întreagă categorie umană.

— Nu cred, a zis cu vădită plictiseală noul proprietar al apartamentului 172, că e descrierea după care identifici o persoană. Şi nici nu îmi imaginez cum ar reuşi să intre. Uşa e încuiată. Am verificat. Ştiţi, sînt o persoană mai în vîrstă. îmi place să verific dacă am încuiat uşa.

Un bărbat de modă veche, pentru care plăcerea de a limpezi circumstanţele," în care o anumită întîmplare se putea petrece, era mai importantă decît plăcerea ce ar fi consumat-o dacă întîmplarea aceea se petrecea efectiv. Cunoşteam bine genul. Tipul de om convins că reprezintă un gen. Şi încă unul remarcabil. Bisocea ar fi ştiut să-1 definească în felul franc şi eficient în care le definea Bisocea pe toate : un cabotin. Era destul să întoarcă puţin capul. Ca- terina, în rolul etern al femeii părăsite de un laş, îşi frăgezea între dinţii ei albi şi ascuţiţi replica.

— Eşti un tip slab, a zis Caterina. Ii semeni lui Mierlă. Destinul meu e să ameliorez firi labile. Tu, cel puţin, eşti consecvent. Atît cît poate să fie cineva, pentru care minciuna e raţiunea lui de a fi. Unul care vede ceea ce nu există şi aude ceea ce n-are sunet. Tot ce nu se schimbă la tine este ideea de a schimba. Auzi, mă Cucu, omul-care-schimbă, a zis cu patimă Caterina, încerc să-i pun un nume plecării tale şi nu găsesc decît unul. Laşii mă dez-

gustă. E ceva cu care nu reuşesc să mă deprind. Du-te dracului !

— Caterina, am spus, nu-mi place cum vorbeşti. Nu insulţi cu destulă naturaleţe. Nu eşti dotată pentru insultă.

— Nu sînt, dar învăţ. Du-te la dracu !

— Caterina, am spus, nu sînt laş. Am o adresă. Am contractat o casă. Un apartament într-un bloc nou. O locuinţă pentru un bărbat şi o femeie cu firi ameliorabile. Caterina, e un bloc dat de curînd în folosinţă. N-are telefon, n-are administrator, iar primul locatar sînt eu.

— Iubitul meu, a zis într-un tîrziu Caterina, tot ce trebuia să se întîmple, s-a în- tîmplat. Tu eşti acelaşi, eu însă m-am schimbat. Tot ce ştiu despre casa asta, de la tine am învăţat. M-ai învăţat să văd, şi, iată, ochii mei privesc pe geam şi îşi luminează retina cu lumina luciului de ape. M-am ataşat de lucruri. Mi-ar lipsi şemineul cu coloane, candelabrul cu coloane şi ferestrele încadrate cu coloane. Cînd dai de bine, cu greu te întorci la ce a fost. Am să
mă aşez în faţa focului, am să mă uit la jarul rubiniu din şemineu, şi am să te evoc. Ai avut dreptate : anii trec repede, zilele se scurg anevoios. Ai dispărut de abia o zi şi s-au şi scurs o mie de ani. Sînt femeia din Warka, tu eşti suveranul îndrăgostit de imaginea mea în alabastru. Am să am grijă de lucrurile tale. Ţin în mîini vasul de cristal şi încep să-i pricep frumuseţea. Ceea ce nu vedeam, începe să existe.

— Caterina, ăm repetat, am o casă. Totul într-însa e nou. Trebuie doar s-o vezî. Un lucru nou e un lucru nou.

— Vorbeşti ca meşterul, a remarcat Caterina. în clipa în care apare, ţi-1 trimit. Şi-n cea mai nouă casă îţi trebuie un meşter. Contează pe mine : le rezolv pe toate. A fost mai greu cu sîrma, dar pînă la urmă le-am fivrat-o, Stăteam în mijlocul odăii goale, priveam ţintă la telefon şi mă simţeam trădată.' O scrisoare de la tine ar fi simplificat totul. Indiferent ce-mi scriai. Două poveşti diferite, care sfîrşesc la fel... Nu cad două bombe în aceeaşi groapă, spun soldaţii cu experienţă. Cu excepţia gropilor în care cad. Telefonul m-a salvat. Am simţit că pot fi utilă unor oameni. I-am dat fabricii din Baloteşti sîrmă,

var, ciment şi redresoare. Cît au vrut. M-au sunat ca să-mi mulţumească. Au zis că-i fac fericiţi. Iţi dai seama, fericiţi !, Cu numai un vagon de sîrmă! Cu Liviu să n-ai grijă. S-a schimbat mult. S-a maturizat. La şaisprezece ani, te poţi maturiza într-o noapte...

— Caterina, am strigat, termină cu fleacurile I E important să mă asculţi şi să faci ce-ţi cer. Ia un creion şi o hîrtie şi scrie ce-ţi dictez. E adresa casei noastre...

— ...Liviu nu mai e îndrăgostit de mine, îmi pare rău. Nu-i prea uşor să descoperi că pierzi deodată dragostea a doi- bărbaţi. A fost foarte convingător. Are pentru mine un acut sentiment de prieten. Aşa a şi zis: o prietenie acută, ceva ce simţi îndeobşte doar pentru un bărbat. Cînd eşti bărbat, bineînţeles. Şi Liviu e bărbat. Şi-a clarificat radical senzaţiile. A fost foarte masculin, dacă pricepi ce vreau să zic. Niţel prea masculin.

— Caterina, am urlat, asta nu poate să continue la nesfîrşit. Să punem ordine în viaţa noastră. Iei'un taxi şi vii.

— ...Cît despre administrator, a zis în-' cet Caterina, ne-am pripit. E o persoană de treabă. Doamnă, a spus, dacă ar fi după mine... Vroia să mă convingă că locatarii pot fi sfătuiţi să renunţe la mare parte din întrebări. Are idei de bun simţ. Mă gîndesc că tocmai din cauza aceasta a acceptat să fie administrator: ca să îi împiedice pe locatari să săvîrşească un abuz. Nu eu am vorbit de abuz, ci el.

— Caterina ! Caterina I Caterina!

Nu reuşesc să spun mai mult Din pricina ţipătului, răguşisem.

— Ce vreţi să spuneţi?

~ -— Vorbeam cu Caterina. De ce m-aţi întrerupt? Lăsaţi telefonul. E important să mă asculte.

— Cine e Caterina?

Noul proprietar avea un glas de medic psihiatru într-o conversaţie cu un pacient ■dificil.

— Am vorbit cu ea. V-am spus c-o să mă caute o femeie. Era în spatele dumneavoastră. Mi-aţi dat-o la telefon. Pe femeie
ocheamă Caterina. Vă rog, rugaţi-o să nu plece.

— N-aţi vorbit cu nimeni, m-a asigurat cu vădită pacienţă bărbatul. Am fost să verific dacă uşa de la intrare e închisă. Deşi vezi bine, nu era nevoie să verific. Abia am pus o încuietoare nouă. Dar m-aţi *somat* s-o fac. Aveţi un ton atît de sigur, încît m-aş fi simţit puţin vinovat dacă nu vă ascultam. Am cercetat atent toate camerele.

Vă comunic cu toată satisfacţia că apartamentul este, conform clauzei contractuale, gol.

"Silişt

*i*UNELE PRECIZĂRI

Spirituala zicere, cu care se deschide romanul „Firul principal" e împrumutata dintr-un roman de acţiune. Am notat-o, neşliind cînd şi în ce fel îmi va fi de folos. Din cîte îmi aduc aminte, îi este atribuită lui Confucius. Traducere a unei traduceri, e destul de puţin probabil ca butada în chestiune să conserve tot sensul original. Faptul cerea o precizare.

La mijlocul capitolului al 31-lea, sfîrşitul citatului din „Erezia"... lui Miclescu reia, cu unele modificări — pe care le-am putea numi „de adecvare" — finalul cărţii fizicianului Steven Weinberg „Primele trei minute ale universului".

în parabola roşcovanului, cititorul va fi recunoscut, desigur, întreagă şi în parafraze, povestioara lui Daniil Harms intitulată: „Caietul albastru".

în ce priveşte romanul „Cuadratura cercului", în dialoguri apar, în cîteva rînduri, aforisme cunoscute ori părţi din acestea. Întrucît în conversaţiile curente, ce tind a exprima generalul, se citează a- desea, corect sau cu remanieri dictate de situaţie spusa notorie a unor înţelepţi, mă simt dator să mărturisesc că am urmat practica, fără însă a abuza. Dacă un personaj e în situaţia să exclame: „Noaptea nu e un sfetnic bun", ar fi exagerat, gîn- desc, să procedez — întru descurajarea vînătorilor **de plagiate — la o trimitere bibliografică. Mai ales că propensiunea de referinţă — Noaptea e un sfetnic bun — pare să fi intrat în fondul pare-miologic**

.Lector ARISTIDE POPESCU
Tehnoredactor MARTA FOIAŞ

Apărut 1985 Bun de tipar 9.07.1985
Coli tipar 10,88

Tiparul executat sub comanda nr. 172
la întreprinderea Poligrafică Galaţi
B-dul George Coşbuc nr. 323 A
Republica Socialistă România

Lei 7,75

De acelaşi autor la EDITURA EMINESCU

Povestiri diferite
Noiembrie viteză (romanj
Banda lui Mobius (roman)
Istoria unui obiect perfect (povestiri)
Mihai, s'tăpînul, şi sluga lui, Mihai
(povestiri)